

COMOARA NEAMULVI

VOLUMUL X

SNOAVE ȘI BASME

BUCUREȘTI

1 9 4 3

GHEORGHE I. TAZLĂUANU

COMOARA NEAMULUI

VOLUMUL X

SNOAVE ȘI BASME

BUCUREȘTI

1 9 4 3

O MĂRTURISIRE NECESARA

Cu acest volum, truda mea de peste două decenii, vede lumina tiparului.

Bunul Dumnezeu mi-a ajutat totdeauna; și nu m'a părăsit niciodată.

Căci, în împrejurările de azi, când dușmanii noștri caută să ne nimicească Patria; când grija marilor dregători nu este alta decât întregirea Neamului în vechile și adevăratele hotare **ale României Mari**, am găsit o caldă și adâncă înțelegere în bărbatul de stat, în omul de știință și de fapte pozitive — d. **profesor univ. și prim-ministru Mihai Antonescu**.

Cu entuziasmul dinamic și vigoarea anilor săi tineri, n'a pregetat o clipă să-mi acorde înaltul și pilduitorul său sprijin.

Dar iată că, în răsadnița gesturilor mărețe ale d-lui prim-ministru, radiază parfum din plin sufletul generos de mare român, al ardeleanului **Ing. Const. Orghidan** care, pentru cultura și spiritualitatea noastră națională, este și va rămâne un adevărat Mecena.

D. Ing. Const. Orghidan, cu toată modestia-i notorie, încrustează pe răbojul vremii încă o faptă nobilă, spre cinstea d-sale și rușinea atâtor depozitari de averi negândite.

N'am aflat un român care, în viață fiind, să fi înțeles mai bine, ca d. Ing. Const. Orghidan, că un popor nu poate să se afirme în istoria lumii, — fără o cultură sănătoasă.

Câți tineri de valoare, câți creiatori de artă nu se sbuciumă și nu se pierd în vălmășagul vieții publice și în bezna anonimatului, fără a avea prilejul să contribuie la sporirea spiritualității unui Neam, deoarece un Mecena abia îl află la răspântie de veacuri...

D. Ing. Const. Orghidan și-a legat definitiv numele de opera „**Comoara Neamului**“.

GH. I. T.

1 Septembrie, 1943.

SNOAVE ȘI BASME

Crapul năsd răvan

Un țigan, șezând acasă, geaba — cum mai toți țigani șed —, i se cam urîse. Și a plecat să se plimbe pe marginea unei bălți, lată și mare.

Mergând el așa agale, tot gândind și plâsmuind cine știe ce lucruri mari, nimicuri goale, numai c'aude toaca și clopotul ăl mare, la biserica satului. Se vestea o mare sărbătoare. Timpul era pe înserate. Soarele își căuta în urmă, iar vietățile apucaseră drumul culcușurilor. Numai țiganul o pornise încotrova.

La dangătul clopotului, se oprește, își face semnul sfinte cruci și își zice :

— Ce sărbătoare o fi mâine ? Că a trecut Prapaliștea Doamnei Cuvioasa Paraschiva ; am scăpat de Sparanghelii Mihai și Gavrilă, ăia răii, cari omoară oamenii și le ia sufletul ! Atunci, trebuie să fie Sfetul Niculae : vânătorășul, luntrașul, corăbiașul, mânca-l-aș.

Și pornește înainte, tot gândind și răsgândind : cum ar face, cum ar drege, ca să se ducă la biserică.

Era tare amărît. Pe deoparte, îl împingea dorința, pe de alta sărăcia. Ar fi vrut să ducă și el ceva prinos din mână, cum fac toți oamenii din sat, că deh !, dacă te duci la biserică cu mâna goală, mai întâiu e rușine de lume ; și deh ! ești om ; apoi, popa din altar se uită la tine pe furiș ; și dascălul chiorș.

Dar, în cele din urmă, țiganul își mai zise :

— De ce Sfetul Niculae n'o avea gândul, mânca-i-aș ochii și gura, să scoată aci în marginea bălții, un crap, frumos ? Și eu numai să-l iau, să-l pui la tavă ; și, mâine dimineață, să iasă aburii crapului, înaintea sfântului ! Ce prinos minunat ! Cum s-ar uita popa la mine cu

bucurie, iar românică ar muri de ciudă și necaz ! Ar crede c'am fost la vânătoare !

Atunci, Sfetul Niculae, prea milostivul și grabnicul ajutător al celor ce sunt în scârbe și nevoi, auzind dorința cea înfocată a țiganului și vrând să-i mângâie durerea sufletului și pofta pântecelui, porunci unui crap mare și frumos ca, — din mijlocul bălții și din fundul crovului, unde se tolănea, — să iasă iute la marginea bălții, chiar la picioarele țiganului.

Deodată, din unda apei, aproape de margine și drept între picioarele țiganului, iese un gogeamite crap, venind ca fulgerul și tăind apa în talazuri.

La vederea acestei minuni, țiganul se repede ca un tigrul, apucă crapul de urechi, îl ridică în sus și văzându-l cât e de mare și de frumos, se miră.

— Aulu ! Câtă mai crapul am vânat, și ce ciorbă am să fac ! Am să iau borș de puțină dela nășicul, și-am să fac un borșișor, de am să mă ling, toată viața, pe botișor.

Sfântul Niculae, supărat de planul țiganului, porunci numaidecât crapului, ca să fugă din ghiarele țiganului și să se ducă în fundul bălții, la crovul său de unde venise. Zis și împlinit.

Crapul se svârcolește cu așa putere, în ghiarele țiganului ; îl isbește așa de sdravăn cu coada peste ochi, încât îi scăpă din mână. Și-apoi, băștiubâlc în baltă, și p'aci ți-i drumul, la fund în mijlocul crovului.

Iar țiganul, abia sculându-se și tremurând de frică, zice cu mirare :

— Of ! Sfeti Niculae, nu mai știi de glumă !

Că mă și trântiși în humă.

De parcă l-am mâncat

Și ție nu ți-am dat ?

Țiganul și Cioara

Un țigan plecă la drum c'un român.
Timpul era frumos. Soarele strălucitor. Totul îndemna la mers.

Și mergeau, mai vorbind, mai tăcând, ca omul la drum : unul spunea una, altul spunea alta, ca să le treacă urâtul și să le sporească pașii.

Intr'un târziu, tăind calea prin inima câmpului, văzură deodată, înaintea lor, o mogâldeată.

Era o cioară moartă, căzută în mijlocul drumului.

Românul nostru, șiret și mucalit din fire, vrând să-și bată joc de sufletul țiganului, se opri și-l întrebă :

— Da ce-i aiasta, măi țigane ?

La această întrebare neașteptată, țiganul rămase ca trăsnit și, neputând da un răspuns potrivit, se opri, uitându-se speriat, când la cioară, când la român. Se gândi ce se gândi, și începu a îndruga :

Să-i zic cioc ? !

Mi-e că sboară din loc.

Să-i zic cioroiu ? !

E din sat dela noi.

Să-i zic stancă ? !

Pe mama o chiamă Stanca.

Să-i zic cioară ? !

Imi fac neamul de ocară.

Să-i zic pe nume ? !

Mă batjocoresc pe mine.

Dar, la un moment dat, revenindu-și, plin de bucurie, prinse a șopti :

— Știi ce e asta, mo românico ?

— Știu, dacă mi-oi spune, răspunde românul surâzând.

Mo românico, mânca-te-aș,
Asta-i ceva, de undeva,
A sburat din cotrovă
Și-a 'mpușcat-o cineva.

Și astfel a scăpat țiganul de încurcătură, căci oricum îi zicea, tot rău o nemerea; că-și batjocorea mai întâiu numele, apoi pe mă-sa, toate rudele și mai cu seamă mândria țigănească.

Cum odată ursul a ajuns mierlă

Un ȋigan a plecat la vânătoare și a intrat într'o pădure, mare de nu i se zărea marginea; iar vârful copacilor atingea nourii cerului.

Mergând el așa prin pădurea deasă, și trecând din hățiș în hățiș, se pomeni într'un luminiș mare și frumos. Aci stătu și se odihni. Era foarte supărat că, pe unde trecuse, nu întâlnise nimic. Se sculă să plece. Se uită în toate părțile, dar nimic. Peste tot o liniște adâncă. Nici o mișcare în codru. Nici urmă de vietate. Parcă totul intrase în pământ!

Atunci, o porni înainte, cu pușca în mână și cu ochii ȋintă.

Deodată, s'aude ceva fâlfâind printre frunzele copacilor. O pasăre sburase din cuib.

ȋiganul, crezând că e vreo sălbăticiune, de teamă să nu-l mănânce, o ia la fugă prin mărăcini, prin desișuri. Și, cu mare greutate, ajunge în marginea pădurii, prăpădit de oboseală, cu mâinile și obrazul zdrelit.

Un român, care trecea pe acolo, văzând pe ȋigan tremurând de frică și zdrelit ca vai de el, i se făcu milă și-l întrebă cu bunătate:

— Dar ce ai, măi ȋigane, de tremuri de frică și te-ai zdrelit așa de rău? Ce-ai văzut?

— Am văzut... Am văzut, — răspunde ȋiganul abia îngăimând: Am văzut, mânca-te-aș, colo, în inima pădurei, o sută de urși cu gurile căscate, cu cozile îmbăzoiate, și veneau la mine, să mă mănânce.

— Taci, măi ȋigane, că poate n'or fi fost chiar o sută. Adu-ȋi aminte, o fi fost mai puținei. Asta nu se

poate ! P-aici, cu umblu de mic copil, și așa ceva n-am văzut.

— Erau, zău, românico, dacă nu o sută, dar cel puțin cincizeci. I-am văzut cu ochii mei...

— Minți, măi țigane, — îl luă din scurt românul. O fi fost mai puțini. N'ai văzut tu bine ! Ți s'a părut, pesemne, nu'nțelegi ?

— Mo, românico, zău, pre legea mea, mânca-te-aș, dacă n'o fi fost cincizeci, dar zece erau. Știu bine ! Uite, i-am numărat cap cu cap.

— Dar românul, văzând cum țiganul scade numărul urșilor și cum, puțin câte puțin, se apropie de adevăr, îi mai face o întrebare :

— Măi țigane, gândește-te mai bine ! Poate n-o fi fost zece, poate o fi fost unul ?

— Românico, zău, mânca-te-aș, că bine zici. Era unul, dar mare cât un bivol. Știi !... Urs mare de pădure.

— Ascultă, măi țigane, aicea nu sunt urși, că nu-s munți. Urșii stau în pădurile din munți. Asta e o pădure de câmpie. Și aici sunt numai păsări.

— Dar ursul sboară, mânca-te-aș ? Eu am văzut ceva sburând prin frunze.

— Așa...a...a, zice românul mulțumit c'a aflat adevărul. Atunci ai văzut vre-o mierlă și te-ai speriat și-ai fugit ca un nebun, de ți-ai rupt totul de pe tine.

— Nu știu, zău, românico, ce o fi fost :

Miermură,
Nemiermură,
Că inima în mine tremură !

Răsbunarea dănciuciului

Un ȋigan bătrân vine într'o zi acasă, dela cârciumă, cu părul jumulit, cu obrazul umflat, și așa de amărit, că i-se înnecau ochii în lacrimi.

I se întâmplase ceva rău. Românicu îl bătuse de-l smintise. Cine ști ce voe nu-i împlinise. Iar românicu își vărsase veninul pe bietul ȋigan. Așa se întâmplă uneori în lume: unul o face, altul o pate.

— Danciu, fiul său cel mare, văzând pe ta-său bătut, îl întrebă cu milă:

— Dar ce ai pățit mo tetico, de ești așa amărit? Ce ai pățit? Ce ți s'a întâmplat?

— M-o bătut un român, colo la cârciuma din drum.

— Ce spui, mo tetico? A îndrăznit românicu să te bată pe tine? — întreabă danciucul, cuprins de mirare și mâhnire pe bătrânul său părinte, care abea se ținea pe picioare, de bătut ce era.

— Iaca, vezi bine! Nu știu ce-o fi având cu mine, că nu i-am făcut nimic, — răspunse bietul ȋigan, ștergându-și lacrimile cu poalele cămășii.

— Dar l'om găsi la cârciumă, mă tetico? — întreabă danciucul plin de mânie.

— Ce vorbești?! Ȃla nu iese din cârciumă niciodată.

— Hai, mo tetico. Hai cu mine. Am să-i arăt eu. Am să-l fac mii de fărâme, fărâmițele.

— Atunci, bătrânul ȋigan, văzând c-are un fiu așa de viteaz, își îndesă căciula pe urechi, își mai strânse părul jumulit, și punându-și un cărbune în lulea și trăgând din ea, porni în urma fiului său, care înjura pe românicu și care, din hoț și tâlhar nu-l mai scotea și

astfel, amândoi, făcând mare larmă pe drum, ajunseră la cârciumă.

Aci, lume după lume. Imbulzeală nu glumă. Să fi aruncat un grăunte de păpușoiu, și cădea pe cap de om. Unii înăuntru cârciumii, alții afară. Fiecare, cu sticla plină, cinstea câte un pahar.

Cum intrară, danciu se uită în colo, se uită pe dincolo, se uită peste toată gloata, de parcă ar fi cunoscut pe cineva, dar nu-l vedea, și atunci întrebă răstit :

— Cine a bătut pe tetea ? Cine a fost mișelul ăla ? Să spuie repede până nu mă fac furios !

Toți tac și, ca prin minune, o liniște adâncă ia locul sgomotului de mai înainte.

— Eu !, strigă din mulțime, un om voinic, înalt, spătos, care surzând înaintează voios către danciul îndrăzneț, și după cum om vedea, nesocotit.

— Tu ai bătut pe tefico, mo românico ?

— Eu, mă țigane. Și ce vrei ? zise românul țanțos, mai ales că băuse și ceva, scoțând pieptul înainte, dând capul pe spate, și uitându-se la țigan, cu ochii închiși pe jumătate, în semn de batjocoră.

— Ia să te văz ! Trage-i lui tetea acum o palmă ! Și românul, fără multă codeală îi arde bătrânului o palmă, de-i scăpărare vederile, îi piuiră urechile, de auzi câinii lătrând în Giurgiu !

— Așa... a.. a ! — zice danciul mirat de îndrăzneala românului ; și apoi din nou :

— Ia să te văz, mo românico, îi mai tragi una ?

Și românul, grabnic îndeplini dorința danciului, dar cu așa mânie, încât bătrânului țigan îi clănțăniră fălcile îi tremurară vinele, și-l podidiră lacrimile. Dar danciul, și mai încăpățânat zise :

— Acum, să te văz, mo românico, o să-i mai tragi lui tetea încă una ?

Și românul, nici una, nici două, îi mai arde încă o palmă, că bietul țigan văzu stele verzi pe pereți, și luna în fundul fedeleșului.

Atunci, dânciucul cel viteaz, apucând pe tătâne-său de

mână și trăgându-l cu putere, îl scoate târâș din cârciumă, zicându-i :

— Hai, mo tetico ! Hai mai repede acasă, c'ăsta-i nebun și nu-mi pun mintea cu el. Căci de îi dau un pumn, îl fac scrum !

Țiganul la vie

Un popă, având o vie, cam departe de satul unde locuia, a luat și pe țiganul — sluga sa din curte — c-un coș, ca s'aducă ceva struguri, și să vadă ce mai e p-acolo, căci nu fusese cam demult.

Era într-o Sfântă Mărie, când începe a se coace strugurii. Și era o căldură, de ardea țărâna pe drumuri. Se pârlise iarba pe câmpuri și prigoriile cântau de ducă.

În sfârșit, iată-i la drum : popa călare p-o iapă bălțată ; cu umbrela în mână și cu țigara în gură ; iar țiganul, pe jos, ducând la spinare un coș mic, micuț, mititel.... că d-abia îl ducea ! Coș popesc și mai mult nimic.

Nu ieșiseră încă bine din sat, că și începu țiganul a întreba :

— Departe, departe e via, taică părinte ?

— Nu-i așa departe, măi Radule ! O să ajungem acușica. Țin-te de mine ! Indeamnă ! Nu vezi că rămâi în urmă ?

Și popa grăbia, lovind mereu iapa cu scările, încât bietul țigan rămăsese cam vreo poștă departe de el.

Din când în când, țiganul tot mai întreba, dacă mai este mult pâna la vie.

Popa, prefăcându-se că nici n-aude nici nu vede, dedea de zor lovituri iepii, ca să iuțească pasul.

În țele din urmă, ajunseră.

Țiganul, mort de oboseală, se tolăni pe iarbă în capul viei.

Popa descălecă și-și legă iapa de pripon, apoi își suci un muc de țigare și o apucă spre cramă. Ajuns

odată aici, începui să măsoare întinderea cu ochii ; iar cu gândul, socoti la vasele cu vin, ce are să le umple.

Țiganul însă, după ce stătu câțva timp culcat, se sculă și... pușcă, pe răzor în vie ! Nu făcu câțiva pași, că și zări, înaintea lui, boabe de struguri risipite pe răzor.

Inspăimântat, țiganul bănuie că poate i s'a întins, cumva, vreo cursă ; și strigă cât îl ținu gura :

Fugi broboană rea,
Din calea mea ;
Că din zeama ta,
Turbase tetea,
De ne gonea prin casă,
C-o toroipală arsă,
Să ne prăpădească.
De nu era soacră-mea fată mare,
Nici unul nu mai rămânea în picioare ;
Și dacă nu eram iuți la fugă
Azi nu mai mâncam mămăligă.

Popa și țiganul

In ce sat și 'n ce parte de loc nu știm bine ; dar trăia, odată, acolo, un țigan tare bogat. Cine știe cum se îmbogățise ! Ori că furase, ori că găsisese ; că de muncit... ciolane pe cuptor, câtă-i ziua de mare ! In tinerețe, toate îi mersese în plin. Dar, îmbătrânind și slăbind, fu picnit de o boală grea și trântit la pat.

Singurul său fiu umblase și-l căutase în toate părțile. Tăiașe lumea în lungiș și 'n curmeziș. Nu rămase vrăjitoare, ba și doftori necăuțați. Dar geaba și surda, căci boala devenea din zi în zi mai rea ; și bietul țigan se topise, văzând cu ochii. Ii rămăsese doar osul și pielea. Moșnegelul de țigan, dându-și seama că nu mai poate scăpa din ghiarele morții și părându-i foarte rău de averea ce-i rămâne, chemă pe fiul său, și plângând, îl trimise la popa satului să-l întrebe ce să facă, ce să dreagă, ca să se însănătoșească. Și astfel, fiul țiganului se duce la popa satului și-i spune că ta-său e bolnav rău de tot.

Popa era șiret și lacom, căci Dumnezeu îi dase darul sfânt, iar dracul lăcomia. Și știind că țiganul e putred de bogat, se dădu la ghidușii, încredințându-l pe bala-oacheșul îmbrebănat că, pentru sănătatea lui tătâne-său, are să vorbească cu Dumnezeu, ca a doua zi să cate a veni pe la el, spre a-i da răspunsul Atotputernicului.

A doua zi, dis-de-dimineață, pe când abia se crăpa de ziuă și popa dormia încă, țiganul dădu buzna în casă, cu câinii grămadă, încât sfinția-sa se pomeni sărind din pat, drept în fața baragladinei înmărmurite, mai mult buimăcit decât treaz.

Cum îl văzu pe popă în picioare, prinse țigănușul a glăsui pe nerăsuflăte, căci îl ardea curiozitatea pe suflet:

— Sărut mâna, taică părinte. Dar ce, nu te-ai sculat? Ori de oboseală, astă noapte, nici n'ai fost la Dumnezeu?

Nedesmeticit cum era, popa nu se lăsă prins de vizita pripită a tuciuriului. Și, adunându-și firea, îi răspunse:

— Am fost, mă țigane. M'a ținut la El, până la miezul nopții.

Și cum duhnea a băuturică, nedându-i răgaz cioropinei să mai croncăniască, ca să scape de încurcătură, îi trase o cântare pe glasul al nouălea:

Dascălii și pochii,
Abia văd cu ochii.
Când intră 'n biserică,
De praguri se 'npiedică,
Iar mamelor preotese,
Danful din cap nu le iese.

Apoi, uitându-se în ochii danciului, pe care-l avea în față, cu noaptea în cap, începu să-l întrebe:

— Dar lui tat-tău, cum îi mai este? Merge spre bine, nu-i așa?

— D-apoi tetea, — răspunde țiganul, scărpinându-se în cap — stă nemișcat de aseară. Ii e mai bine, taică părinte!

— Atunci, — cum spui tu și cum bănuiesc și eu, și cum mi-a spus și Dumnezeu, — tată-tău merge spre bine. Are să se facă sănătos tun!

— Dar, taică părinte, ai fost la Dumnezelea? Spune-mi, zău, mânca-ți-aș gura, ce-a zis? Mai trăiește tetea?

— Am fost, mă țigane. Nu-ți spusei? Nu 'nțelegi? Am fost! Și cât l-am rugat, numai eu știu. Mi-a spus că o să-l lase pe ta-tău să trăiască; veac să văcuiască...

— Așa, taică părinte, a zis Dumnezelea? pupa-i-aș tălpile și picioarele, că o să-l lase pe tetea să trăiască, vac să văcuiască? — întrebă țiganul plin de bucurie.

— Vezi bine, c'asa mi-a spus, măi țigane. Dar, știi una'?

— Știu, taică părinte, dacă mi-oiu spune.

— A zis Dumnezeu, că mâine de dimineață, să te duci și să-l arunci pe fereastra altarului, douăsprezece mii de galbeni-zâmți, că are mare nevoie de bani acum. Dacă-i dai, are să-l lase pe ta-tău să trăiască, cât o vrea și cum i-o plăcea; și, ca el, nimeni n'o să fie fericit pe lume. Dacă nu-i veți da, apoi veți vedea ce s'o întâmpla. Dumnezeu e stăpânul Cerului și al pământului, al trăsnetului și al fulgerului. Cu el nu-i de suguit. Bagă de seamă ce-ți spun! — zise popa, pironind privirea-i cruntă asupra țiganului, și vorbindu-i aspru și poruncitor.

— Las' taică părintea, că facem așa cum a poruncit Dumnezeule! croncăni țiganul, mai mult mort decât viu.

A doua zi, în zori, țiganul se duce și aruncă pe fereastra altarului galbenii ceruți. Iar popa, care se ascunsese sub fereastra din fund, când auzi punga căzând, se repezi, o ridică și desfăcând-o, găsește tocmai douăsprezece mii de galbeni-zâmți!

Se bucură popa, dar nu prea.

Însă țiganul sălta de bucurie c'a plătit lui Dumnezeu, și a scăpat pe tătâne-său din ghiara morții. Și, de prea multă bucurie, se întoarce acasă fluerând și cântând pe drum, de se auzia, cine știe de unde, de parcă venia dela cumetrie.

Un român, trecând pe lângă casa țiganului și văzând că cioroiul ăl bătrân murise, îl întâmpină pe fiul cioroiului cu vorbe dojenitoare pentru purtarea lui urită:

— Ce cânți, mă țigane, așa? Aleargă mai iute acasă, c'a murit ta-tău, cine știe de când, iar tu cutreieri satul cântând și fluerând, ca un nebun.

Țiganului, nu-i venea să creadă, și-i zise:

— Apoi, mo românico, zău!

Cu popa vorbii,

Lui Dumnezeu plătii,

Atunci, pe tetea de ce dracul l-a luat?

Arhanghelul care a arhanghelit pe toți arhanghelii...

Era spre seară. Soarele coboră într'un amurg auriu, pe când țiganul porni să se preumbe pe marginea unui pârâu.

Ajunse la capul unui pod, ce era aruncat peste cel pârâu. Faraonul încearcă să treacă de cealaltă parte. Oprimdu-se pe pod și oglindindu-se în luciul apei, își vede mutra mărită :

— O, Doamne! Mare mai sunt eu! Ce-aș putea să fiu ? !

Ofițir ? î-s mic.

Maior ? ! — tot mic.

Impărat ? ! și, mai mic.

Arhanghel ? — e mare de tot.

Atunci, eu trebuie să fiu Arhanghel. ♦Da ! — eu trebuie să fiu Arhanghelul, care a arhanghelit pe toți arhanghelii.

Și înaintează încet pe pod, privind și minunându-se de mărimea umbrei sale, ce se vedea în fundul apei cristaline

Un român, aflându-se de cealaltă parte a pârâului, și auzind laudele țiganului, se ascunse sub capul podului, pe unde trebuia să vie țiganul. Iar când acesta iese de pe pod, iaca și românul îi cade în genunchi văicărindu-se :

— Sfinte Arhanghele ! Sfinte Arhanghele, care ai arhanghelit pe toți arhanghelii, fă-ți milă și pomană, cu mine un păcătos, și dă-mi sfânta mână să ți-o sărut, că tare sunt bolnav !

Țiganul umflat, întinde mâinile, și românul le sărută pe amândouă părțile, și iar îl mai rugă :

— Sfinte Arhanghele ! Sfinte Arhanghele, dă-mi șuvițele

părului tău, să mă șterg pe la ochi, că tare mă doare !
Imi curg vederile, nu văd bine, rămân orb !

Atunci, țiganul, care se credea că e chiar „Arhanghelul care a arhanghelit pe toți arhanghelii“ se plecă repede, bucuros, spre românul, care se văicăria și olecăia tot mai tare. Își întinde și-și răsfiră părul său cel lăptos, chiar în mâinile românului, care își atinge ochii de mai multe ori de părul țiganului, până ce îl înhață bine. A-poi... Doamne și iar Doamne !...

Mi-l sucește, mi-l smucește, și mi-l învârtește, până când i se urăște. I se părea țiganului, că vede felurite lumini înaintea ochilor. Și, la urmă, scăpând părul dintre degetele românului, sbura... nu fugea.

În goana sa, trecu printr'o pădure mare și deasă ca peria. Și, când ajunse de partea cealaltă a pădurii, se întâlni c-un român, care intra cu căruța la lemne, și-l întrebă :

- Din pădure, cioroiule ?..
 - Din pădure, românico.
 - Dar n'ai văzut niscai lemne uscate ?..
 - Să mă crezi, românico:
Nici uscate, nici verzii.
Ci numai stele străvezii...
-

Țiganul în uniformă

Un țigan căpătase, dela un comandor de vapor, un rând de haine vechi și frumoase. Bucuria țiganului numai avea margini, căci neam de neamul lui nici nu avusese; ba nici nu văzuse așa scumpeturi.

Toată ziua, le ștergea, le sucia, le privea, le îmbrăca ș-apoi le desbrăca, și le pune bine. Și aștepta cu mare nerăbdare să vie duminica, să le îmbrace și să se ducă și el la biserică, în rând cu toți fruntașii satului.

Săptămâna trecu repede. Și iacă sosi Duminica. Țiganul îmbrăcat în hainele de comandor, pornește la drum spre biserică.

El mergea mândru, țănoș și nu se uita de cât la hainele de pe el. Iar, când intră în biserică, se duse și se așează tocmai în frunte, înaintea tuturor oamenilor.

În timpul sfintei și dumnezeieștii slujbi, toată lumea se închină și se roagă cu evlavie. Numai țiganul stă drept, fără a face vreo închinăciune, ci numai la haine se uita. Dar, iată că vine momentul cel mai important din toată slujba sfintei și dumnezeieștii liturghii: *ieșirea cu sfintele daruri*.

Toată lumea îngenunche, se închină și se roagă lui Dumnezeu cu umilință și evlavie.

« Țiganul, însă, stă în picioare nemișcat, nu face nici o închinăciune. Dar văzu că toată lumea din biserică, stă în genunchi și face mereu închinăciuni. Deaceia întrebă cu mirare :

— Oameni buni, pentru ce îngenuncheați și vă închinați înaintea mea? Credeți că sunt vreun om așa de mare? Și eu am fost cu timpul ca și domnia-voastră. Dar, acum, a vrut Dumnezeu și m-a ajutat că am ajuns și eu în starea asta.

Boala ȱigăncii

Un ȱigan avea o nevastă foarte lacomă. Tot ceea ce aducea el acasă, mânca numai ea singură. Apoi, se întindea, căsca, ba se văieta, până când, în cele din urmă, adormia gemând și oftând din greu.

Toată cauza boalei nu era de cât îngreunarea stomacului peste măsură. Și așa, odată, mâncând peste măsură, s'a îmbolnăvit greu.

Bietul ȱigan, bărbatul său, văzând-o așa greu bolnavă, îi făcea ce știa și ce putea. Ba o freca pe mâini, ba o oblojia cu ce avea și ce știa. Dar nu vedea nici o schimbare în bine. Apoi, aduse și pe baba Despa, vestită fermecătoreasă a ȱigănimei, de o descântă în apă neîncepută, cu fir de mătură dela casă părăsită. Și câte alte și multe minunăȱii nu-i făcu, numai ca să se facă bine. Dar nimic. ȱiganca zăcea și gemea, din ce în ce mai amarnic.

În cele din urmă, ȱiganul, desnădăjduit, văzând că nu-i nici un mijloc de îndreptare, chemă pe fiul său cel mare, și plin de întristare îi zise;

— Mo ! teteo, moare mă-ta ! O să rămâi sărac ! Du-te fuguȱa la popa și spune-i să vie, să precestuiască pe mă-ta, că i-oiu ofeli și eu vreo bardă ori un topor.

Dănciucul pornește la popa. Și, când ajunge, dă năvală înnăuntru la casei, — ca furtuna, încât era să-i sperie copilașii, ce stăteau ca ulcelele la vatră și se încălzeau la flacăra focului :

Popa, supărat, îl întâmpină pe ȱigan cu muștruluiială :

— Dar ce ai, mă ȱigane, de dai așa năvală în casă ? Imi bagi copiii în sperieȱi.

— Taică părinteo, zău, mânca-te-aș, nu te supăra, m-o

trimis tetea, să mergi să oțelești pe mama, că ți-o pricistui și el o bardă, ori vr'un topor“.

— Cum să oțlesc eu pe mă-ta, măi țigane, întreabă popa râzând. O fi zis s-o precestuiesc, nu s'o oțlesc, cum zici tu. Bată-te norocul — să te bată, de baragladină.

— Așa, taică părinteo, s-o pricistuiesti, — s-o pricistuiesti, că moare.

— Măi țigane, dar a mai fost mă-ta bolnavă vreodată ? întreabă popa, mirat c-o știa sănătoasă, sdravănă.

— Nici odată, taică părinteo, — răspunde danciul, scurt și înfipt.

— Bine, — zise în cele din urmă popa. Dar, atunci, o fi mâncat ceva ?

— Apoi, a mâncat ceva și mai nimic, taică părinteo. A mâncat miezul dela nouă colaci și laptele dela șapte vaci. A mai mâncat niște bojoci de vacă și merele de pe o cracă. Și d-atunci geme mereu și cască.

Dar cum erau bojocii ?

Era niște bulamale
Cât barba sfinției tale.

Coadă măgăriței

Un țigan avea și el pe lângă casa lui o măgăriță, rămasă meraz din părinți în părinți, și 'ncolo nimic : sărăcie fudulă.

Vara trecu, parcă nici nu fu. Și, odată cu toamna, sosi și iarna. Vorba românului : Trecu vara ca o pâine, vine iarna ca un câine. Și țiganul nu se pregătise cu nimic, deși avea o casă grea.

Zăpada cădea cu nemiluita. Crivățul sufla cu turbare. Nămeții se ridicaseră mari. Se înțepeniseră ușile. Se troieniseră ferestrele și, de sus, cernea într'una ca prin sită. Nici gând să mai stea. Așa e uneori iarna : mânia lui Dumnezeu ! Toate vietățile steteau pitite în adăposturile lor, și trăiau, cum putea și cu ce aveau.

Țiganul nostru isprăvisese bruma ce avusese strâns de cu vara, dar dănciucii nu vroiau să știe de nimic.

De aceea, văzând că în casă nu mai are nici de leac, din sat deasemenea nu se poate căpăta nimic, se hotărî să ducă măgărița la târg, s-o vândă pe ce-o putea, și să cumpere ceva de-ale mâncării.

Și astfel, într'o bună dimineată, după ce țesălă, curăți și spălă măgărița, iar dănciucii o îmbrățișară, și-o sărutară, pentru ultima oară, țiganul îi puse căpăstrul în cap și porni cu ea la drum.

Dar, trecând printr'o gărlă, coada se muiase în apă și din cauza gerului se prinseseră niște mici grăunciori de ghiață în vârful cozii.

Țiganul, observând aceasta, crezu că grăunciorii de ghiață ar scădea prețul măgăriței și, furios se repede și taie coada, o băgă frumos în tolă, și-și văzu mai departe, de drum.

Ajuns în târg, cum sta și aștepta mușterii, numai că se apropie cineva de măgăriță, o privește mult și bine, și-apoi zice cu mirare :

— Ce măgăriță frumoasă ! Aș fi dat un bun preț pe ea, dar ce folos că n'are Țoadă !

— Las'boierule, trăi-te-ar Dumnezeu, să ne învoim din preț că, coada Ți-o dau eu, zice Țiganul, deschizând tolba și arătându-i coada măgăriței.

Avelo, n-avelo, dar, în gând, avelo.

O țigancă, văduvă și săracă, născu un copilăș și-i puse numele Gurgui. Biata țigancă îl crescui și ea cum a putut, când mai slugărind, când mai cerșind, povestea cântecului: în coada tăciunilor, pe la ușile străinilor. Și-l făcu măricel. Dorea și ea să aibă o odraslă la tinerețe și ajutor la bătrânețe. Când a venit timpul să-și aleagă o meserie, cu care să trăiască în lume, din toate puse ochii pe vioară. Vroia să fie lăutar. Nu fierar sau altceva.

Se încercase puțin și la cobză, ba și la țambal. Dar, la vioară cum am zice, o rupsesse de-a-binelea. Se știe că țiganii sunt artiști din fire; dar partea lor proastă e milogeala, hoția și lenea.

Dar, vai! Tocmai, când a împlinit optsprezece ani, și când mă-sa îl pierdea din ochi, de mult ce-l iubea, moartea îi pune capăt vieții... Și bietul Gurgui o apucă spre locul unde nu-i suspin și nici întristare, ci numai loc de veșnică odihnă.

Și pe când toată țigănimă se adunase în juru-i roată, mă-sa îi trage un bocit de-și rupea inima:

Auliu Gurgui, Gurgui,
Feciorașul lui Pigui,
Cum îți șade dibla'n cui
Și cobza la căpătâi,
Și țambalul la o parte,
N'are, mamă, cine-l bate.
Dar căciula moțoiată
Asvârlită pe corlată,

Cisme negre văcsuite,
Lângă uşă stau trântite.
Ghebă roşie de şai,
Cui le laşi şi cui le dai ?
Auliu, Gurgui, Gurgui.
Fecioraşul lui Pigui !

Dar bietul Gurgui nici măcar nu văzuse, dar mi-te
să şi aibă vreodată aşa scumpeturi, despre care mă-sa
pomenea în plânsul ei de jale şi durere.

O altă ȕigancă, auzind-o, rămase uimită, căci ştia
prea bine că Gurgui nu avusese niciodată asemenea
lucruri scumpe. Şi, ca să nu fie înşelată, se uită lung
şi cu de-amănunt, prin toată casa. Dar nu văzu nimic.

Scoasă din răbdare şi nemai putând suferi neade-
vărul, ȕiganca răcni :

— N-avelo, fă.

N-avelo !

— Avelo,

N-avelo,

Dar în gând : — avelo ! fă, trăsните-ar în Săm-
băta morȕilor, că tot n-avelo tu cap!

Care pe care...

Un popă avea un țigan slugă în curte. Intr'o zi, a plecat cu botezul prin sat, după cum e obiceiul creștinesc, și a luat pe țigan să-i poarte căldărușa cu aghiasma mare și disagii la spinare.

Pe când popa cânta și țiganul mormăia, dar numai ei știau ce cântau, iată-i c-au terminat aproape tot satul; și sunt la cea din urmă casă, unde nu găsesc pe nimeni. Ba, mai mult, ușile sunt descuiate și date la perete; iar pe o masă, în mijlocul casei, stă un purcel fript și rumenit.

Popa porunci țiganului să ia purcelușul și să-l bage frumos în disagi.

Țiganul îndeplini cu iuțeala fulgerului, porunca stăpânului, ba își suge și degetele, ca să cunoască mai bine dulceața purcelușului!

Și astfel, terminând de botezat, popa, lihnit de foame și mort de oboseală, se trânti pe o margine de șanț sub umbra unui teiu mare și înfloriț. Nu ca să se odihnească, ci mai mult să se gândească, cum să facă să mănânce, numai el singur, purcelușul găsit.

— Măi Rafailă, ian ascultă, știi tu ceva?

— Știu, taică părinte, dacă mi-oiu spune.

— Aidi, să ne culcăm. Și cine o visă cel mai frumos vis, acela să mănânce singur, tot purcelul.

— Bine, taică părinte, să ne culcăm. De ce nu. Tot suntem obosiți. Și apoi, aici e bine, e răcoare.

Se culcară. Popa adormi cât ai spune una, căci aerul eră răcoros și parfumat; și somnul te pretinde de îndată în mrejele viselor.

Numai țiganul nu putea pune ochii în gene. O foame grozavă îl chinuia, căci nu mâncase în ziua aceea nimic.

De aceea, pe când popa dormia dus, de-ai fi putut tăia lemne pe dânsul, fără să simțească, țiganul se sculă binișor, încetișor și călcând în vârful degetelor, se duce la disagi, cari erau lângă popa. Și, binișor și ușurel, scoase purcelul din disagă și se duse mai încolo pe pârlăoagă. Și-l mănâncă cu oase cu tot, de numai rămase nici urmă.

Apoi, se înapoie tot încetișor și cu multă băgare de seamă, și se culcă lângă popa.

Peste puțin timp, popa se scoală și strigă la țigan.

— Scoală, măi țigane, că te-oiu fi săturat.

Țiganul doarme dus, parcă-i mort. Iar popa, isbindu-l cu piciorul, răcnește :

— Scoală, mă, că n'ai murit !

Țiganul se deșteaptă, se ridică în sus, se freacă la ochi, se întinde cât poate, prefăcându-se c'a dormit.

Popa surâde, bucuros că va mânca el singur, purcelul. Și-l întreabă pe faraon :

— Știi ce-am visat, eu, măi țigane ?

— Știu, dacă mi-oiu spune, taică părintea.

— Am visat că eram în ceruri și stam la masă cu sfinții îngeri, și-am mâncat carne de purcel fript, rumenit. Și-am mâncat un purcel întreg și m'am săturat, de nu mai pot. Acuma, spune și tu visul tău !

— De... taică părintea, eu, văzându-te cum mâncai, în ceruri cu sfinții îngeri, numai carne de purcel fript, rumenit, și cum te-ai săturat de nu mai puteai mânca ; m-am apucat și eu și-am mâncat, aici pe pământ, tot purcelul din disagi.

Sfântul „Ion Grangură”

O dinioară, un boier mare și bătrân trimite p'un țigan, rob al său, să întrebe pe preot : ce sfânt mare e a doua zi ? de toacă în toaca de fier, și trage clopotele ale mari ale bisericii.

Altă dată, lumea era evlavioasă, credincioasă, omenoasă. Și, sărbătoarea, cu toții, dela vlădică și până la ȋpincă, veneau la biserica. Ba chiar dăruiau și din masa lor, celor săraci, bolnavi și bătrâni.

Și țiganul se duse spre biserică, la o asvârlitură de băț de curtea boierului. Întră înăuntru, făcu mai multe închinăciuni și metanii și înghenunchind înaintea popii care cetia într'o bucoavnă veche, zise :

— Taică părinte, m'a trimis boierul să-i spui ce sfânt mare este, mâine în sărbătoare ?

La această întrebare, preotul, întrerupând cetirea și ridicându-și ochelarii, ce abia i se țineau pe vârful nasului, îi răspunse cu blândețe duhovnicească :

— Du-mi-te, fiule, și spune boierului că mâine e Sfântul Ion Gură de aur și are și polieleu. E sărbătoare mare cu ținare, are cruce roșie, dă deslegare la toate celea.

Auzind cele spuse și sărutând mâna popii, țiganul se scoală, face mai multe închinăciuni în mijlocul bisericii, și pleacă.

Pe drum, mergând cam repede, se împiedică și căzând cu nasul într'o baligă, a uitat cele ce i-a spus popa în biserică. Ajuns la curte, boierul nerăbdător îl întreabă :

— Ei, ce-a spus popa, măi țigane ? — Că mult mai zăboviși !

— Apoi, boierule, a spus popa că mâine e sfântul Ion Grangură cu ciocul de fier, are pălălău și bălălău, și e roșul ca cocoșul.

Din toate acestea, boierul înțelese ceva și mai nimic.

Vrând să plece, țiganul e oprit de boier, care observă pe nasul baragladinei, ceva ce nu mirosea frumos.

— Unde ți-ai vârât nasul, măi țigane, de miroase așa cum numai la tine să fie ?

— Apăi, dăh ! boierule, să nu vă fie cu supărare, dar în biserică m'am împiedicat de icoane, și am căzut cu nasul în coliva Maicii Precistei !

Țiganul, însă, se tuciurise rău de tot, din cauza unei așa de gogonate minciuni.

— Bine, măi ticălosule, am crezut că-i putea și tu, odată, să-ți lași năravul neamului tău ; și măcar în ajunul unei sfinte sărbători, să nu spui minciuni.

Și, furios, boierul îl pedepsi pe țigan ca, a doua zi s'o petreacă, în genunchi în staulul vitelor.

Se zice că, de atunci, țiganul mai spune și câte un adevăr.

Tiganul pe lumea cealaltă

Un țigan s'a dus la pădure să-și aducă lemne de foc, pentru casă.

Se sui într'un copac mare și stufos și începu să tae chiar craca de sub picioare. Tot dând cu toporul, fără să bage de seamă, craca se cam pornise. Un drumeț, care trecea p'acolo, văzând această ispravă, îl sfătui pe țigan :

— Fugi d'acolo, măi țigane. Dă-te jos, mai repede, că s'a pornit craca cu tine, și-ai să cazi și-ai să te prăpădești !

— Dar n'oiu fi tu Dumnezeulea, — îl întâmpină țiganul cu obrăsnicie, văzându-și de treabă.

— Bine, bine... Ai să vezi ce-ai să pățești, — întoarse vorba românul, căutându-și de drum, căci călătorului îi șeade bine cu drumul.

Țiganul, însă, dă mereu cu toporul. Și dă vârtos, dă din greu.

Deodată s'aude : trosc, pleosc ! și țiganul cade jos grămadă, cu cracă cu tot. Se scoală numaidecât înspăimântat și, pe când se tot văicăria, sucindu-se de șele și frecându-se pe picioare zise :

— Rău făcu-î de n'ascultai pe românicu ! Puteam să mă prăpădesc. Noroc c'a fost astă iarbă deasă și mătăsoasă.

Și-o porni după român, făcându-i semn cu mâna și strigându-l cât îl lua gura și-l ținea puterea :

— Mo românico, mo românico, stăi puțintel mănca-te-aș !

Românul, auzind strigătură speriată se uită înapoi și, văzând pe țigan, gonind în fuga mare către dânsul, îi face semn cu mâna ca să stea, și se oprește locului.

Iar, țiganul, apropiindu-se, înghenunchie și cu mâinile încrucișate la piept, se roagă :

— Românico, pupa-ți-aș tălpile și picioarele. Iartă-mă,

milostivule că nu te-am ascultat. Era să mă prăpădesc. Am căzut de m-am rupt. Ia spune zău, milostivule când oi u să mor eu ?

— Măi țigane, tu ai să mori, când bălana ta, pe care o moștenești din moși strămoși, încărcată cu doi saci de nisip, o sui dealul din dosul satului, ș-o străfigă de trei ori. Dacă n-o străfigă niciodată, tu n-ai să mai mori, și-ai să trăiești cât lumea cu lumina.

Intocmai așa face și țiganul, cum îi spuse românul.

Se duce acasă, încalecă pe bălana, și pornește spre dealul din marginea satului. Aci, umple doi saci cu nisip, îi pune pe spinarea bătrânei, unul de-o parte și unul d-altă parte. Și pornește în susul dealului pe costișă.

Dar bălana, cum era bătrână răpciugoasă, și grasă de i-se numărau coastele, și în șolduri puteai să-i agăți traista, abia făcu câțiva pași în lung și adânc, că și începu a străfigă. Iar țiganul, tremurând de frica morții, zise :

— Aolieș ! d-a mai străfigă de două ori, am să mor !

Merse cât ce merse. Și iapa, sub greutatea sacilor cu nisip, pe deoparte, cum și a urcușului pe costișa repede pe dealtă parte, străfigă din nou, și țiganul, mai mult mort decât viu, băigui :

— Sunt mort pe jumătate !

În cele din urmă, nu tăiase bine în jumătate dealul, și iapa străfigă așa de puternic, încât slăbănogită și răpciugoasă, se poticni și căzu.

Țiganul, crezând că vita a și murit, o ia la sănătoasa și fuge, fuge până se pierde în inima câmpului, și-n pustietatea locului.

Era pe lumea ailantă, cum îi spusese Dumnezeu . . .

În goana mare, cade din întâmplare, într'ò groapă cu linte a unui popă. Și se bagă acolo adânc, stând nemîșcat, ca orice mort.

Peste câteva zile, veni și popa, călare p-o iapă sură, căreia, în loc de căpăstru, îi pusese o piedică în gură. Vroiă să-și vază groapa cu linte.

Când dă cu ochii de țigan băgat în linte, i-se sbur-

lește părul din cap, i se încruntează fața de mânie și turbat răcnește :

— Ieși afară, spurcăciune ! Nu înțelegi ?.

— Ce părinte ! Ce ! Vorbești cu dușii depe lumea ailaltă ?

La aceste cuvinte, Țopa fierbând de mânie și pierzându-și răbdarea, se repede ca fulgerul, înfige ghiarele în lațele țiganului și începe a-l croi cu piedica iepii, pe șira spinării. Apoi, cu multă greutate, îl scoate din groapă. Și din nou, mi-l arde cu piedica, de se auzea trosnetul oaselor ca bubuitul tobei. Il sucește, îl smucește până ce îl face scăpat. . . .

Cum ajunse acasă, ceilalți țigani îl întrebară :

— Unde ai fost, mă, atâtea zile ?

— Pe lumea ailaltă !

— Și cum eră p-acolo ?

— Bine, mă, bine! Linte multă. . Numai nod de piedecă să nu-ți dai de pomană și să nu-ți străfige vro iapă, că nici pe lumea ailaltă nu-i bine.

Botezul țiganului

O țigancă născuse un băiețel și-l iubea ca pe lumina ochilor. Tată-său, oriunde se ducea, deschidea vorba lăudându-și odrasla. Ar fi dorit să-l vadă mare, și să-l trimită prin sat, ca să capete. Dar trebuia să-l creștineze. Și, cum era sărac lipit pământului, a rugat pe un ales din sat, ca să i-l boteze.

La săptămână, vine nașul, cu toate cele trebuincioase pentru botez și este primit cu mare cinste.

Când au ajuns aproape să-i pună numele, — cu toate că acest drept e, prin obicei, numai al nașului, țiganii vroiau să-l numească ei. Și neputându-se înțelege, se luară la sfadă, apoi la suduială și cât p-aci erau s-ajungă și la ciomăgeală.

Unii dau zor să-i pue numele Nican, alții Stoican ; iar cei mai mulți Mihai.

Numai bietul naș, om bun la suflet și chibzuit la minte, sta singurel într'un colț al casei, și se uită mirat la cearta țigănească, neștiind în ce mare belea își băgase capul.

Atunci, bunica copilului, gaița bătrână, talpa țigănimei, iese din mulțime, pune mâinile în șolduri și, mai mult forfoind decât vorbind, printre cei doi dinți ce-i mai avea în gură :

— Să nu-i puneți numele Radu,
Radu-i rădos,
Nume sărăcăcios ;
Ci, Mihai, Mihai
Să aibă parte de căruță cu cai,
Să umble prin sat
După căpătat,
Cu câinii alai
Și cu disagi plini de mălai !

Țiganul cioban

Un țigan a vrut să se facă cioban. I-se urise cu viața din țigănie, dusă în sărăcie. Mulți i-au spus că nu-i bine. Îl arde soarele, îl bate vântul, ploaia, sloata. Dar el n-a ascultat de nimeni și, într-o bună dimineată, o ia rasna pe câmp, ține lungul drumului până ce în zare ocheste o stână, și se îndreaptă către ea.

Pe când se cam apropiase, câinii sar să-l sfășie. Atunci baciul, lăsându-și lucrul, aleargă în goana mare, să-l scape și, certându-și câinii, întreabă pe țigan:

— Ce cauți pe aici, măi țigane? Ai pierdut drumul? Ori vrei să te rupă câinii!

— Doamne ferește, mânca-te-aș! Am venit să mă fac cioban. Nu vreau să mai fiu „țigan“.

Baciul, care tocmai avea mare nevoie d-un pocăraci, îi spune, cu zâmbetul pe buze și cu îndoială în suflet, gonindu-și câinii care lătrau mereu.

— Bine, măi țigane! Tot am eu nevoie d-un om. Uite, ai să stai aici la noi și, din când în când, ai să te duci cu oile în porneală. Aici la noi, e bine: muncă puțină, belșug din toate. Numai, tu, să fii om, și să te ții de cuvânt, și să nu pleci ca mâine!

— Haoleo, badeo, dar rău îmi ziseși! Nu sunt, oare, eu, om în toată firea?

Atunci, baciul îl duse bucuros la stână și porunci să-i dea caș, urdă, jântiță și cașcaval proaspăt. Și ce frumos mânca! Nici fărâmița nu mai rămase.

După mâncare, se duse la umbra de lângă podeaua stânii, să se odihnească.

Seara, până a nu da oilor porneală, ciobanii tăiară o mioară grasă și o fripseră.

Țiganul stă cât colo, mai depărteior, lungit la pământ. Se uită la toți, dar mai mult la mioara din frigare, ce se rumenea la flacăra focului și înghițea în sec.

Când începură să mănânce, fiecare mănca, cât putea; țiganul. . cât nouă. Nu se mai sătură. Apoi, bucuros cântă :

Oaie, oaie,
Bună ești vie,
Bună ești moartă,
Dar mai bună fiartă.
Dar capra ?
Fir-ar a naibii de oaie
Că burdăhanul mi se 'ndoaie !...

După o săptămână de ședere și mâncare, baciul chemă pe țigan, și-i spuse că, deoarece pocăraciul e bolnav, ar fi bine să se gătească, să plece cu oile în porneală, numai pentru odată... numai pentru ziua aceia.

Țiganul porni bucuros. Unii dintre ciobanii neîncrezători în isprava țiganului priveau pe țigan și zâmbeau pe sub mustăți.

Eră o zi frumoasă de vară. Soarele strălucitor se înălța pe nesimțite pe bolta albastră a cerului, aruncând asupra pământului zâmbirile sale călduroase. Oile pășteau iarba verde și gustoasă, ce acoperea totul în zarea depărtării, unde cerul se împreuna cu pământul, în largul câmpului nesfârșit. În urma oilor, mergea țiganul cu bâta pe umeri și cu câinii reschirați. Pela amiazi, fu cu oile la strungă, la muls.

Se întâmplă, însă, ca într'o seară, să se îmbolnăvească ciobanul, care ducea oile, noaptea, la păscut. Și, cu toate că țiganul deabea sosise cu oile la stână, și nu se hodinise decât până ce oile fură mulse, baciul îl și chemă și-i spuse să mănânce mai repede și să dea drumul oilor.

Țiganul primi bucuros, dar clătină din cap mârâind :

— Ziua e ziuă, noaptea e moartea ! Oile se împânzesc, clopotele zăngănesc înaintea, câinii pe de lături, țiganul în urmă flueră a pagubă. Intunericul nopții și

singurătatea cuprinde totul. Numai stelele licăresc pe cer. Un vânt molatec, suflă a lene prin inima câmpului, și oile călcară șeapte hotare, mai mult mergând decât păscând.

Toată noaptea, țiganul a colindat, a dat ocol turmei, a asmuțit câinii. Nu a stat locului decât puțin, și atunci, rezemat în bâță, cu ochii ținți în toate părțile.

Iar în faptul dimineții, a sosit cu oile la perdea și la muls. Rupt de oboseală și alergare, cade jos. Și, după ce înfulecă ce i se puse 'nainte, pleacă să se culce.

Sculându-se din somn, colea cam pe sub seară, se duce de-a-dreptul la baciul să-i spuie scurt, lămurit și hotărât :

- Măi baciule, mânca-te-aș, eu mă duc acasă.
- Dar ce, mă țigane, nu ți-e bine ?
- De, baciule, mânca-te-aș :

Bun e cașul,
Rău lăcașul,
Cu capul pe mușuroi,
Cu ochii strochiți la oi.
Pornoveala noaptea
Sor' cu moartea !

Obrăznicia țiganului

Odată, un boier, proprietarul unei moșii mari, avea un țigan rândaș în curte. Acest țigan, mai mult ședea decât muncia, dar dela masă niciodată nu lipsia.

Intr'o bună zi, lipsind isprăvnicelul care vestia oamenii din sat să vină la curte să se socotească, boierul dete poruncă țiganului să cheme el oamenii la socoteală. Se încheiase sfârșitul anului ; și fiecare om trebuia socotit. Bucuria țiganului era mare, căci se credea mărime.

Pe unii sateni, cum îi vestea, și veniau ; iar alții, până să vină, a trebuit să se ducă de mai multe ori, căci așa e românul : făcut cu doara și crescut cu zăbava. Țiganul, însă, nu-i slăbia și, în scurt timp, toți fură socotiți.

Intr'o zi, boierul chiemă pe țigan și-i spune cu bunătațe :

— Acum, măi țigane, du-te și spune și lui ta-tău, să vie și el la răfuială, că are partidă de socotit.

— Bine boierule. Ai să vezi cum îl aduc.

Și cât ai clipi, se duce la ta-său și, fără să-i spună măcar un cuvânt, îl înhață de păr, îl așterne la pământ, îl leagă cot la cot, și-l duce la curte, la socoteală, ocărându-l și batjocorindu-l, tot drumul.

Când intrară pe poartă, boierul stă pe sofă, în pridvorul casei, cu cafeaua dinainte. Aproape să-i vină să plângă, văzând pe bătrânul țigan, legat, ca cel mai mare vinovat, chiar de către fiul său.

Supărat și înciudat de ce îi văd ochii, răcnește :

— Bine, măi țigane, pe nimeni n'ai adus legat, dar pe ta-tău de ce l-aduci legat ?

— L-iii, boierule, lucrul bun place și lui Dumnezeu, — răspunse țiganul obraznic, împingând pe nenorocitul său tată, pe scara pridvorului, spre a-l înfățișa mai iute boierului.

Vorba ceia, când țiganul s'a văzut împărat de papură, întâiu pe tătâne-său l-a spânzurat.

Tiganul vânător

Int'r'o dimineață, un țigan vede un vânător, care venia dela vânătoare, c'un iepure mare la spinare. Aleargă înaintea vânătorului, îl oprește în drum și privindu-i vânatul, îl întreabă cu vorba lingușitoare :

— Românico, mânca-te-aș. Ce vânat frumos ! Pre legea mea ! Unde l-ai prins ?

Vânătorul, om bun de brașoave și pehlivan din fire cum sunt mai toți vânătorii, vrând să-și bată joc de sufletelul țiganului, îi spune surâzând :

— Uite măi țigane, colo din josul satului, sub malul mare, sunt niște vizuini; și acolo sunt mii și mii de iepuri. N'ai decât să te duci în fiecare dimineață la vânat și te 'mpiedici de ei. Li prinzi cu mâinile. Mă 'n-țelegi ce-ți spun ?

— Românico, am să mă duc să prind și eu un iepure ca ăsta, mânca-te-aș, dar spune-mi, zău, cum să fac ?

— Bine, măi țigane ! Dar să faci așa, dacă vrei să mănânci carne de iepure.

— Zău, mânca-te-aș, pre legea mea, de nu oiu făcea. Și vânătorul începe :

— Ascultă, măi țigane ! Măine de dimineață, să te scoli de noapte, pe întuneric. Iei un sac mare, o prăjină lungă și te duci la vizuina cea mare din poala dealului. Pui bine sacul la gura vizuinei, înțepenindu-l. Apoi, bagi prăjina până în fund. Imboldești și să lovești cu putere. Atunci, iepurele o să facă svâc, în sac, iar tu să legi sacul la gură, să-l arunci pe spate și să vii acasă.

— Am să fac așa, zău, românico, mânca-te-aș, cum m'ai învățat.

Se duce acasă, găsi un sac vechiu, cine știe de când, rămas moștenire din moși strămoși și cârpit, mai multă ață decât față. Căută de găsi și o prăjină lungă ș'apoi se culcă, ca să se scoale de noapte.

Dar, ce să vezi? Abia când soarele era în prânzul mare, țiganul plecase la vânat. Ajuns în poala dealului, se duce de-a dreptul la vizuina cea mare și face așa tocmai cum îl învățase românico. Deodată, se aude un mormăit puternic. Țiganul, bucuros de vânat, îmboldește și mai tare, zicând:

— Dar nu mai mormăi, nu mai trăncăni, ci ieși odată afară!

Dar când colo? În loc de iepure, iese un urs bătrân care își făcuse bârlog în vizuină și, îmboldit tocmai pe când dormia, infuriat, dă să prindă pe țigan în brațe și să-l strivească.

Țiganul, cunoscând gândul ursului și știind nenorocirea ce-l așteaptă, fugi înspăimântat, sbierând cât îl ținu gura:

Maică Sfântă Prea Curată
Și la cap nepieptănată,
Lasă-mă, nu mă mânca,
C'am să fac picioarele străgălie
Ș'al dracului să fiu, de m'oiu opri până'n
[țigănie!]

Grija țiganului

Unui țigan i se îmbolnăvise greu, un copil. L-a căutat, l-a descântat. Unde n'a auzit, acolo nu s'a dus, dar copilul tot trăgea de moarte. La urmă, când a chemat și pe românica, văzând că nu mai e scăpare, că numai mila și puterea Celui de Sus îl poate mântui, românul îi spune să cumpere o lumânare și, când o vedea și-o vedea că îi e tot rău, s'o aprindă și să i-o pue în mână, ca să moară danciul în lumină, ca orice creștin, iar nu în întuneric ca păgânii.

Ba îi spuse să chieime și pe popa, să-i citească și să-l grijească, că nu strică. Ba din una, ba din alta, dănciucul se făcu bine.

Dar, nu trece mult, boala îl întoarce și, în cele din urmă, moare.

Românul, întâlnind mai târziu pe țigan, îl întreabă :

— Dar ce face fi-to, mă țigane ?

— Ce să facă, mă românic ! Am prăpădit trei lumânări pe el, și-al dracului, tot a murit.

Peste o bucată de vreme, românul întâlnește pe țigan și de astă dată, trist, amărît, parcă ieșise din pământ. Românul însă îl știa vesel, glumeț și-l întreabă :

— Ce-ai, măi țigane, de ești trist, amărît și necăjit ?

— Ce să am, românic, mânca-te-aș ! — A murit danciul, după cum știi. Dar mie nu mi-e c'a murit, ci mi-e că danciul e sfânt și o să-i dea Dumnezeu cheile raiului. Și, cum e mic și nepriceput, o să le piardă și o să-l bată Dumnezeu, până l-o lua dracul !

Țiganul stupar

Un ȝigan plecase la pădure, să caute faguri. Pe drum, se întâlnește c'un român care plecase tot după așa ceva și care îl întreabă :

- Incotro, măi țigane ?
- Ia, la pădure, românico, la faguri de miere.
- Tot acolo și eu. Și dacă vrei, aide să fim tovarăși.
- Aidi, românico !

Intrără în pădure și pornesc, unul într'o parte, altul în alta, ascultând ciripitul păsărilor, cum se întâmplă în astfel de împrejurare.

Dar, nu se afundară așa adânc, în inima pădurii, că țiganul norocos găsi un roi de albine ; românul însă, unul de viespi.

La o întretăiere de cărări, se întâlnesc din nou și se întreabă de noroc. Din una în alta, se iau la ceartă. Românul spune că el a găsit un roi de albine, cu adevărat bune. Țiganul, că albinele lui sunt mult mai bune. Se hotărîră să meargă la fața locului. Românul văzu că albinele țiganului sunt cele adevărate, și caută să i le sufle.

— Mă...ă..ă, dar mici mai sunt ! Ale mele sunt mari. Una dela mine face cât trei dela tine.

— Ia să merg și eu la ale tale, mo românico.

Și românul îl duce la roiul găsit de el. Dă cu bățul în copac. Viespele răscolite ies cu nemiluita și fac un sgomot asurzitor, sburând în toate părțile, supărate.

Văzând, țiganul, ce mari și bâzâitoare sunt așa zisele albine ale românului, intră la tocmeală cu el :

— Ce-mi ceri, românico, ca să-ți dau pe ale mele și să-mi dai pe ale tale ?

— Să-mi dai cojocul ce-ai cumpărat alaltăieri din târg.

O vorbă are românul în iarmaroc. Și târgul s'a făcut.

Țiganul desbracă cojocul ; românul îl îmbracă și, su-râzând de prostia țiganului, se duce la roiul acestuia, îl afumă, ia fagurii și pleacă pe unde a venit.

Țiganul însă se duce acasă, ia o scară, o căldare și pe Piranda, soția sa, și se întoarce în pădure la roiul. Aci, pune scara, rezemând-o de trunchiul copacului în care erau viesparii, se urcă pe scară, bagă mâna în scorbură, să caute fagurii. Viespile, fiind atacate, încep să sboare, să bâzâie și să dea alarmă înștiințând pe toate celelalte. Un viespoi furios se repede la țigan și vrea să-i înfigă acul, dar țiganul țipă la el :

— Uș, la Dumnezeu ! Uș, la Maica Precista !

Țiganul, însă, bagă mâna mult mai adânc în scorbură. Viespile, infuriate, ies afară valuri-valuri. În jurul țiganului, e un nour de viespi, care se așează pe dânsul și-l înțeapă. În durerile cele mai arzătoare, țiganul răcnește la Piranda :

Ține scara,
Na căldarea,
Mi-au luat albinele suflarea.

Cavalul țiganului

Un popă cununase un țigan. Și fiindcă finișorul era prost îmbrăcat și, în casa popii, venea fel-de-fel de lume, și bun și rău, țiganul de câte ori venea la nașu-său sta neclintit și ghemuit într'un colțișor, și mare bucurie avea când popa îl ruga să-i facă câte un mic serviciu.

Intr'o zi, popii i se făcu milă de el:

— Măi fine, mâine să te scoli de noapte, să te lai, să te speli pe corp și să vii la mine, să-ți dau haine nouă, că ești gol și mi-e rușine cu tine...

— Bine nășicule, sărut mâna, mânca-te-aș. Îți faci mare pomană cu mine. Sunt tare golaș.

Era o iarnă cumplit de grea. Un ger grozav se lăsase pe pământ. Trosneau lemnele, crăpau pietrele și ouăle corbului, iar apele înghețaseră în matca lor. Zăpada prinsese crob și, pe luciul ei sticlos, luneca sania în goana telegarilor !

A doua zi, țiganul se sculă disdimineață, se spală pe corp cu apă caldă și plecă la nășicul să-i dea haine nouă și frumoase, ca să se îmbrace. Pe drum, frigul îl cuprinsese din toate părțile și bietul țigan tremură îngrozitor.

Ajuns la casa popii, abia mai poate striga :

— Nășicule, Nășicule ! — dar din năuntru, nu-i răspunde nimeni.

Frigul îl tăia se la fîcași și nenorocitul tremura ca varga. Văzând luna lucind printre ramurile unui rug, crede că-i vreun foc și prinde a se târi până în apropierea rugului. Intinde mâinile către raza luminoasă a lunii spre a se încălzi, dar frigul îl doborî. Înghețase, sărmanul !...

Istovit de putere, se rezemă de o tulpină și'n scurt timp, moare întroenit !.

Se face ziuă. Țiganca, soția sa, văzând că nu i se mai întoarce bărbatul, nici cu haine, nici fără de ele, se duce la popă și-l întrebă de rostul lui.

Popa, surprins de întrebarea finei, aproape că n'a avut ce să-i răspundă.

Dându-și seama, țiganca lui, că popa nici nu l-a văzut pe tuciuriul ei soț, istorisește totul popii, adică ceea ce a făcut, de când s'a sculat și pleacă cu toții să-l caute. Caută-l pe ici, caută-l pe dincolo, caută-l în sus, caută-l în jos, ia-l de unde nu-i. Când deodată, țiganca îl vede lipit de trunchiul rugului și, bucuroasă, zice :

— Uite-l nașicule ! Uite-l colo, la rug, își cântă cu cavatul !

Pasă-mi-te că, în batjocură, dela nas și până la brâu, gerul îi croise un țurțur gros de ghiață, ca un flueraș de-argint.

Când țiganul doarme la masa nașului...

Un român cununase un țigan. Dar, în loc de mulțămire că făcuse o faptă bună, își găsise belea capului.

Finișorii erau totdeauna în casa și la masa nașicului. Nici nu munceau, nici nu căpătau, ci pândiau numai momentul când nașul și nășica erau la masă. Tocmai atunci și ei erau gata la mâncare. Românul, văzându-i că dau năvală, îi poftea la masă, mai de milă, mai de silă. Și azi așa, mâine așa; trecu o săptămână, o lună, ba un an, și țiganii tot la masă la nașu!

Dar, toate au un sfârșit. Dela un timp, o cam răriseră. Nășica se cam stropșia, deseori

Odată, țiganul neavând ce mânca, și când știa că nașul pune masa, își ia țiganca la goană și, înjurând-o și ocărând-o amarnic, vrea s'o bată.

Țiganca, înțeleasă cu țiganul, o rupe de-a fuga la nașul, iar țiganul după ea.

Văzându-și finișorul amărât și prea înfuriat, și crezând că cine știe ce s'a întâmplat, nașul se scoală de la masă și-i zice:

— Stăi, măi fine, ce ți-a venit la cap, de vrei să ucizi pe fină? Ce ți-a făcut? Nu faci bine, creștine!

— D-apoi, nășicule, mânca-te-aș. E o leneșă, o împuțită... Nu umblă deloc prin sat după căpătat, n'aduce nimic în casă.

— Taci, fine, liniștește-te! Mai bine stați să mâncați aici la mine. Tot ați nemerit la masă. O umbla ea și după căpătat. Mai e vreme, mâine, poimâine.

— Nu mănânc, nașule, că n'am eu parte în lume de nevastă vrednică! Ia, s'o văd și eu venind acasă, ca o

vacă grasă. cu câinii alaiu, cu disagii cu mălai...

Românul îl mai poștește odată, apoi îl lasă în plata Domnului și-și vede de mâncare.

Țiganca, însă, se așterne jos, pe pământ, la masă, ca să mănânce. Nașa pune pe masă un purceluș fript și rumenit. Și, cât ai clipi, nu mai rămase nici măcar o bucățică de șoric. Mai aduce un mălai măricel și copt frumos în cuptor. Apoi, o căldare cu lapte dulce fiert, de-l măncară aproape pe jumătate. Numai țiganul privia și înghițea în sec.

După ce măncară, românul cu un aer de mulțumire, sucește un muc de țigare și, așezându-se pe laviță zise finilor :

— Măi, finilor ! Culcați-vă aici la noi. Afară plouă, toarnă cu găleata. Și-o să plecați mâine, acasă !

Țiganul primi bucuros.

Se culcară toți. Toți adormiră. Numai țiganul nu putea să ațipească, căci o foame grozavă îl chinuia și nu era chip să închidă ochii. Gândul la laptele dulce cu mălaiu îl chinuia îngrozitor ; și de aceea, într'un târziu, când mai toți dormiau duși, țiganul prinde o boscorodă : dormiți, ochi, lua-v'ar dracul ! Au, și vouă vă e foame ?

Nașul aude și tace.

Timpu trece pe nesimțite. Iar țiganul, prididit de foame, ne mai putând răbda, răcnește :

— Auliu ! Nu mă tăiați, boierilor, mânca-v'aș ! Nu mă tăiați !

Românul aude și tace, căci vroia să vadă ce-o să facă țiganul, până la urma urmelor.

Se face tăcere câtva timp. Și țiganul din nou răcni, dar așa de puternic, furios și sperios, încât toți ai casei deșteptați fură puși în picioare, neștiind ce s'a întâmplat,

Însă și românul, temându-se de ceva rău, îl întrebă cu milă și îngrijorare : — Ce-ai, măi fine, de răcnești așa de rău ? Ai visat ceva ?

— Ce să am nășicule ! Am visat niște turci, la gură cu clăbuci, cu niște săbii mari și late, că se repezeau la mine 'n spate, mi-le fluturau de deasupra capului, și-mi sbierau :

— Mănâncă, țigane, lapte cu mălaiu, că te taiu !
Dar eu nu voiam, nu voiam, și el cât 'p-aci să-mi taie capul !

Atunci, românul înțelegând gândul finișorului și cauza pentru care nu poate închide ochii, rugă pe femeia lui să se scoale și să pună finului să mănânce lapte cu mălaiu, nu de alta... că-l taie turcii !

Femeia se scoală, își strânge hainele pe ea, se duce la vatră, suflă în cele scântei ce mai rămăseseră vii sub cenușă. Face focul, și pune țiganului masa.

Țiganul se așează la haleală și, în câteva minute nu se mai văzu nimic pe masă : bătea ca vânt de vară drept în gura finului. Apoi mulțumit zice :

— Bogdaproste, nășicule, dela ce săbii turcești, mă scăpași ! Să trăiești nășicule, că mă scăpași dela moarte. Jur, că n'o să mai fac nici odată prostia asta, — să mai dorm așa de greu... la masa dumneatale.

Ițarii țiganului

Un țigan plecase la oraș.

Pe drum, îl prinse noaptea într'o pădure întunecoasă. O lună plină, mare și frumoasă, se înălța peste vârful codrului; iar razele ei blânde, furișându-se prin desișul copacilor, luminau luminișurile din loc în loc.

Țiganul merge ce merge. Dar, dela un timp, le detese toate pe una: frica. Deodată, s-aude o gură de om în depărtare. Pădurea răsună. Glasul puternic în singurătatea pădurii și în tăcerea nopții, dădu curaj țiganului. Se îndreaptă în partea locului și zărește, cât colo, departe, un pic de luminiță, strecurându-se prin geamul micuț al unei colibe sărăcăcioase. Era bordeiul pădurarului.

Se cam apropiase. Câinele simțindu-l latră, iar pădurarul înțelege că-i cineva prin apropiere, strigă lung și trăgănat.

— Cine-i acolo?

— Om bun, românico, mânca-te-aș — și apropiindu-se și mai mult, se roagă: Fii bun, omul lui Dumnezeu și lasă-mă în casa ta, până mâine dimineată, că mă mănâncă lupii.

-- Bine, măi țigane! Poți să dormi și tu, ici pe vatră. Și mâine, am să-ți arăt drumul și-ai pleca.

— Bogdaproste, creștinul lui Dumnezeu, că mă măncau lighioanele prin pădure!

Femeia pădurarului îi aduce țiganului, un codru de mămăligă, o strachină cu fasole, și-l îmbie să mănânce; obiceiul locului din moși strămoși; mai înainte de toate, cinstea casei.

Pe foc, fierbea un tuciu plin cu lapte dulce și pâsat,

în care pusese și zahăr. Mirosul laptelui supăra grozav nasul țiganului, și de aceea întrebă pe femeie.

— Dar ce fierbi în tuciu, mânca-te-aș?...

— Ia, am pus niște rufe ale copilului să fiarbă. Și-și caută de treabă. Țiganului, atâta i-a trebuit. Aruncă mămăliga și fasolea cât colo. Ia o lingură din lingurar și, c-o iuțeală nebună, mănâncă tot păsatul din tuciu. Toarnă apoi apă în tuciu, îl pune pe foc, își scoate cioarecii din picioare, îi aruncă în tuciu, și se culcă.

Când vine femeia ca să ia tuciul și vede ițarii țiganului, în ciaun, înciudată, strigă țiganului :

— Dar, ce-ai făcut, măi țigane?

— Mai nimic, mânca-te-aș, fiindcă fierbi ma-ta rufe, am crezut că nu te superi, dacă-mi fierb și eu nădragii mei, că deh, îmi place și mie câte odată curățenia !

Cojocul țiganului

Un țigan căpătase un cojoc mare, mișos, nou nouț. Și i-ar fi prins bine, pe timpul aspru al unei ierni grozave, dacă țiganul nu ar fi fost nerod și prost.

Câtva timp, alergă îmbrăcat prin zăpada cea mare, prin sat, ca să capete câte ceva. Și, unde intra, începea vorba, laudându-și cojocul.

Dar mergând, odată, la drum, se întâlnește c'un soldat roșior.

Era un frig cumplit și bietul roșior, fiind îmbrăcat numai în tunică, tremura îngrozitor: îi înghețase mâinile și picioarele. Nu le mai simția. Mai ales, că era călare și crivățul sufla cu turbare din toate părțile.

Țiganului, pe semne, i-a plăcut tunica. Și, apropiindu-se, îl întreabă pe roșior:

— Coconașule, boierașule, nu dai roșul pe flocoșul?

— Ba dau, măi țigane. Cum nu, — răspunde roșiorul bucuros. Și schimbul se făcu.

Unul ia tunica, altul cojocul. Și apoi, fiecare își vede de treaba sa; pe când țiganul, bucuros, privește și pipăie tunica cea roșie cu care se îmbrăcase. Frigul îl cuprinse, de-l făcu să tremure ca varga. Își freacă mâinile, își suflă în labe... Dar, geaba!

Chiar în clipele astea, grele pentru el, vede niște pescari care treceau la vânat, având cu ei năvoade, plăși și alte seule.

Țiganul se rugă de ei să primească în schimb tunica cea roșie, pe o plasă.

Pescarii se învoiră cu târgul țiganului. În locul tunicii, țiganul nostru se învelise cu năvodul. Totuși,

frigul nu-l slăbia din ghiare, mai cu seamă că era o iarnă cum nu mai fusese de-un veac.

Mergând mai înainte, găsește un mărăcine, întinse plasa pe el, se băgă sub mărăcine și stătu acolo ghemuit, ca să se încălzească..

Auzind, pe alătura, niște cărauși trecând pe drum și, crezând că sunt frații săi, își zise în sine :

„Da' i-aș primi în casă, dar te miri pe ce pune mâna !

Frigul era îngrozitor. Și țiganul aproape că înghețase.

Însă, ca să vadă cum e afară, băgă degetul printr-o gaură a plasei, și abia apucă să îngâne :

„Eu în cort,

Îs mai mort !

„Da' cei de afară ?

Or fi înghețat de aseară !

Și, dimineața, a fost găsit mort și cu o puzderie de țurțuri de ghiajă în barbă.

Dreptatea frățească

Un român și c-un țigan au plecat la vânătoare, într-o pădure din marginea unei bălți. Aci, alergând din loc în loc, se pomenesc în marginea unui stufig.

Și cum stăteau, fără să facă cea mai mică mișcare și ascultau cu cea mai mare băgare de seamă, aude ceva mișcare prin trestie. O rață sălbatecă sboară fâlfâind, printre trestiile atinse de aripi. O căutară în toate părțile, prin stuflărie, dar n'o putură găsi.

Tot așa căutând, dau peste un cuib plin cu ouă de rață sălbatecă. Era chiar cuibul raței, care sburase. Românul nu mai putea de bucurie.

— Măi țigane ! Să ne ascundem aici, în dosul stufigului, alături de cuib și să stăm la pândă, fără să mișcăm. Iar când o veni rața și s'o așeza în cuib, noi să băgăm mâna încetișor și s'o prindem.

— Că, bine zici românico ! Așa să facem. S'o prindem, mâncate-aș.

Peste puțin, rața sburând ca o săgeată, vine și se pune pe ouă, în cuib. Dar nu se așezase, încă, bine și fu prinsă. Bucuria țiganului era mare.

— Hai s'o împărțim, măi românico !

— Împărțim, cum nu ! Dreptate frățească : eu să iau rața și ouăle, iar tu cuibul și nimica. Adecă, două la la mine, două la tine. Nu e așa ?...

— Bine zici, măi românico ! Așa e : două la mine, două la tine.

Românul ia rața și ouăle și plecă acasă. Iar țiganul a rămas să ia cuibul și nimica...

Românul și țiganul

Un român plecă odată, pe un drum, și vede cât colo — nu departe de el, — venind un țigan înalt, cocorat, cu gioben în cap. Părul îi ieșia vâlvoi, parte prin fundul pălăriei sdrențuite, iar parte.... îi cădea pe ceafă, ca o coamă murdară și slinoasă.

Toate acestea deșteptară, în românașul nostru, plăcerea de a-l da pe țigan „cățeaua“. Și, de aceea, se duce în grabă la un pod, ce eră peste un pârâiaș, în apropierea locului pe unde trebuia să treacă țiganul cu pricina.

Ajuns acolo, se așeză jos, la urechea podului și, prefăcându-se că-i cerșetor, închise ochii, întinse mâna dreaptă și începu a se tângui, a se olecăi și a se vâlcări, cât îl lua gura și-l ținea puterea :

— Vedeți-mă, lume,
Vedeți-mă, dragă,
Mă românico !
Mă boierico !
Mă jupânico !

Fă-ți milă și pomană, cu orbul săracul ! Lemn înlemnit, de vederi lipsit ; și dă-mi părul tău, să dau cu el de trei ori pe la ochi ; că are să-mi vină vederea și am să văd odată cu lumina soarelui, făpturile Domnului. Așa mi-a venit înțgerul ast'noapte în vis și mi s'a spus să fac, că are să-mi fie cu leac.

Auzind acestea, țiganul se oprește și, privind pe nenorocitul cerșetor, i se făcu milă. Se gândește, se cam codește. Nu știă ce să facă.

Atunci, românul cu glas și mai rugător și mai plângător, se vaită mai tare :

— Nu mă lăsa... Nu mă lăsa, creștinul lui Dumnezeu ! E greu de sufletul meu, să-mi duc viața în durere, fără nici-o lecuță de vedere. Să-ți faci Dumnezeu parte de bine, de sănătate, de lumânare la moarte, de orice oiu gândi pe lume. Numai, fă-ți milă și pomană cu orbul săracul.

Țiganul, crezându-i vorbele și rugăminteaa prea fierbinte a nenorocitului cerșetor, fără să bănuiască ceva, se apropie de el, își ia sdreanța de pălărie din cap, se pleacă binișor în spre cerșetor, își răsfiră cu multă îngrijire părul său cel lătos și pletos, negru pana corbului, în mâinile cerșetorului, tocmai cum fusese rugat și prea rugat, spunându-i :

Na orbule, na !

Dar cerșetorul, deocamdată, îl apucă țeapăn de păr și vârându-și cât se poate de bine degetele printre pletele cele mari și late ale țiganului, își atinge binișor ochisorii, ca și cum părul țiganului ar fi fost sfânt ; și cuvântă cu smerenie :

— Bun e perișorul
Dela sfântișorul !

La aceste cuvinte lingușitoare, țiganul îngâmfat peste măsură se aplecă și mai tare către românul, care șușchet cum era, mai cu încetișorul și mai cu binișorul, răsuci părul pe degetele sale și își atinse ochii cu el pentru a doua oară. Când fu pentru a treia oară, îl strânse așa de puternic, încât țiganul de durere țipă ;

Uf !.., Uf !.. Lasă-mă mânca-ți-aș gura că ți-a venit căutătura.

Dar unde-i chip?... Nici prin gând !... Și cât ai clipi, românul nostru se ridică repede și sprintenel. Și, unde începe a învărti pe țigan în jurul său, aducându-l val vârtej. Apoi, cu pumnul, îi dă una, îi dă două, îi dă nouăzeci și nouă.

Iar după ce se satură de păruit, îl face scăpat. Țiganul prinse la fugă de nu i se mai vedeau picioarele, și urla de se auzia cine știe de unde.

Un alt român, aflându-se la munca câmpului și auzind țipetele țiganului, alergă fuguța în partea locului, îi ieși înainte și-l întrebă cu milă și cu durere :

— Dar, ce ai, măi țigane, de țiți așa ?

— Ce să am, românico, mânca-te-aș ? Uite, la ăl pod mare de piatră, e o aromie oarbă care are. :

Cu românii două,
Cu țiganii nouă.
Mă suci,
Mă smuci,
Mă trânti,
Și mă învârti ;
Mi-a făcut capul cărare
Și părul canarale,
M-a bătut,
M-a omorît,
Mi-a făcut mațele salbă la gât !

S'au întâlnit și s'au potrivit.

Un țigan porni spre oraș, cam departe de satul unde locuia, și unde era să moară de foame, fie că era un leneș, fie că nici cu meșteșugul nu-i mai mergea. În lumea asta, toate sunt până la un loc; și orice început își are și sfârșit.

— Ducea el, în spinare traista, cu uneltele lui. În mână avea o vargă de alun, cu care făcea safteă câinilor prin sat, când se ducea să capete ceva. În dinți avea o lulea mică, mititea, de puteai frige un cârnăț în ea, din care trăgea de zor.

Merse el singur cât merse și, dintr'un timp, i-se cam urise, căci nu vedea înaintea lui decât pustiul câmpului, luciul drumului și zarea îndepărtată a locului.

Dar, întâmplare: dintr'o parte, îi iese în cale un călugăr negru și smolît la față, c'o barbă mare stufoasă, c'un păr lăptos, lăsat pe umeri și pe spate, plin de praf și nepieptănat cine știe de când. În cap avea un potcap vechiu, aruncat de vreun alt călugăr; și acum luat la purtare ca bun, mândru și frumos.

Rasa era înflorită, numai petice cârpită. Vorba românilui: mai mult ață decât față. Și călugărul nostru se îndrepta tot în partea locului, spre orașul unde mergea și meșterul.

Meșterul, văzând pe călugăr, numaidecât își ia căciula din cap și, cu tot respectul cuvenit cinului călugăresc, zice:

- Sărut mâna . . . Sărut tălpile, taică părinte.
- Mulțumesc dumitale, meștere.
- Departe, departe, taică părintea?
- Nu tocmai așa departe, meștere. Uite, la ăl sat ma-

re ce se vede încolo cu case mândre și lucioase. Alergăm și noi după milă și pomană pentru sfânta mănăstire.

— Tot acolo și eu, taică părinte, după lucru, după hrană, — răspunde țiganul.

Și apoi, aidem băețele ! O și croiesc la drum : un călugăr și țigan.

Și țiganul îndemna, dar nici părintele nu se codea. Când unul, când altul o lua cu repede. Vorba ăluia : Tunase și-i adunase ! Se'ntâlniseră și se nemeriseră. În-tâlniții întâlniților și nemeriții nemeriților.

Dar între unul și între altul, la drept vorbind, nu era nici o deosebire. Și ăla-i negru, și ăla-i negru. Și ăla-i lățos, și ăla-i lățos. Și ăla-i cerșetor, și ăla-i miluitor. În fine, alege-i, dacă-ți dă mâna și te ține cureaua.

Să lăsăm, însă, astea la o parte și, urmărind pe drummeții noștri să le furăm gândul și să le povestim eu-vântul.

Așa, în mersul lor grăbit, țiganul aruncă asupra călugărului câte-o privire vie și pătrunzătoare. Ar fi dorit ceva. Il râcăia ceva pe inimă dar nu îndrăznia.

În cele din urmă, pierzând răbdarea, dând rușinea la parte și luându-și inima în dinți, întrebă pe călugăr, tovarășul său de drum :

— Taică părinte,
Dar de ce ești negru și păros ?
Ori la pușcărie ai fost ? . . .

— Nu, meștere. Eu sunt călugăr dela sfânta mănăstire ș'am plecat după milă și pomană. — Ce-i aia „călugăr“, taică părinte ? Pasă-mi-te pân'atunci. țiganul nici nu văzuse, nici nu auzise d'ășa ceva.

La această întrebare, călugărul vorbind cam pe nas, răspunse pe un ton lingușitor și plin de umilință. — Măi țigane, călugărul e un om cu frica lui Dumnezeu. El se roagă zi și noapte, ca din marea Sa bunătate Dumnezeu să dea lumii tot ce trebuiește.

Cum țiganul nu pricepea ceeace spunea călugărul, din nou îl întreabă :

— Da bine, taică părinte, ai făcut rău cuiva ? Ai omorât pe cineva ? Ai pus foc la casă ? Ești om de pri-

cini, de belele, de ți-e așa frică de Dumnezeu și te rogi așa mereu? Nu se poate, zău, pre legea mea! . . . E ceva la mijloc! — întoarse vorba ȋiganul, dănd din cap și rămânând foarte mirat de spusele călugărului.

— Nu, meștere! — adăose acesta, așa suntem noi, călugării. Ruga ne e datoria. Ruga ne e meseria. Cum spusei, noi rugăm pe milostivul Dumnezeu, atât ziua cât și noaptea, ca să dea tuturor de toate.

Tot timpul, cât cuvânta prea cuviosul călugăr, ȋiganul bleoidise ochii la Sfinția Sa și nepricepând rostul vieții călugărești față de orânduirea lumească, plină de necazuri și sbuciumări, îi mai făcu din nou o altă întrebare. Dar mai cu tărie, mai dârz, căci doriă să știe ceva adevărat despre felul vieții călugărești.

— Taica părinteo,
Ai casă,
Ai masă,
Ai copii,
Ai în lume căpătâi?

— Nu, meștere. Ferească Dumnezeu. Noi trăim neînșurați, necununăți. N'avem nici nevastă, nici copii, nici altfel de căpățuire, — spuse călugărul cu gura pe jumătate, cu capul plecat, dar mișcând din mână.

— Da? Atunci, iartă-mi vorba, taica părinteo. De unde vă prășiți?

— Din lumea asta mare și largă. Din mila Domnului, întoarse vorba călugărul, supărat, și uitându-se aiurea, căci se simțise ars cu așa întrebări.

— Da, tăică părinteo, bir dai? Țădulcă la mână ai? Angarale, șosea faci? Cu hulibașa cum te'mpaci? Spune-mi zău, mânca-te-aș. că vreau să știu și eu.

— Noi, meștere, nu dăm bir, țădulcă la mână nu avem, șosea nu facem, ba nici primare nu avem. Așa e legea noastră călugărească.

— Atunci, poate că sunteți nevolnici, betegi, oameni care nu-s buni de nimic, de nu dați din mâna voastră nimic? Intreabă ȋiganul scurt și cuprinzător.

— Nicidecum, meștere. Noi suntem oameni în toată

firea. Mai sănătoși, mai grași și mai frumoși. Nu-s mulți pe lume ca noi, răspunse iar călugărul.

Țiganul, auzind acestea nu-și stăpâni clanța :

— Mă...ă..ă...ă, da mare zăpăceală mai e cu rostul sfinției voastre, d'aveți așa vieață proastă în lume ! Eu taică părinte :

Am casă,
Am masă,
Am nevastă,
Am copii,
Am în lume căpătâiu.
Bir dau, șosea fac,
Cu premarele mă împac.
Bat cu ciocanul
Și iese gologanul.
Și mi-e bine
Și nu vreau a fi ca tine !
Că eu știu
Că's paraliu.
Când m'or îngropa,
Șapte plozi or plânge
Cu lacrimi de sânge,
Pe taica lor trudit
De furat și de cerșit,
Că neamul mi-e blestemat,
Să trăiască din păcat !

Vedenia unei țigănci

Unui țigan îi născuse țiganka un băiat, și-i pusese numele Pătrăchel. Era singurul dănciuc, și-l iubea nevoe mare. Il crescă mărice și-l purtă în straie de căpătat. Ba, de multe ori, îl îmbrăca... gol pușcă : numai în cămașa lui Moș Adam. Iarna, pe gerul mare, dănciucul umbla ca o sfârlează p'afară.

Odată, se întâmplă de se bolnăvește și zace... zace și iar zace puiul de harapină : boală lungă, moarte sigură.

Mă-sa l-a descântat, l-a căutat. Dar nu i-a dat de leac. În cele din urmă, moare Pătrăchel, sărmanul !

Acuma, să fi văzut vaier și jălanie, până l'a băgat în negru pământ.

Îngropăciunea i s'a făcut după legea creștinească și după datina țigănească. I-au făcut apoi un mormânt mare, ca să se vază din depărtare. Deci, ca al lui, al nimănui ! Iar când au venit acasă, toți au aruncat cu cărbuni aprinși peste spate.

După îngropăciune, trebuia să-i poarte soroacele.

Mă-sa începu să-l tămâieze și să-i dea și ceva din mână. Dar, într'o dimineață, ducându-se la mormânt, ca să-l tămâie, rămase înmărmurită de ceeace îi văzură ochii. O pupăză mare, roșcată, c'un moț mare negru pe cap, sta înfiptă în vârful stâlpului, dela capul mormântului, unde odihnea trupul lui Pătrăchel.

Țiganka, când văzu pupăza, crezu că-i chiar Pătrăchel înviat din mormânt și, de bucurie, alergă în goana mare ca să facă cunoscut șatrei țigănești că harapinașul a înviat.

Ô altă țigăncă, văzând-o fugind, îi aține calea și-o întreabă :

— Dar ce fugi, fă, așa ? Ori vrei să-ți plesnească pipota în tine ? Ce-ai văzut ?

— Am văzut!... Am văzut... — îngână țiganka gâfâind.
Am văzut, pe Pătrăchelul meu înviat din mormânt!

— Și cum era, fă?

— Era îmbrăcat cu ghebă roșie — para focului, cum avea el, când era viu. În cap, o căciulă mare, neagră, moțaiată, lăsată pe spate. În picioare: ghetete negre, lustruite nouă-nouțele. Și mult îi sta bine și frumos, sus în vârful stâlpului, d'asupra mormântului!

— Taci, fă, că n'avea așa ceva, cum spui tu.

— Avea,
N'avea,
Dar în gând avea,
Bufniță rea!

I-o trânti, c'un aer de țăfnoșenie, mama bietului pui-
șor de țigan, care în groapă ținea drept hrană miilor
de viermi.

Lumânarea țiganului

Un țigan a vrut să ducă și el ceva la biserică, așa cum face toată lumea. Dar își zicea că orice intră pe ușa bisericii, mănâncă numai popa și dascălul. De aceea s'a gândit să ducă ceva de care să nu se poată atinge nimeni. In cele din urmă se hotărî: să facă o lumânare. Turnă una mare cât catargul unei corăbii: înflorită, înstelată. Și, ca a lui, a nimănui.

Se duse apoi la un lumânărar și-l rugă :

— Domnicule, mânca-te-aș ! Să-mi faci o lumânare mare cât catargul unei corăbii, și frumoasă și aleasă și'nflorită și'nstelată, ca a mea a nimănui, ca s-o duc și eu la biserică, cum duce toată lumea.

Lumânărarul, însă, om priceput într'ale meșteșugului și isteț din fire, cum mai toți meseriașii sunt, vrând să-și bată joc de țigan, îi făcu o lumânare mare cât un stâlp de telegraf. O împodobi numai flori și iar flori, punându-i și o feștilă de lână groasă ca degetul.

La o zi de sărbătoare, țiganul aduce lumânarea la biserică. Dascălul o ia și-o pune înaintea unei icoane, legând-o de un șfeșnic, să nu cază.

Țiganul nu mai putea de bucurie, când vedea că lumânarea lui nu e ca a nimănui. Dar, când dascălul vru s'o aprindă, feștila fiind de lână, în loc să arda, c'o flacăra liniștită și c'o lumină plăcută, începe să pocnească, stuchească și să facă fumăraie, că îi era lehamite și ție și mie, de așa frumusețe de lumânare.

Toată lumea se uita la lumânarea țiganului și, neștiind cauza, se întreba de ce-o fi arzând așa ! Ba cei mai mulți începură să râză...

Dascălul, îi mai tăia mukul, il mai ridica ; ba scurgea ceara jos ; până, în cele din urmă, i-o zise țiganului :

— Ia-ți măi țigane, lumânarea d-aicea, că stuchește icoanele, afumă perdelele, zugrăveala, sfinții, ba ne omoară și pe noi. Nu vezi, că cine ți-a făcut-o și-a răs de tine ?

Țiganul ia lumânarea, o duce la lumânărar și-i cere socoteala :

— Bine, românico, mânca-te-aș, ce lumânare mi-ai făcut ?

— Lumânare după comandă, ca a ta a nimănui.

— Bine zici, mânca-te-aș, ca a mea a nimănui !

Talmeș-balmeș

Un țigan, curând însurat, plecă la nașu-său cu plocon : un borcan cu lapte bătut și-o găscă.

Țiganul ducea borcanul ; țiganca, găscă ; și amândoi erau veseli că se duc la nașul, cu plocon, după cum e obiceiul.

Pe drum, găscă începe a găgâi, a-se smuci și a-se sbate în brațele țigăncii. Crezând că găscă nu vrea să meargă la nașu-său, faraonul, se supără. Și, înfuriat, se repede și-i trăneste câțiva pumni în spinare, zicându-i :

— Na ! dacă faci gălăgie și nu vrei să mergi la nașul.

Gășca, deși lovită cu putere, tace ; pe când țiganii, îndemnându-se pierd urma în lungul și latul drumului. Însă, cum mergeau ei, deodată, văd alătura cu drumul, și la rădăcina unui copac, un iepure culcat.

Țiganul zice către țigancă :

— Ce cinste aş avea la nășica, dacă aş duce iepurele ăla plocon !

Fără a se mai codi, tace câțiva pași, apropiindu-se de copac, asvârle cu putere borcanul cu lapte, cu gândul să omoare iepurele. Nimerind copacul, borcanul se făcu țândări, iar iepurele o luă la fugă.

Țiganul, atunci, făcu semn nevastei, să meargă înainte iar el plecă să prindă iepurele. Tot urmărindu-l și căutându-l, se pomeneste într-o grădinărie mare, cu straturi mari și frumoase de zarzavat.

În grădină, vede în vârful covergii, o pisică culcată la soare. Țiganul crezând că-i iepurele, vrea s'o prindă și repezindu-se la ea, zise :

— Geaba ți-ai lungit coada și ți-ai scurtat urechile, că eu tot te cunosc. Și fuge, și fuge după pisică prin

grădină, călcând semănăturile și răsadurile, rupând vrejurile și încurcând tot ceea ce era în calea sa.

Stăpânul grădinei, văzând aceasta, aleargă tocmai din fundul grădinei, unde lucra împreună cu toți ai săi. Iar țiganul, ca să nu fie prins, o sbughi fără țință. Iese la drum și, îndemnând, ajunge pe țigancă.

Când ajunge la nașul, un servitor arunca grăunțe la păsări, în curte. Gâsca flămândă începe a găgâi, iar țiganul crezând că-l spune pentru c-a bătut-o, se rugă de naș, să n'o creadă:

— Minte nașule !.. zău că minte. N'am bătut-o, ci numai am mângâiat-o.

După puțin timp, se pune masa. Felurite mâncări, unele mai gustoase, ca altele, curgeau din belșug ca la orice om înstărit, și românul îndemna finișorii :

— Ședeți finilor și mâncați.

— Nu mâncăm, nășicule. Mâncări d-astea, la noi curg gârlă. Suntem sătui.

Românul îi mai pofteste încă odată și-apoi îi lasă în placul lor.

La urmă, s-aduce, pe masă, ouă cu unt. Mirosul untului umplea casa. Țiganul aștepta, să mai fie poftit, iar nașu-său, bun din fire, îl mai înghie odată :

— Treci fine la masă. Mâncare ca asta n'ai mâncat niciodată. Ți-o spun eu.

Țiganul, care atât a așteptat, se așeză grăbit la masă. Mirosul untului îi atâta pofta și mănă, până se satură. Apoi, mulțumit de o mâncare așa de gustoasă, întreabă :

— Nășicule, cum se chiamă mâncarea asta, că bună mai fuse, mânca-te-aș ?

— „Talmeș-balmeș“ — răspunse nașul.

— Bine nășicule. Am să pun și eu nevasta, să-mi facă.

După ce petrecură mult și bine, își luară ziua bună și plecară. Pe drum țiganul zicea într'una : „Talmeș-balmeș“.

Ajungând la o gârlă, vru să treacă podul și tot privind apa ce fugea ca o nălucă și se izbea mereu de maluri, țiganul uită să mai zică : „Talmeș-balmeș“. Se oprește chiar la mijlocul podului și spune : Aici a căzut aia... cum dracul a numit-o nașul.

Trecură podul. Țiganca își vede de drum și se duce acasă. Iar Țiganul se desbracă, intră în gărlă, scormonește noroiul din fundul apei, ca să găsească, ceea ce pierduse : aia... aia, dela nașu.

După o muncă zadarnică de mai multe ceasuri, iată că trece pe pod ispravnicul județului, însoțit de doi călărași. Și văzând pe Țigan căutând și răscolind nomolul, îl întreabă cu bunătate și curiozitate.

— Ce cauți p-acolo, măi Țigane ?

— O pungă de bani, cucoane, mânca-te-aș ! Mi-a căzut în astă apă.

Ispravnicul, om bun la suflet și milos la inimă, cum erau mai toți dregătorii noștri de odinioară, ascultând cu multă luare aminte cele întâmplare și fiindu-i milă de nenorocirea unui biet Țigan, dă ordin călărașilor ca, până a mai răsufla caii, din pământ din iarbă verde, să scoată punga Țiganului.

Călărașii descăleacă și intrară în apă, ca să îndeplinească porunca. Dar, după ce au căutat și-au răscolit tot fundul gărlei, unul din ei, supărat de o muncă așa de grea și fără niciun folos, zice către celălalt :

— Las-o dracului de pungă, mă, c-am făcut în gărlă talmeș-bâlmeș !

— Uf ! mânca-v-aș. Asta o caut eu, zice Țiganul bucuros.

Ispravnicul, auzind, se supără și dă ordin călărașilor să-i tragă o frântură de bătae, ceea ce se îndeplinește numaidecât. Apoi își urmare drumul lor.

Țiganul, sculându-se de jos, unde-l lungiseră la pământ și, milogindu-se, întreabă pe ispravnicul, care prinse a se îndepărta :

— Cum să zic, mânca-te-aș ?

Ispravnicul răspunse poruncitor :

— Să zici : Nimic !.. nimic !..

Țiganul pornește înainte și, pe drum, zice cu glas tare, de se auzia cine știe unde :

— Nimic !.. nimic !.. nimic !

Tot mergând așa hai-hui, se întâlnește cu niște vânători, călări pe cai, cu ogarii și copoii după ei.

Țiganul înaintea lor, răcnia cât îl lua gura și-l ținea puterea :

— Nimic!.. Nimic!.. nimic!..

Vânătorii, supărați de cele ce auziau, săriră de pe cai, puseră mâna pe țigan și mi-l judecară în lege.

— Bine, măi țigane! Noi pierdem timp, cheltuim bani, omorăm cai, căței, și tu așa zici ?

Și, după ce îi traseră o bătaie bună, i-au dat drumul ; iar țiganul, văzându-i că pleacă, îi întrebă :

— Dar cum să zic, mânca-v-aș ?

— Să zici : doi.. trei ; doi... trei, răspunseră vânătorii, pornind înainte.

Țiganul, deasemenea, își urmează drumul spre casă, strigând așa cum îl învățaseră vânătorii.

Dar, iată că trece printr'un sat și se întâlnește cu o mulțime de lume, care ducea un mort la groapă. Popa mergea înainte cetind și cântând slujba înmormântării. În urmă, neamurile mortului plângeau pe cel ce ieșise dintru cele lumești.

Țiganul, înaintea lor, răcnește :

— Doi... trei ; Doi... trei ; Doi...

Când aude lumea una ca asta, lasă mortul, sar cu toții asupra țiganului și înfuriați de cele ce auziră, îl sucesc, îl smucesc, îl bat și-l dojenesc.

— Bine, măi țigane, nouă ne pare rău c-a murit unul dintre noi. Dar când om muri cum zici tu, câte doi... trei, ce se mai alege de noi ?

— Dar, cum să zic mânca-v-aș ? — întreabă țiganul, mai mult fugind decât mergând.

— Să zici, totdeauna : „Bogdaproste ! Dumnezeu să-l ierte ! Dumnezeu să-l primească ! Să-i fie țărâna ușoară!“

Pe drum, țiganul zice în gura mare așa cum îl învățaseră acești oameni plini de durere și întristare, pentru pierderea fratelui lor.

Acuma, țiganul trece printr'un sat și nimerește la o nuntă.

Aci, lume după lume. Unii cântau, alții jucau. Țiganul, oprindu-se colo mai în margine și privind mulțimea veselă și jocul tineretului, strigă în gura mare :

— Bogdaproste ! Dumnezeu să-l ierte ! Dumnezeu

să-l primească! Să-i fie țărâna ușoară! — dar nu e auzit din cauza muzicei, care cânta; și a sgomotului făcut de lumea adunată la nuntă.

Dar, prin mulțime, se vedea un moșneag c'o ploschiță la subsuoară. Punea vin într'o ulcică și cinstea lumea, care închina și ura sănătate, norocire și fericire tinerilor și mai multe altele, cum se face de obicei la de-al-d'astea.

În sfârșit, moșneguțul vine și înspre țigan, care răcnește în gura mare:

— Dumnezeu să-l ierte! Dumnezeu să-l primească! Să-i fie țărâna ușoară! Bogdaproste!

La auzul acestor cuvinte, sufletul bătrânului se îndușmănește, fața i se întristează, ochii îi scânteiază de mânie și cuprins de durere, nu zice nimic decât:

— Ia vedeți, măi, ce zice astă cioară spurcată, la nunta copilașilor noștri?! Noi îl cinstim și el ne ocărește. „Pici cobe, d'aicea, că pun copii pe tine!..“

Și cât ai clipi, țiganul căzu, sub o ploaie de ghionturi din partea mulțimei, care auzia aceste vorbe.

Scăpat ca prin minune, întreabă pe moșneag:

— Cum să zic, mânca-te-aș?

— În totdeauna, măi țigane, când vei vedea lume multă, adunată la un loc, tu să-ți pui ismenele în băț, să le ridici în sus și să joci și să strigi de bucurie:

„Hi... hai... hai!..“

„Hm... hai... hai!..“

Iar dacă-ți dăruie cineva ceva, tu să zici:

„Să trăiască! Să'nflorească!

Dumnezeu să-i norocească!“

Nu așa cum zici, tu.

— Bine, mânca-te-aș; așa am să zic, — și țiganul o ia la drum, spunând așa cum l-a învățat moșneagul.

În scurt, taie drumul și, din largul lanului, zărește un alt sat, căruia pomii roditori din curțile oamenilor îi dedeau înfățișarea unei dumbrăvi frumoase.

Acolo, întâlneste pe uliță, în mijlocul satului, niște căruțe încărcate cu sare de vânzare. Lume multă se adunase. Unii se tocmiau, alții cântăreau; alții plăteau, cum se face de obicei la așa ceva.

Țiganul, cum vede acea lume multă adunată, crede că-i vreo nuntă. Își pune ismenele în băț, le ridică în sus, chiue, sare, face mare huiet. Lumea îl privește, râde. Boii însă, se speriară, cârmiră carele, rupseră ațupurile și fugiră p-aci încolo, cu jugurile, făcând mare stricăciune bieților săraci.

Unii aleargă să prindă boii, iar alții puseră mâna pe țigan și mi-l iau la bătaie :

— Bine măi țigane, tu nu știi, c-așa ceva se face la nunți, la cumetrii unde cântă lăutarii și joacă lumea ?.. Ce zici și ce faci, nu se face aici, la carele noastre !..

— Dar cum să zic, mânca-v-aș ?

— Când ai vedea vre-un dobitoc, tu să'ntinzi mâna la el, să te apropii și să-i zici :

Triu !.. triu !.. triu !..

Na !.. na !.. na !.. bălane !..

— Așa am să zic, mânca-v-aș, — și pornește la drum, ca să se ducă acasă.

Din nou, intră în alt sat. Aci, vede un om, care tăiașe un porc și se gătia să-l pârlască.

Țiganul cum îl vede, se duce deadreptul și, întinzând mâna spre el, îi zice :

— Triu !.. triu !.. triu !.. Na !.. na !.. na !.. bălane !.. împrejurul porcului gata de pârlire.

Românul, supărat de aceste cuvinte, ia cociorba, și îi croiește vreo câteva, zicând :

— Bine, măi țigane, eu m'am luptat cu porcul și abia l-am înjunghiat, iar tu vrei să mai învieze din nou ?!.. În loc să vii, să mă ajuți ca să-l pârlesc mai de grabă, și să-ți dau și ție șoricu, tu vii și spui alte prăpăstii ?!..

— Dar cum să zic, mânca-te-aș ?

— Să zici întotdeauna : Să-l mănânci !.. să-l mănânci sănătos !"

— Așa am să zic, mânca-te-aș ! — și iar o porni, grăbit, la drum ; dar spunând mereu ceea-ce îl învățase românul.

Agale, agale, iată-l din nou, într'un sat. Aci, în marginea satului, vede un om stând pe vine, nu știu ce făcea...

Țiganul cum îl zări, începu să strige :

— Să-l mănânci sănătos !... Să-l mănânci sănătos !

Omul, se scoală repede, aleargă în fuga mare după țigan. Aruncă cu pietre într'ânsul, vrând să-l prindă și să-l bată. Dar nu poate, căci țiganul o rupse de fugă. Țiganul știe o vorbă bătrânească : Fuga-i rușinoasă, dar îi sănătoasă.

În sfârșit obosit de drum și stâlcit în bătăi, ajuge acasă. Țiganca, când îl vede, îi iese înainte, iar țiganul îi poruncește să-i facă „aia... d-aia“ dela nașul. Femeia îi spune că nu știe ce este „aia, d-aia“ dela nașul.

Țiganul, atunci supărat foc pe țigancă că nu-l înțelege, o ia la bătae și-o bate pân' ce o omoară.

Fiul său cel mare Danciu, când vede pe mă-sa moartă, începe a o boci și jeli :

— Aului, mămuco ! Auliu... mămuco !... Cum te-a făcut, tetea, talmeș-balmeș !

— Ptiu, lua-te-ar dracul ! — zice țiganul înfuriat. Tu ai știut, și n'ai vrut să-mi spui ?

Și, luând barosul, îl lovi în frunte și-l culcă la pământ pentru vecie...

Minunea bleahului

Un țăran, într'o frumoasă zi de Mai, venia dela târg, de unde cumpărase cele trebuincioase pentru casă.

Pe drum, găsește un bleah roș tocit, și destul de ascuțit, încât prindea. Și, — cum este obiceiul țăranului de a strânge lucrurile ce găsește pe drum și a-le socoti aducătoare de noroc, — îl ia de jos, îl sucește, îl învârtește, îl dă la palmă, îl aruncă în traistă și se tot duce în lungul drumului șerpuitor printre holde frumoase și aurite, ce se legăneau în valuri la adierea vântului.

Dar, la o colitură a drumului, îi fese în față un țigan înalt, spătos, bărbos. Și, când vine în dreptul său, îl oprește și-l întreabă :

— Unde ai plecat, măi țigane ?.

— Mă duc, să mă fac fecior de ghizdăveț cu părul creț.

— Apoi, cu barba aia mare și murdară, mă țigane ; și cu părul ăla mare și slinos ?

— Mă duc la bărbierul lui Vodă românico, să mă barbierească ș-apoi să mă pui în scaunul domniei.

— Hei!... Apăi, chiar eu sunt bărbierul lui Vodă Vin dela dânsul. L-am bărbierit, acușica. Nici un ceas n'a trecut.

— Dar cât ceri, mânca-te-aș ?...

— Deh, — pentru tine, numai un leu, că nu suntem la prăvălie.

— Bine românico, dar să mă faci fercheș de tot.

— Mai încape vorbă ? Ca tine, nimeni n'o să fie.

Scoate bleahul din traistă, îl dă pe podul palmei de mai multe ori, făcându-se că-l ascute. Pune pe țigan,

jos pe marginea şanţului, în genunchi, şi trage cu bleahul pe o parte a obrazului, dar cu aşa putere, încât mai mult rupea părul, decât îl tăia.

Țiganul, străpuns de durere, strânge din dinţi, închide din ochi, şi aproape lăcrimând, se roagă :

— Of, românico, mă doare, mânca-te-aş!

Românul zâmbeşte, şi-i dă înainte. Trage cu blehaul, şi pe partea cealaltă a obrazului, dar cu mai multă putere ; căci bleahul nu tăia, mergea în silă, rupea, încât țiganul, tremurând şi suspinând de durere, zice :

— Dă' de lăsat, cât ceri, românico?

— Numai cinci lei, măi țigane. Eu sunt bărbier domnesc, nu-mi bat joc de meserie.

— Mă românico, na doi lei, şi lasă-mă, că mi-a ieşit sufletul. Mor !..

Românul ia doi lei şi râde pe 'nfundate. Iar țiganul, de frica bărbieritului, pierde ca năluca...

Trecând pe lângă o pădure, aude o capră behăind, amarnic. Pe semne, o încolțiseră niscaii lupi. Iar țiganul zice :

Vai, sărmana, vai de ea,
Cum o rade şi pe ea !..

Merge mai departe, şi-aude într-o luncă nişte măgari sbierând, de răsuna pădurea. Iar mai încolo, vede un om muncind. Țiganul se duce şi-i pune întrebarea :

Cela-i sfat,
În ăl sat ?
Ori niscaiva țigani se rad ?..

— Nişte țigani se rad, măi Danciule ! N'auzi ? răspunse românul zâmbind. Iar țiganul :

Cine-i voinic, voinic
Mai ştie ş-alt colnic.

Şi lăsând drumul, apucă prin desiş, hățiș, mărăciniș şi ieși la marginea cealaltă a pădurii, rupt şi jupuit ca vai de el.

Păcăleala unui țigan

Un țăran botezase un țigan și, cum n-avea copii, prinsese milă de finișor. L-a crescut, l-a însurat, l-a cununat, și-l ținu prin curte pentru treburile gospodăriei. Il avea, deci, mână dreaptă, la orice nevoie.

Intr'o zi, țiganul se duce la eleșteul din marginea satului și, tot umblând de colo, până colo, prin stufiș și prin zăvoiul ce se întindea în jurul eleșteului, dă peste o rață sălbatecă, clocind pe douăsprezece ouă sub o salcie stufoasă, ale cărei vine mustăcioase se întindeau pe luciul apei.

— Țiganul vine în grabă la nașu-său și bucuros spune :

— Măi nășicule, am fost la vale, la heleșteu ș-am văzut o mustață de rață, clocia o salcie pe douăsprezece ouă.

Românul s'a temut că trebuie să fie vreo rață sălbatecă. Ia pușca, pornește spre heleșteul de din vale, la marginea satului. Țiganul îl urmează, îl duce la fața locului și-i arată salcia.

Rața îi simți și sbură din cuib. Țăranul ia pușca la ochi ș-o împușcă. Acum, împărțeala : românul ia rața și ouăle, țiganul ia cuibul. Și fiecare se duce acasă, să gătească ceea ce au vânat.

Ajuns acasă, țiganul poruncește țigăncii să-i facă ciorbă. Țiganca ia un ciauun, pune apă, până'l umple. Il pune pe foc și aruncă cuibul în ciauun ca să fiarbă. Apoi, se așează cu toți la masă. Ia apa fiartă, cu lingura din ciauun, și-o soarbe. Ia cu mâna câte un paiu, îl trage prin gură sugându-l. Și astfel au mâncat, până ce n-a mai rămas nici strop de apă în ciauun.

Sătul, țiganul se duce la nașu-său, care tocmai atunci,

se pusese la masă și se găteau să ospăteze. Cum intră țiganul în casă, românul îi zice :

— Șezi, fine, la masă.

— Nu șez, nășicule, c-am mâncat.

Văzând însă și ciorba de pe masă, zice :

— Bucatele voastre sunt scurte și groase. Nu sunt bune ! Da ale mele erau lungi și subțirele. Am mâncat de m-am umflat !

Trece o bucată de vreme, și românul spune țiganului să se ducă cu el la o stână, să fure și el o oaie grasă, s'o taie și s'o mănânce. La acea stână, erau niște ciobani bătrâni, care știau să facă farmede, că legau gura lupilor, încât lupii ședeau cu oile, cu mieii și câinii împreună, în stână, ca frații ; fără să facă cuiva cea mai mică stricăciune.

Tocmai, atunci, intrase ș-un lup.

Când ajunge la stână, românul rămâne la pârleaz. Dar țiganul intră în stână, și întreabă :

— Cum să fie, nășicule?..

— Măi fine, să cauți o oaie, mai grasă, mai lănoasă ; mai mare, că tot am suit noi până aici !

Țiganul văzându-se între oi, și, cum era o noapte întunecoasă, pune mâna pe una ; pune mâna pe alta, până ce dă de lup și-l ia la spinare. Și, cu el, la pârleaz, la nașul.

— Ține nașule, că uite am găsit una, tocmai cum mi-ai zis : și lănoasă și codoasă și grasă ; dar și prea sgârboasă.

Românul înșfăcându-l, dar cunoscând că e lup, zice infrișat :

— Dă-i drumul, fine, că e lup !

— Ba nu zău, nășicule, e lup ?

— E lup, fine ! Dă-i drumul !

Țiganul îi dă drumul, dar trage și un chiot puternic : „Ho lupul !... Ho lupul !“

La lătratul câinilor, ciobanii pun mâna pe ghioage, aleargă în stână, îl înhață pe țigan, și-i dau o bătaie ciobănească. Dar țiganul, cum face, cum drege, scapă.

A doua zi, dis-de-dimineață, țiganul se duce la nașu-său, și-i spune cu durere :

— Dar, fie nășicule, că mi-o făcuși ? !..

— Ba, eu nu ți-am făcut nimic, fine. Dacă ai văzut că e lup, de ce ai dat chiot ? Lasă fine, mâine, mergem la cireada cutăruia, să luăm o vacă priană, și-o tăiem : carnea o mâncăm, pielea o facem opinci.

Și, cum au zis, așa au și făcut. Au furat vaca, au băgat-o în pădure, au înjunghiat-o. Românul s'a apucat s-o jupoaie, iar țiganului i-a dat ordin să se ducă în marginea pădurei, să se urce într'un copac înalt și să observe, ca nu cumva să vină păgubașul sau altcineva, și să-i prindă tăind vaca. Dacă, însă, zărește pe cineva, să strige : „Alè !... Păgubașul, nașule !“

Dar, când țiganul a văzut pe păgubaș, căutând vaca pe marginea pădurei, — în loc să fluere și să strige, ca să-l vestească pe nașu-său, după cum fusese învățat, el întreabă :

— Ce calci anapoda și cauți a pagubă, măi românico ?

— Caut o vacă priană, măi țigane.

— Mă românico, să nu te duci în pădure, că o lupoaică cu pui mănâncă vaca !

Țăranul păgubaș, bănuind ceva, intră în crâng. Și, când colo, în inima pădurei, dă peste nășicul, jupuind pe priană. Mare îi fuse mirarea păgubașului, dar mult mai mare și rușinoasă fuse mirarea nășicului. Se luară la ceartă. Și cât p-aici la bătae. Dar se împăcă, cu condiția ca ori să-i dea alta în loc, ori să i-o plătească.

Vine apoi și țiganul. Și, apropiindu-se de nașu-său, îi flueră la ureche și-i strigă :

— Alè ! Păgubașul, nașule !

— Acuma, îmi spui fine ? După ce m-a prins păgubașul ? !

Plecară spre casă.

Pe drum, românul, când mai tace, gândind la rușinea ce a pățit ; când dojenind pe finișorul său, că-l înșelase nefăcând ceea ce îl învățase.

În ziua următoare, țiganul vine din nou la nașul. Acesta supărat îi spune :

Nu făcurăm nimic, ieri, fine !

— Nu făcurăm, nășicule, mânca-te-aș. Dar, om face i
Românul avea într'o grădină, niște păpușoi mândri
și frumoși. Dar un urs se spurcase la păpușoi și-i
mânca în fiecare seară. De aceea, se sfătui cu țiganul :

— Măi fine, să vii diseară, la mine, că s'a învățat
un june butac la mine, în grădină, la porumbi, și vreau
să-l prinz.

— Bine, nășicule, vin!.

Se făcu seară, și țiganul sosi. Românul îi dete în
mână un maiu de rotar, și-l pune să se ație la pârla-
zul grădinii. Iar el ia un foc, într'o prăjină, și începe a
huidui prin porumb, alergând în toate părțile.

Ursul, de frica focului, a luat drumul spre pârliaz.
Și, când a vrut să iasă, țiganul îi dă una cu maiul în
frunte, și-l răstoarnă cu gaidele în sus.

Dă-i fine!... dă-i mereu!
Nu-i butac și nătărău,
Ci e urs de ăla rău!

Țiganul, deși-l lovise cu turbare, o tulă lăsând nașu-
lui toată prada.

De-atunci, i-a fost lehamite de prietenie cu-așa naș...

Brânzos, scorbos, mămăligos.

Un țigan avea o nevastă bolnăvicioasă. Bietul om o căutase, o descântase, alergase în toate părțile, bătuse toate drumurile și pe toate potecuțele, și numai la Dumnezeu nu fusese, dar peste leac, tot nu i-a dat.

Odată, i-a fost nevastă-si rău, de moarte.

Țiganul chiamă pe fiu-său Danciu și-i zice :

— Mo tetea, moare mă-ta. Du-te la popa și cere să-ți dea un muc de lumânare, să i-o punem în mână, și să vie s'o precestuiască, că i-oiu oțeli și eu vreo bardă, vre-un topor.

Dănciucul porni. Și, într'o clipă, fu la ușa popii.

Când intră în casă, preoteasa trânti mămăliguța pe fund, puse scrob și brânză pe masă. Se găteau să mănânce, că era vremea prânzului.

Toți ai casei deteră ocol mesei. Mămăliguța, cât toate zilele, al cărui abur amestecat cu mirosul untului dela scrob, îți făcea poftă de mâncare chiar de ai fi fost stană de piatră.

Țiganul, când vede mămăliguța, scrobul și brânza, toate puse pe masă, și fiindu-i foame peste măsură, prinse a cânta popește :

— Brânzos, scorbos, mămăligos, părintea !

— Ce ai, măi țiganie, de miorlăi așa ? — întreabă popa răstit dela masă.

— Mă rog, ție părinteo, m'a trimis tetea, să-mi dai un capăt de popă, c'a pălit pe mama să moară și nu i se vede. Și să vii s'o ștelești brânzos, scorbos, mămăligos cu unt, că ți-o pricistui și tetea vreo bardă, ori vreun topor.

Popa, auzind acestea și mai ales fiindu-i foame, își vede de mâncare și-i strigă :

— Ieși afară, măi țigane.

— Dar vino, taică părinte, mânca-te-aș, că moare mama de dorul brânzii !

Fie, nașule, că face!...

Un român botezase, unui țigan, un dănciuc. Peste câteva zile, țiganul, ca să-și arate omenia, a plecat cu plocon la nașul său. Întré altele, el ducea în desagi și vreo două ploșci cu țuică furată cine știe de unde, precum și câteva azime, cum e obiceiul din străbuni.

Românul, bucuros de venirea finișorilor, spune nevastei sale să facă mâncare bună. Dragostea de a îngriji de călători la casă și masă e în firea Românului.

Femeia se silește să mulțamească pe finișori, dându-le câte ceva din bunurile casei. La vremea prânzului, totul fu pregătit cu cea mai mare îngrijire și din tot ce avea mai bun.

Se pune pe masă, mai întâi, un borș minunat de crap gras, fiert cu felurite verdețuri, al cărui miros te îmbăta.

Țiganul, nerăbdător, nu mai așteaptă să fie poftit, și se așează cel dintâiu la masă. Iar, până să vină și ceilalți ai casei, el și începu să mănânce. Inșă, când ia cea dintâiu lingură de borș, opărindu-și gura și gâtița, și dând capul peste spate, pironind ochii în tavan, întreabă :

— Dar de unde ai cumpărat podelele astea, nășicule ?

— După „valea lui suflă“, fine, — răspunse românul pricepând rostul întrebării.

Văzând, deci, că borșul e prea fierbinte și-l arde, începu să scoată la bucăți... Și, pe când toți ceilalți suflau mereu într'o picătură de borș ce luau în lingură, ca să nu se arză, — țiganul cu obrăznicia-i țigănească, scosese și mâncase mai toate bucățelele de crap ; golise castronul, și nu rămăsese, pentru ceilalți, nici măcar

câte una. Românul văzând așa obrăsnicie, așa calicie, îi spuse în glumă :

— Mai ia fine, și zeamă, că vorba ăluia : Intâiu, seacă gârla și pe urmă se prinde peștele.

Dar țiganul, înghițind într'una la bucăți de crap, răspunde la rândul lui :

— Las nășicule, că tare-i bun !

— Bun, fine, dar costă !

— Fie, nașule, că face !

Tălmaciul turcului

Un bulgar grădinar avea o grădină, plină cu fel de fel de zarzavaturi. Zi și noapte, bulgarul socotea gălbiorii ce avea să-i ia, și să plece în țara sa bogat. Pământul bine muncit își dă rodul aurit.

Dar, într'o noapte, niște bivoli, scăpând din ocolul lor, au rupt gardul, au călcat răzoarele cu semănături, au mâncat și au stricat tot ce era în grădină!..

Bulgarul era mort, din cauza aceasta. Munca sa dintr'o vară era dusă... Când a aflat că bivoliile sunt ai unui turc bogat, s'a întristat și mai mult, căci el nu se putea pune cu turcul... Nici nu știa turcește, cel puțin să-i vorbească... să-i spună ce paguba a suferit de pe urma bivoliilor, și să-i ceară ceva despăgubire.

Un ȋigan, văzând pe bulgar așa de amărît, îl întreabă :

— Dar ce ai ? mânca-te-aș ! de ești așa de supărat, așa de ciomărât !

Bulgarul povestește întâmplarea cu bivoliile, cu paguba suferită ; și, mai ales, se plânge că nu știe turcește, ca să se ducă la turc, să se jeluiască.

ȋiganul, atunci, își oferă serviciile sale, nu cu puțină îngâmfare :

— Bre, jupâne ! Să-mi dai o mie de lei, și-ți fac eu treaba, căci știu turcește, ca pe apă.

Se împăcară din preț. Bulgarul numără banii, ȋiganul îi ia. Și amândoi pleacă la turc.

Cum îl văzu pe turc, ȋiganul și începu :

Pașalete ghiolarete
Dumneatalete la bulgărete,
Varzalete mâncalete ciocon verde ?

Turcul ascultă, dar neînțelegând nimic, bagă mâinile în brâu și întreabă :

— Nearăior sumuz ? Nedâr icti zaamâz ? Ne sulim, bre ? (adică : Ce cauți ? Ce trebuie ? Ce spui ?)

Țiganul începe din nou, cam răstit :

Pașalete, ghioralete.

Dumneatalete, la bulgarete

Pașpalete, varzalete,

Mâncalete, ciocon verde ?

Atunci, turcul supărat, arătându-le ușa, răcnește :

— Cacîn sudan disar ! (adică : ieșiți, fugiți, afară !)

Și astfel, amândoi părăsesc ograda turcului.

După ce ieșiră, bulgarul nerăbdător, întrebă pe țigan :

— Ce a zis, bre, țigane ?

— A zis, mă Ivane, că pe diseară o să vie el singur la grădină, să vază stricăciunea, s'o prețuluiască, și-o să-ți plătească.

Danciul tatii.

Un țigan șatrar avea un dănciuc, și-l iubia cum nu se mai poate. Il crescuse măricel, dolofănel, ca un harbuz copt în soare. Cu toate acestea, într-o zi, puiul de cioroiu tot s'a îmbolnăvit. Să fi văzut, atunci, ce mai văicăreală la țigan, de se speriasse și lupii din pădure. Nu i-a rămas colț de pământ necălcăt umblând după leac ! Toată truda, însă, i-a fost zadarnică : danciul muri

Și cum până atunci, nu i se întâmplase așa ceva, nu știa ce să facă.

De aceea, se duse ca să întrebe ba pe unii, ba pe alții, căci își zicea țiganul în sinea lui :

— Nu vreau să știe nimeni c'a murit danciul. Aș vrea să-i fac toate și de toate, mai bine decât la românii. Să se mire toată lumea, și să spuie : Bine c'a avut și el un băiat ; dar nu-i păcat c'a murit ; că foarte frumos comând i-a făcut ta-său, cu toate celea și de celea ; chiar ca la morți.

Gândind așa, iacă, se întâlnește cu un român, și-l ia mai așa, pe departe :

— Mo românico, zău, mânca-te-aș, spune-mi ce-ai face tu, dacă ți-ar muri ta-tău ?

— Mori tu baragladină spurcată, — răspunde românul supărat. — Iauzi ce-i tună prin cap ? Fugi dinaintea mea, că pui mâna pe ceva, și nu stiu ce s'o întâmplă ! Ce-ai cu tata de-i cobești ? Zi mai bine : „Doamne ferește !“

— Bine românico, zic așa ; „Doamne ferește !...“

— Dar dacă ți-ar muri mă-ta, ce ai face românico ?

— Piei de aicia, măi țigane ! Cine te-a scos înaintea mea să-mi dorești moartea tatii și a mamei ? Fugi, că

te plesnesc ! Îți crap capul ! Zi mai bine : „Doamne ferește !“

— Bine, românico, zic și-așa „Doamne ferește !“

— Dar dacă ți-ar muri vre-un copil, vreun poșodic așa, ce-ai face ?

— Așa...a...a ? Zise românul, scos din răbdări. Ia să-ți arăt eu ție, cioară spurcată ! Ce ? Nu știi că trebuie să-l bocești ?

Și unde mi-l umflă de chică, mi-l aduce val vârtej de câteva zeci de ori, că țiganul de durere începe a plânge, a se boci ; iar românul, în batjocoră îi strigă :

— Așa să faci ! Să-l bocești !

Și când țiganul a scăpat, nu s'a oprit decât la șatră. Țiganca, ieșindu-i în întâmpinare, auzi pe țigan spunându-i :

— Hăi, Pirando, l-am întrebat pe românico și mi-a spus că dacă moare ta-său ori mă-sa, să zicem : „Doamne ferește !“ Dacă îi moare vreun copil, vreun poșodic, îl bocește. Hai, să bocim și noi.

Iar, țiganca :

— Incepe tu, mă, cum te-a învățat, românico !

Și țiganul, plângând :

— Danciul tatii ! Cum muriși ? Cum muriși ! Cu lulea verde, cu ciubucul verde, cu calul verde, cu șeaua verde, cu căciula verde !

Acuma vine rândul țigăncii :

Ș'avea un ghioroc,

Ca para de foc !

De jur în prejur,

Era făcut ciur.

Și'n spinare :

O gaură mare.

Dinspre apus,

N'avea un clin pus.

Lung până'n pământ.

Când ședea pe vine

„De trei palme n'ajungea de pământ!
„Și unde zicea : Mamă !.. și iar Mamă !“

- Dar „Tată !“ — nu ziceă, fă ?
 - Nu zicea, mă, nu zicea !
 - Fir-ar-al dracului mort, cu piele cu tot.
-

Dar multe uși, mai ai

Un român botezase, unui țigan, un dănciuc. Deci prinseseră cumetrie.

Dar nu era zi dela Dumnezeu, ca țiganul să nu fie în casă la nașul. Ba întreba, ba cerea, ba vrea să fure ceva ; căci degeaba numai că nu venea.

Intr'o zi însă, țiganul ochi în podul casei cumătrului, două bucăți mari și frumoase de slănină, bine afumate și presărate cu piper roș. Și, numaidecât, își puse în gând să le fure. Gândul acesta îl chinuia în fiecare zi. Aștepta doar momentul prielnic.

Întâmplarea face ca, românul, om deschis la suflet și bun la inimă, să spună :

— Măi fine ! Să vii Duminică, să petrecem împreună !
Avem de toate. Slavă Domnului !

— Ba eu, nașicule, o să viu de Sâmbătă seară, ca s'o începem de Duminică de dimineață ; că nașica e barosană.

— Bine, măi fine, vino de Sâmbătă !

Țiganului, i se păru cât o lună. Sosi și Sâmbăta, când cam pe'nserate, țiganul, porni la nașul. Aci, nu găsi pe nimeni din ai casei.

Nașul eră dus la un vecin și nașica după treburile gospodăriei prin ogradă. Prinse a se înopta. În casă : feciorul pestiului...

Țiganul, repede și sprintenel, găsește o scară. Se urcă în pod și începe a tăia și mânca la slănă și din toate cele ce găsea...

În timpul acesta, vine și românul, intră în casă și se ocupă cu de-ale lui.

Finul balaoacheș, sătul de slănă și de ceeace se mai

găsea prin pod, ia slăninele, le pune la gât și, când vrea să se dea jos, îi veni în gând să pornească tot pe unde venise.

Făcând acelaș număr de pași, ȋiganul o cârni din socoteală :

— Ia, să fac un pas dela mine, mai mult, că n'o fi lucrul dracului !

Dar, din întâmplare, calcă chiar pe ușa podului croită în podeșul odăii, unde era românul ocupat cu treburile sale. Deodată, s'aude un puternic : odoronc, tronc ! Și ȋiganul cade jos, în mijlocul odăii, cu ușă cu totul ; de se înspăimântă și românul.

ȋiganul speriat, o luă înaintea lui nașu-său :

— Bună ziua, nașiculé ! Dar multe uși, mai ai !

— Bună. . Dar slăninele, de ce le-ai furat ?

— Zău ! Nu eu, nașule ! Ele tâlhăroaicele, mi-au sărit la gât !

Spovedania țiganului

Eră în postul cel mare, când preotul îndeamnă pe credincioși, să postească, să-se spovedească și, de Sfintele Paște, să-se grijească.

Ca orice creștin adevărat, țiganul s'a dus să-se spovedească.

Preotul, omul lui Dumnezeu, prea încercat întru cele duhovnicești, trebuia pe deoparte să-și facă datoria, cum scrie la sfintele cărți; pe de alta să afle toate ascunzișurile gândului și inimei celui ce venia, să-și mărturisească păcatele.

Imbrăcat în sfintele veștminte, ia pe țigan de mână, îl duce înaintea ușilor împărătești, îl pune în genunchi și, arătându-i icoana Mântuitorului Iisus Hristos, îi spune blând și duhovnicește :

— Iată, fiule, Hristos e de față! Ai venit să te mărturisești, să te pocăiești. Dacă vei mărturisi toate păcatele ce ai făcut; și dacă dai făgăduință cu lacrimi de pocăință, că nu vei mai face, Dumnezeu te va ierta. Nu te va mai arunca în fundul Iadului, în gheena focului, în ghiarele dracilor!

— Dar, taica părinte, mă spui la zapcios, la primarele, la bulibașa al nostru?

-- Niciodată, fiule! Mă opresc sfintele canoane.

Țiganul se gândește. E neîncrezător în cele ce aude. Fruntea i se încruntează. Ochii i se pironesc asupra icoanelor. Stă nemișcat, începe să tremure.

— Spune, fiule! — zice preotul, luând epitrahilul de o margine și aruncându-l pe capul țiganului, care încremenise și sta mut în fața sfântului altar. „Spune, fiule! Ai curagiu? Diavolul totdeauna ispitește. Dar

gândul să-ți fie la Maica Domnului că e făcătoare de minuni“.

Țiganul stă mut. Nici nu cântă, nici nu cuvântă. Atunci preotul nerăbdător îl întreabă :

— Ia spune, fiule ! Ai înjurat de cele sfinte ? Ai drăcuit ? Ai bătut pe cineva ?

— Deh !, taica părinteo, eu nu înjur, nu ocăresc, nu bat pe nimeni... Dar, când se încinge în ȱigătime vreo ceartă cu bătăi, cu înjurături, fac și eu la fel. Pe Piranda, până n'o bat, n'o ocărese, n'o înjur, nici că se gândește să se ducă în sat după căpătat.

— Dumnezeu să-ți ierte păcatele ! Și altă dată, fiule, să nu mai faci așa ! Ia spune, acuma, fiule : furat-ai ? luata-i lucrul străin ?

— Apăi, deh !... taica părinteo, nici d-alde astelea n-am făcut Dar mai lunile trecute, mergând pe drum, am găsit un cap de funie. Am pus mâna și l-am luat. Dar eu n-am văzut că, de capătul cel-alt, eră legată o iapă de gât. Eu mergeam înainte, iapa mergea după mine. Eu, ca să scap, o iau la fugă. Iapa fuge după mine, m-ajunge și mă calcă în picioare. Eu atunci, m'arunc pe grumajii ei, și'ncalec pe ea. Iapa se sperie și fuge ca nebună. Eu, ca s'o opresc, îi dau mereu cu călcăiele, o lovesc cu capătul funiei. și-i strig : „Hi ! nebuno... Hi ! nebuno“, și mă duce în fundul pădurii dela Letea Vechea. Aci, ca să scap de ea, o vând la negustorii din pădure.

— Dumnezeu să te ierte, fiule ! și-așa ceva să nu ți se mai întâmple în vieță !

Ia spune acuma fiule, nu cumva te-ai certat cu cineva și, cu răutate drăcească ai vărsat sânge nevinovat ?

— Ba, zău taica părinteo, am să-ți spun. Mai dăunăzi m-am certat cu curcanii boierului nostru. Eu treceam pe lângă curte și mă duceam la lucru. Ei, cum mă văd, îmi ies înainte, mă gârâesc ; mă scărăiesc ; sar la mine, să mă omoare. Eu, ca să scap de năpastă, îi prind rând pe rând, îi bag în disagi, îi duc acasă, îi tai, și-i mănânc.

— Rău, fiule ! dacă te cerți cu dobitoacele necuvântătoare ! Dumnezeu să te ierte !

Ia spune, acum, fiule, furat-ai ceva, în viața ta?

— Ba, taica părinteo, am furat acum, două săptămâni, în urmă, două căpițe mari de fân. Și acestea erau chiar ale popii și, dacă mi-o ajuta Sfântul Dumnezeu, pe mâine noapte, voi fura altele. Că tot m-am spovedit și m-am pocăit azi!

Jidanli la vânătoare

Doi jidani, Ițic și Șloim, tot șezând la dugheană fără să facă vreo vânzare, li-se cam urise. Intr'o zi, se hotărîră să plece la vânătoare.

La plecare, fiecare și-a sărutat copiii. Iar balabustele i-au tot dus cu ochii, până i-au pierdut din vedere.

Ajunși în miezul câmpului, unde nu se auzia țipenie de om, începu să-i cuprindă frica, căci nu vedeau decât : jos, fața pământului ; sus, albastrul senin al cerului.

Alergând ei, din loc în loc, scoborîră văi, urcară dealuri, călcară câmpii, fără să vadă nici o urmă de vânat.

Deodată, Ițic, mai norocos, vede un iepure culcat la umbra unui copac. Ia pușca, ochiește, apasă pe trăgaci... Dar capsă nu ia foc ! Incearcă apoi a doua oară, dar nici acuma ! Pentru a treia oară, apasă pe trăgaci, puternic. Și pușca pornește ! Ițic este izbit de patul puștii în piept, și trântit la pământ.

Pe când Șloim vru să facă pe viteazul, și încercă să ia și el pușca și să tragă, Ițic, stând lungit la pământ și abia mai răsuflând, zise :

— Fugi Șloim ! chi mai ești doi închirchituri ! Oi, vei ! poți și tu să mori !

Jîdanii și haiducii codrului

Niște jîdani din Dorohoiu au plecat cu căruțele încărcate de marfă, la târg, la Herța. Pe drum, trebuia să treacă printr'o pădure mare, ce acoperea, odinioară, mai toată partea de miază-noapte a Moldovei. Eră codrul Herței, vestitul locaș al hoților.

Merseră o bună postață de drum, fără nici o frică. Se afinderă în inima pădurii, deasă ca peria. Copacii mari se înălțau ca un zid puternic, de o parte și de alta a drumului.

Acum, frica de hoși îi cuprinseseră pe toți. Deaceea, lăsară caii la pas, ca nu cumva uruitul căruțelor, amestecat cu ropotul cailor, să deștepte, pe haiducii codrului.

Deodată, căruța cea dintâiu fu oprită.

Haiducii, ieșind cu pistoalele întinse se înșirară de-a lungul drumului, alături de căruțele. Zăngănitul armelor a băgat, în groaza morții, pe jîdani. Le tremurau bărbile, le elănțneau fălcile, nu se mai știa pe lume! Uitaseră de negustorie, de prăvălie de tot și de toate, bă și de balabustele și de copiii lor.

Au scăpat câțiva, ca prin minune, bătuți și jefuiți. Ceilalți muriră pe loc. Un român, întâlnind pe unul din jîdanii scăpați, îl întreabă, mai cu seamă că-l știa bine că fusese cu marfă, la târg, la Herța:

— Hei, jupâne, ai fost cu marfă la iarmaroc? Ți-a dat năvală mușterii? Ai câștigat?

— Ce chișlig?! Ce chișlig?! — răspunde, jîdanul, scărpînându-se în cele câteva fire de barbă roșie, cei mai rămăsese nesmulse de haiduci codrului. Ira să fim morți dija! Să rumună cupiii saraci și balabusta pi drumuri. Așa să am iu bini.

— Ce grăești jupâne?! — întreabă românul cu milă și mirare

— Ascultă, sâ vezi, mu rog. Vei mir!! Vei mir! — Se vaită mereu jidanul, punând mâna stângă la frunte, și abia mai vorbind, aducându-și aminte de cele pățite. „Așa bini sâ am iu! Zic zou, pi legea mea. Ira să fim morți! . . .

— Ei cum? Spune jupâne? — întreabă din nou românul nerăbdător,

— Sâ vezi, Bade Ioane. Noi, doisprezece negustori, tot unul și unul, am gutit căruțele, sâ merjem dija cu marfă, la iarmaroc, la Herță. Sâ vezi, mu rog. Chind am ajuns în codrii dela Herță, ies înainti noastră patru hoțlăi, cu cujoc întors dija pi dos; la cap cu cuciuți mari moțoiate, chit un metru nante. La brâu, așa niști chistoali, iatagane, și cu pușchi la spinare. Sub cujoci, un măciucoi la cap cât un bostan. Și mu rog, ne întreabă, cine sântem?. Unde merjem?! Ci nighistorie fașem? Apucă caii di hățuri. Upresc căruțele și strigă la noi:

„Stai moi!“ — dar noi întrebăm:

„Cini sânt la voi? Nu avem frichi la noi!“

Apoi, sâ vezi mu rog. . . . Ghivolt! . . . Ghivolt! . . . Nici ună, nici două, se ia la butăe cu noi. Noi, plășc cu bicișcuța, iar hoțlăii: trosc, pleosc cu măciucoi... Noi nu videm la ei nimic. La noi, inima faci tic — tic! Și sânjele din cap: pic-pic . . . Și noi chind am coutat,, din doisprezece nighistori, am rumas: chit ei, chit noi. Opt din noi o cuzut mort și luat din căruțe tot, Și ne-o butut și ne-o butut!! Ni-o rupt schinările, ne-o luat marfă și puralele . . . Vei mir!! Vei mir! . . . Și, mai di parte sâ vezi mu rog. O rămas haham al nostru, în fundul căruții, bugat la fân ș-un hoțlăou de așeia, o luat-un putrigai de piatră și chind o svârlit la căruță, sări cio-lanul ș-o schiță. Și l-o butut . . . și l-o butut la hahamul nostru. L-o lăsat mort ș-o luat de pe el tot!!

Acum, spune și dumneata, badi Ioane, di nu trebuie să plânji și mata durerea la paguba noastră și sâ nu ti duci sâ-i umori pe hoțlăii ăia, cari ne-au umurit în bătăi.

— Deh! am să văd eu, ce am să fac, jupâne; îi răspunse badea Icn, — leșinând de răs...

Iapa țiganului

Un țigan avea o iapă înaltă, neagră și-așa de slabă, că-i ieșise șoldurile și șira spinării în sus, de i se numărau coastele. Și mai avea, într'o coastă, și o cocoasă mare.

Cu toate astea, țiganul ținea la iapă, ca la cine știe ce lucru mare! O avea moștenire, din moși strămoși.

Câți țigani nu se mândriseră, călărind-o pe uliță satului, și câți dănciuci nu ocoliseră, călare pe ea, bordeiul, fără să-i dea răgaz. Și odată, s'a întâmplat c'au pierdut-o.

Caut-o încolo, caut-o pe dincolo, caut-o o zi, caut-o două, iapa nicăierea. Parcă intrase în pământ!

Inchipuindu-și că vreun *țigan meșter, cu ciocanul la brâu, poate să fi furat-o*, se întâlnește c'un român și-l întreabă :

— Bună dimineață, românico !

— Mulțumesc dumitale, meștere !

— Dar românico, mânca-te-aș n'ai văzut o gălcă neagră călare p'un ciocan și c'un țigan la brâu ?...

— Ba am văzut, la răsăritul vacilor, când ieșea soarele din sat, călare p'o pușcă și c'o iapă întinsă—răspunse românul zâmbind.

Ancheta potropopului

In vremurile vechi, lumea nu era deșteaptă că nu știa carte și nu cunoștea rafinamentul și deprinderile vieții de azi, dar erau buni la inimă, înțelepți la cuget, curați la suflet, cu frică de Dumnezeu și rușine de oameni. Azi, totul s'a schimbat !!

Cei care trebuiau să știe carte nu erau de cât popii.

Odată, s'a întâmplat ca, într'un sat, să vină un popă neînvățat. Deci, el nu știa să slujească cele sfinte, căci nu știa să citească. Lumea trebuia să se nască, să trăiască și să moară ca și dobitoacele. Popa nu știa să citească și nici să facă nimic din rosturile creștinești.

Iată cum făcea acest popă neștiutor de carte.

Când oamenii veneau Dumineca și sărbătoarea la biserică s-asculte sfintele predici și să ia parte la dumnezeiasca liturghie, el ieșia în fața altarului, prin ușile împărătești și, deschizând Sfânta Evanghelie, cânta :

— Oameni buni, știți voi ce spune în astă carte ?

Oamenii, neștiind ce să răspundă, tăcură. Iar popa, după o mică pauză, în care timp aștepta răspunsul norodului, aruncându-și ochii pe fereastra bisericeii, și văzând vacile satului c'au intrat în grânele și holdele câmpului iar văcarul sta culcat la umbra răcoroasă a unui teiu, din nou începe :

C'a intrat vitele în bucate,
Iar văcarul al dracului
Doarme la umbra teiului,
Din marginea satului !

Apoi, închide Sfânta Evanghelie, intră în altar și totu-i terminat. Dar lumea, ca lumea. Popă nou și să spuie

din Evanghelie, ceea ce se întâmplă pe câmpie, așa ceva era o minune pe care neam de neamul lor n-o auzise !

Cei mai mulți, însă, mai bătuți la cap și ageri la minte, credeau că popa al lor nu știe să citească, iar ceea ce a spus din carte, a văzut pe fereastra altarului.

Toată săptămâna, satul a fost în mare fierbere. Pretutindeni, mare și mic, cum îl tăia capul și-l pâra sufletul, vorbea numai de popa. De aceea, s'au hotărât ca Dumineca viitoare, dacă popa i-o mai întreba tot așa, ei cu toții să spuie că știu.

În Duminica următoare, lume după lume se îmbulzește în biserică.

Nici picior de om, p-acasă. Potropopul sosi pe neașteptate, în sat. Și merse deadreptul la biserică. Abia își face drum prin mulțimea deasă perie. Ia loc, în scaunul arhieresc. Și, nerăbdător, tot mișcă din picioare. Își netezește barba cea neagră și lungă până la brâu. Privește cu seriozitate la lumea adunată.

În timpul acesta, ușile împărătești se deschid. Popa iese din altar cu sfânta Evanghelie în mâini, și deschizând-o începe a cânta :

Părinte potropoape !
Are popa o sută de boi :
Jumătate ai potropopului,
Jumătate ai preotului.
Părinte potropoape !
Are popa o sută de vaci :
Jumătate ale potropopului.
Jumătate ale preotului.
Părinte potropoape !
Are popa două sute de oi :
Jumătate ale potropopului
Și jumătate ale preotului
Părinte potropoape !
Are popa două sute de galbeni :
Jumătate ai potropopului
Și jumătate ai preotului...

Apoi, închizând Evanghelia, intră în altar, iar potropul, întorcându-se către mulțime, dă pântecele înainte, capul pe spate și, aruncându-și privirea-i serioasă, zice rar și apăsător :

Oameni buni, degeaba ați mai reclamat,
Că popă ca al vostru așa de învățat,
În lume nu s'a mai aflat !
Și dacă, la Episcopie, s'ar ști de așa ceva,
Să știți ca mâine acolo, ca popă, vi-l-ar lua !

Bulgarul și coțofana

Un bulgar grădinar, care toată ziua muncia din greu, [sub arșița dogoritoare a verei, câștigase ceva parale. I se cam urâse mâncând mămăligă cu sare și bând numai apă încălzită la soare. Ar fi dorit și el o mâncare mai bună, după o muncă așa de trudnică.

De aceea, într'o zi, se duce la un cârciumar din satul vecin, ca să cumpere ceva bun și să mănânce. Cârciumarul îi arăta fel de fel de mâncări, care de care mai gustoase și mai bine gătite, dar... cam scumpe!

Bulgarul, care niciodată nici nu văzuse, ba nici nu mâncase așa ceva, le privi cu mult jind. Ii lăsa gura apă. Inghiți în sec. Și nu se îndură, să scoată un ban, să ia o porție, ca să-și potolească foamea.

În sfârșit, bulgarul pune mâna p-o lingură și gustând din toate, zice că nu sunt bune. Apoi se mai sucește, se mai învârtește prin prăvălie și se mai uită la cei care mănâncă și cum mănâncă cu plăcere. Și, ca să nu plece cu mâna goală, își cumpără și el un cârnat și plecă la covergă, ca să-l frigă și să-l mănânce.

Tocmai, când se fripsese cârnatul și bulgarul se gătea să stea la masă, o coțofană se lăsă din sbor ca fulgerul și, cât ai clipi, ia cârnatul de pe cărbuni, și sboară în slava cerului. Bulgarul, văzând aceasta se miră:

— Bre asta nu-i lucru curat! Parcă l-am furat! Las'că știu eu ce fac. Am s'o prind, s'o frig și s'o mănânc; că și ea mi-a mâncat cârnatul.

Se duce la covergă. Ia un toporaș și-un castravete la fel cu cârnatul, și crezând că coțofana va fi așa de proastă, că va veni din nou, să ia și castravetele, el se culcă la pământ, cu fața în sus, ține cu dreapta topo-

rașul ascuns lângă el, ca să dea în coțofană. Iar cu stânga ținând castravetele pus pe burtă și mișcându-l, când într'o parte, când într'alta, strigă cât putu, chemând coțofana :

Hela !! Hela !!
Carnavela,
Toporișca nema !
Vino, vino'ncoa,
Eu pe tine, nu pastramă !

Glava-târcava

Un bulgar plecă odată la plimbare, p-un câmp mare și întins și tot mergând pe întinsul drumului, vede colo, în depărtare, niște pomi: era o vie. Se îndreptă în partea locului și nici una, nici două, el sare în vie și începe a rupe și a mânca la struguri, făcând o mare pagubă.

Însă, tocmai, când bulgarul se săturase și nu mai putea mânca, iaca și stăpânul viei, veni însoțit de mai mulți prieteni, poftiți de dânsul, cum se face de obicei, mai ales că în acel an, via, din mila Domnului, avea un rod frumos, cum nu mai avusese niciodată.

Deodată, dau cu ochii de bulgar. Il văd cum umblă din viță în viță, cum rupea și mânca struguri, și stăpânul viei se făcu foc și pară! Și alergă la bulgar. Il gonește pe colo, îl întoarce pe dincolo, până ce îl încolțește la o strâmtoare. Și, împreună cu toți prietenii care îl însoțiau începe a-l lovi și a-l înjura, fiecare cum se pricepea. Il smucesc, îl snopesc în bățai; îi rup părul din cap, și cu toții pun mâna și-l asvârl peste gard.

Scăpat, bulgarul fuge ca năluca, pierzându-și urma.

În fuga sa nebună, se întâlnește c'un român care, văzându-l așa de jumulit la cap și lovit peste față, îl întrebă cu mirare.

— Dar ce-ai pățit, măi bulgare, de fugi așa?

— Ce să nu fugi, bre? — răspunde bulgarul oftând din adâncul inimei. Uite sării colo, într'o vie și, după ce mâncai struguri, pân'mă sățurai, iaca și stăpânul viei cu mai mulți oameni. Bre, m'a gonit, m'a ocolit și m'a bătut de m'a omorît! Bre, dar care cum venea, tot în mine dădea de credeam că bat popușoi!...

— Dar cel puțin ți-a fost bătaia cu folos ? Ai mâncat ceva ?

Bre ! glava-tărcava !...

Ama, burta : bu bu bu ! ;

Dar și pielea ustură la mine : hu ! hu ! hu !...

Tăranul și boiangiu

Un țăran avea mai multe fire sau scule de lână albă toarsă și, într'o zi, le aruncă în traistă și porni la oraș, ca să le vopsească.

Aci, găsi un boiangiu :

— Jupâne, să-mi vopsești sculele astea de lână. Albe, să nu fie, că sunt ; Verzi, nu. Albastre nu. Galbene, nu. Negre, nu. Stacojii nu. Portocalii, nu. Cenușii, nu. Cafenii, nu. Incolo, cum ăi vrea, așa le vei vopsi.

— Bine omule — răspunse boiangiu, surâzând. Atunci, și dumneata să nu vii : nici Luni, nici Marți, nici Miercuri, nici Joi, nici Vineri, nici Sâmbătă și nici Duminică. Incolo, când ăi veni, le vei găsi gata.

Tăranul, nu mai zise nimic. Iși luă ziua bună și plecă mulțumit, încrezându-se în cuvintele boiangiului.

Peste câteva zile, țăranul având ceva treburi pe la târg, se duse și la boiangiu ca să vadă dacă i-a vopsit sculele de lână. Intrând în prăvălie, începe :

— Bună ziua, jupâne !

— Bună ziua, omule !

— Mi-ai făcut firele, jupâne ?

— Apăi, nu ți-am spus să nu vii azi, Joi, măi omule ?

Peste câteva zile, țăranul merse din nou la boiangiu.

— Azi mi-ai făcut firele, jupâne ?

— Apăi, nu ți-am spus să nu vii azi Duminecă ?

Peste o săptămână, țăranul fu din nou în pragul casei boiangiului. Însă cum veni, așa plecă. Boiangiu

lul încă nu-i vopsise sculele. El una știa. Și o ținea p'a lui : a fost vorba să nu vie în ziua aceea. Era foarte amărât de purtarea acestuia și nu știa acuma, cum să-și mai vadă sculele.

De aceea, se duse la zapciu și se plânse contra boiangiului. Zapciul, bun la suflet, milostiv la inimă și înțelept la judecată, cum sunt mai toți dregătorii noștri, chiamă numaidecât pe boiangiu, și-i zice :

— Bine măi creștine, de ce n'ai vopsit firele omului acestuia ?

— Pentrucă, să trăiți, domnule judecător, mi-a spus să nu fie nici albe, că sunt ; nici albastre, nici galbene, nici negre, nici roșii, nici stacojii, nici portocalii, nici cafenii. Incolo, cum oiu vrea, așa i le voi vopsi. Atunci ce mi-am spus ? Să nu vie nici Luni, nici Marți, nici Miercuri, nici Joi, nici Vineri, nici Sâmbătă și nici Duminică. Incolo, când o veni, le-o găsi vopsite.

— Așa e, măi omule ? întrebă zapciul pe țăranul, care reclamase.

— Tocmai așa, să trăiți.

Atunci, zapciul chibzuind, că nici unul, nici altul n'are dreptate și că amândoiu sunt niște răi și pricinoși, încearcă cu bunătatea inimei sale să-i împece. Și le spune cu blândețe.

— Oameni buni, eu cred că nici unul, nici altul nu aveți dreptate. Și deci nu trebuie să vă dați judecății pentru nimica toată. Nu e bine ca oamenii să se dușmănească și să se certe între dânșii. Dumnezeu vrea ca toți oamenii să trăiască în pace și liniște ; să se iubească și să se ajute unul pe altul ca frații ; iar legile scaunului dreptății prevăd aspră pedeapsă, pentru cei ce caută pricină.

Și, acuma, vă întreb :

— Vă împăcați, ori nu ?

— Nu — răspunse boiangiul, cu încăpățănare.

— Nici eu — urmă țăranul, cu nepăsare.

Atunci, zapciul, văzând că, bunătatea lui nu-i poate împăca, se cam supără de purtarea lor necuviincioasă, și li se adresa lor astfel :

— Las'că vă'mpac eu, acuma !

Și porunci la doi călărași, — căci aceștia făceau odinioară serviciu pe lângă subprefectură, — ca să-i ducă pe vârful unui deal înalt. Acolo, să-i lege unul lângă altul, spate la spate, și să le dea drumul. În

rostogolirea lor, pe coasta dealului, până în fundul unei văi râpoase, s'au isbit de toate pietrele și boacnele, de toți ciulinii și mărăcinii.

Incât, de durere, când era de desupt țăranul striga :

— Albe, negre, cum ori hi.

Iar când boiangiul eră de desupt, striga :

— Miercuri, Joi ; căd oiu veni.

Astfel, încăpățânarea celor doi gospodari a fost înfrântă de mintea luminată a zapciuii.

¹⁾ A se compara cu snoava „Boiangiul și snovosul” de P. Ispirescu, pag. 49, ediția III-a, editura „Tipografia române unite”.

Cei trei drumeți

Un popă, un hoguea, și-un călugăr, se întâlniră odată la un han și se vorbiră să plece câte-ș trei la drum, spre orașul din apropiere.

Era o zi frumoasă de vară. Și o porniseră mai de dimineată, pe răcoare.

După ce îndemnară în pas voinicesc, o bucată de drum, și lăsară în urma lor sate și câmpii, ajunseră la un șipot.

Soarele se ridicase pe bolta cerului albastru, mai mult de trei sulițe. Aci se puseră să mănânce. Apă bună și răcoritoare. Umbra teiului, din marginea șoselei, era cel mai bun loc de mâncare și odihnă.

Cel dintâiu, care se grăbi să scoată merindele, fu călugărul. El întinse un șervet peste iarba cea verde și mătăsoasă. Scoase din traistă niște pește prăjit, un crap de vreo două-trei oca, o azimă de se ducea peste mână.

Invită la masă, pe tovarășii săi de drum. Și, cât ai clipl, nimic nu mai rămase. Bătu vânt de vară !

Poñnesc apoi din nou la drum. Și tot îndemnând mult și bine, își pierd urma în lungul zării.

Soarele se ridicase de-a-binelea, chiar deasupra capului. Deci, eră vremea prânzului.

În depărtare, zăriră o fântână și hotărîră să poposească acolo ; mai ales, că alătura cu fântâna eră și o dumbrăvioară răcoroasă. Ajunși aci, scoase acuma, mîncarea, mai întâiu hoguea. El luase în disagi un miel fript, frumos rumenit, și o pită mare.

Mîncară, nu se încurcară, nici oscior nu rămase... Apoi, se culcară pe iarbă, în acea dumbrăvioară. După câteva ceasuri de odihnă, porniră iarăși la drum. Și, colea pe sub seară, când soarele se cam apropiase de chindia mare, sosesc la o cișmea. Aci, găsind apă rece,

opriră și puseră iarăși să mănânce; mai ales că până la orașelul, unde mergeau, mai era un deal și-o vale, și-o limbă de pădure. Sosi acumă, rândul popii, să îngrijească de-ale mănăcii, ceea ce sfinția sa făcu bucuros. Scoate, din disagi, un purceluș măricel, fript, bine rumenit, o pâine și mai multe legături de ridichi de lună. Le pune pe masă și poștește, pe tovarășii săi, să mănânce.

Eră o mănăcare destul de gustoasă și aleasă. Popa se arată încântat de cele ce i se înfățișau înaintea ochilor, spre bucuria pântecelui și mulțumirea sufletului. Pe fețele tovarășilor însă, se citea jena, nemulțămirea, căci steteau cam depărticior și nu se apropiau de masă. Numai popa întocmia totul, după rânduială. Și, când totul fu terminat, sfinția sa îi roagă stăruitor, să vie să mănânce. Atât călugărul însă, cât și hoguea, nu vroiesc să guste.

Călugărul spuse că, după sfintele canoane ale Sfântului și Marelui Vasilie, îi este oprit de a mânca căr-nuri și a bea vinuri.

Hogea asemenea spune, că după Coran, Mahomed interzice cu aspră pedeapsă mănăcarea căr-nii de porc.

În sfârșit, numai după multă rugămintă din partea popii, se mulțumiră să ia și ei, din masă, măcar pâine cu ridichi de lună, ca astfel să-și astâmpere foamea și să ție la drum până seara.

Popa rămase singur, să mănânce purcelul. Și, în câteva minute, nici locul nu i se mai cunoscă. Gurița sfinției sale eră curată morișcă. În cît hoguea, mirat de cele ce îi vedeau ochii, nu s'a putut opri, până n'a trântit-o popii :

Hai, Popă, hai !
Bună lege ai !
Mâncăși peștele călugărului,
Și mielul turcului
Și carnea purcelului !!!...
Până ce 'mbucam, noi, odată,
Sfinția ta făcea gura roată.

Pâinea bulgarului

Un bulgar covrigar plecase odată la țară cu covrigi și nu-și luase de loc de ale mâncării. Mergând din sat în sat, covrigii făcuți din făină mucegăită, nu-l îndemnau să-i mânânce. Iar ouăle ce le luase, erau prea frumoase, și nu se îndura să le... prăpădească.

Foamea, însă, cum n'are nicio socoteală, îi sleise toate puterile.

Satul era departe. Abia se vedea în zare. Pân' acolo trebuie s'o 'ntindă, nu glumă. Și cum bulgarii sunt cam sgârșiți, acest covrigar nu se îndură, să puie mâna în coș, să ia un covrig și să-și astâmpere foamea ce-l chinuia amar. Se hotărî să rabde și iar să rabde... chiar de ar pică pe drum, de foame.

Ajuns în marginea satului se îndreptă spre o cârciumă:

— Bre, dai o pâine la cinci bani?

— Măi bulgarule, o pâine, nu e cinci bani, e treizeci, i-o întoarse cârciumarul, un om scurt și gros, ca un buriu: gras la față, gros la ceafă și cu nasul cât o pătlăgea roșie.

— Scump bre!... Scump, treizeci de bani! — întoarce vorba bulgarul, scârpinându-se în cap.

— Dacă-ți place! Dacă nu... lasă marfa aici. — Vii dela București, și nu știi cum se vinde o pâine! Sau ești un prost, și atunci, cum de mai ești negustor! Sau prea deștept, — și-atunci vrei să-ți râzi de mine?!

Bulgarul aude, dar tace. Apoi scoate punga dela brâu, numără treizeci de bani, îi trânteste pe tejghea și, scoțând un oftat adânc:

— Na, bre!

Cârciumarul surâzând, trage banii în teighea, ridică un oblon, se duce în beciu, ca să ia o pâine mai moale. Tocmai atunci, în beciu, un șoarece se sbătea într'o cursă.

Cârciumarului îi veni acuma, o idee trăsniță : scoase binișor puținel miez dintr'o parte a pâinei ; făcând o mică gaură, bagă șoarecele înăuntru, pune iarăși frumos, miezul la loc și iese afară.

Bulgarul ia pâinea, o sucește, o sucește, o privește, o drămluește, o aruncă în coș și pleacă p-aci, încolo.

Nu făcu, decât, câțiva pași și se așeză pe vine, lângă un gard și, luând pâinea, trage s'o rupă, ca să mănânce.

Șoarecele strivit de puterea de foame, a bulgarului își spuse ultimul cuvânt :

— Chiț ! Chiț — iar bulgarul în nerăbdarea lui și fără să-și dea seama, zise și el :

Chiț, Chiț !
Stăi, să te 'nghiț !
Bani am dat,
Sunt nemâncat.

Și mănă șoarecele, rupându-l în bucățele...

Herșcu la cazarmă

Un jidan avea un băețan, care, când se făcu mare, fu luat în armată. La plecare, l-au plâns și l-au bocit cu toți ai casei. Ii semăna de minune și mai ales îi era tare drag; căci era priceput într'ale negustoriei.

De aceea, într'o zi, porni să-și vadă odorul. După cale lungă, ajunge în oraș și, țintă la cazarmă.

Aci a rămas uimit, când l-a văzut așa gătit. Nici nu-l mai cunoștea. Il tunsese. Il răsese. Era de nerecunoscut. Nu perciuni, nu talăs, nu caftan! Așa cum era îmbrăcat în haine militarești. L-a privit mult și bine; până a-l cunoaște. Apoi l-a îmbrățișat, l-a pupat și l-a întrebat de multe și mărunte, vrute și nevrute. Dar, mai ales, îl întreba mereu dacă la militarie e tot ca la dușgeană.

În sfârșit, când veni vorba de perciuni, au plâns cu lacrimi.

Intorcându-se acasă, jidanul povestește cu mulțumire celor din cârciumă, ceea ce văzuse și auzise la cazarmă.

— Am văzut și iu pi Herșcu a meu, cupilu meu. Ci să spun? Cî să vurbesc?! I om împărătesc!! I-o tuiat ce-i drept la purciuni, dar nu-i pagubă. L-o îmbrăcat cu pușchi lungii; la brâu cu sulă, la piept cu nasturi, la cap cu chivără di pele; ladă în spinare cu curele; în chicioară, cismă mare! Ah!... mu rog... poți să-l vezi dija! Suldat, parchi așa lu fucut mamă de la el; toți cămărazii vorbiau numai di el:

Herș lu dreapta,
Herș lu stînga,
Herș nainte,

Herș napoi,
Herș, chind mergi teți odată,
Herș, chind mergi chiti doi!!..

— Am avut așa plăcere, zic și zou, pre lejea mea!
A rupt inimă la mine!

Un om care făcuse armată și, deci știa prea bine cele
ce spunea jidanul, scos din răbdare, îl întrerupe:

— Dar ce jupâne, crezi că domnul căpitan, când a
zis: „Herș“, crezi că vorbeau numai cu fiu-tău? Măi
jupâne, căpitanul a zis: „Marș!“ nu Herș. Așa se dă
comandă la soldați, când trebuie să pornească marșul.

— „Marș“ a zis?! Se poati prea bini! Dar, zic zou,
tot „Herș“ era mai bini să spue!

Oul de bididiu

Un țigan întâlnește, odată, p'un drum, un țăran care ducea la oraș, un car încărcat cu dovleci turcești. Și cum pân'atunci, țiganul nu văzuse așa ceva, se grăbi să întrebe :

— Ce-ai acolo, mo românico, mîncă-te-aș !

Iar românul, de colo, i-o trîntește :

— Ce am eu aici, nu e pentru tine, măi țigane ! arătând spre cer.

— Ba o fi și pentru mine, mo românico ! Ce ! Eu nu sunt om ? Spune, zău, mîncă-te-aș, ce-ai în car ?

Țăranul, ca să-și bată joc, îi croi un răspuns, ca pentru țigan :

— Aici, am ouă de bididiu.

— Și ce se face cu ele, românico !

— Uite ce poți face : din fiecare ou, iese un pui de bididiu, adecă câte-un mînz, care fuge de rupe pămîntul.

— Dar, cum ? mîncate-aș ! Aș vrea să cumpăr și eu așa ceva !

Românul îi spune să ia un ou de bididiu, să se ducă și să facă un cuib pe vârful unui deal. Și-acolo, să clocească șease săptămâni, fără să se scoale de pe cuib. Apoi, o să iasă un bididiu mititel și frumușel, ce va fugi ca vîntul, rupînd pămîntul...

Însfîrșit făcură târgul. Țiganul ia dovleacul, se duce în marginea unui crâng, alături cu un drum. Pe vârful unui delușor, își face cuibul, se pune în el și clocește dovleacul zi și noapte. Țiganca, zilnic îi aducea de mîncare. Iar când îi punea dinainte ca să mînânce, țiganul făcea ca gînsacul ;

„Fâs s s ...Fâs s s“.

Când mai avea câteva zile, până să 'mplinească șease săptămâni și deci, bițidiul să iasă din dovleac, se vede

în depărtare, ridicându-se un nour gros de pulbere și se aude un sgomot de zurgălăi.

Era ispravnicul județului plecat în inspecție. El sta răsturnat într'o trăsură mare boierească, trasă de patru telegari negri și ageri, urmat de doi călărași, călări și cu armele în spate.

Trăsura ajungând în dreptul țiganului, care dădea din mâini și fâsăia cât putea, armăsarii naintași se sperie, sforăesc, ciulesc urechile și cotesc alături drumului; în cât era cât p-aci să răstoarne trăsura cu ispravnic cu tot...

Călărașii dădură pintoni cailor, ieșiră înaintea trăsorii, puseră mâna pe dârlogii 'naintașilor, și-i ținură în loc cu putere. Apoi cu mare greutate, descârligară, trăsura.

Aducând caii la drum, ei făcură semn țiganului, să fugă din vârful dealului că s'au speriat caii.

Țiganul nu vrea să înțeleagă. Continuă să fâsăie și să dea din mâini...

Deodată, un călăraș se repede cu calul asupra țiganului care, de frică o rupse la fugă, iar dovleacul rostogolindu-se de vale și isbindu-se de rădăcina unui copac, din marginea păduricei, ce se întindea alături drumului, se croiește în două; pe când semințele îi săriră în toate părțile...

Lângă tulpina copacului, fusese un iepure culcat, care speriat de sgomotul dovleacului, fuge p-aci, încolo, de nu puteai ține ochii pe el. Țiganul, cu căpăstrul în mână, fuge după iepure, crezând că e chiar pui de biddiu, și arătându-l strigă așa după el:

Surel..., surel,
Na, la tetea căpestrel,
Să'ncalece tetea pe el.

Apoi, lăudând voinicia și iuteala iepurelui, mai zise ca pentru sine, mirat:

N'are nici luna, nici săptămâna
Și nu-i mai prinzi urma!
Nu-i nici de zilele toate
Și ce junghiulețe scoate!...

Tiganul și oile mâncate de lupi

Un boier avea o turmă de oi destul de numeroasă. Și a tocmit pe un țigan împreună cu fiu-său, ca ciobani. Au păscut ei câțva timp, oile, destul de bine. De aceea boierul era tare mulțumit. Țiganul cel bătrân, văzând că treaba merge de minune, nu se mai ducea cu oile la păscut. Trimitea numai pe fiu-său. El, după ce mânca la amiază, se culca. Și se făcuse tare lenevos.

Dar odată, fiu-său, dând de niște rugi cu mure mari și frumoase, s'a apucat să mănânce. În vremea asta, oile au luat-o razna câmpului, pierzându-se de ciobanul lor..

Dănciucul vine la stână și spune lui ta-său c'a pierdut oile. Tatăl disperat de așa mare nenorocire plecă împreună cu fecioru-său să le caute. Geaba, însă, că nu le găsește. Și noaptea se cam apropia!..

Oile intraseră în pădure, nemeriseră într'un luminiș și, acolo, având iarbă multă și bună, au rămas și au păscut toată noaptea.

Țiganul, atunci, grăbește la boier, să-i spuie. Dar acesta se culcase; căci era noapte târziu. Se duce la fereastra camerei, unde dormia boierul, și cioropina croncăni:

— Boierule... Boicrule!

Boierul, abia trezindu-se din somn, întreabă:

— Cine-i acolo?

— Eu!

— Care eu?

— Ciobanul stânei!

— Și ce vrei?

— Mă rog, boierule, n'au venit oile acasă?

— Ptiu... prost țigan! — zice boierul. Du-te după ele și le caută.

Țiganul se întoarce la stână și, cum era târziu, se culcă.

A doua zi, dis-de-dimineață, împreună cu fiul său, se duse să le caute în pădurea vecină, bănuind, că poate au intrat acolo. Când intrară în pădure, țiganul se urcă într'un copac, de unde se vedea destul de bine în colnic. Văzând însă, cum lupii sfâșiau și mâncau oile, începe a striga :

Nu-te da, cornuto !
Pune piedeca, ciunto !
Înțepenește-te în coarne,
Să nu te răstoarne !

În cele din urmă, crezând că nu-i nimic de făcut, că toată turma este omorâtă și mâncată de lupi, se duce la boier și-i spune :

— Hai boierule, c'a dat oile în lupi. Apoi din nou :

Dar nu umbla cu căruța,
Târța-scârța,
Ci pune carul cu patru boi,
Că e câmpul plin de oi.
N'a rămas de cât o capră bălțată,
Ș'aia e la gât mursicată !

Țiganul la croitor

Un Țigan plecă cu plocon la nașu-său. Ducea o pereche de găște, și 'n disagi puțin porumb, ca să aibe ce da la găște pe drum. Și s'a dus, s'a dus, până a ajuns în marginea unei pădurici mândră și frumoasă. Aci, se oprește. Pune disagii și găștele jos. El să se odihnească, iar găștele să mai ciugulească o leacă de iarbă.

Un țăran, care muncea ceva mai departe, îl vede, când pune găștele și disagii jos, și-și pune în gând, să i le fure. Intră în pădure și începe a cânta: „Momin... Momin“.

Țiganul auzind, pune mâna la gură și zice cu mirare :

— Haoleo, domnico, ce pasăre frumoasă trebuie să fie haia ? Pasăre cu cioc și cu mult noroc. Ce cînste aş avea, dacă aş prinde-o și-aş duce-o plocon nașului.

Stătu și se gândi. Lăsă disagii și găștele, lângă drum, în marginea păduriceii și se duce grăbit în partea locului, unde cânta și răsuna codrul. Acolo, ia seama, cu mare luare-a-minte, printre copaci. Dar nu vede nici-o pasăre.

Țiganul se duce, atunci, la celălalt capăt al pădurii, unde deastădată se auzia cântecul țăranului : — „Momin, Momin“ — și începea, cu multă băgare de seamă, să caute pasărea, care între timp tăcuse.

În timpul acesta, țăranul se duce repede, ia disagii și găștele și le ascunde bine, într'un loc știut numai de el. Apoi se duce din nou, în mijlocul pădurii și cântă mai cu foc : „Moomir... Moomir“.

Însfârșit, văzând Țiganul, că nu poate să prindă acea pasăre, care cânta așa de minunat, iese la marginea

pădurii, cu gând ca să ia lucrurile și să-și urmeze drumul la nașu.

Nu-i fu mică mirarea când văzu că-i lipsesc disagii și găștele. De necaz și inimă rea, începe să fluere a pagubă, în timp ce țăranul, cocoțat în copacul din inima pădurii, cânta mult mai puternic și mult mai frumos „Momir, Momir“.

Țiganul se întoarce cu fața în partea locului, unde cânta țăranul și zice :

— Te-oiu fi mirând tu, nu te-oiu fi mirând, dar eu știu că mă mir de ploconul dela nașu !

Și pleacă înapoi, acasă, trist și amărît.

Țiganca îi iese înaintea și, aflând de cele întâmplate, sare să-l încaere ! Țiganul abia scăpă fugind la vecini...

După puțin timp, țiganul ia o bucată de abă, o pune pe ciomag și cu ciomagul pe umăr, pornește să-și găsească un croitor. Trecând printr'un rediu, un cacadâr îl apucă de picior și-i rupe ismenele de jos, până sus ; parcă i le croise.

Țiganul se întoarce și-l dojenește :

— Măi, domnule croitor, nu-mi trebuie croite ismelele din picioare, ci dimia asta din spinare. Vreau s'o fac cortel.

Apoi, tot, țiganul răspunde :

— Bine, coconașule, să ți-o croiesc, de ce nu !

— Dar cât ceri ?

— Numai doi poli !

— Îți dau bucuros ! Numai să-mi faci lucru bun. Uite dimia, o pun ici, jos. Să mi-o faci până Joi. Na, și-un pol arvună ! Când vin, Joi, la târg, să găsesc cortelul gata.

— Bine, coconașule ! Am înțeles. Așa voi face ! — și plecă spre casă.

Când nevasta află ceea ce a făcut cu abaua, îl dojenește, îl muștră, sare să-l bată ; dar țiganul scapă cu fuga, în țigănie...

Un țăran, trecând, găsește dimia și polul, le ridică și bucuros de noroc se duce la treaba lui.

La ziua hotărâtă, țiganul vine și nu găsește nimic, decât măcăcinele. Supărat, se repede acasă, ia un târ-

năcop și s-apucă să scoată măracinele din rădăcină crezând că acesta i-a furat dimia și polul.

Dar ce s'a întâmplat ? Tot săpând dă peste un cazan plin de galbeni. Il ia și-l duce acasă. Apoi, scoate banii din cazan, și-i pune pe lângă gard, să se usuce la soare; căci în pământ trăsese rămezeală și erau cam jălavi.

Tocmai, atunci, trece p-acolo, un cioban cu o turmă de oi, care când vede așa potop de galbeni, rămâne zăpăcit, și întreabă;

— Ce faci, măi țigane cu banii ăștea întinși la soare ?...

— Ii usuc, ca să-i fierb și să-i mănânc !

— Mai bine, dă-mi-i mie, și-ți dau turma mea; îți dau orice oiă avea !

— Ba mie nu-mi trebuie toată turma ! Ci să-mi dai oaia cea mai mare și grasă.

Ciobanul alege un batal mare, gras și frumos. Țiganul însă nu-l primește; și se duce el, în turmă, și-și alege o oaie înaltă, slabă și răpciugoasă, spunând că aceea e cea mai grasă și frumoasă, că-i curge grăsimea pe nas.

Oaia fiind slabă, obosită, se culcă în fața casei, și începe a rumea încetișor. Țiganul, când o vede rume-gând, crede că-și ascute dinții, ca să-l mănânce și fuge înspăimântat strigând :

Auleo ! cleștele,
Auleo ! baroasele,
Iși ascute oaia măselele.
Să ne mănânce zilele.

Țiganul și oaia

Niște ȝigani aveau o oaie, care fiind lihnită de foame, din cauză că nu avea ce să mănânce, behăia toată ziua. Crezând-o bolnavă, chemară pe baba Despa, talpa țigănimei, care văzând oaia se miră:

Asta nu e oaie,
Ci e altă aia !
Tetea avea o oaie,
Ce dormea noaptea în paie,
Ziua, după noi, prin țărână,
Și era bună !.
Când tetea zicea „bâr“ !
Oaia făcea „mâr“ !

Tocmai, atunci, trecea p-acolo, un cioban și, fiindu-i milă de nenorocitul dobitoac, sfătui pe țigan s'o ducă la păscut; ori să-i dea ceva de mâncare; că n'o să mai sbiere.

Țiganul ia barosul la spinare, pe oaie, o mână din urmă, și se duce în pădure. Aci, se urcă într'un copac și începe să dea cu barosul în ramuri, pe care rupându-le, le asvârlea jos. Oaia mânca frunzele cu lăcomie. Și tot mestecând din gură, behăia și privia la țigan în copac, râmnind la verdeața altor frunze, pe care le aștepta să mai cadă jos.

Dar țiganul rupsesse o cracă mare cu frunze multe, și oaia mesteca mereu din gură. Țiganul, nepricepând de ce mestecă așa de mult oaia, i se se făcu frică și sări din copac; ia craca la spinare și fuge cât poate... Oaia se ține după țigan și behăie.

Ajuns acasă, îi dă una cu barosul în cap, și-o pune la pământ pentru vecie. Acuma se strânge țigănimă și se hotărăște s'o frigă și s'o mănânce. Când trebuia să stea la masă, și să mănânce, unul dintre ei mai priceput zice :

— Stați ! Să nu mâncăm ! Ci, mai întâiu să ne ducem, s'adunăm păiușe, ca să ne scobim în dinți.

Lăsară masa pusă în mijlocul casei, cu oaia friptă și mai multe sticle cu vin și rachiu. Incue ușa, iar cheia o pun deasupra pragului.

Pe când culegeau păiușe pe câmp, iacă un român că trece p-acolo. Iar țiganul îi strigă :

— Mo românico, să nu te duci acasă la mine, să ne mănânci friptura și să ne bei băutura, că cheia e pusă d-asupra ușii.

Românul se duce acasă la țigan, ia tot ce găsește pe masă, încue, pune cheia la locul ei și pe aici i-a fost calea. Iar când sosesc țiganii cu păiușele din câmp, nu mai găsesc nimic pe masă. Toți țiganii se mirau și se înciudau : unde să fie friptura ? Danciul ăla mic, însă, vede o muscă pe masă și strigă :

Aorde, teteo, cu barosul,
Că dă friptura dosul !

Tatăl lui Danciu se repede spre muscă, dă cu barosul dar n'o nemerește. Musca sboară și se pune pe fruntea lui Danciu, iar ta-său răcnește :

— Beșcote, Danciule ! Tacă-ți gura, că sboară friptura. Asvârle cu barosul, lovește pe Danciuc și-l omoară !

Musca sboară și se pune pe nasul țigăncei. Țiganul dă barosul și omoară și pe țigancă. Sar țiganii toți, dela șatră, și omoară pe țigan, crezând că a înebunit.

Călugărul și diavolul

Un călugăr se pomenise, de mic, pe pragul unei sfinte mănăstiri. Toată veața ș'o petrecuse în post și rugăciuni, în cântări dumnezeiești, cum scrie pravila.

Dela un timp, spunea că nu sunt și nici n'au fost draci, că el nu crede nicicum! De multe ori, avusese mari neînțelegeri cu frații din mănăstire. Starețul îl certase cu canon: cetirea zi și noapte a moliftelor Marelui Vasile, urde se vorbește despre draci. Ceea ce a și făcut. Dar niciodată, el n'a crezut în draci.

Se dusese vestea despre acest călugăr neînfricat, cuvios și iubit de lume.

Un drăcușor, aflând de credincioșia călugărului, se duce și spune lui Scarahoschi stăpânul iadului și al tuturor dracilor.

Lucifer, când aude că i se tăgăduiește a-tot-puternicia și i se distruge împărăția ce o are din vecii vecilor, se face foc, se înfurie și se hotărăște să dea piept cu neînfricatul călugăr. Intr'o clipă, din fundul iadului, fuse la chilia călugărului. Aci, trebuia să bată la ușă și să zică rugăciuni ca: „Pentru rugăciunile sfinților părinților noștri” și celelalte. Dar pentru că necuratul nu poate să pronunțe numele lui Dumnezeu, se apropie de ușă, bate încet și repede, zicând:

— „Pentru rădăcinile ridichilor, sfeclilor, și-ale tuturor legumelor, carele s'au făcut pentru noi” . . .

Călugărul, care nu ascultase cu luare aminte la cele spuse, răspunde — „Amin”; deschide ușa chiliei și face plecaciune după obiceiul călugăresc.

Diavolul se așează în mijlocul chiliei, își arată puterea-i drăcească în toate chipurile cele mai înspăimân-

tătoare și mai grozave; îl dojenește pentru „necredință“ și-i spune că dacă va mai îndrăzni să-i tăgăduiască puterea și împărăția, îi va arăta el cine este. Apoi dispare, făcându-se nevăzut.

În fața puterii drăcești și a chipurilor grozav de înspăimântătoare, călugărul înlemnise de frică. I se oprise sângele în vine. Nu se mai știa că, este pe lume. După o boală lungă și grea, venindu-și puțin în fire, spunea tuturor că nu sunt numai draci; ba și drăcoaice...

Sfatul unei jidoavce

En noapte adâncă. Intunericul, venind încet, pe ne-simțite, din fundul văilor și adâncul prăpăstiilor, a gonit cele din urmă raze de lumină de pe pământ. Noaptea se întinde stăpânitoare peste toată suflarea. Totul doarme.

În sat, nici „cioară-mioară“, nici pic de lumină. Nu mai lîc gîndește. Intunericul, îl stingherea, așa de rău că-și chemă balabusta :

— Ruhălă !

— V u u s ?

— Aprindi lampi că iu ghindesc !

Ruhălă aprinde lampa și curioasă, ca toate muierile, întreabă :

— Da' la șe ti ghindești ?

— La ci ghindesc ? Dachi ardi puschiria, ce fac oșălăii ?

— Tari ghini ghindești tu lîc.

Apoi, lîc, cași cum n'ar fi auzit vorbele balabustei, o întreabă din nou :

— Ruhălă !

— V u u s ?

— Stîngi lampi, chi m'am ghindit !

— Iachi sting !

După un minut, lîc, fără să ostenească, întreabă din nou :

— Ruhălă

— V u u s ?

— Aprindi lampi si mi ghindesc !

— Da' la ci ghindești ?

— Da' cum si nu ghindesc ? Dacă ardi pruvulia, ci faci șoarecii ? !

— Tari bini ghindești la tine, Ițic.

Și, din nou, Ițic întreabă pe balabusta lui :

— Ruhală !

— V u u s ?

— Stingi lampi, chi m'am ghindit.

— Iac-sting.

Și când Ruhala adormise de a binele, Ițic o mai întreabă pe balabusta lui :

— Ruhală !

— V u u s ?

— Aprindi lampi si mi ghindesc !

— Da' la ci ti ghindești ?

— Da' cum să nu ghindesc ? Di ci ghischili nostri, nu munânchi iarna fân ? !

— Tari ghini ghindești la tine, Ițic.

Și ca pentru ultima oară, Ițic mai pune o întrebare :

— Ruhală !

— V u u s ?

— Stingi lampi, chi m'am ghindit.

Balabusta, plictisită de una și aceeași întrebare repetată fără nici un folos, îi răspunde rar, apăsător și hotărât :

— Ițic stinghi, da culchici, Ițic. Numai ghindi. Ghindurile nu fac purale.

Jalea unei femei

O femeie ducea, împreună cu bărbatul său, o viață foarte rea : foc și pară. Seara... la bătaie, dimineața... la bătaie. Veșnic dojană și ocară ; deci, traiu cu văturaiul !

Și nenorocita trebuia să rabde, căci n'avea pe nimeni pe lume, căruia să-i spue păsul și să-și verse focul. Nu-i rămânea, decât ca prin oftat să-și găsească întărirea trupului, iar prin plâns mângâierea și răcoarea sufletului. Dela nimeni, nici o vorbă bună.

Dela un timp, bărbatul se îmbolnăvește. Femeia, deși trăise un trai și cu al morții două, ca orice femeie, miloasă și păcătoasă, l-a căutat, l-a descântat. l-a făcut și ce-a știut și ce n'a știut. S'a dus și unde a auzit și unde n'a auzit, după vraciu.

Dar, la urma urmelor, bărbatul moare ! Femeia se arată, și în această împrejurare, vrednică de sufletul ei bûn și-i făcu după obiceiul locului, — toate orânduile pentru înmormântare ; gândul său, însă, ardea de dorința înfocată, de-a-l vedea cât mai repede scos din casă.

Ea nu se apropia de coșciug, ca să-l plângă la cap, împreună cu frații, surorile și rudele mortului, căci se temea ca bărbatul să n'o ia la bătae, cum avea obiceiul. Sta, mai mult prin mulțime vorbind, sau își făcea singură de lucru prin casă, numai ca să nu se apropie de mort.

Porniră spre cimitir. Popa mergea înainte, cântând „Sfinte Dumnezeule“ și tot mișcând o cădelniță, în fundul căreia ardeau mai multe mucuri de lumânări aprinse, scofând un fum negru și gros.

Neamurile mortului, în urma cosciugului, plâneau de se omorau. Numai femeia răposatului stetea mai departe cu batista la ochi, prefăcându-se că plânge. Trecând pe lângă un gard, femeia ca o mironosiță, prinde a bâgui :

Fugi părinte, de lângă gard,
Că are un deget încârligat ;
Și-o să se agațe de antereu,
Și rămâne neîngropat, bărbatu-meu !

După ce l-a înmormântat, de bucurie c-a scăpat de bărbat, joacă și zice așa :

Parale am,
Pomană nu-ți fac.
Tămâia mortului,
În ciucurul brâului,
D-asupra șezutului !
Dormi în pofta dracului
Bucuria pământului.
Căci în viață cât ai fost
M'ai bătut fără de rost !

Maica Precista bulgărească

La marginea unui sat bulgăresc și 'ntr'o vizuină sco-bită în pânțelele unui deal pietros, își făcuse o ursoaică bârlogul. Se știe că acest soi de dobitoc e foarte bun, numai să nu fie supărat. Ursoaica aceasta, nici holde nu strica, nici la oameni nu se dedea.

Se credea prea fericită această domniță a munților și împărăteasă a singurățăților, când se plimba singură și nepăsătoare ; și-și lua, când vrea și de unde vrea, gustarea mult plăcută : mure, smeură, alune, afine.

De altfel, niciodată nu stetea ziua în vizuină. Seara, venea târziu, pe înopțate. Iar dimineața, urca pe costișa dealului sau a muntelui, mergând încet, tăcut și gânditor ca un pașă.

Pân' atunci, bulgarii nu mai văzuseră așa jivina ; deci nu știa ce o să fie.

Dar fiindcă ursoaica asta nu făcea nici o stricăciune, nu stetea mai niciodată ziua în bârlog ; ci mai totdeauna, pe suișul muntelui, petrecând singură ca o sfântă, bulgarii crezură că e chiar „Maica Precistă bulgărească“.

În fiecare dimineață, când ursoaica suia costișa dealului, tot satul cu mare cu mic, se închină și făcea metanii, până când n'o mai vedea.

După câțva timp, bulgarii se duseră la Dedu Ivan, om deștept și prea înțelept, și-l rugară să se ducă, ca să vorbească cu Maica Domnului. Dedu Ivan primi bucuros. Și, la ziua și timpul hotărît de ei, într'o dis-de-dimineață, când ursoaica dormia în bârlog, câțiva fruntași bulgari împinseră pe Dedu Ivan, pe gura vi-zuinei. Nu trecu mult, însă, și-l traseră de picioare

afară. Când colo?! Dedu Ivan, fără cap!... Dar unul din ei, se miră :

— Bre... dar Dedu Ivan n'a avut cap!?

De frică, ceilalți răspunseră :

— Deh bre, noi nu știm dacă Dedu Ivan a avut sau n'a avut cap, dar aideți să întrebăm și pe nevastă-sa, ea o fi știind mai bine!

— „Eu nu știu dacă Dedu Ivan — al meu — a avut cap ;

— „Dar știu că, de Paște, ș'a cumpărat calpac“.

Cumetria țiganului

Un țigan venea adeseori la oraș după lucru. Neavând unde mânca, a rugat pe un român, să-l lase, să doarmă măcar pe prispă, afară, numai să știe și el că e la casă de om.

Românul îl primește cu multă bunătate și dragoste, găzduindu-l cât se poate de bine. De atunci, casa românului era casa dela oraș a țiganului.

Românul îl primia totdeauna cu brațele deschise. Bunătatea, mila și cinstea casei sunt înăscute în sufletul românului.

Odată s'a întâmplat că țiganca a dobândit un băiețel; și românul i-a botezat copilul, făcându-i și ce trebuia și ce nu trebuia. Și de câte ori, venea la oraș, țiganul era în casă la cumătru, cu toată liota țigănească.

Intr'una din zile, țiganul, se adresa cumătrului:

— Cumătre, mânca-te-aș, zău, când oi veni la mine, am să te țiiu în palmă.

Peste câțva timp, orășeanul îl și puse la încercare pe baragladină.

— Am să mă duc la cumătru la țară să mă odihnesc și să petrec și eu la el, — se gândi românul.

Când îl vede țiganul, își pune mâinile în cap: nici făină, nici slănină, nici nimic. Aleargă încolo, pe dincolo, pe unde poate, și abia găsește mâncare pentru o zi.

A doua zi de dimineață, țiganul începu să strige înocioaba lui:

— Ia sculați măi băieți! Să ștergeți ghetele lui nașu vostru, c'acuş, trebuie să plece.

— Ba nu plec, — răspunde românul. — Am să mai stau, o zi, — două, aici; că tare-i bine.

Se mai duce țiganul pe unde poate, face ce face și găsește mâncare și pentru a doua zi. A treia zi, țiganul ascunde calul cumătrului, vine grăbit, și-i spune :

— Hei cumătre, scoală, că ți-a fugit calul acasă ast' noapte și n'o să ai cu ce pleca.

Omul iese afară, se duce să caute calul. Calul nicăiri. Se întoarce :

— Azi nu plec. Stau tot aici. Poate găsesc vreo căruță, care merge la oraș.

Țiganul plesnește de necaz, că nu pleacă cumătrul, dar face rost de mâncare. În ziua a patra, însă, țiganul se scoală dis-de-dimineață, se plimblă amărât prin fața odăii, unde dormia cumătru-său, neștiind ce să-i mai spuie, ca să-l facă, să plece.

Când, iacă spre norocul lui, vede o flacără roșie de foc dinspre oraș. Vine iute la fereastră și-i spune :

— Scoală cumătre! Scoală, mânca-te-aș; că-ți arde casa în oraș. Se vede de aici. Au venit oamenii și ne-au spus.

Românul cunoaște gândul ascuns al țiganului :

— Hei! Acuma n'am nici cal, nici casă. Ia, mai bine, stau aici, la tine, că tare-i bine.

La auzul acestor cuvinte, țiganul ia țiganca și copiii și fuge în sat, după cerșit că nu-i de glumit cu așa naș; hotărându-se să nu mai spuie nici odată vreo minciună, măcar lui nașu-său.

Tiganul și boierul

Un țigan leneș și îndărătnic, era slugă la o curte boierească. Intr'o zi, boierul îi porunci :

— Ioane, la noapte, dacă o fi vreme bună, să te duci la pădure, să tai vreo patru care de nuiiele, că vreau să fac coșar.

— Bine, cocoane, mă duc.

Se culcară. Peste noapte boierul, trezindu-se, scoală pe țigan și-l trimite afară să vadă cum e timpul.

Țiganul se duce afară și, buimăcit de somn, nemește la un dulap cu mâncări. Grăbit vine la boier, care nerăbdător, îl întreabă :

— Cum e afară, Ioane ?

— Intuneric și beznă și pute a brânză, cocoane !

Mai târziu, boierul neîncrezător în spusele țiganului, după ce se deșteptă din somn, iese afară și văzând că timpul e destul de frumos, se duce la ușa odăii unde dormia țiganul și-l îndeamnă :

— Măi Ioane, n'ai plecat la nuiiele ? E timpul destul de frumos !

— Nu, boierule, că ieșii eu mai adineaoară afară și era nour cu stele și picura printre ele. Nu e bine, nici de pari, nici de nuiiele.

Dar boierul, răstindu-se și amenințându-l cu bătaia, îi poruncește să plece mai repede la pădure și să grăbească, să taie trei căruțe de nuiiele.

Țiganul, cu securea în mână și cu traista cu merinde în spate, iese bombănind din curte.

Și colea, când se luminează, iacă și țiganul în marginea pădurei. Aci se culcă, doarme toată ziua și seara pleacă acasă.

Boierul, care-l aştepta, îl întreabă cu nerăbdare.

— Ai tăiat, Ioane ?

— Am tăiat, cocoane.

— Cam cât ?

— Cam vreo patru cară.

Numaidecât, boierul dă ordin, ca a doua zi, să plece patru argaţi cu patru care trase de câte patru plăvani, s'aducă nuiielele tăiate de ȝigan. În urma lor, sosi şi boierul. Şi, când văzu că nici o surcică nu era tăiată, furios, apostrofă pe cioroi :

— Unde-s nuiile tăiate, măi ȝigane ?

— Boierule, am venit eu azi la ele şi erau. Poate că le-a furat cineva ieri.

— Ce vorbă e asta măi ȝigane ?

— D-apoi, nu-ţi spusei, boierule ? Am venit eu azi şi erau, poate că le-a furat ieri cineva.

Boierul, văzând că n'o poate scoate la cale cu ȝiganul, se întoarce acasă cu carăle goale.

*

A doua zi, cocoana trimite pe ȝigan să-i cumpere un ac dela o prăvălie. Venind către curte, ajunge din urmă un car încărcat cu fân.

— Măi, nené ! Opreşte, s-arunc şi eu un lucru în car.

Căruţa fu oprită. Țiganul aruncă acul, în carul cu fân.

— Aida ! Mână ! Şi porneşte înainte, iar când fu în dreptul curţii boierului ȝiganul zice :

— Opreşte ! nene, să-mi iau lucrul !

Se urcă în car, începe să arunce fânul jos, ca să caute acul. În timpul acesta, cocoana, care se afla în pridvorul casei şi uda nişte glastre cu flori, întreabă pe căruţaş :

— Ce caută, măi omule, în căruţă ?

— A pierdut lucrul ce l-a aruncat în fânul din căruţă.

— Ce anume ?

— Nu ştiu.

— Spune-i, măi omule, să se dea jos, să nu mai caute. Bătu-l-ar mânia lui Dumnezeu, de nătărău ce este : a aruncat un ac şi vrea să-l găsească ! Spune-i să vie încoace.

Țiganul vine încet, stă umilit, cu capul în pământ, înaintea cocoanei.

— Bine, măi ticălosule, puteai să-l înfigi în cămașă, la piept. Nu să-l asvârli într'o căruță cu fân!

— Bine, coconiță, am să fac așa, de acuma 'nainte.

*

Tot în aceea zi, îl trimite boierul să se ducă la fierarul curții, s-ascută un fier de plug. C-avea, a doua zi, să pună să are un loc.

Țiganul ia fierul, îl înfige în haina cu care era îmbrăcat și pleacă. Când îl vede boierul, se crucește. Și supărat, îi strigă :

— Bine măi țigane, nu puteai să-l legi cu sfoară și să-l iei la spinare ?

— Las, boierule, mânca-te-aș, c-am să fac și-așa.

Altă dată îl trimite boierul, să-i ia un copoiu dela un alt boier, prieten al său.

Țiganul se duce, ia copoiul, îl leagă c'o sfoară de gât, îl aruncă la spinare și pleacă. Până la curte, copoiul fiind strâns de gât, se sbătea, și scosese limba de un cot, abia de mai răsufta; era să moară sugrumat.

Boierul, când vede așa ceva, sare în sus de mânie :

— Leapădă țigane, copoiul, că l-ai omorît ! Ce ? Nu puteai să-l legi c'o curea lată de gât, să-l chemi după tine și să-i zici : Cuciu... cuciu... cuciu ?

— Las' boierule, mâncate-aș, c'oiu face ș-așa. Nu te mai înfură așa, că-ți vini rău !

*

Altă dată, îl trimite boierul, să cumpere carne dela măcelărie. Țiganul o ia, o leagă cu o sfoară, o târăște după el ș'o chema : „Cuciu... cuciu.“

Când îl vede boierul, îl apucă toate nebuniile și înfurat, răcnește :

— Ce faci, măi țigane, ai murdărit carnea târând-o prin colb. Și-i mai zici și „Cuciu... cuciu“... ca la câine !? Bătu-te-ar Dumnezeu să te bată ! urîțul satului !

Nu trecu mult, și-l trimite cocoana la o băcănie, să

cumpere icre negre și roșii. Țiganul ia o farfurie și, ajuns la băcănie, zice :

— Dă-mi icre negre și roșii !

Îi dă farfuria, și băiatul din prăvălie, pune pe cele negre :

— Dar pe cele roșii, unde le pui ?

— Dincoace ! răspunde țiganul, întorcând farfuria pe dos și trântind icrele negre pe tejghea.

Când vine la curte, cocoana primește farfuria numai cu icrele roșii.

— Dar icrele negre, unde sunt ?

— Dincoace, cocoană și întorcând farfuria chiar în mâinile cocoanei, răstoarnă și icrele roșii jos.

*

Nu trecu mult. Și boierul îl trimite pe țigan la un alt boier, cu doi porumbei jucători, împreună cu o scrisoare ; cu rugămintea, ca să-i răspundă dacă i-a primit.

Pe drum, țiganul se tot uita la porumbei, gândind cum ar juca. Și de aceia, dă drumul la unul, ca să vadă.

Porumbelul și-a luat drumul, p-aci încolo. Sosind la boier, țiganul dă scrisoarea. Boierul o citește și, când vede că lipsește un porumbel, întreabă :

— Măi țigane ! aici spune : doi porumbei. Unul, unde este ?

— A sburat, cocoane.

— Cum ?...

— Uite așa ! și dă drumul și celui alt porumbel, aruncându-l în sus. Porumbelul se înalță voios în aer. Boierului, nu i-a mai rămas decât să-l petreacă cu vederea.

În sfârșit, altă dată, îl trimite cocoana cu o scrisoare la altă cocoană, cu două fragi mari și frumoase. Pe drum, țiganul atras de mărimea și frumusețea fragilor, a mâncat una din ele. Cocoana citește biletul ; și apoi întreabă :

— Dar o fragă, unde e, măi țigane ?

— Deh !... am mâncat-o, cocoană !

— Cum ?

— Uite așa ! și-o aruncă și pe cealaltă în gură ; și-o mănâncă în fața cocoanei, ca să o învețe și pe prietena stăpânei, cum se mănâncă fragi.

Sfinții jîdanului.

In mijlocul unui sat mare și bogat din Moldova, și la răscruci de drumuri, alături de școală, biserică și primărie, stă deschisă, zi și noapte, cârciuma lui jupân Ițic. În zile de iarmaroc, e lume de pe lume. Năvală, nu șagă! Pui vârf de ac, pe cap de om. Tot aci, s'adună capii satului: primarul, notarul, popa, învățătorul. Dar, veșnic și nelipsit e dascălul, prietenul jîdanului.

Amândoi se potrivesc de minune; căci amândoi fuseseră la învățătură: unul la Sadagura, să se facă rabin; altul la școală, să se facă popă. Și amândoi fuseseră dați afară din școli, pentru lene la învățătură și purtare proastă în lume. Erau ca două podoabe! Se credeau cei mai deștepți și cei mai învățați oameni din lume și, mai cu seamă la beție, își dedeau arama pe față.

Intr'o zi, jîdanul strică o vorbă cu dascălul:

— Moi dascăle, religia mea e mai sfântă ca a ta. Are dija mai mulți sfinți.

— Ba a mea! sări dascălul ca ars. A mea e cea mai bună, cea mai sfântă și cea mai dumnezeiască. Are cu mult mai mulți sfinți, căci așa am învățat eu la dogmatica, pe care o știu ș-acum pe de rost.

— Ba a mea! întoarce vorba jîdanul, sculându-se în picioare, amenințător.

— Ba a mea! răcnește dascălul, sculându-se și el de pe scaun și izbind cu pumnii în tejghea.

— Ști ce, moi dascăle? Să nu ni certăm! Începe jîdanul cu gura moale. Iu am să rup câte un fir din barba ta, ș'am să-l pun ici, pe tejghia înaintea mea. Și câte fire oiu rupe iu dela tine, atâția sfinți are reli-

jia mea. Și tu să faci la fel. Să rupi câte un fir din barba me și să-l pui pi tejghea, dinaintea ta. Și câte oiu rupe tu dila mini, atâția sfinți are religia ta.

— Bun și aprobat, — zice bucuros dascălul, care sta în fața tejghelii, iar jidanul de partea cealaltă, între tejghea și rafturi. — Să începem !

Jidanul : Asta-i Avram !

Dascălul : Asta-i Christos !

Jidanul : Asta-i Moise !

Dascălul : Asta-i Ioan Botezătorul !

Jidanul : Asta-i Proorocul David !

Dascălul : Asta-i Sfântul Gheorghe !

Jidanul : Asta-i Solomon !

Dascălul : Asta-i Sfântul Nicolae !

Jidanul : Asta-i Saul !

Dascălul : Patruzeci și patru de mucenici și patruzeci și patru de mii de prunci !

Și-apucă pe jidan de barbă și-l trage cât se poate tare, vrând să-i rupă barba.

Jidanul, scheleluindu-se de se auzea până în Buzău :

— Valeu ! Valeu ! Lasă-mă di barbă, că tot religia ta are dija mai mulți sfinți.

Totodată, s'a învățat minte să nu mai șuguiască cu sfinții.

Pielea țiganului

Doi țigani se întâlniră la cârciuma din satul unde locuiau. După ce băură câte o secărică, ca să le dea gust de vorbă, unul din ei, și-anume cel bătrân, începu să spue celui mai tânăr :

— Danciule, să-ți spun o istorie de când eram eu după capre. Mă căprii, într'o dimineață cu dusele și mă copăcii într'un suit, să crăcesc câteva taete. Lupii au venit să căprească o luată. Eu, de colo, îi strig : „Nu căpri luata, că toporăsc cu asvârlitura. Îți codesc tăiata și-ți pielesc luata !

Căprii luata, toporâi cu asvârlitura, îi codii tăiata și-i pielii luata. O ciomăgii p'un pus, drumusei p'un apucat și mă ciocoi cu niște întâlnești.

— Mă, pielește-ne nouă data.

— Nu vă pielesc vouă data.

Și sosiră unii îndată, îmi pălmiră câteva date, îmi pielii luata și m'alesei cu scăpata !

De-a căldărarul

Un băiețan se pomenise de mic, în inima câmpului, la stâna tatălui său. Era prea fericit, când vedea oile păscând pe dealuri și vâlcele și el le cânta duios din fluer, întrecându-se cu ciocârlia care în cânturi se înălța de la fața pământului, până în nourii cerului; și de aci, tot în ciripiri frumoase, se scobora ca o săgeată la cuib și la puișori.

Făcându-se măricel, s'a însurat cu cea mai frumoasă și deșteaptă fată din sat. Nu mult după nuntă, plecă la oi. Nevasta rămâne singură acasă. Și, cum era în pârpora tinereții, își găsește un mândru flăcăiandru din sat, ca să-i ție de urît.

La o lună, bărbatul vine, noaptea târziu, acasă ca să-și ia premeneli și cele trebuitoare pentru oi. Nevasta, gemând și prefăcându-se că-i bolnavă, îi deschide. Intră, pe întuneric în casă, se desbracă și se culcă lângă nevastă. După câteva minute, numără picioarele și zice :

— Făi, femeie, aici sunt șase picioare !

— Taci omule, nu-s șase, ci patru : două ale mele, două ale tele.

— Măi femeie, eu am găsit șase. Le-am numărat ! Ce vrei ?

— Ah Doamne Doamne ! Dă-te jos și le numără. Și dă să mă hodin, că tare sunt trudită.

Omul se dă jos din pat și, pe întuneric, numără picioarele ; dar femeia, dă cu gura înainte :

— Hei omule, câte ai găsit ? Patru ?

— Patru ! spuse și omul cu gura moale și cu nedumerire în suflet.

— Adecă două ale mele și două ale tele.

— Apoi câte face, măi omule, creștinul lui Dumnezeu, două și cu două ? Nu face patru ? — întrebă femeia, prinzând curaj.

— Ba chiar patru !

— Atunci, culcă-te și te hodină. Nu mai îmi bate capul, că tare mă doare ciolanele ! Mă taie în coș !.. Mor ! — și geme cât poate.

Se culcară. Omul întinde din nou piciorul. Numără celelalte picioare și deodată răcnește.

— Măi femeie ? .

— Ce-i omule ?

— Aici în paț, sunt șase picioare. Le-am numărat eu, acuma !

— Taci omule ! Inchină-te ! Nu spuseși, frate, că sunt patru : două ale mele, două ale tele ? Măi omule, tu nu ești în mințile toate. Trebuie să fi călcat în vreo aruncătură cu al lucru rău, ori te-ai culcat la vreun hotar, de răspântie și-ai căpătat cine știe ce ! Doamne ferește ! Ducă-se pe pustii ! Cruce de aur, în casă, Doamne, trimete-ne !

— Ce spui, măi femeie ? Nu șuguiești ?

— Nici de cum, omule ! Câte nu se întâmplă pe ale neguri, pe ale păcuri și pustietăți de locuri. Ia mai bine, să-ți fac eu „de-a căldărarul“.

Omul s-așeză în genunchi, în mijlocul casei, pe întineric, iar femeia îi pune o căldare în cap și, lovind cu făcălețul în fundul căldării, îl descântă :

Cioca, boca, bocălău,
leși afară, măi flăcău !
Cioca, boca, boca, iară
Și să vii și mâine seară.
Cioca, boca, bocălău,
Fugi d-acolo, măi flăcău !
Fugi d-acolo din ferești
Că te cunoști, cine ești.
Cioca, boca, boca iară
Și să vii și mâine seară.

Porunca lui Vodă

In amurgul unei seri frumoase de vară, o femeie cam bătrână torcea, împreună cu fiica-sa, pe prispa casei.

Gospodărie aleasă, de-ți era mai mare dragul s'o privești. Prin muncă necurmată, întreținuse; prin economii, înmulțise ceea ce rămăsese dela răposatul său bărbat. Astfel că gospodăria ei întrecea pe a multor frunțași gospodari din sat.

Era, însă o sgârcită fără seamăn pe lume. Pe nimeni, nu primea și la nimeni nu da, din bunurile casei sale, nici măcar cât negrul sub unghie.

Un tânăr drumeț, care venea dintr'un sat mai depărtat, cum văzu așa gospodărie frumoasă, se abătu din drum și intră în ogradă. Mătușa încreți fruntea, sbârli sprâncenele, încruntă privirile, făcu pe supărata, numai ca să-l facă să plece, ca să nu-i ceară ceva.

Dar tânărul, cunoscând adâncul sufletului ei, se hotărî în gândul său, să-i schimbe firea sălbatecă, spunându-i ceva, care să-i placă foarte mult, numai să-l primească în acea seară, în găzduire. Mai ales că toată ziua mersese la drum și nici nu mâncase nimic. De aceea, apropiindu-se, îi șopti hăbuștii :

- Bună ziua, mătușică !
- Bună ziua, flăcăoane !
- Dar de unde vii dumneata ?
- Viu dela Domnie, mătușică.
- Și ce vești, d-acolo ?

— Hei mătușică ! A zis Domnia, să ia babele flăcăi, și fetele moșnegi !

— Deh ! Dacă ş-asta mai e vorbă — întrerupse
fiică-sa cu îndârjire, sărind ca arsă.

Iar baba, surâzând :

Niciun deh, fata mea,
Domnia face ce vrea.
Ia mai bine, du-te'n pod
Şi taie un hartan
Şi-o bucată de şuncă d-aia afumată,
Că poate ți-o fi flăcăul tată !

Cocoșul babil

O femeie bătrână se îmbolnăvise de moarte. Chiamă pe fiică-sa și-i zice cu vocea stânsă, lăcrimând :

— Fată, hăi ! Du-te la popa și spune-i să vie, să mă citească, spovedească și să mă grijească. Acuma, văd că mor !... Numai scap ! Atâta mi-a fost. S'a isprăvit cu mine ! Rămâi săracă !... Și pentru că n'avem nici un ban, să-i dai popii, cocoșul ăl mare al găinilor. Auzi tu ?

Și cum zice bătrâna, tocmai așa și fiica îi împlini dorința. Se duce la popa, care nu ședea departe de casa babil, îi spune să vie, să citească, să spovedească și să grijească pe mă-sa, că e bolnavă de moarte.

Popa vine și face totul. La plecare, fata drept oste-neală, prinde cocoșul și-l dă preotului, care mulțumește și pleacă cu el în subsuoară, surâzând. Peste puțină vreme, baba se face bine, iese afară și, văzând că lipsește cocoșul ăl mare al găinilor, întreabă :

— Dar unde-i cocoșul, măi fată, că nu-l văz ?

— Ce mamă, nu mai știi ? Când ai fost bolnavă, mai dăunăzi de aiureai, ardeai, tremurai, erai să mori ; mi-ai spus să chem popa, să te citească, să te spovedească, să te grijească și, cum nu aveam nici un ban, mi-ai spus să-i dau cocoșul cei mare al găinilor. Și cum ai zis, așa am și făcut.

— Hiii mamă ! — trosni baba din clanță, oftând din adâncul inimii. De când am scos cocoșul ăsta, l-am dat dracului de mii de ori și dracul nu l-a luat. Popii, îl dădui numai odată. Și l-a și luat !.

Țiganul și măgarul

Un țigan n'avea cu ce face foc. A luat măgarul și-a plecat la pădure s'aducă lemne. Aci, vede fel de fel de copaci, și mai mari și mai mici, dar nici unul nu-i place. Pătrunde mai înăuntrul pădurii și vede, pe coama unui deal scobit de trei părți, un stejar mare și frumos.

Țiganul se oprește și lovindu-l mult și bine își zice :

— Ce copac mare și frumos ! Dar ce folos ! Dacă'l tai, cade ori în râpa de ici, ori de colea, ori de dincolo. Și ca să nu-l pierd, știu eu ce fac. Leg vârful copacului cu o funie de gâtul măgarului, și am să-l tai la rădăcină. Când oiu vedea că se clatină, o să pun măgarul să tragă din toate puterile și am să-l trântesc chiar, aici, pe creasta dealului.

Numaidecât, țiganul începe a da cu toporul în copac. Săreau scânteii și văpăi. Răsunau văile și vălcelele și se auzia până departe în inima pădurii.

După o muncă de mai multe ceasuri, țiganul tăiase copacul mai mult de jumătate. Se odihnește puțin și, din nou, începe cu mai multă putere.

Deodată, copacul se prăbușește cu toată greutatea în râpa dealului, spre prăpastia din față, rostogolindu-se. Vârful copacului, trăgând funia, asvârle măgarul prin înaltul cerului drept în fundul prăpăstiei, acoperindu-l și strivindu-l acolo, pentru vecie !

Țiganul când vede aceasta, se minunăți :

— Mare ți-e minunea, drace ! Văzui și măgar sburând !

Cine mă puse pe mine,
Să viu aici, în pădure !
Să mă las de frunzărit,
Să m'apuc de ştejărit !
Să nu fac măgarul urs,
Şi stejarul ursar !..

Şi pleacă înapoi cu toporul în mână, pe creasta dealului, trist, amărit de nenorocirea întâmplată, că-şi pierduse măgarul.

Pe drum, se întâlneşte c'un român, care văzuse şi deci ştia toate ce i se întâmplase tuciuriului.

— Ce mai faci, măi ȱigane ?

— Bine, mo românico, mânca-te-aş. Dar dumnea-ta n'ai păţit vreo pagubă ?..

— Nu, măi, ȱigane. Să mă ferească Dumnezeu !

— Dar, românico, n'ai văzut p-aici, vreun măgar ?

— Ba am văzut, măi ȱigane.

— Unde, mânca-te-aş ?

— Ia, mai de vale, paşte colo pe pajişte — şi ȱiganul îndepărtându-se zice :

— Să dea Dumnezeu să fie cum zice românul. Să nu fie, cum ştiu eu.

Tiganul turcit

Un băiețan de țigan trăia în mare mizerie, în casa părintească. N'avea nici ce îmbrăca, nici ce mânca. Văzând astfel că moare de foame, se băgă slugă la dugheana unui turc și, ca unul ce era îndemânat ec la toate, ascultător și prea cinstit, își atrase iubirea stăpânului său.

Turcul era bogat. Și în țara sa, avea nevoie de o slugă dreaptă, harnică și credincioasă. De aceea, trimite pe țigan, la cadână și copii, ca să-i slujească.

Aci, însă, muncia din greu, ca la orice gospodărie mare. Dar ceea ce nu-i plăcea nici de cum, era grija de măgăruși și mai cu seamă de câini. Să le dea mâncare, să-i scalde; să-i ducă la apă, să le facă curățenie și alte mai multe.

Astfel, că într-o dimineață, fuge în țara românească și vine acasă. Părinții, frații și surorile îi ies într-o întâmpinare; și-l întreabă mă-sa:

— Danciule! Danciule!.. Ce-ai pățit? Cum ai trăit?

Danciu: — Ciuș a vradini sictim.

Ta-său: — Danciule tăticule!..

Danciu: — Ciuș a vradini sictim.

Frații: — Nenes, nenes, ce-ai mâncat pe unde-ai fost?

Danciu: — Ciuș a vradini sictim.

Incât țiganii credeau că Danciu a uitat să vorbească românește, și că știe numai turcește.

Tocmai atunci, trec pe acolo niște negustori turci călări pe cai. Vindeau bumbac, tutun și luau în schimb unt și miere.

Țiganul le iese înaintea și se roagă, milogindu-se :

— Să trăiți boierilor, agalelor, mîncă-v'ăș. Am și eu un băiat, care a fost în țara dumneavoastră. A învățat turcește, și-a uitat românește și vă rog veniți să vă înțelegeți cu el.

Atunci, unul dintre turci se duce la bordeiul țiganului și să răsti către Danciu :

— Sabalucrusum !

Iar Danciu răspunde, răzbindu-se.

— Ciuș a vradin sictim.

Turcul, când aude așa vorbe insultătoare, se înfurie, se dă jos de pe cal, umflă pe țigan de chică și începe a-l croi cu biciul pe șira spinării. Țiganul totuși îi dădea mereu cu „Ciuș a vradin sictim“.

Turcul, din nou, îl croiește cu cea mai mare putere; iar Danciu răzbit, începe:

— Auliu, boierule, mîncă-te-aș, nu mai da! că nu mai vorbesc turcește.

Dar mă-sa de colo, se roagă :

Dă-i, boierule turcește,
C-a rupt-o pe rumânește,
Dă-i boierule mai des,
Să vorbească curat, ales !

Cei doi rabini

Int'r'o zi frumoasă de vară, doi rabini plecară, să se plimbe pe câmpia din jurul orașului. Câmpul era înverzit, codrul înflorit, soarele dogoritor.

Rabinii priveau, admirau și nu se mai săturau de ceea ce vedeau.

În urma lor, venea o trăsură trasă de doi armăsari; și într'ânsa doi tineri, cari ca și rabinii, plecaseră să facă o plimbare afară din oraș, să soarbă aerul cel plăcut al verii, să privească verdeța câmpului și a codrului, să admire seninătatea și albastrul cerului.

Ajungând în dreptul rabinilor, trăsura se opri și unul dintre tineri pofti pe cei doi rabini:

— Pofțiți în trăsură, domnilor.

— Mulțumim !. — dădu unul cu gura. Ne înapoiem dija. Nu-i nevoie.

— Tot așa și noi. Dar vă rog, pofțiți numai până ici, în marginea pădurii — îi îmbie celălalt.

— Nu, domnilor. Vă mulțumim. Noi merjem și pi jos.

— Vedem mai bini ! — răspunde celalt rabin.

— Ba pofțiți, vă rugăm foarte mult. Se poate ca tocmai dumneavoastră — oameni așa de mari — să mergeți pe jos, când este loc la noi, în trăsură ? ! . . Noi vă cunoaștem. Ne faceți cinste — zise hotărît cel dintâu dintre tineri, fiind mai isteț la minte și bun de gură.

Față de aceste rugăciuni așa de călduroase și măgulitoare totdeodată, jidanii se urcară în trăsură și se așezară pe scăunelul din fața tinerilor, trăgându-și caf-tanele pe lângă ei, netezindu-și bărbile, și perciunii, su-râzând de bucurie.

Trăsura, din nou, sboară dealungul drumului, ridicând praful în urmă. Caii aleargă în goana nebună, isbesc pietrele cu potcoavele și le fac mii de fărâme.

Tinerii privesc bărbile și perciunii jidanilor, surâd bucuroși; și unul taie ghiața :

— Măi, dar al meu e mai frumos ca al tău !

Jidanii aud, surâd și tac, uitându-se unul la altul.

— Ba al meu e mai frumos ca al tău ! Uită-te ce barbă frumoasă are!—și haț cu mâinile la barba jidanului din fața sa și trage și svâcnește cât poate.

— Ba al meu e mai frumos ca al tău ! Uite ce bărbuță frumoasă are! — răspunde cel de al doilea — și trage și el cu putere de barba jidanului din fața sa.

— Minți, măi, al meu e mai frumos ! Are barbă roșie ! Mi-e drag ! zice celălalt, și-l înhață din nou pe jidanul din față, și-l trage cu putere de barba cea roșie.

— Ba minți tu, c'al meu e mult mai frumos ! că are barbă neagră și trage din răputeri.

— Ba al meu, c'are perciuni lungi ! și trage fără milă de perciunii celui din față.

— Ba al meu, c'are perciuni scurți ! și face asemenea. Iar celalt :

— Taci, măi, că te pocnesc ! Nu vezi c'al meu e cel mai frumos, c'are perciuni lungi și cărlionțați pe după urechi ? — și trage de perciuni cu atâta putere, de să-i vină rău.

— Ba al meu, e mai frumos ! — și trage de perciunii jidanului, până ce i-a rupt...

Bieții rabini, nemai putând suferi durerile, se ridicară spre birjar, și-l rugară :

— Domnule birjar . . domnul birjar !

Acesta, însă, se spărsese de răs. Se face că n'-aude, nici nu știe nimic, și'ntru târziu întreabă surâzând :

— Ce e jupâne ? ce vă poștește inima ?

— Uprește mu rog !

— Dar de ce ?

— Să ni dăm jos !

— Pentru ce vă dați ?

— Puntrucă noi suntem dija, oameni buni și nu vrem ca din cauza noastră să se certe dumnealor.

Țigani la muncă

Int'r'o vară, un sălaș de țigani se băgară să muncească la un arman boieresc. Proprietarul le dădea tot ce le trebuia. Țigani, dând de traiu bun, de la o vreme, nu mai munceau cum trebuie. La amiază, după ce mâncau, se culcau și dormeau cât vreau; iar munca boierului rămânea pe câmp.

Cu toată rugămintea și amenințările ce le făcea, țigani ținneau tot pe a lor. De aceea, boierul hotărî să le dea mâncare, numai odată la trei zile, și atunci seara.

Țigani răbdară, o zi, două. A treia, răzbindu-i foamea, se iau la ceartă cu bulibașa, care făcuse contractul cu boierul în numele tuturor țiganilor, și hotărî să se ducă la boier și să-i spună că mor de foame.

Mai mulți țigani bătrâni, în frunte cu bulibașa, se duc la proprietar.

Boierul îi primește și îi întreabă :

— Ce căutați, baragladinilor ?

Iar bulibașa începe :

— Haulică, tăulică, boierică. Să trăiești ! Măria ta !, Să trăiască cocoana Domniei-Voastre. Să trăiască fiul Domniei-Voastre. Să trăiască și neamurile Domniei-Voastre. Am venit să ne plângem, că murim de foame. Ne dă mâncare de trei ori pe zi ș-odată seara și tot nu ne săturăm :

Iar boierul îl opri :

— Auzi baragladinile dracului, mănâncă de trei ori pe zi și-odată seara, și nu se mai satură !! Eu mănânc de două ori pe zi și mi-e destul.

Dați-i afară, că le plesnește burta !

Bulgarii și cisma

Odată, niște bulgari pleacă p'un drum și, tot mergând, găsiră o cismă. Până atunci, ei nu văzuseră așa ceva. Deci nu știau ce este. De aceea, se opresc, o privesc cu mirare, îi dau ocol:

Apoi încet, încet se apropie de cismă și, cu multă frică, pun mâna pe ea. O ridică, o pipăie, o sucesc, o învârtesc, și se întreabă ce-o fi! Unul zice una, altul zice alta. Dar altul mai priceput răcnește:

— Stați, bre! Mai bine să mergem la Dedu Ivan. El e om umblat. A fost odată la moară, și-odată la târg. A văzut multe. Știe multe. E om deștept.

Și legară cisma c'un căpăstru și pornesc, trăind-o în urma lor.

Dedu Ivan ia cisma, o sucește, o pipăie, o pune în cap, bagă mâinile în ea și zice mirat, către bulgarii nerăbdători:

— Bre, dar proști mai sunteți! Nici atâta nu știți, ce este? Asta e toc de târnăcop!

Secera bulgarului

Era o toamnă frumoasă. În jurul unui sat bulgăresc, miriștile și porumbiștile se întindeau până'n zarea depărtată a locului. Un bulgar a plecat să pască bivolițele și bivoli. Tot întorcându-i pe ici pe colea, găsește o seceră nouă-nouă. Pe semne c'o pierduse cineva, ori căzuse din vreun car.

Bulgarul o ia, o miroasă, o privește mirat și-o pune pe după gât. Toată ziua, a purtat-o pe după gât și, seara, când a venit acasă cu vitele și a vrut s'o ia, nu putea s'o scoată. Secera își înfipsese dinții adânc, în gulerul cămășii de tort ce purta.

Atunci, chemă pe ta-său. Acesta, în loc să împingă secera înapoi și s'o ridice în sus, o apucă de mâner, trage din toate puterile, înainte spre el, și taie capul fiului său.

Frica morții cuprinde pe toți ai casei, care înspăimântați fug prin vecini. Câțiva bulgari, venind și văzând nenorocirea, înspăimântați, iau secera într'o furcă cu trei craci și pleacă la Dedu Ivan să-l întrebe ce este.

Dedu Ivan privind secera, mult și bine, zice mirat:

— Bre, dar proști mai sunteți!.. Nici atâta nu știți pe lume!!

Asta e moartea! Uite-i dinții!!

Și ghiorlănașul de bulgar n'a mai înviat nici în zilele noastre.

Judecata lui Dedu Ivan

Unui bulgar îi fătase bivolița un malac frumos, și bulgarul ținea la el ca luminile ochilor. Dar nu-ș' ce face că 'ntr'o zi malacul băgă capul în borcanul, în care bulgarul făcea chisăliță, și nu-l mai putea scoate. Bulgarul vrea să scoată capul malacului, fără să rupă gura borcanului. De aceea, după multă bătaie de cap se hotărî să se ducă la Dedu Ivan, și-l întreabă :

— Bre, Dedu Ivan ! Malacul meu a băgat capul în borcanul de chisăliță. Cum să fac să scot capul malacului, fără să sparg gura borcanului ?

Dedu Ivan, privindu-l cu dispreț, holborosi :

— Bre, dar proști mai sunteți ! Nici atâta nu vă pricepeți ! Taie capul malacului și-ai să scapi gura borcanului.

Și cum a spus Dedu Ivan, tocmai așa a făcut și bulgarul.

Sumanul bulgarului

Un bulgar pierduse o bivoliță, și-a plecat s'o caute. A colindat el în toate părțile fără s'o găsească. Trist și amărît, c'a pierdut ziua și nu și-a găsit vita, o luă spre sat, grăbit.

Noaptea se întinde încet, încet, pe nesimțite și acoperă totul, în întuneric. Bulgarul grăbește la drum, iar întunericul nopții și frica singurătății îi cuprinsese inima.

Asudat, learcă, socoti să lepede sumanul pe care-l purtase toată ziua în spinare. Acuma, i se părea greu, și, fiind obosit de drum, se gândi să-l lase peste noapte, pe câmp, în paza... lunii.

Și a doua zi, când o veni, o să-l găsească și să-l ia de unde l-a pus. Ceea ce, și făcu. Astfel, ușurat de greutatea sumanului, în scurt timp fu acasă.

A doua zi, când se duce la fața locului, ia-l de unde nu-i. Cineva trecuse p'acolo, îl găsisese, și-l luase ca pe orice lucru fără stăpân.

Bulgarul, însă, crede că nimeni altul nu i-a furat sumanul decât luna, deoarece i-l dăduse în primire, ca să-l păzească. De aceea, el așteaptă. Și, când răsare luna, se duce la locul, unde pusese sumanul: stă drept în picioare. Și, când luna vine în dreptul lui, începe să strige din toate puterile:

— Lună... Iună, dă-mi sumanul! Lună... lună, dă-mi sumanul! Ho!to l...

Am să te spun lui Dedu Ivan să te dea jos de pe bolta cerească, ca pedeapsă, că mi-ai furat sumanul!

Aghiasma țiganului

Un țăran avea nevasta și copiii, cam tot bolnavi și a chemat preotul satului să le facă sfeștanie în casă.

După ce terminase citirea aghiasmei, țăranul ca să-și facă cinstea casei și să nu se uite obiceiul locului, aduce o sticlă cu rachiu de perje și umplând un pahar, îl dă preotului :

— Noroc, nepoatè ! Sfintele rugăciuni să fie de spor și de ajutor—spune părintele, sorbind paharul până în fund.

Țăranul mulțumește bucuros și, din nou, umple paharele, chiar în mâna popii.

Tocmai atunci, se deschide ușa și intră un țigan.

Românul cum îl vede, îi zice :

— Măi fine, să chemi părintele să-ți facă aghiasmă în casă, cum mi-a făcut-o mie, azi.

Iar popa, cu paharul în mână, întrerupe :

— Da fiule, e bine să ne aducem aminte de Dumnezeu. Sfânta aghiasmă e tare, e puternică, e bună pentru sănătate, iertare de păcate ; gonește dracii — și deșertând paharul cu rachiu, îl dă țăranului, zicându-i :

— Dă-i și dumnealui, măcar așa de gustare, că și el e suflet de creștin.

Țăranul umple paharul cu țuică și-l dă țiganului :

— Ține, fine !.. Și mâine, să vie părintele, să-ți facă aghiasmă în casă, c'am auzit că fina e tot bolnavă ; copiii așîșderea.

— Bine nășicule, oiu face — și dând paharul cu țuică peste cap, zice cu mirare :

— Dar bună mai e, taică părinteo, mânca-te-aș ! Dar să vji să-mi faci și mie d'astea.

— Bine fiule... Să gătești cele trebuincioase! Să pui apă într'un vas, că vin mâine de dimineață.

A doua zi, ȋiganul se scoală dis-de-dimineață și umple o puțină cu apă. Preotul vine, citește rânduiala aghiasmei și sfințește apa din puțină. Dar ȋiganul, nerăbdător, ia o oală și o umple cu aghiasmă. Și văzând că nu-i ca rachiul ce băuse la nașu-său, zice :

Taica părintea !
Apoi nu e nici acră, nici dulce
Doar zamă de cruce !...

Jîdanul în sac

Un jîdan a plecat la târg, s'aducă marfă. În drumul său, trebuia să treacă printr'o pădure mare. Căruțașul, simțind pe jîdan cu parale, făcu să-i apuce noaptea chiar în inima pădurii. Întunericul cade încet, încet, pe nesimțite, acoperind totul. Numai luciul drumului se zăria ca o dungă argintie, șerpuint printre copacii străvechi, ce-și înălțau vârfurile semețe până la înaltul cerului; încolo, întuneric beznă. Căruța merge încet. Românul lasă caii la pas. Tace. Se uită în toate părțile cu ochii săi ageri. Jîdanul observă tot ceea ce face Românul.

— Badi Ioane, ce ti uiți așa?..

— Jupâne, parcă văd ceva înainte. Nu-ș-ce o fi?! Pe semne nu mi-e de-a-bine, jupâne. Mi s'a făcut un semn. M'a luat o frică. Mi-e teamă de hoți și... până la bani, să-mi rupă ciolanele. Dumitale, nu ți'e frică?

— Ba frichi este la mine, badi Ioane, cât n'o pot duce. Și am o miie de galbeni... Vei mir! Vei mir!

— Știi una jupâne? Mai bine, dă banii la mine, D'or veni tâlharii, o să dea năvală la tine, nu la mine. un calic. Și cu chipul ăsta, scapi banii, măcar de ți-ar da o leacă de chelfăneală. Căci dacă tăgăduiești ș'or găsi banii la tine, te spânzură!

— Bini zici tu, badi Ioane. Na banii! Pune-i bini, în sân, la piele și pi mine să mă bagi în sac, să mă pui sub scândură pi care șezi. Și d'or veni hoțlăii, tu să spui c'ai orz puntru cai. Ce zici, badi Ioane, așa e chi jîdanul ari cap?

— Așa-i jupâne.

Și ia miia de galbeni, dela jîdan și o bagă în sân la piele, strângându-se bine în curea. Pe urmă,

băgă pe jidan în sac, îl leagă la gură și pune sacul sub scândura pe care ședea ca să măie. Căruța pornește încet. Caii merg la pas, prin inima codrului. După ce merge o bună postată, românul oprește căruța și aplecându-se spre sac, îi țipă jupânului :

— Jupâne văd niște umbre. Sunt tâlharii ! Mă omoară ! Vai de mine !

— Nu ți-am spus, măi, țurane prost, că iu nu sunt în curuță ? Iști chior ? ! Nu știi chi n'ai nimic, decât un sac cu orz pentru cai ?

— Iacă-i ! — vin ! Și începe șugubățul de român a se văicări, a se olecăi și se preface că plânge. Căruța merge încet. Caii în voia lor. Jidanul înlemnise în sac. Românul, în bătaie de joc, își schimbă glasul și poruncitor :

— Stăi ! Dă-te jos !

Caii stătură din mers.. Căruța se opri. Românul, tot olecându-se și văicărindu-se, se dă jos din căruță. Dar jidanul, tremurând ca varga de răchită, se roagă :

— Badi Ioane, să nu spui că sunt aici în curuță.

Apoi cu voce, prefăcută, românul se vaietă, parcă l-ar bate cineva.

— Valeu ! Valeu ! Lăsați-mă că m'ați ucis ! — și dă cu bățul în pământ văicărindu-se cât îl ținea gura.

Și iară-și, schimbându-și vocea :

— Ce-ai în curuță ?

→ Numai un sac cu orz, pentru cai.

— Scoate banii !

— N'am, să chiorăsc.

— Desbracă-te ! Ce sunt iștia mișelule ?

— Iertați-mă !.. Iertați-mă ! Nu mă omorâți ! și țipele, olecăielile însoțite de nenumăratele loviri cu bățul în pământ turburau liniștea și vieța învăluită în armura tăcerii codrului.

Jidanul sta nemișcat în sac, fiind coprins de fiorii morții. Țăranul, după ce ascunde banii cu îngrijirei, într'un loc știut, se apropie de căruță ; și din nou întreabă ; și tot el răspunde cu glas prefăcut :

— Ce-ai aici ?

— Un sac cu orz pentru cai — și croiește sacul de mai multe ori cu bățul.

— Bun! Și dă cu putere.

— Câte dimirlii?

— Șease.

— Ba, nu! Sunt numai patru. Uite, până ici: una; până ici: două; până ici: trei; până ici: patru. Și după fiecare număr, isbește cu bățul în sac, de seacă pe jîdan la inimă. Și din nou:

— De unde scoți tu, măi omule, șease dimirlii? Apoi să-ți arăt eu că sunt numai patru dimirlii, nu șease cum spui tu.

Și lovituri, fără milă și cu o putere nebună, cad peste sacul în care era jîdanul.

— Le-am pus cu dimirlia.

— Ce dimirlie? Uite-te ici! Și iar lovituri nebunești cad ca un potop peste sac. Însfârșit, cu voce puternică și domnească:

— Pleacă! Să nu te mai prindem p'aici, cu minciuni, că te spânzurăm!

Românul se urcă în căruță. O întoarce și pleacă înapoi, plângând și țipând ca în gură de șarpe.

După ce se depărtară puțin, jîdanul cu voce tremurândă, abia îngână:

— Badi Ioane, s'o dus hoțlăii?

Dar românul, în plină văicăreală:

— S'o dus. Dar ce folos? M-o stâlcit în băți! M-o calicit! Mi-o rupt ciolanele! Mi-o luat paralele!

— Bine, că s'o dus! Bine c'o luat numai paralele și n'o luat curuța cu sacul cu grăunțe! Dar dumneata, badi Ioan, parcă erai nebun! Tot spuneai șease dimirlii și nu lăsași la el patru. Dacă lăsași la patru, poate hoțlăii n-ar fi dat la mini bataie. Mi-o rupt dija, coastele. Era să-mi spărgă capul cu boțul!

— D-apoi pe mine, jupâne. Valeu! — și începe a plânge cât îl lua gura și-l ținea puterea. — Pentru paralele dumitale, m-au bătut, m-au omorît, m-au calicit. Ce să fac? Nu mai sunt om. Am nevastă. Am copii.

— Las, badi Ioane, că-ți dau eu cincizeci di galbeni. Nu mai plânje.

Și românul îl scoate din sac, pe jîdan.

Când ajunge acasă, numără cincizeci gălbiori, drept despăgubire pentru haine și bătăi, în mîna românului, care se văieta și se freca pe ciolane, ca să arate că e bătut.

Intrebat de ceilalți jîdani, ce s'a întâmplat cu tâlharii, jîdanul nostru povestea :

— Nu știu nimic. N-am vuzut nimic. Pe bade Ioan, l-o prins hoțălăii și l-ou butut rou ș-ou luat puralele. Iu am scăpat în curuță, în sac. Și bini c-o luat numai puralele, n-o luat și curuța cu sacul cu grounțele! Că atunci, n'avea cini să vă mai puvistească ce s'o întâmplat cu hoțălăii din pudure.

Tiganii și turcii

In lungul drumului ce șerpuiă prin largul unei câmpii împodobită cu iarbă verde, mătăsoasă și lanuri bogate în cereale, se vedeau trei țigani îndemnând la drum.

Ajunși în apropierea unui pod, peste un mic pâraiaș, unul din ei, aruncându-și ochii în urmă, vede, venind în goana cailor, trei inși. Cu cât se apropiau, cu atâta se vedeau mai bine.

Erau trei turci înarmați cu puști, încinși cu săbii la brâu și cu iatagane, cu niște fesuri mari roșii pe cap și călări pe niște cai negri de mâncau nourii. Cuprinși de groaza morții, țiganii; căutară să se ascundă.

Unul se strecoară prin păpuriș și se bagă în apă, în marginea pâraului, de unde nu i se vede decât capul. Altul se ascunsese înghemuindu-se sub pod. Iar cel de al treilea se urcă într'un copac mare stufos.

Când turcii ajunseră pe pod, lăsară caii la pas, cum se face de obicei și, privind la unda apei cristaline, ce curgea liniștită printre malurile înverzite, tăinuesc câte ceva, ca orice drumeți.

Dar cum țiganul toate le înțelegea pe dos, când aude pe turci vorbind, crede că se vorbesc să-i taie. De frică, cel din marginea apei, din dosul stufișului, începe să orăcăiască ca broaștele: „Oac . . . oac! Oac . . . oac! Oac . . . oac!

La auzul acestor cuvinte, turcii care, până acum mergeau liniștiți, nebănuind nimic, înțelesesă că trebuie să fie cineva, care își bate joc de ei; și numaidecât întorc caii, iau armele la mână și se îndreaptă în partea locului.

Țiganul orăcăia din toate puterile, de se auzea în depărtare. De aceea, mare le fu mirarea, când văzură capul

țiganului ascuns în apa din marginea pârâului. Supărați, îl scot afară din gârlă și-i taie capul. Un sânge negru ca păcura țâșni cât colo, din gâtul nenorocitului țigan. Dar unul dintre turci, întreabă curios :

— De ce are țiganul sângele negru ?!

— A mâncat mure, boierule ! — răspunde cel de sub pod.

Turcii caută sub pod și găsesc un alt țigan ascuns acolo. Drept mulțumire pentru explicarea dată, îi taie și lui capul.

Dar unul dintre turci, aruncă vorba :

— Dacă cioropina asta ar fi tăcut, ar fi scăpat.

— Așa precum tac eu ! se auzi din partea țiganului din copac.

Turcii îi făcură și lui de hac !

Scripcarul la stână

Un țigan scripcar, într-o zi frumoasă de vară, își puse vioara în subsuoară și porni spre un sat oarecare, departe de unde locuia, ca să facă vreo cântare și să capete și el ceva.

În mâna dreaptă, avea un băț. Pe umăr, niște disagi.

Merge el așa pe drum singur, singurel și tot îndemnând, vede în mijlocul câmpului o stână părăsită și se îndreaptă spre ea.

Și cum nu era nimeni, intră în năuntru.

— Bună ziua, băcioagă,
Mă primești în astă coșmeagă ?

Și tot el :

— Pune, meștere, trăistiile jos și te odihnește.

Puse disagii căpătâiu și se așează, ca să se odihnească puțin, căci era sleit de oboseală și prăpădit de foame.

Dar cum sta culcat și se uită în toate părțile prin stână, vede hârzobul atârnat într'un cuiu ; și printre suvițele de teiu, ici, colo, câte o fărâmiță de caș, rămasă de pe când ciobanii făceau brânză ș'o puneau pe hârzob.

Țiganul se scoală și s-apucă să mănânce cașul de pe teiul cu care era făcut hârzobul. Tot desfăcând și și trăgând de teiu ca să scoată cașul, hârzobul se desface și-l isbește cu putere peste gură. De frică, țiganul o rupe la fugă bolborosind :

— Hârzobane... Bârzobane,
leși afară și ne-am bate !
Că, la strâmtură,

Mi-ai rupt dinții din gură !
Ieși băcioagă,
Din coșmeagă,
Ori dă-mi trăistiile să mă duc !
Singur cuc
Și făr' de muc.
Făr' de caș
Iarbaș, iarbaș!

Țiganul la seceră

Era pe vremea secerii. Un popă avea un loc cu grâu și a luat p'un țigan, fin, al său, ca să-i ajute la secerat. Iată-i în capul locului.

Țiganul pune caii în prigon. Taie iarba verde și-o pune în căruță și pe roate, ca să nu se usuce de soare.

Iar popa privește întreaga câmpie acoperită cu grâne, ce se întindea ca o mare aurie, până în zarea locului.

Bucuros d'ăsa belșug, își chemă finul la mâncare :

— Măi fine, aidi să mâncăm !

— Aidi nașicule ! N'am luat în gură nici de cuc.

Mâncară, apoi se culcară la umbra răcoroasă a căruței încărcată cu iarbă verde mirositoare. Se deșteptară tocmai la amiază, când căldura dogoritoare gonia orice vietate spre locuri umbrite.

Popa, sculându-se cel dintâiu și uitându-se la soare, zice :

— Măi fine, să facem și noi ca toată lumea. 'Om secera. Avem timp.

— Aidi nașule ! E vremea prânzului. Nu se vede pic de om pe postață.

Masa fu din nou întinsă și, după ce mâncară, se culcară. Și nu se sculară de cât sub seară, când luară drumul spre sat, ca și ceilalți oameni, cari munciseră rășbit toată ziua, în plină dogoreală a soarelui de vară.

Acasă, preoteasa îi aștepta nerăbdătoare, cu masa pusă, crezându-i obosiți de muncă.

— Măi fine, să mergem și mâine

— Mergem, nașicule. La seceră e bine, mânca-te-aș.

A doua zi, când soarele răsăria, popa și țiganul secerau pe întrecute. Mănunchii cădeau în urma lor ca aduși de apă.

Dar sosi prânzul și preoteasa nu se vede venind cu mâncare. Popa îi spusese să nu vie.

— Nășicule, de n'o fi prânzișorul, o fi nămiezorul,

— Lasă, fine, că vine acuma!

Și secerară, înfinși, pământului, fără să se odihnească. Din cauza căldurii, nădușeala cădea de pe fruntea lor în broboane cât varza.

Iată că și soarele sosi la amiază; și preoteasa nici gând să vină. Țiganul aruncă de mai multe ori secera pe mănunchiu, se șterge cu mâneca cămășii pe frunte de nădușeală, privește în lungul drumului, dar nu vede pe nimeni.

Popa care trăgea cu secera de pâraia pământul, îl îndemna să dea zor, să nu rămână în urmă, că are să vină preoteasa cu mâncare.

Pe întinsul câmpului, numai popa și țiganul seceră. Toți se odihneau la umbră. Toți făceau amiazul. Numai popa și țiganul se luptau cu căldura și trăgeau puternic de seceră.

— Nășicule, de n'o fi nămiezorul, o fi decusărelul!
— și trage cât poate cu secera, ca să se ție de popa, care îi luase înainte, cu postața.

Seara, preoteasa le pune masa. Aduce o mămligă rece, rămasă de dimineață și-un putineiu de lapte bătut.

Țiganul, lihnit de foame, se așeză cel dintâiu la masă, și 'ntr'o clipă, nimic nu mai fu: bătu vânt de primăvară. Mâncă, pân' se sătură.

Popa, după ce se spală, se pieptănă, se așeză la masă, preoteasa îi aduce fel și feluri de mâncări:

— la fine și mănâncă!

— Am mâncat, nășicule.

Preoteasa aduce din nou alte feluri de mâncări, iar popa:

— la fine și mănâncă!

— Nu mănânc, nășicule. M'am săturat!

— Ori nu-ți plac mâncărurile noastre?

— Ba mâncările sunt bune, nășicule, dar puitura e rea.

Insfârșit, preoteasa pune pe masă un purceluș fript, ce-l făcu pe țigan să strige:

— Mâncăți, ochi! Ori și voi v'ați săturat!?!

Românul la raiu

Un om mergea odată, pe ulița mare a satului, cântând și chiuind. Așa e firea țăranului nostru, veșnic vesel și bine dispus.

În drumul său, trecu prin fața cârciumii lui jupân Ițic. Înăuntru, nu era de cât madam Ruhălă. Ea aranja sticlele, și paharele. Căci, timp de opt zile, prăvălia fusese închisă din cauza morții tatălui său. Așa e obiceiul la jidani.

Toți cei rămași în viață, culcați cu fața la pământ, cum e legea lor, au jelit și s'au rugat pentru sufletul răposatului. Dar aceea care jelea mai cu foc și cu durere, era madam Ruhălă. Nu și-a uscat ochii, și totdeauna ofta și se gândea, numai la ce face ta-său în raiu.

Și-acum atrasă de cântecele țăranului, pe care-l cunoștea destul de bine, fiind un mușteriu vechiu al prăvăliei, iese afară și-l întreabă :

— Bade Ioani, bade Ioani ! Di undi vii ?

— Ia ! dela raiu ! — sugui românul.

— Zou ! chiar dela raiu ?

— Dela raiu, vezi bine.

— Dar pi tata, n-ai văzut acolo ?

— Și dacă l-am văzut... Ce dorești ?

— L-ai văzut ?—repetă madam Ruhălă cu îngrijorare.

— Văzut madam !

— Și ce faci ?

— Ia... trage o sacă grea ! — răspunde omul cu încredințare.

— Oi vei, tata-meu !! Oi vei, tata-meu !! — exclamă Ruhălă cu durere, isbindu-se cu palmele peste obraji.

— Badi Ioani, nu se poate să cumperi un cal, să-l duci

la tata, să-l scutească pi el di așa curvadă.

— Ba da ! Iacă, chiar acuma, mă întorc la raiu.

— Și cât să-ți dau ?

— Ia, doisprezece galbeni.

— Iti dau dija, chiar acum.

Românul privește galbenii. Ii bagă frumos în sân și pleacă cântând. Peste puțin timp sosește și Ițic, bărbatu-său. Ruhălă, cum îl vede, îi iese înainte și tot bocindu-se îi spune c'a vorbit cu badi Ioan, care a venit din raiu și i-a spus c'a văzut pe ta-său trăgând la o sacă grea.

Dar Ițic întrebă curios :

— Și ce-ai făcut ?

Și ce să fac ? I-am dat doisprezece galbeni. Să cum-pere un cal și să-l ducă la tata, în raiu, ca să-l scutească pi tata di tras la sacă.

— Cum se poate Ruhălă ? ! Te-a înșelat tâlharul !

— o întâmpină Ițic furios.

Apoi iese grăbit afară, încalecă pe un cal și mână ca s-ajungă pe român. Trece ca fulgerul printr'o pădure și, de cealaltă parte, zărește pe badea Ioan în marginea drumului, odihnind la umbra unui copac stufos.

Apropiindu-se zice :

— Măi tâlharule, ce-ai amăgit la nevastă mea di i-ai luat puralele ?

— De ce jupâne ? N-am amăgit-o eu. Ea mi-a dat banii.

— Cum n'ai amăgit ? Na, țini calul, c'am să mă sui în teiu, să-l jupoi, ca să te spânzur.

Românul ia calul de căpăstru și, când jidanul se urca în vârful teiului s'aruncă pe cal și porni grăbit :

— Rămâi sănătos, jupâne !

— Mergi sănătos și du calul lu tata, în raiu.

Intors acasă, spune nevastei sale, Ruhălă, c'a dat calul, să-l ducă la socru-său, să-l puie la sacă. Ruhălă mulțumită zice :

— Bine ai făcut tu, Ițic. Tu ai cap. Ai scăpat pi tata să mai tragă la sacă. Da,... galbenii undi sânt ?

— I-am lăsat lui badi Ioani, ca să aibe cu ce plăti trinul, când s'o întoarce din raiu. Ci, după ci ni face bini, să vină înapoi pi jos ?

Cocoașa nepotului

Era o zi frumoasă de vară. Soarele lumina frumos în înălțimea cerului albastru și învăluia totul cu lumină, căldură și viață.

În marginea satului, o horă mare de flăcăi și fete tinerele se întorceau în cercuri mari, jucând după cântecul lăutarilor, care trăgeau din răspuțeri cu arcușurile pe coardele vioarelor.

În jurul horii, lume multă, ca 'n zi de sărbătoare; veniră să-și privească odraslele. Se prinde hora din nou. Jocul era în toi. Tinerii jucau așa cum cerea trebuința. Deodată, se prinde în horă și un băețan, c'o cocoașă mare în spate și unde începe a juca, a se frământa și a sări, mai bine ca toți ceilalți flăcăi.

Ochii tuturor fură atrași de jocul cocoșatului. Unii îl râdeau, alții îl văicăreau. Fiecare după cum le era inima și creșterea. Zi-i lume... Și te mântuie de ea!

Dar o babă din mulțime, atrasă și ea de înfățișarea caraghioasă a tânărului cocoșat, și necunoscându-l, întreabă pe cineva d-alături :

— Daba ghea, al cui e ăl slut, cu o cocoașă mare în spate, de joacă așa ?

— Ce, nu-l cunoști ? E nepotu-tău, Dumitrică.

— Dar vezi orice ați spune, că cocoșica e bine pusă ! Și ce frumos joacă ! !.. ?

Brandicul

O țigancă văduvă și săracă lipită pământului avea un dănciuc și, de mult ce-l iubea, îi puse numele Brandicu. Era singura bucurie a tinerețelor sale amărite și credea că, la vreme de bătrânețe și neputință, îi va fi mângâiere și ajutor.

Dar o boală grea l-a pus la pat și-a zăcut mult și bine! Mă-sa l-a căutat, l-a descântat, i-a făcut și ce-a știut și ce n'a știut. A întrebat și bun și pe rău și pe mare și pe mic, dar niciun folos, Brandicul rămăsese pielea și osul!..

Intr'o zi, întreabă și p-o babă bătrână, care o învăța să se ducă să roage pe popa, să-l bage în copca, unde moaie crucea și toarnă aghiasmă mare, în ziua de Bobotează. Țigancă se duce și, cu lacrimile în ochi, își plângea nenorocirea. Preotul primi bucuros și-i spune să vină în ziua de Bobotează, cu copilul.

Peste câteva zile, sosit Boboteaza. După ce termină slujba la biserică, popa porni cu tot satul, la o gârlă din apropiere, ca să facă aghiasmă mare și să sfințească apele.

Toată lumea era pregătită cu vase, ca să ia aghiasmă. Aci, în mijlocul gârlei înghețată tun, oamenii făcură o copcă mare, spărgând ghița, ca să ia apă pe care preotul trebuia s'o sfințească.

După ce popa moaie crucea și toarnă aghiasma mare în copcă, iată și țigancă cu Brandicu în brațe, învelit în sdrențe, tremurând. Popa îl apucă de subsuori, îl afundă de trei ori, în copcă cu apă sfințită. Dar cum apa era repede, curgătoare și popa bătrân și slab, Brandicu îi

scapă din mâini și se duce... pe sub ghiață, pentru vecie.

— Iac-o făcu!

Iar, țiganka desgolindu-și trupul se aplecă d-asupra
copcii și, arătându-și țâțele, zise cu glas tare :

Ale, mande, puiule,
Na țâța Brandicule !
Ori te-a luat Boboteaza,
Și joci fofârleaza !...

Sărindarul țiganului

Era la începutul primăverii. Preotul umbla în sat, în săptămâna întâia a marelui post, cu Sărindarul sau cu Păresimile, cum se obișnuiește a se zice pe unele locuri.

El sfătuia și îndemna pe oameni să se îngrijească de sufletele celor morți. Pentru aceasta, întreba pe cei cari vor și pot să se înscrie la Sărindar, adică să-și pomenască morții, în sfânta liturghie și să facă ectenie în toate Sâmbetele postului mare, plătind însă, preotului ceva bani. Odinioară, lumea era mai religioasă.

Un țigan, care se afla prin mulțimea adunată în jurul preotului, și văzând el, cum oamenii se înscriau pentru Sărindar, crezând că e vorba de ceva care se mănâncă, se apropie de preot milogindu-se :

— Părinte, sărut mâinile și picioarele ! Să-mi faci și mie un Sărindar.

— Bine, măi țigane. Să vii mâine la biserică c'un sac.

A doua zi, țiganul se și înființă la ușa bisericii. Intră, înăuntru și stă tocmai în fruntea oamenilor, înaintea bătrânilor, cu sacul pe mână.

Preotul după ce termină serviciul divin al sfintei liturghii începu ecteniile, pomenind morții tuturor celor ce se înscriaseră pentru Sărindar, adică purtau Păresimile.

Văzându-l pe țigan cum sta băț — popândău, în fruntea celorlalți credincioși, îl chemă în tața altarului. Ii ceru sacul. Intră în altar și bagă un motan mare în sac, îl leagă la gură și-l dă țiganului :

— Na, măi, țigane, Sărindarul !

Țiganul, bucuros, aruncă sacul pe spinare și pleacă surâzând.

Acasă, dănciucii stau roată în jurul mesii și așteaptă cu nerăbdare să vie ta-său cu Sărindarul, ca să mănânce.

Țiganul răstoarnă sacul pe masă. Când colo?!... Un motan mare și negru, se uita sperios, văzând țigănușii cu mâinile întinse ca să-l prindă. Sare de pe masă pe sobă. Țigănușii cu grămada după el, ca să-l apuce în ghiare. Motanul, dându-și seama că-i urmărit, o sbughește pe ușa podului. Țiganii... goană să-l prindă. Motanul ca să scape, sare iar în casă și, ca fulgerul, se repede la fereastră; isbește geamul cu capul și fuge cât poate p-aci încolo.

Țiganul văzând cum fuge Sărindarul, zice mirat:
...Și eu călesc, dar... popa m'a călit prea rău!

Asta-i asta !

Un țigan, umblând prin sat, după căpătat, se întorcea acasă cu fața mâhnită, cu burta lihnită și cu disagii plini până 'n fund... căci nu căpătase nimic.

Trecând pe lângă o grădină cu zarzavaturi, socoti că n'ar fi rău dacă, sărind înăuntru grădinei, ar smulge fasole, ceapă, usturoiu, și și-ar umplea sacul. Și cum nimeni nu se vedea, pe nicăierea, era sigur că nu va fi prins. Așa gândi, așa făcu.

Însă, tocmai, când își umplea disagii cu felurite zarzavaturi, iacă și stăpânul locului, în spatele țiganului :

— Cum ai intrat aci la mine în grădină, măi țigane ?

— M'a aruncat vântul, mânca-te-aș ! răspunde țiganul.

— Dar ceapa ce-ai smuls-o ? — întreabă românul supărat, văzând multă ceapă ruptă.

— M'am apucat cu mâinile de ea, ca să nu mă ia vântul ! De aceia s'a smuls.

— Bine, așa fie. Dar în disagi de ce ai băgat-o ? — întreabă românul supărat.

— Asta-i asta ! românico, — zice țiganul tremurând de frică.

Ceea ce s'a mai întârlplat, înțelegeți d-voastră destul de bine. Și azi o mai pomeni, țiganul dacă o mai trăi !

Păstramă jidănească

Un jidan habotnic și bătrân... bătrân că abia își mai târîia picioarele și-și vedea cărările, spunea într'una din zile fiului său, că atunci când o muri să-l ducă la Ierusalim și să-l îngroape, acolo, lângă ai săi.

Izbit de o boală grea, muri. I s'a făcut toate, după legea lui. Dar cu ce nu se putea descurca fiul său, era îngroparea la Ierusalim, a bătrânului jidan; după cum lăsase cu limbă de moarte.

După multă gândire și amănunțită socoteală jidovească, s'apucă fiul și-l taie pe ta-său în bucăți; carnea de-o parte, oasele de altă parte. Oasele le îngroapă, iar carnea o pune la sare, gândind că, atunci când se va ivi ocazie bună și potrivită, s'o trimită la Ierusalim. Iar rudele o vor pune în acelaș mormânt, unde se odihnea neamul lor, din vecii vecilor.

Dar în prăvălia sa, venea mai în toate zilele și un turc. Peste puțin timp, turcul trebuia să plece la Ierusalim, că-și terminase afacerile sale negustorești.

De aceia, jidanul nu pierdu ocazia și când mai veni turcul prin dughiană, îl rugă cu blândețe:

— Bre efendi, mu rog, aș vrea să-ți spun șeva. Am uzăt chi ti duși la Ierusalem. Am un pachet mic și ti rog să-l duși la fiu-meu.

— Bine jupâne! Primești la minie. Dai la minie.

Când să plece turcul, jidanul vine cu un pachet bine și pecetluit, ca să-l ducă la Ierusalim fiului său, căruia îi scrisese, încă de mai înainte, ce să facă cu pachetul.

Pe mare, însă se pornește o furtună grozavă. Vaporul nu se mișcă din loc, multe zile. Proviziile se isprăviseră. Lumea era amenințată să moară de foame. Turcul ob-

servase că în pachet era ceva moale, mai ales că dormise cu capul pe el. Curios îl desfăcu și găsește o pastramă frumoasă la privire, din care tăind și gustând vede că-i tare gustoasă. Prin urmare, cât ținu furtuna pe mare, turcul avu ce mânca. Ba poate să fi vândut și altora ! Nu-i de mirare.

După o vreme, întorcându-se iarăși la jidan, turcul istorisește cum l-a apucat furtuna pe mare, și vaporul nu s'a putut mișca din loc, timp de mai multe zile, cum nu mai avusese ce mânca și cum în sfârșit a putut scăpa să nu moară de foame, numai cu acea pastramă foarte bună din pachetul, pe care i-l dăduse să-l ducă la fiu-său la Ierusalim.

Jidanul, care ascultase cu atenție răcnește :

— Oi... vei ! Oi... vei !... tu mâncat la tatăl meu !

Iar turcul :

— Aman .. Aman ! Spurcat carne de Jidan !

Și amândoi cad jos leșinați.

Pățania unui bragagiu obraznic

Un bulgar dobândise un copilaș; și-i era drag, minune mare! La opt zile, popa l-a botezat într'o tîrnă plină cu apă, ca să fie deștept și cu adevărat creștin, cum e orice bulgar. Iar mă-sa, primindu-l în pragul ușei, dela moașă, când venea dela biserică, i-a menit: Alvagiu, bragagiu, gulea mă-te ciorbagiu! De foame, să mori! Și aurul să nu-l schimbi!

Și într'adevăr, făcându-se măricel, a venit într'un orașel din România, și s'a băgat la o bragagerie, unde după multă slugărnicie și neagră calicie, tot punând ban peste ban și făcând câte un iortoman, ajunse să-și deschidă singur prăvălie, vânzând salep, bragă, limonadă, alviță și altele.

Intr'o zi, își făcu singur socoteala, în mintea lui de bulgar: — Dacă aş cumpăra o sută ouă de gâscă, și le-aş pune să clocească, aş scoate o sută boboci de gâscă.

La anul viitor, dacă fiecare gâscă ar ouă numai câte zece ouă, și mi-ar scoate numai câte zece boboci, aş avea o mie de găște, pe care, vânzându-le numai cu câte un galben, aş avea o miie de galbeni.

M'aşi duce apoi, în țara mea bulgărească, cu banii strânși în țara românească și mi-aş cumpăra case, vii, moșii; m-aş însură cu o fată de om bogat; aş lua avere și mai mare, m'aşi face deputat ori ministru. Și cum a zis, tocmai așa a și făcut.

Scoate, deocamdată, numai o sută de boboci de gâscă, pe care îi crește măricei. Și, într'o bună dimineață, duce găștile la balta din marginea crașului, ca să se scalde și să bea și ele apă.

Când fu coala, mai pe sub seară, se duce, să le ia și să le aducă acasă, dar nu le găsește unde le-a lăsat. Caută-le încoace, caută-le încolo. Gâștele nicăierea.

Atunci, bulgarul infuriat, se hotărăște să dea balta în judecată, că i-a furat gâștele.

La ziua hotărîită, pentru judecare, judecătorul — om prea priceput și prea înțelept într'ale dreptății, — citind cererea de dare în judecată și văzând conținutul și, cugetând, în mintea sa luminată, câteva minute, întreabă :

— Pe ce ai luat banii cu care ai cumpărat ouăle din care ai scos gâștele ?

— Pe bragă, domnule judecător.

— Și pe mai ce ? . .

— Pe limonată !

— Adică, pe apă ? . .

— Pe apă, Domnule judecător !

— Judecata e luminată. Pe apă au venit, pe apă s'au dus ! . . .

Și judecătorul pune hotărîrea pe hârtia reclamantului; lăsându-l pe bulgar cu buza umflată . . .

Țăranul și avocatul

Un țăran furase ceva, și fu dat în judecată de păgubaș. Eră, deci, un proces de *furt nedovedit* și nimic mai mult. Se pune soroc și, la ziua înfățișării, împricinații iau drumul judecătii.

Inculpatul tremura de frică și credea că, de acum înainte, s'a isprăvit cu el: în pușcărie îi zace mătura! De aceea, găsește un avocat, îl tocmește cu 50 lei; dar cu condiție, ca să-l apere; altfel nu-i dă nimic.

Avocatul primește. Ședința se deschide. Judecătorul se așează în scaunul dreptății. Iar aprodul, cu o voce răgușită, strigă după o listă numele împricinaților ale căror procese veneau la rând. Sunt chemați și împricinații noștri.

Grefierul, cu o voce pițigăiată și cu ochelarii puși în vârful nasului, citește cam pe nas, rar și apăsător, petiția reclamantului.

Judecătorul întreabă părțile asupra faptului. Unul zice da; altul ba. Sunt chemați martorii, care sub prestare de jurământ, declară că nu știu nimic, deoarece nici n'au văzut și n'au auzit nimic.

Judecătorul, negăsind reclamația întemeiată și pe ființa adevărului, respinge acțiunea de acuzare a reclamantului și achită pe acuzat, fără ca avocatul să-și deschidă gura și să spună măcar un cuvânt.

Aprodul dă afară pe împricinați, bombănind în urma lor.

Avocatul, însă, se ține gaie, după țăranul pârît și-i cere banii, să-l plătească. Dar țăranul, cam supărat, spune:

— Bine, domnule, cum să-ți plătesc, când dumneata nu ți-ai deschis gura nici măcar pentru un „cârc”?

— Măăă, ce oameni sunteți :

Tu n'ai văzut
Că eu, judecătorului, cu ochiul i-am făcut
Și te-a achitat ?
Dar dacă și vorbeam,
Pe reclamant, în pușcărie îl băgam.

Judecata țaranului

Un țăran plecă odată, prin sat, după nevoile sale, c'un topor, în mână. Mergând el așa pe ulița satului, un câine dintr'o ogradă, se repede ca fulgerul, îl apucă de vână, și-i face o rană mare, la un picior. Țăranul, ca să se apere, dă cu toporul, îi crapă capul și-l culcă la pământ.

Stăpânul câinelui îl dă în judecată, pentrucă i-a omorît dobitocul dela ușa casei.

Se știe mai cu seamă, la țară, cât de mare preț are un câine, fiind păzitorul casei și avutului țaranului. Și, decât să dai cu ceva în câinele său, mai bine să-i dai lui cu bățul în cap.

La ziua de judecată, se prezintă amândouă părțile : reclamantul și inculpatul. Avocatul reclamantului începe cu dreptul de proprietate, de folosință și câte și mai câte, vrute și nevrute, palavre avocățești ; și cere condamnarea. Judecătorul, om cu știință, priceput într'ale judecății și cunoscând vieța lumii, întreabă pe acuzat :

— Bine, măi omule, pentruce ai dat cu gura toporului, ș-ai omorît câinele reclamantului ?

— Să trăiți Domnule Judecător ! Iacă cum s'a întâmplat. Eu treceam ziua'namiază mare pe ulița satului, c'un topor în mâini. În dreptul casei reclamantului, câinele lui s'a repezit ca fulgerul asupra mea și pe furiș, pe la spate, m'a apucat de vâna piciorului și mi-a făcut o rană mare. Fiindcă el a sărit și m'a mușcat *cu gura*, am dat și eu tot cu *gura toporului*. Dacă el săria și mă mușca cu coada, apoi și eu dam tot cu coada toporului.

În urma celor spuse, judecătorul îl achită.

Vitejia țiganului

Un țigan, după ce lucrase mai multe zile, într'un sat oarecare, departe, vrea să se întoarcă acasă. Era seară. Soarele își căuta în urmă și, cu privirile sale duioase, scălda apusul în raze aurii.

Oamenii îl sfătuiau pe țigan să nu plece asupra nopții, că trebuia să treacă printr'o pădure mare, deasă; și nu se știe ce s'o 'ntâmpla...

Țiganul, însă o ținea pe a lui:

— Mo, românico, mânca-te-aș! Dacă m'oiu întâlni cu dracul, mă închin, și-are să fugă. Dacă mi-or ieși înaintea, niscăi hoji, ce-or să ia dela mine, un calic? Iar dacă m'oiu întâlni cu vreun lup, pe copcă m'am dus!"

Deci o porni la drum, sărmanul, singur-singurel, în noapte.

Noaptea îl prinse, într'o pădure mare, întunecoasă și în care vârful copacilor atîngea nourii cerului, printre care luna abia putea să strecoare câte o rază de lumină. Și, cu toate că îndemna, dela un timp, îl cuprinse așa un urît, încât nu se mai simțea dacă mai calcă pe pământ! Și, când mișca în codru vreo frunză, se topea de frică!..

În fine, toate ca toate!

Dar singurătatea drumului și groaza pustiului — pe deoparte; iar pe de alta, — glasul jalnic și fioros al sălbăticiunilor codrului îi ridicase părul măciucă în cap și inima i se făcuse cât gămălia unui ac! Cu toate acestea, mai de frică, mai de nevoie, își căuta de drum.

Deodată, vede într'un luminiș, *umbra unui copac*, aș-

ternută de-acurmezișul drumului și, crezând că e vreo fiară sălbatecă, zice tremurând :

— Să hie lup ? !
E prea lung în trup.
Să hie cocoară ? !..
Numai nu sboară.
Să hie buturugă pârlită ? !
Prea e sbârlită.
Să hie urs ? !..
Prea în drum, s'a pus.

Deodată, din largul pădurei întunecoase, un iepure speriat, taie drumul de-a curmeziș și se duce în treaba lui. Iar Țiganul ca să-și facă puțin curaj, se grăbi să-și zică :

— Na Țigane, mănâncă lup d'a gata!

Dar făcându-i-se frică, o ia la fugă. Și fuge... Nu se încurcă. Ii sfârâiau călcâiele, îi clănțăneau fălcile, iar ciocanele și instrumentele ce ducea în spinare, începură a se sbate și a se freca între ele, mărint și mai mult frica ce cuprinse sufletul bietul Țigan.

Și tot fugind și iar fugind, s'a întâmpnat c'a călcat pe o cracă uscată, ce era pusă peste o piatră... Craca s'a ridicat în sus. Și așa de tare l-a lovit în cap, în cât Țiganul a căzut în brânci, peste tolba cu instrumente. În căzătura asta, foiul, apăsându-se, s'a strâns... Iar Țiganul îndrugă :

Aului, nu mai suflă !..
Ci mănâncă-mă și-așa !

Și cum sta așa în brânci, își aruncă ochii printre picioare. Și văzând o rază de lumină dela lună, zice :

Aului, mare lumină mai e în gura lupului !..

Zăbovind acolo, mai mult timp, căzut la pământ jos, și după ce se încredință pe deplin că nu-i nimeni în spatele sale, se scoală și strigă. cât poate întrebând și dând tot el răspunsurile :

Eu sunt pe jos,
Dar nu-s fricos ;
Dar voi, foi ?

- Nici noi !
Dar tu baros ?..
— Eu i-s fricos !
Ptiu !.. Bătute-ar Dumnezeu !
Tu erai păcatul meu.
Păi, dacă ești așa fricos,
Rămâi baroase, sănătos !

Și aruncând barosul cât colo, în deșisul tufișului din marginea drumului, pleacă ; se uită înainte, și în toate părțile, ca să vadă, dacă nu se mai întâlnește cu vreo dihanie spurcată, venind asupra lui, cu gura căscată, cu ochii sticliți, cu dinții rânjiți, gata să-l facă fărâmițe. În fine, pădurea se rărește. Țiganul iese la margine și prinde bine la curaj.

Luna ieșind dintr'un nour, se arată luminoasă și frumoasă. Totul îi luminat. Drumul care până aci era când cotit, când întunecat, — din cauza desimei copacilor, se întindea acuma pe luciul cîmpiei, ca o dungă argintie. În totul, însă domnea o tăcere mormântală, care inspira groaza, frica.

Țiganul merge întins la drum, și revenindu-și pușin în fire și ca să nu-și piardă de tot curajul, zise : „Las că mă îmbărbătez eu !“ și unde începe a cânta cocoșește : „Cucurigu gagu ! Cucurigu gagu !“. Și tot el se întreabă : „Iauzi, bre, cocoșii cum cântă ! Dar, satul, unde o fi ?“

Cu toate acestea, frica tot îl mai stăpânea.

Aducându-și aminte că, în sat, nu sunt numai cocoși, ci și câini, începe să latre :

„Ham... ham... Ham... ham“ — și se întreabă :

„Iauzi, lătrături de câine !
„Ce latri la mine ? !
„Taci, dulăule, din lătrat,
„Că eu sunt d'aici, din sat“...

În sfârșit, coboră într'o vale adâncă și mare. Luna asfințește. Intunericul se lasă peste tot. Sălciile și plutele, înșirate deoparte și de alta a drumului, își împle-

tesc ramurile și fac un întuneric beznă din care nimic nu se putea vedea. Frica morții intrase, acum, în toate măruntaele bietului țigan. El merge încet, încetinel, încetișor... Și, ca să-și facă din nou curaj, începe să cânte așa :

Lungă-i valea și lupoasă,
Dar și țiğănimea-i groasă,
Curajoasă și vârtoasă !...

Apoi, aducându-și aminte și de instrumentele, din traista lui, cântă mai departe :

— Dar tu, foi ?
— Iacă-ne și noi !
— Dar tu daltă ?
— Iacă-ne și noi, grămadă !
— Dar tu, ilău ?
— Iacă-mă și eu !
— Dar tu, clește ?
— Curaj ! că nimic nu este !
— Dar tu, lulea ?..
— Lasă-te în seama mea ! *)

*) A se compara cu povestea „Inimășia țiganului lăcătuș” de P. Ispirescu, ediția II-a, pag. 44, 45 și 46 editura „Tipografiile Române Unite”.

Rugăciunea țiganului

Un țigan trăise mult timp cu o țigancă. Ba făcuse și copiii cu ea. Și-a vrut să se cunune, ca să fie și el în rândul lumii. Dar pentru aceasta, trebuia să știe o rugăciune, pe care se cuvenea s'o spuie preotului, în ziua cununiei și în fața sfintelor icoane. Altfel, nu-l cununa preotul.

Când se apropie vremea cununiei, țiganul se duce la preotul satului și-l roagă să-i dea rugăciunea, și să-l cunune precum era obiceiul.

Popa îl primi cu bunăvoință și îi spuse numai rugăciunea aceasta :

„In numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh“.

Și în toată vieța să zică această mică rugăciune. Și anume : când s'o culca, când s'o scula, când o sta la masă. Și Dumnezeu are să-i ajute, cu noroc în casa lui.

Ba, mai mult. Preotul, din bunătatea sa, îi făgăduiește că, dacă va spune această rugăciune fără greșală, nu numai că-l va cununa, ba îi va da și un sac cu făină de păpușoiu.

Țiganul se duce la dascălul bisericii și, după un chin lung de o lună de zile, învață rugăciunea dată de popă.

Apoi, când credea c'o știe mai bine și mai bine, ia pe fiul său cu sacul pe mână, ca să-i dea popa mălaiul.

Amândoi ajung la casa popii.

— Sărut mâna părinte ! Am învățat rugăciunea, și-am venit s'o spun.

— Bine fiule ! spune.

Și țiganul, după ce-și drege glasul, începe :

— „In numele Tatălui și al Sfântului Duh ! Amin!“.

— Dar, pe fiul unde l-ai lăsat ? — întâmpină preotul, cam supărat.

— L-am lăsat la ușă, cu sacul ca să-mi dai mălaiul, cum ai zis.

— Bine, măi cioroiule ! Ai rămas tot țigan fără de cuvânt. Unde îți e mireasa ? Rugăciunea n'ai învățat-o, și te-ai și înfipt la un sac cu făină. Te afurisesc țigane pentru toată viața : să nu poți mânca nicicând, dacă n'ai să înveți rugăciunea. Piei, afurisitule !...

La loc, zâmboc! că n'ai noroc!

P-un țigan, îl tot chema un boier să dreagă prin curte când una, când alta, și nu de geaba. Se cam spurcase țiganul și, din când în când, îl vedem la boier, așa nitam-nisam, întrebând dacă nu are ceva de lucru.

Uneori găsia, alteori ba. Totuși, cu mâna goală nu pleca dela boier. Țiganul, ca țiganul. Nu se mulțami cu atâta bunăvoință din partea curții boierești, ci pofti să mănânce chiar cu boierul la masă, căci știă că boierul are o masă aleasă și bogată.

Intr'o zi de sărbătoare, pe când boierul gătise mai bine, mai ales că avea musafiri, niște prieteni de la oraș, țiganul o porni spre curtea boierească. Pe drum, își slăbește cureaua, dând drumul la zâmboc ca să-i fie stomacul liber și să mănânce cât mai mult. „Desfă-te, zâmboc! c'o să ai noroc!“.

Și-și face planul cam așa: când o fi boierul la masă, să intre deodată repede în casă și să zică:

— Bună masă, cocoane. Boierul are să zică numai decât: — Șezi la masă, țigane! Altfel nici n'ar putea să zică, boierul.

Dar ce s'a întâmplat? Când țiganul dă năvală pe ușă și zice surâzând de bucurie: „bună masă, cucoane!“ boierul, supărat de obrăznicia țiganului, se răsti la el:

— Ieși afară! țigane.

— Na, c'o potrivii ca nuca 'n părete! — își spune în sinea lui, plecând din casa boierului.

— La loc zâmboc, că n'ai noroc!

Țiganul și păpușoiul

Un țigan avea lângă cocioaba sa, un mic loc liber și s'a hotărît să-l semene cu păpușoiu. Auzise, însă, dela un românica că păpușoi cresc mari și dau rod mult, dar să nu uiți să tragi sapa prin ei, să se audă sunând!

Învățat de românica așa, s'a și apucat să facă întocmai. Leagă sapa de coadă cu o frânghioară și c'un băț o batea să sune. Și așa, a târît-o tot ogorul.

A semănat apoi sămânța și pe urmă începu să se roage:

Dă Doamne, soare și vânt,
C'am aruncat sămânță 'n pământ.
Facă-se, nu se facă,
Numai să se coacă.
Să-mi mai vînz și eu la alții,
Cum, am tot cumpărat dela frați.

Grijania țiganului

S'au dus mai mulți țigani la împărtășit. După ce preotul a isprăvit cu românii, a chemat și pe țigani. Intră la rând, întâiu, cel mai bătrân. Preotul îi dă sfânta împărtășanie, pe când țiganul strâmbă din nas :

— Ce împărtășanie, e asta, părinte, că n'are niciun gust ?

Atunci, preotul le spune să vină a doua zi la împărtășit.

Ca să-și bată joc de țigani, preotul pune pe un dascăl, să gătească o troacă de hrean, cu usturoiu și să puie și oțet. Și mai ales să prinză niște cărăbuși și să-i păstreze într'o cutie.

Când vin țiganii, a doua zi, la împărtășit, preotul le dă ca împărtășanie câte o lingură de hrean și usturoiu amestecat cu oțet, iar ca anafură, câte un gândac.

Unuia mai bătrân, gândacul i se agață de buze :

Nafură, de anafură, anafură să fii,
Dar de buze să nu mă ții.
Că, de te-oiu strânge'n dinți,
O să plângă ș-ai sfinți !

După cei bătrâni, vin la rând cei tineri. Când îl împărtășia, cu grijania arătată mai sus, hrean, usturoiu, oțet, îi ardea pe piept, le tăia respirația, le curgeau lacrimile, se băteau cu pumnii în piept.

Un țigan mai în vârstă, rugă părintele :

Mai câte mic, părinte, la ai puțini,
Că-i ia dracul de copii !

Insfârșit țiganii au plecat acasă. Pe drum, unul mai tânăr, care înghițise anafura întreagă, întreabă pe tată-so, ținându-se cu mâinile de pânțece :

— Măi teteo, mișca anafura în tine ?

— Mișco bre, mișco de și nu prea !

— Dar în mine a dracului, tare mai mișcode !

Am fost la biserică să capăt sfinți în mine și acum parcă am o sută de draci, așa mișcode ! Afurisită anafură mai are Sfinția Sa !

Oare nu se putea grijanie fără mișcătoare în burtă, și țăganilor, biserica, să le pară în nuntă ? ...

Țiganul la stână

Int'r'o zi, un țigan, hoinărind, ajunge la o stână. Văzând o mulțime de caș, se uită la el cu jînd și zice :

Săracele oi,
Bucate moi...
Mititele
Păsările,
Dar mândre ouă mai fac !

Iar un cioban, văzându-l cum privia la caș și vorbea singur, îl întreabă :

— Măi țigane ! Îți place caș ?
— Cât de vrășmaș !
— Dar urdă ?
— Cât de multă !
— Dar jântiță ?
— Zece tigăițe !
— Dar cu oile, te-ai duce ?
— Apoi, mai zică și alți...
Eu am zis destul !

Venind acasă, oamenii îl întreabă :

— Hai, ce ai făcut la stână, măi țigane ?
— Am mâncat bunul stânei
Impreună cu câinii,
Dela vale de strungă,
Intr'o strachină lungă...

Țiganul gospodină

Un țigan pusese și el un loc cu păpușoiu. Intr'o zi, s'a dus să vadă dacă sunt buni de prășit. Cum pă-mâtnul nu era bine muncit, popușoi erau mici cât iarba. Acasă, țiganul săltă de bucurie și spunea tuturor, că păpușoi ca ai lui nu-i la nimeni: mititei, subțirei, galbeni; pe când ai oamenilor sunt verzi, înalți, urîți.

Intr'o dimineată, a plecat la prășit. Țiganca îi aducea de mâncare, la vremea prânzului. Odată, s'a întâmplat că 'a întârziat; și... țiganul a vrut s'o bată. Femeia, însa, i-a spus:

— Stai, măi țigane, că nu e cu bătaia, ci cu judecata. Eu n-am stat degeaba acasă. Copilul l-am scăldat, l-am alăptat, l-am culcat; vaca am mulso; borș făcui; mărar, ceapă și pătrunjel am cules.

— Bine, zice țiganul — abia stăpânindu-și supărarea. Am să rămâi eu mâine acasă și-am să le fac pe toate, mai bine ca tine; ai să vezi că vin cu mâncarea, mai curând decât tine.

A doua zi, dis-de-dimineată, țiganca dă țată copilului, își ia sapa în mână și: pa-ci ți-e drumul, la prășit!

Țiganul rămâne acasă, să facă pe gospodina. Mai întâiu, trebuie să scalde copilul. Puse tuciul cu apă pe foc, și-l fierbe, până dă în clocot. Incearcă apa c'un băț, să vadă dacă e caldă; băgă copilul în tuci și-l opărește.

Se duce să mulgă vaca. Vițelul dă cu capul în țigan... Țiganul se repede furios la cușniță, ia barosul și dă în capul vițelului, până ce-l omoară.

Pune să fiarbă laptele, dar focul fiind mare și iute, laptele dă în foc! S'apucă să bată putineiu cu lapte,

acrit, umple pereții casei de lapte și, împiedicându-se de un scăunel, varsă putineiu cu lapte.

Pune oala să facă borș, dar în loc să puie : ceapă, mărar și pătrunjel în borș, țiganul taie coadele la trei căței ai săi pe care îi chiamă : pe unul, „ceapă“, pe altul „pătrunjel“ și pe al treilea „mărar“; și le bagă în oala cu borș, să fiarbă...

Se duce s'arunce grăunțe la o găscă, care clocia ; găscă fâsăe și dă cu ciocul să-l ciupească. Țiganul, ca înebunit de fâsăitul găștei, o ia de gât și-o asvârle afară din casă ; apoi se așează în cuibar, ca să clociască el ouăle, făcând : „fâs... fâs... fâs“.

La vremea prânzului, țiganca, scoasă din fire că țiganul nu se vede venind cu de ale mâncării, lasă sapa și ia drumul spre sat.

Venind acasă și văzând cele ce-a făcut bărbatu-său, începe a se jeli ș'a se boci amarnic, în timp ce țiganul de sub pat făcea : „fâs... fâs... fâs...“

Când se aplecă și luă seama sub pat, vede țiganul pe cuibarul găștei, clocind.

Repede, țiganca îl apucă de chică... Și mi-l învârtește, până ce îl plesnește cu capul de podea, că țiganul și-a dat ortul popii !...

Jurământul țiganului

Un răzeș foarte bogat pierduse toată averea : moșii, păduri, vii, case și altele ; și ajunsese în cea mai neagră mizerie !.,

Și nu-i rămăsese decât ciubotele din picioare și un cojoc mare mișos, pe care-l ținea mai totdeauna în cuiu și se uita la el, ca la un mare lucru !..

Dar la casa răzeșului, venea din când în când un țigan, care văzând cojocul, s'a hotărât, să i-l fure. Zis și făcut.

De aceea, într'o zi pe înserate, când întunericul nopții cuprinsese totul, țiganul se repede ca fulgerul la casa răzeșului și ia cojocul din cuiu ; și ia-o la sănătoasa...

Răzeșul lipsea din casă, fiind dus la un vecin.

A doua zi, când a observat lipsa cojocului, și-a închipuit, că țiganul i-a furat cojocul ; căci nimenea altul nu-l văzuse, că nimenea nu venise în casa sa.

Întâlnind pe țigan, îl întrebă de ce-a făcut posna asta :

— Bine, măi țigane, de ce mi-ai furat cojocul ?

— Eu, barosane ?

Nu ți-am furat cojocul !

La mine, i-a fost locul.

Sus e cerul

Jos pământul,

Mare îmi este jurământul.

— Taci, măi țigane !.. Nu te mai jură așa de rău că eu am pierdut moșii, păduri, vii, case. Numai pentru un cojoc, n'oiu săraci !...

Cojocul, însă, s'o știi că-i fermecat ; are mișcărici în lafe. Apoi, să trăiești boierule, îi tocmai bine ; ce mișcă în lâna cojocului, sunt rudele mele ; așa că mă găsesc în familie.

Spovedanla ungurului

Un ungur, văzând, că de Sfintele Paști, românii se duc la biserică și se spovăduiesc, merse și el la preotul satului și l-a rugat, să-l spovedească și pe el. Preotul primi bucuros și-i spune ca, a doua zi, să vie de dimineață la sfânta biserică.

După ce preotul și-a terminat slujba, a chemat pe ungur să-i citească rânduiala spovedaniei sau a mărturisirii păcatelor. Apoi îl întreabă :

— Spune fiule, ce păcate ai făcut ! ? Și făgăduiește în fața lui Hristos, că te vei pocăi.

Ungurul mărturisește păcatele. Preotul îl ascultă cu cea mai mare atenție.

— Cam multe păcate ai fiule, dar pentru acestea îți dau canon ; să bați una sută mătăanii... Dumnezeu te va ierta !

Ungureanul se scoală — căci îngenuchiasse înaintea preotului — și pleacă. Făcând numai câțiva pași, se întoarce și întreabă :

— Părinte, dacă n-oiu găsi să bat o sută de mătăanii, pot să bat una sută de pisici ? !...

Țiganul și iapa furată

Un ȝigan fură o iapă cu șea cu tot, cu un mânz mare ca de vreo doi ani și cu altul mai mic sugaciu.

Păgubașul îl prinde pe țigan, și-l duce la post. Acolo, îl întreabă șeful :

— De ce-ai furat iapa, țigane ?

— Eu ? M'am suit într'un copac, să mănânc vreo două carpene; și haramul de iapă a venit să se scarpine și eu am căzut drept pe ea. Eu îi dădeam cu pin-tenii să steie, ea fugea cu mine, să pieie.

— Da. Dar i-s trei cai, mă țigane ?

— Deh..., mânzul ca mânzul, umblă după iapă, poate mai suge și el o leacă de lapte dela mă-sa, și cel mai i răsărit i-o ținut mă-si de urît.

— Dar vezi, că iapa-i cu șeua pe ea ?

— D-apoi de... nu-ți faci socoteala dumneata ? Poate că și șeua a căzut de undeva.

— Măi țigane! Legea te condamnă să te spânzurăm !

— Hei, dacă-i așa, atunci spânzurați pe tetea, că eu leșin. Eu nu's de vină. El mi-a băgat în sânge obiceiul. Noi furăm, ca să nu uităm ce-am învățat, acolo unde am văzut, de prima dată, lumina zilei. Ce vină am eu de toate astea ?

Felicitare jidovească

Se știe, că de Anul Nou, capetele încoronate sunt felicitate de supușii lor. Și aceste felicitări se fac sub stricta și imperioasa observare a unor reguli cerute de importanța și măreția ocaziunii.

Intr-o astfel de ocaziune, doi jidani s'au dus la Împăratul lor ca să-l felicite de Anul Nou. Și s'au sfătuit să zică: „Să trăiești mulți ani buni și fericiți și să fii mai ușor ca lebăda pe apă“.

Plecară. Leiba intră la Împărat să-i facă urarea; iar Moise îl asistă. Când a văzut pe Împărat... ordinea, disciplina ce domnea în totul... s'a zăpăcit deabinelea uitând felicitarea învățată și a început:

— Să trăiești Împărate, mulți ani fericiți! Și să fii așa de ușor ca:

Ca o ghischi...

Nu!

Ca o curchi...

Nu!

Ca o pichiri...

Nu!

Ca o lobădă...

Da, da!

...ca o lobădă, pi apă!

Împăratul mulțumește surăzând, iar aghiotantul îi dă afară din palat, răzând și el de jidanul, care s'a încurcat.

Rabinul și rășnița

Jupânul Ițic, cu dugheana cea mare din fața Primăriei satului, primește într-o zi vizita unui rabin. Ii face Ițic o primire frumoasă și-l ține, pe mâncare și băutură, vreo două săptămâni. În fiecare seară, rabinul, în caftan și papuci, cu ciorapi albi, ieșea la plimbare pe zona șoselei. Într'una din aceste plimbări, zărește o femeie curățică, frumușică, nurlie, durdulie, la privire mângâioasă și la vorbă lipicioasă.

Rabinului, i se aprinseră călcăile după ea și nu știa cum să facă să intre'n vorbă. Și, de aceea, oriunde o întâlnea, o tușea. Pentru prima dată, femeia, în simplitatea și'n nevinovăția ei, se înroșește, pune capul în pământ, nu zice un cuvânt, grăbește pașii ca să scape de rabin, care o tușea mereu.

Și azi așa, mâine așa, biata femeie plictisită de tușitul rabinului, se hotărăște și spune bărbatului.

Bărbatul îi spuse, cu multă liniște.

— Taci, că nu-i nimica! Asta e floare la ureche. Tu să faci cum te învăț eu. Să-l tușești și tu; adică să-i răspunzi la tușit.

A doua zi, întâlnește din nou pe femeie și iarăși o tușește; iar femeia îi răspunde tot printr'un tușit însă mai puternic și mai trăgănat...

Se duce acasă la bărbat și-i spune c'a făcut așa precum a învățat-o.

Bărbatul îi răspunde:

— Acuma, dacă te va tuși din nou, să-l tușești și tu. Și dacă rabinul întreabă ceva, tu să-i răspunzi: „Măine seară, că bărbatul meu e dus la mără“.

Femeia surâde șăgalnic, și execută întocmai.

A doua zi cam pe seară, când soarele atingea cu marginea sa focoasă fața pământului și trimitea zâmbiri luminoase în spațiul cel nemărginit al cerului; iar noaptea cu aripile acoperea în întuneric totul, rabinul bucuros, se duce la casa femeii.

Cum intră în casă, se interesează de bărbat, când și la care meară a plecat. Dar abia se așezară pe pat și începură să mai discute câte ceva, când deodată sosește și bărbatul. Bagă căruța în ogradă, închide vracnița, dă drumul cailor cu căruță cu totul în fundul ogrăzii, la o claie cu fân... Și, ca fulgerul, turbat de mânie, prinde pe rabin în casă :

— Aci, jupâne? Apăi... la ora aceasta, la mine în casă, la nevastă, când eu sunt plecat? Cum merge socoteala asta? Știu eu ce-am să-ți fac!

Și-l duce pe rabin, într'un mic ietăcel, unde era pusă o rășniță, și-i poruncește :

— Am aci o stamboală și jumătate de păpușoiu. Acuma, ca fulgerul să mi-l rășnești. Altfel, nu e bine de barba ta jupâne! Ai înțeles?!

Rabinul trebui să execute ordinul dat de țaran. Se desbracă de caftan și de celelalte câte le purta pe el, și rămâne numai în cămașă și pantaloni. Pune mâna pe odărăul rășniței și învărtește din toate puterile. Căci țaranul stătea pe-un scaun lângă el și c'un băț în mână, ca să-l îndemne la rășnit.

Și așa, toată noaptea, rabinul a învărtit rășnița. Și abia înspre ziuă a terminat stamboala și jumătate de păpușoiu. Dar trudit, amărît, înădușit de i se lipiau perciunii pe tâmpile... și cu mâinile numai bătături!..

A doua zi, rabinul se întâlnește iarăși cu femeia cu pricina, dar n'o mai tușește.

Acum, femeia în batjocură, tușește ea pe rabin care, cu durere în suflet, zice :

— Ce? Ați isprăvit de rășnit?! Ați isprăvit dija păpușoiul?! Uită-te la ea : mă chiamă iar la rășnit!

Cinstea țiganului

Un țigan plecă, odată, la un sat, departe, ca să-și găsească de lucru. Avea cu el : traista la spate, ciomagul în mână și luleaua în gură. În largul câmpului, luminat de soare și acoperit cu iarbă mătăsoasă, ca să-i treacă de urît, începe să chiuie :

Uiu-iu și trala la..
Prinde-ți baba, n'o lăsa !
C'a furat un făcăleț.
După dânsa, măi băieți !
Făcăleț cu mămăligă,
Luați-o, băieți, la fugă !
Și fugiți gâfâind,
C'a rămas țiganul flămând.

Tot mergând, vede înaintea sa, un cioban c'o turmă de oi. Ciobanul, în fruntea oilor, cânta duioș din fluer. Oile îl urmau, ascultându-l cu drag. Rătăcit de turmă, ceva mai departe, rămăsese un miel.

Țiganul, văzându-l, își pune în gând ca să-l fure :

— Ce bine ar fi să iau acest miel, dar mai bine să fiu cinstit. Și strigă tare : „Măi ciobane !” — iar mai încet : „a rămas un miel în urmă !”

Ciobanul, uitându-se înapoi, vede țiganul venind în urmă. Își continuă drumul și cântă :

Măi țigane, flăcău mare,
Ce ții traista în spinare,
C'ă, n'are nimic în ea :
Dar a mea e foarte grea.

Țiganul, din nou, strigă tare :

— Măi ciobane ! — și mult mai încet : a rămas un miel în urmă.

Ciobanul, oprindu-se din mers, se întoarce către țigan și strigă în gura mare :

— Măi țigane, ești nebun ? Ori te dor oasele ?

Și-și vede de drum, cântând din fluer. Atunci, țiganul, dacă văzu că ciobanul nu zice nimic și nici nu se întoarce, ca să ia mielul din urmă, își spuse :

— Apoi eu mi-am făcut datoria, de i-am spus. Sunt un om cinstit. Pot să iau mielul. Il înșfacă, și p-aci ți-i drumul.

Ciobanul îl prinde și-i trage o sfântă de bătaie că, țiganul s'a jurat pe dancii lui, să nu mai pună mâna în viața lui, pe vreo oaie sau miel.

Testamentul țiganului

Un țigan bătrân, istovit de puteri, simțindu-se aproape de capătul vieții, spuse dănciucilor săi, că, la moartea sa, să vie toți, cu mare cu mic, că are să le lase un testament, după urma căruia, vor fi cei mai bogați și cei mai fericiți din lume.

Țiganii nu mai puteau de bucurie și cu toții doreau ca să moară bătrânul cât mai curând și să puie mâna pe testament. De aceea, de câte ori bătrânul se îmbolnăvia, dănciucii se adunau grămadă în jurul lui, de dragul testamentului.

Dar făcându-se bine, țiganii rămâneau nu numai înșelați în dorința lor, dar nici nu-și puteau stăpâni regretul, că bătrânul nu se lasă dus pe lumea cealaltă.

În sfârșit, totul are o margine; și orice început are și sfârșit. O boală grea îl puse la pat și zăcu mult și bine, încât dănciucii pierduseră orice răbdare.

Intr'o zi, însă, bătrânul țigan se lungi în așternut, cât o cruce lângă gârlă; dete ochii peste cap și înlemni. Se gătia de ducă în lumea de veci!

Copiii, nepoții cu mari și cu mici, se grămădesc în juru-i zicând:

— Neo tetea, dă testamentul!

— Testament ?

— Testamentul... Testamentul... răcnește ceata țigănească.

— Să știți că nu vă las bani, dar iacă testamentul meu:

Să nu beți tutun pe vânt, că vă ia fumul din lulea. Tutunul arde repede și nici nu știți, când ai băut luleaua.

Să vă faceți cășile cu caturi. Cat pe cat, d'asupra bordei cociună. Să le cimentați cu ciment dela vacă. Din catul, ăl de sus, să șcupe purceaia.

Și tace pentru vecie, iar dănciucii rămân cu testamentul, sgâindu-se unii la alții și, toți la mort, că, rău și-a mai bătut joc de ei cel ce-a dat ortul popii!

Dârloagă și boierul

Un boier scăpătat s'a dus odată, ca să-și împace un argat. Și mergând p'o vale cu trăsura, s'a întâlnit c'un băiat, și-l opri din drumul său.

— Bună ziua, flăcăule!

— Sărut mâna, boierule!

— Dar unde te duci, flăcăule?

— Mă duc și eu să mă împac cu ziua, cu săptămâna, cu luna, cu anul, cum oiu putea.

— A!... tocmai am nevoie d'un băiat ca tine. Aide de te bagă la mine slujnic.

— Mă bag boierule și toată treaba am s'o fac la timpul ei, și bună.

— Da' cum te chiamă, flăcăule?

— Mă chiamă Dârloagă.

— Nu-mi place numele tău. Mergi sănătos!

— Dar boierule, în valea asta, sunt numai de-alde „Dârloagă“.

Boierul, o luă înainte. Iar Dârloagă, întorcând surtucul și căciula, încât era de nerecunoscut, apucă grabnic pe altă cale, și ieși înaintea boierului, care-i zice:

— Bună ziua, flăcăule!

— Sărut mâna, boierului!

— Dar unde te duci, flăcăule?

— Mă duc și eu să mă împac cu ziua, cu săptămâna, cu luna, cu anul, cum oiu putea.

— Aidi la mine, flăcăule!

— Merg boierule, și am să fac toată treaba la locul ei și bună.

— Dar cum te chiamă, flăcăule?

— Dârloagă.

— M'am mai întâlnit c'un flăcău ca și tine, și mi-a zis că valea asta tot „Dârloagă“ o chiamă.

— Așa e boierule !

— Aidi, te bagi la mine slujnic ?

— Mă bag, boierule. Dar vezi, un singur lucru mă strică : am streche numai pe timp de zi. Și pe urmă, m'apuc iarăși de treabă.

— Bine, flăcăule ! Suie-te 'n trăsură !

Și-au plecat, amândoi acasă. Intr'o zi, boierul spune cocoanei să-i pregătească ceva merinde că, a doua zi, să plece pe moșie, la arat.

În faptul zilei, fu în capul locului. Dârloagă mână, boierul ținea de coarnele plugului și eră mulțumit de sluga ce căpătase. Cocoana rămâne acasă și pregătește plăcinte, fripturi, prăjituri, ca să mănânce și să petreacă cu logofătul. Ce știa boierul ? !...

La amiază, dejugară și puseră, să mănânce. Boierul mănca cu o poftă nebună, după o muncă așa de greă. Dârloagă, însă știind tot ceea ce se petrece la boier acasă, luă de câteva ori din masă, și, sărind în sus, depe scaun zise :

— Boierule, au streche !

— Streche, Dârloagă ? Du-te și să vii sănătos !

Și plecând dela câmp, goni la boier acasă. Logofătul și cocoana erau în toiul petrecerii. Când îl vede cocoana, se scoală dela masă și tremurând îi spune logofătului :

— A venit Dârloagă !

— Atunci, eu unde mă ascund ? Întrebă logofătul cuprins de frică.

— Ascunde-te ici, în știubeiul ăsta cu lână...

Logofătul se înghemuiește în fundul știubeiului, cocoana îi pune d-asupra lână ; apoi iese înaintea lui Dârloagă, și-l întreaba :

— De ce-ai venit, Dârloagă ?

— M'a trimis boierul cu puținică treabă, cocoană.

Și, degrabă, ia un cazan, din casă, se duce la fântână, îl umple cu apă, face foc în curte, și-l fierbe în clocote.

Trage știubeiul în mijlocul casei. Aduce cazanul cu apă fiartă, dar cocoana speriată, întreabă :

— Dar ce vrei să faci, Dârloagă?..

— M'a trimis boierul, cocoană, să opăresc lâna asta, ca să nu facă moli.

— Dar las-o ! c'am s'o opăresc eu !

— Nu ! Trebuie să fac ceea ce mi-a spus boierul.

Și toarnă cazanul cu apă clocotită în știubei, iar logofătul se întoarce când p'o parte, când pe altă, căci îl frigea apa.

Dârloagă, de colo :

— Vezi cum mișcă lâna asta, cocoană ? Auzi cum fâsăie moliile ? Trebuie să opăresc de mai multe ori.

Apoi, se duce la boier și ară până seara.

În urmă, logofătul iese din știubei opărit, ca vai de capul lui. Iar cocoana îi spune să vină și mâine.

A doua zi, boierul și cu Dârloagă pleacă din nou la câmp, că nu isprăviseră de arat. La amiază, Dârloagă nu uită să-i spuna boierului :

— Boierule, eu am strechie !

— Drum bun flăcăule ! Și să vii sănătos !

Și sluga o croiește de-a lungul câmpului. Acasă, cocoana și cu logofătul iarăși la masă, mâncând și glumind. Când îl văd pe Dârloagă, intrând în curte, rămân încrămeniți.

— Unde să te ascund, drăguțule ?

Și, fiindcă avea o magazie, îl sfătuie :

— Du-te și te ascunde în podul magaziei !

Apoi cocoana iese grăbită, înaintea lui Dârloagă :

— Dar la ce ai venit, Dârloagă?..

— M'a trimis, boierul s'asvârl toți aracii ăștia, în podul magaziei.

— Las' Dârloagă, că i-oiu asvârli și-altă dată.

— Nu cocoană ! Ferească sfântul ! Eu, trebuie să fac cum mi-a spus boierul.

Și începe a asvârli cu putere aracii în fundul podului magaziei. Și cum aracii erau ascuțiți, îl lovia pe logofăt în cap, peste obraz, oriunde se întâmpla, înțepându-l, sdrelindu-l, rupându-l, făcându-l tot o rană și un sânge. Și după ce isprăvește de aruncat toți aracii, și vede

cum curge sângele din pod, chiamă pe cocoana și o întreabă cu mirare :

— O doamne ! Cocoană, pe semne c'a venit vreun nour roș de curge apă roșie.,.

Și pleacă la plug, unde găsim pe boier dormind, îl sculă. Injugă boii și arară până mai 'n seară.

În urma lui, cocoana îl dă jos pe logofăt, din podul magaziei, mai mult mort. Îl spală de sânge, îl leagă la răni ; și, revenindu-și în fire, îi propune, să se întâlnească, deacum încolo, mai bine la câmp, să petreacă. Acasă, nu e chip din cauza lui Dârloagă. Logofătul avea și el un loc de arat, cam aproape de al boierului. Dar avea boii bălțați, pe când ai boierului erau negri. De aceea, logofătul îi spune cocoanei, că a doua zi, o să se ducă și el la arat, și să vie și ea acolo, unde o vedea boi bălțați.

Zis și făcut.

Cocoana începe a găti : fripturi, prăjituri și, mâncare aleasă. Iar a doua zi, după ce boierul și cu Dârloagă pleacă de dimineață la câmp, plecă și ea, cam aproape de amiază.

Cum o zări în depărtare, Dârloagă o cunoscă și se rugă de boier cam astfel :

— Boierule, mi-e cald, de nu mai pot ! Imi scot pantalonii !

— Bine băiete, desbracă-i.

Dârloagă își scoate pantalonii din picioare, și-i pune pe boi. Dar cum pantalonii erau albi, iar boii negri îi preface în boi bălțați.

Cocoana se duse întins acolo, deoarece credea că sunt boii bălțați ai logofătului. Când veni mai aproape și dă cu ochii de bărbatu-său, nu știe ce să facă, ca s'o dreagă ; și ce minciuni să croiască. Bărbatul o întreabă :

— Dar ce-i, cocoană ? De ce ai venit, și tu, aici ?

— Deh ! . . . , uite ce m'am gândit eu : fiindcă nu prea aveam treabă acasă, m'am gândit să fac ceva mâncări mai bune ; și să aduc ca să mâncăm împreună.

— Bine ai făcut ! Dar fiindcă mai aveam mâncare, nu trebuia să te obosești.

— Se așează la masă, și mănâncă.

Cocoana, aruncându-și ochii pe întinsul larg al câmpului, întreabă :

— Dar acolo, cine ară, bărbate ? . . .

— Cutare.

— Dar colo ? — arătând în direcția locului cu mâna.

— Logofătul.

— Văleu ! N-ar fi bine să-i duc și lui, câte puțin, din toate câte mâncăm noi ?.

— Vai de mine nevastă ! Dar cum să duci tu, cocoană mare mâncare, logofătului ?

Dârloagă, care era de față, întrerupe vorbirea lor :

— Dar ce-i boierule ? Las'că îi duc eu, mâncarea !

— Auzi ? Se duce Dârloagă, dragă nevastă !

Dârloagă, ia prăjituri, friptură, plăcinte și pleacă spre locul, unde ară logofătul. Pe drum, înșiruie bunătățile trimise, asvârlindu-le ici, colo, la mici depărtări. Ajungând Dârloagă acolo, îi spune logofătului :

— Când vei vedea că vine boierul cu toporul în mână, să fugi, cât oiu putea ! . . . Vine să te taie ! Te omoară !

Apoi, Dârloagă se întoarce și zice boierului :

— Du-te cu toporul, că logofătul și-a stricat plugul.

Boierul ia toporul și plecă repede. Iar logofătul fuge de rupe pământul, zicând :

— Ieartă-mă, boierule ! . . Ieartă-mă, boierule ! că nu mai fac !

— Intorcându-se dela plug și, în drum, găsind ici colo : prăjituri, boierul se tot apleca și le lua de jos. Dar cocoana întreabă pe Dârloagă :

— Ce face boierul, de se tot apleacă la pământ ?

— Adună pietre ca să te bată !

Când vine boierul mai aproape, nevastă-sa, de teamă căzu în genunchi înaintea lui și se rugă :

— Ieartă-mă, bărbate ! Ieartă-mă, bărbate, că nu mai fac !

Atunci, logofătul și cocoana, văzând că nu-și pot îndeplini gândul și pofta inimii lor, se hotărîră să omoare pe Dârloagă și pe boier.

În sfârșit, isprăviră de arat. Boierul, stând în capul jocului, privea bucuros brazdele ce se aliniau în negre

dungi; și parcă vedea lanul de grâu mișcat în valuri, de adierea vântului.

Dârloagă, înjugând boii la car, ca să plece acasă, mai aruncă o vorbă :

Boierule, mâine seară, are să necheze armăsarul și iapa, în casa matală !

— Taci din gură, mă Dârloagă !

— Ascultă-mă ce-ți spun, boierule ! Hai la rămășag ! Să-mi plătești, numai cât am umblat la plug.

— Îți dau o pereche de boi, cu car cu tot !

— Bine boierule — se învoi, cu mulțumire în suflet, Dârloagă.

Pe seară, plecară. Ajunși acasă, mâncară și se culcară.

— Dimineața, Dârloagă se duce la cișmeaua satului, ca s'aducă apă rece și proaspătă. Pe drum, întâlnește un om, care ducea, în car, un butoiu cu miere de vânzare. Și-l roagă ca, ajungând în dreptul bisericii, unde era casa boierului, să strige în gura mare :

— Otravă de vânzare ! . . Otravă de vânzare . .

Cocoana, când aude, iese la drum și îl întreabă ce are de vânzare ; iar omul îi răspunde că are otravă. Și cumpără și ea câteva ocale. Apoi bucuroasă, aleargă la logofăt și-i spune să vie deseară, să vadă pe boier și pe Dârloagă morți, c'a cumpărat otravă, și-o să le dea să mănânce.

Toată ziua, cocoana se trudește, se muncește și gătește fel de fel de bucate gustoase și frumoase, numai miere și iar miere . . . Pe când boierul cu Dârloagă grijesc prin curte de ale gospodăriei.

Spre seară, Dârloagă îl sfătuie pe boier :

— Stăpâne, când o fi să stăm la masă, și-om mânca, și ți-oiu face semn să cădem amândoi, deodată, pe spate, în pat ; să ne facem că suntem morți.

Seara, cocoana boierului, sprintenă și voioasă, le pune masa, iar pe masă felurite mâncări. Boierul și Dârloagă mâncară ca niște gămani, tot ce li se puse dinainte.

Deodată, cad amândoi pe spate, în pat, morți . . .

Logofătul intră, atunci, în casă și văzând isprava cocoanei, o ia în brațe și-o sărută :

— Drăgușo, toate le-am făcut, numai una n-am făcut-o. Aidi, să nechezăm ca harmăsarii.

Și, începu a face întocmai ca armăsarii :

— I. i.. i.. ho,... ho,.. ho.. hi...

Iar, după el, nechează și cocoana :

— Ho.. hi... ho... hi... ho !

Dârloagă, sculându-se repede, strigă bucuros :

— Iauzi, boierule, a nechezat armăsarul și iapa, în casa matală. Dă-mi plata că mă duc !

Și boierul plăti, că așa-i fu vorba.

Că, de ! Cuvântul boierului e lege !

Mai cu seamă când muierea, îi face rușinea în văzul satului.

Invoiala călugărească

In chilia unei mănăstiri sărace, dintr'un vârf de munte, erau odată trei călugări, ce-și petreceau viața întru Domnul. Intr'o zi, toată mâncarea lor, nu era decât un singur ou.

Era o iarnă grozavă ! Zăpada căzuse ca niciodată de multă. Viscolul troenise toate potecuțele și astupase toate drumurile. De nicăierea numai venia țipenie de om. Ba, nici frații plecați după milă !

Și fiindcă din acest ou, singura lor mâncare, dacă l-ar fi împărțit, niciunul nu s'ar fi putut sătura, hotărîră, deci să-l mănânce numai acela, care va spune cel mai bun și cel mai frumos verset biblic, referitor la viața, patimile, îngroparea și învierea Domnului.

Cel mai tinerel călugăr, luând oul, punându-l în spuză și acoperindu-l cântă pe glasul al nouălea :

— În mormânt nou, îngropându-l l-au pus.

Al doilea călugăr, scoțând oul din spuză și curățindu-l de coajă :

— Împărțit-au hainele mele lor...

Iar cel de-al treilea și cel mai albit la tâmple, luând oul și în mână, schimbând glasul :

— Peste puțin ai fost pus, peste mult te voiu pune. Intră, întru împărăția Domnului tău. Amin ! și-l aruncă în gură și mănâncă, pe când ceilalți înghițiră în sec înțelepciunea lor.

Lăcomia pedepsită

Era în postul Sfântei Marii, la 6 August, în ziua de Probajdii, cum zic țărani, sau Schimbarea la față a Domnului Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, cum scrie la cărți.

Starețul unei mănăstiri, cumpără un crap mare, frumos și dându-l arhondaricului, îi poruncește sa-l puie la tavă.

Bucătarul, îl face în trei mari bucăți. Li pune ceapă și orez mult, alte mirodenii și untdelemn foarte mult, așa cum știu călugării să gătească și să mănânce.

După terminarea sfintelor și dumnezeieștilor rugăciuni, starețul pofteste la masă pe trei călugări din mănăstire, ca să se ospăteze.

Un miros plăcut umplu chilia, în care se servea masa. O poftă nespusă coprinsese pe călugării istoviți de foame și de post. Fiecare doria să se dădulcească cu o bucătică de pește; c'asa scrie la prăsnicar; deslegare de vin, pește și untdelemn.

Starețul, arătând că unul din ei, trebuie să mănânce numai zeama, fiind numai trei bucăți, spune că e de părere ca fiecare, scoțând câte o bucată, să spuie câte un citat din Biblie, din viața lui Iisus, potrivit cu bucata ce scoate.

Toți primiră cu bucurie. Starețul, scoțând capul crapului cu gât cu tot, adecă tot ce e mai bun, îl trăneste pe farfurie dinaintea sa și netezindu-și barba și sucindu-și moțatele, cuvântă surzând:

Intru început era Cuvântul și Cuvântul era dela Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul. Toate prin El, s'au făcut și nimic fără de Dânsul nu s'a făcut, din cele ce s'au făcut.

Al doilea călugăr, scoțând mijlocul peștelui, adică partea grasă și aleasă și bucuros trântind-o pe farfurie, cântă :

— În mijlocul pământului, s'a răstignit Domnul și prin moartea sa, pe moarte a biruit și pe noi ne-a mântuit. Amin!

Cât privește pe cel de-al treilea, scoate și el coada crapului și cam nemulțumit, zice cu gura pe jumătate :

Rămășița pruncilor și a celor ce sug a săvârșit lauda Domnului. Până la marginile lumii au ajuns graiurile lor!

Iar, cel de-al patrulea călugăr, se scoală în picioare, văzând lăcomia fraților răi întru Domnul, îi întreabă.

— Vă rog, prea cuvioși și prea cinstiți părinți, din pilde vorbiți?

— Din pilde, cuvioase, răspund toți-trei surâzând

Supărat cel de-al patrulea, ia tava în mâini, aruncă zeama fierbinte, sărată și piperată în ochii fiecăruia, arzându-le fețele și vederile, amintindu-le și acest citat :

— Atunci, Dumnezeu, văzând nedreptățile și fără-de-legile lor, cu foc și piatră pucioasă căzută din ceruri, i-a omorât pre ei!

Și-a rămas singur să mănânce peștele, pe când ceilalți, nu-și mai puteau trage sufletul de usturime.

Cei trei păcăliți

Un țăran avea nevestică tinerică, curățică, frumușică; la privire mângăioasă și la vorbă lipicioasă.

Inebunise, după ea, tot satul. Dar, cei cari nu-și mai vedeau de treburi erau: morarul, cârciumarul și perceptorul satului.

Femeia neputând scăpa de ei, se plânge bărbatului, care se hotărăște să puie mâna pe ei și să-și bată joc de dânșii.

Intr-o zi, omul umple sacii cu paie, îi aruncă în car și pleacă la moară. Femeia trece pe la fiecare și le spune să vie, că e singură, că bărbatu-său a plecat la moară să macine, într'un loc îndepărtat.

E seară. Soarele se ascunde după dealuri. Apune. Și nici nu se întunecă bine și iacă cârciumarul vine: boc!... boc!... la ușă. Femeia gătită, sulemenită, zâmbitoare și aruncând din ochi scânteii de dragoste, deschide și-l primește cu multă bunăvoință.

Cârciumarul nu mai putea de bucurie, că-și vede dorința îndeplinită! El, abia ducea în spate niște disagi, în care era o turtă mare, o găscă friptă, un butoiuș cu vin și-o ploscuță cu rachiu.

Femeia ia disagii. Pune masa și poștește pe cârciumar, să stea în capul mesei. Cârciumarul aruncă câte-o vorbă șăgalnică și cu privirea, parc-o pierdea de dragă ce-i eră. Se așezară la masă și după ce mâncară de-a binelea, goliseră mai multe pahare. — Tocmai, când se înfierbântaseră în vorbe, s-aude un puternic bocănit la ușă. Era morarul.

Cârciumarul, îngălbiniind și tremurând, se ruga de femeie:

— Nepoțică! nepoțică! unde mă bag eu? Văleu, mă omoară bărbatu-tău !!!...

— Ici, ici cârciumărașule, în cuptorul de pâine. N'ai frică. Lasă-te, în grija mea!

Apoi, ridică masa, ascunde totul cu îngrijire și veselă deschide ușa.

Morarul, care așteptase puțin, intră grăbit. El aducea un curcan fript, pâine, vin, rachiu și toate celea din belșug. Femeia ia merindele și pregătește masa.

După ce schimbă mai multe vorbe dragăstoase și se sorbîră cu priviri înflăcărâte, masa fu întinsă și încărcată cu fel de fel de bunătăți. Se așezară să mănânce.

Erau cei mai fericiți. Ei petreceau mîncînd, bînd și glumind. Nu isprăviseră cu mîncarea și, cînd vorbele răscoliseră patimile, iar privirile aprinsese simțurile, deodată s'aude un puternic bocănit în ușa. Era percepatorul.

Morarul, băgat în groaza, tremură de frică, scîncind :

— Drăguță, drăguță ! Fii bună, și ascunde-mă undeva ! E pozna mare ! a venit bărbatu-tău ! Mă omoară !

— Bagă-te ici, în lada asta. N-ai teamă. Ești cu mine. Fii pe pace ! — și lăsînd capacul la ladă, ridică repede tot ce era pe masă și deschide ușa.

Perceptorul, care așteptase ceva cam multcel, intră vesel ; iar femeia îl primește cu zîmbetul pe buze și cu dragostea în inimă, spunîndu-i vorbe dulci. El aducea cîteva turte, un purceluș fript, vin, rachiu și altele.

Intr'o clipă, masa fu pusă și-amîndoi, în tăcerea nopții, petrec ochi în ochi și gură în gură.

Deodată, s-aude, în fața casei, carul scîrțîind ; apoi, un lung și trăgănat : „Aho !! Aho !!”.

Femeia sare arsă dela masă, își dă cu pumnii în cap și, făcînd pe disperata, nu înceta să strige :

— Văleu !!... Văleu !! M'a luat dracul ! A venit bărbatul ! „Mă omoară !!”.

Perceptorul, desbrăcat pînă la cămașă, cu capul gol, fiindcă golise pahare peste pahare, tremurînd de groază și frică, bolborosi cam pe nas :

— Dar... dar eu, ce să fac ca să scap ? Mă omoară bărbatu-tău ! Săracul de mine !!

— Bagă-te sub pat! Lipește-te de perete. Să nu miști! Știu eu ce fac.

Apoi mândră, veselă și bucuroasă de isprava făcută, deschide ușa.

Bărbatul intră și, mulțumit de ceea ce vede cu ochii, întreabă :

— Dar de unde astea, nevastă ?

— Ei, bărbate, a făcut nănașul praznic și ne-a trimis și nouă.

— Se așează la masă, mănâncă tot ceea ce adusese perceptorul.

— Fă, femeie, aprinde cuptorul, să facem pâine. Am măcinat o făină... puf nu altceva !

Cârciumarul, care era băgat în cuptor, îngălbenise de frică, să nu-l ardă de viu. Când omul împinge focul în cuptor, cârciumarul țâșt! afară, printre flăcări...

Bărbatul infuriat, făcând grozav pe supăratul, injură, îl înhață de ceafă, îl ia la bătae și vrea să-l bage în cuptor, să-l arză. Cârciumarul cade în genunchi. Se roagă, să-l ierte. Pune pe masă un pumn de galbeni ; ș-o tulsește acasă la nevastă și la copilași, cari tot așteptând cu masa, adormiseră nemâncați.

După câteva minute, în care timp numărase galbenii, omul începe :

— Mă femeie, am să tai lada aia, s'aprimem cuptorul, ca să facem pâine. Nu mă duc la lemne, c'a'n-ceput afară să bureze.

Morarul aude. Il cuprinsese fiorii morții. Inlemnise, nu se mai simția pe lume. Dar când isbește cu toporul în lada, morarul asvârle capacul și iese afară.

Bărbatul se face foc și pară. Il ocărește. Il injură. Il bate de-l smintește și vrea să-l spânzure. Morarul se roagă să-l ierte. Apoi, îi pune în mână câți-va galbeni. Și p'aci ți-i drumul...

În cele din urmă, făcându-se a căuta ceva pe sub pat, vede pe perceptorul satului în fund, lipit de perete. Il cinstește la fel ca pe ceilalți. Il caută prin buzunare, dar nu găsește nimic.

Atunci, îl ia de cap, îl încovoiaie, aducându-i capul la picioare și-i poruncește să stea așa nemișcat. Li pune

o lumânare de sçu aprinsă în capătul şirei spinării şi nu-l lasă să se ridice, până ce lumânarea nu s'a stins singură, arzând. Apoi îi dă pace, să plece.

Peste câteva zile, sărbătoare mare, lume multă ca niciodată. Femeia dreasă, sulemenită, îmbrăcată frumos cu salba mare de galbeni la gât, vine şi ea la hora din faţa cârciumii.

În prag cârciumarul şi morarul, uitându-se la ea cu jînd, dar şi cu necaz :

- Frumoasă e Stanca, frumoasă !
- Frumoasă, dar cu paralele noastre !

Perceptorul, care era pe aproape, adaugă şi el :

- Eu, parale n'am avut,
Spinarea, sfeşnic mi-a făcut !
-

Socoteala grecească

La curtea unui boier, mare proprietar, se pripășise, odată, un grec. Fiind bun de gură, lingușitor și pârîtor față de stăpân, ca orice grec, ajunsese în scurt timp, isprăvnicel, mai cu seamă, că avea și puțin condei. Era omul de încredere al boierului.

Între alți rîndași, era și un transilvănean, care lăuda hărnicia, deșteptăciunea și mai ales frumusețea fetelor din Banat. Mulți ascultau, dar nici unul nu-i lua în seamă.

Grecul însă, ascultă cu cea mai mare luare aminte. Transilvăneanul ori de câte ori deschidea vorba, în fața grecului, nu vorbea decât de frumusețea fetelor din Banat. Și dela un timp, devenise grecul: trist, gânditor și amărât în sufletul său :

Ah ! Marița dela Banat,
La mini inima a secat !
Eu, nu-mi văzut-o ;
Alții mi spus-o !

Întâmplarea face, ca o fată, din Banat, să vie și să se bage găinăreasă în curte. Grecul cum o vede, pune ochii pe ea. Când aude, însă, că e din Banat se hotărâște s'o ia de soție, ceea ce și ea dorea de mult, ba cu cea mai mare nerăbdare. Dar, pentrucă, niciunul, nu avea actele trebuitoare, stătura trei luni logodiți.

Se cununară, și la trei luni, îi născu nevasta un copilaș. Grecul înnebunise de bucurie. Se credea cel mai fericit om de pe lume. La toți se lăuda că i-a făcut nevasta un băiat, că-i seamănă leit-poleit.

Niște români, însă, prieteni ai grecului și slugi din aceeaș curte cunoscând-o foarte bine, căci o văzuse pe măidanuri jucând cu flăcăi și prin cârciumi bând și chiuind cu fel de fel de oameni, începură a-l râde.

— Măi greceule, copilul ce ți-a făcut nevasta și cu care te lauzi că-ți seamănă aidoma, să știi că nu e al tău, fiindcă s'a născut la trei luni, după ce te-ai cununat. Copiii se nasc la nouă luni, nu la trei, ca cei câini de prin șanțuri.

Grecul, când se vede lovit în cinstea lui de bărbat și copilul pus în rândul câinilor, infuriat, îi înfruntă :

— Mo gogomani ți isti la capu tău ! Mă nu mi ți înțelegi ? Tria luna sinto di chindo mi văzut-o ; tria din chind mi logodit-o, tria di chind mi cununat-o. Nu mi-ți faci nouă luni ? Cap di bovo, ți isti ! Dacă nu ai chefali di greco ! Ți nu sti socoti grecește !!!...

Țiganul cobzar și mocanii

Doi țigani, unul fierar, altul cobzar, neavând ce lucra și nici ce fura în satul lor, se hotărîse să se ducă, să fure și dela o stână; ca să aibă ce mânca.

De aceea, într'o zi, își lua unul cobza, altul un băț bunicel, și-și pierdură urma pe întinsul drumului și'n albul câmpului.

Pe coama unui deal, nu departe, zăresc o stână și se îndreaptă către ea. Era la amiază. Oile risipite pe coastă, stăteau în pâlcuri cap la cap și suflau din greu sub căldura dogoritoare a soarelui, pe când ciobanii și câinii se lungiseră la umbra stâniei.

Ajunși mai aproape, cobzarul se duce drept la stână, celălalt se ascunde p-aici prin împrejurimi ca să vadă dacă poate să pue mâna pe vreo oaie.

Când cobzarul se cam apropiase de stână, câinii cată să-l răpună, iar baciul aleargă în goana mare, ceartă câinii și'l întreabă cu mirare:

— Ce cauți p-aici, măi țigane ? !

— Am venit, mânca-te-aș, să-mi dai și mie brânză — spune țiganul.

Mocanii l'au primit cu bucurie. I-au dat să mănânce lapte, brânză, urdă și din toate câte aveau; căci tocmai mulseseră oile. Așa e obiceiul pe la stâni: dacă stăpânul are suflet de creștin și inimă de om, dă ordin baciului să ospăteze din bunătățile stânei sale, orice călător, care ar veni și ar cere ceva.

După ce țiganul, mănca toate și de toate, îi veni pofta să cânte din cobză. Atâta așteptau și mocanii.

Baciul ca să le îndeplinească dorința, porunci să se întindă hora, colo, pe costișa dealului, ceva mai înde-

părtor de toriștea oilor. Și, astfel se încinse o horă de ciobani voinici și frumoși.

Pe când mocanii se înfierbântaseră în joc, în cât își uitaseră de orișice, ȕiganul a început să cânte strigând în gura mare :

— Uiu iu și iară, iară,
Ia-o, nene, și te cară !

ȕiganul celălalt, auzind acestea a luat o oaie și-a plecat cu ea p-aici încolo.

Mocanii, jucau înainte de foc ! Cobzarul însă, temându-se ca cel care furase oaia să nu fie văzut, cântă strigând mai cu îndârjire :

— Mai bine pe spate, căciulate,
Că te vezi pe jumătate !

Și cel care înșfăcase oaia s'a aplecat făcându-se mic. Astfel a scăpat fără a fi văzut. În fine, se duce acasă, tae oaia și-o mănâncă cu tot familionul lui, fără a mai ține seamă că și ȕiganul cobzar are parte la oaia furată.

Femeia oropsită de bărbat

Un țăran se purta foarte rău cu muierea lui. Ba o înjura, ba o ocăra, ba chiar o și bătea, încât biata femeie nu avea dela bărbatul său nici măcar o vorbă bună pe zi. Disperase deci. Bine înțeles, *unde nu-i dragoste multă, lesne găsești motiv de ceartă !..*

Așa că biata femeie, după ce-și duse mult timp viața în chin și amar, ne mai putând răbda, se duse la o vrăjitoare vestită ; îi spune cum o duce în casă cu bărbatul său, și-o roagă să-i facă de traiu bun în casă.

Vrăjitoarea îi face de „desfăcut de dragoste“, de iboviște ; îi spune la lună, la stele ; și câte altele... Dar femeia nu vedea nimic. Bărbatul, cum o croise, tot așa mergea. *Cui i-a nins, nu se poate să nu-i și degere !* Așa e lumea ! Așa e viața : calea durerii !

Altădată, o altă babă o învăța să se ducă și la popa, să-l roage să citească moliftele ale mari ale Sfântului Vasile Cel Mare : de *spargerea farmecelor*, de *izgonirea dracilor* ; și mai ales să-i citească de *trai bun în casă*, și despre multe altele.

Dar toate citaniile astea fuseră de prisos. Ce era de făcut ?

Își aduse aminte de badea Ioniță, nașul lor de baștină. Acesta, însă, fiind arendaș, se mutase în alt sat, la altă moșie, pe care o arendase cu câțiva ani în urmă.

Până la nașul, era cale de cinci poște.

Intr'o Duminică, când bărbatul nu era acasă, plecă și ea. Și, pornind spre nașu-său, ajunge mai pe seară, la conacul moșiei.

Nașul auzi câinii lătrând și, uitându-se pe fereastră, nu desluși bine cine să fie femeia care bate la poarta lui.

I se păru, însă, că e o femeiușcă tânără și bine zidită, căci avea mersul vioiu, era nurlie, durdulie, curățică și frumușică.

Ii deschise ușa, și o primi înăuntru. N'o mai văzuse de câțiva ani. În acest timp, fina se mai schimbase la înfățișare, așa că nașul abia o recunosc.

Dupăce își spuse focul și necazul ce trage cu bărbatu-său, ea îi ceru nașului sfatul, suspinând și cu ochii în lacrimi.

Nașul se înduioșă de plânsul mieluselei și, după o scurtă gândire, o povățui pe fina să îngenunchie înaintea sfintei Icoane a Maicii Domnului și să se roage fierbinte, iar Prea Sfânta îi va spune ce trebuie să facă pentru ca să se facă iubită de bărbat.

Nașul îi spune, apoi, că în odaia vecină, este o icoană mare și frumoasă cu Maica Domnului îmbrăcată în aur și argint. Și o îndemnă să intre în odaie. Apoi, o lăasă singură.

Dar nașul, ieși pe-o ușă și în taină, intră pe alta, în odaia vecină, pitindu-se după icoană.

Iată că intră și fina. Biata femeie făcu mai multe metanii, îngenunchie înaintea icoanei și, cu toată credința și inima sdrobotită de durere, se roagă :

— Maica Domnului!... Maica Domnului, spune-mi ce trebuie să fac pentru bărbatu-meu, ca să se uite la mine !

Nașul însă, care se ascunsese în spatele icoanei, cu voce de femeie, răspunde :

— Să faci dragoste cu nașul!... Să faci dragoste cu nașul!...

La auzul acestor cuvinte neașteptate, nenorocita femeie rămase stană de piatră. I se păru că intră în pământ, de vie. Se scoală și repede vrea să iasă pe ușă afară, dar nașul ieșind din ascunzătoarea lui o oprește și-o cheamă.

— Fino! finico!... Ia mai stăi o leacă și vino încoa !
Fii bună, te rog, și spune-mi ce-a zis Maica Domnului ?
Femeia, se rușinează, pironeste ochii în pământ și,

necutezând să privească în ochii nașului, zice cu mâna la gură și voce tremurând :

— A zis... A zis — întrerupând vocea și neputând vorbi din cauza rușinii.

— Dar spune finico ! Spune, ce a zis Maica Domnului ? Se răsti la ea, nașul destul de șoltic.

— A zis să fac dragoste cu nașu-meu ! spune femeia cu jumătate gură, cu ochii în pământ și vocea stinsă, fiindu-i rușine.

Dar nașul fără a se lăsa prins cu șoalda, zise ca pentru sine :

„Ah !... și Maica Domnului, numai d'astea-mi face !”

Și, necăjit peste măsură trânti căciula jos, în timp ce femeia fugi cât putu, pieri ca o nălucă și lăsă pe bietul naș, cu buza umflată.

B A S M E

Pasărea Brebeneagă

Peste țara, unde nu se putea afla vreun păgân ;
peste țara, unde oamenii erau împăcați cu
faptele lor, domnea un Împărat cu frică și
dragoste de Dumnezeu, cum nu mai era
altul sub soare.

Împăratul avea trei feciori, ca trei stejari ; și ținea la
ei ca lumina ochilor săi.

Intr'o zi, le-a spus :

— Iubiții mei fii, dacă voi ați fi în stare să găsiți
Pasărea Brebeneagă — ori toți împreună, ori câte unul
din voi, — acela care va da de ea, va stăpâni toată împă-
răția mea. Eu m'am ostenit, timp de 40 de ani, cu
tot poporul meu, dar n'am fost în stare s'o găsesc, ca
să sfințim biserica, pentru care am cheltuit tot venitul
împărăției mele, de 40 de ani încoace. Așa că voi veți
lua cai de călărie, bani de cheltuială și haine de pri-
meneală ; și vă veți duce s'o căutați, în toată lumea.

Flăcăii, câteșitrei se uniră ; și după trei zile, îmbră-
țișând pe tatăl lor, plecară să caute Pasărea Brebeneagă,
oriunde va fi ea.

Apucară pe un drum spre răsărit, zi de vară până'nseară,
cale lungă ca s'ajungă.

Mergând ei, săptămâni și luni întregi, au ajuns la o
răspântie, de unde se desfăceau trei drumuri. În mijlocul
acelei răspântii, era un copac mare,... mare de tot. Ei
s'au oprit la acel copac de s'au odihnit, împreună cu
cai cu tot ; au mâncat și au mai tănuț cu toții despre
acea pasăre, de care nu mai auziseră de loc. Feciorul
cel mai mic al Împăratului, anume Niculiță, le-a spus
celor doi frați mai mari :

— Scumpii mei frați, să știți că, dacă veți face ca

mine, noi avem să găsim Pasărea Brebeneagă. De unde nu, vom rămâne de rușine, înaintea tatălui nostru.

— Hei, dar cum să facem, Niculiță ?

El, privind în zare, cu mâna strășină la ochi le spuse :

— Să scoatem, toți, inelele noastre din degete și să le îngropăm la rădăcina acestui copac. Și, numai după aceea, să ne despărțim, ca să căutăm Pasărea Brebeneagă : trei inși în trei părți. Căci, umblând toți la un loc, nu o mai găsim, cât lumea și pământul !

Cei doi frați mai mari, se bucurară de răspunsul lui.

— Bine este, scumpul nostru frățior, cum zici tu ; căci și noi ne-am gândit la fel.

De îndată, își scoaseră toți inelele din deget. Le îngropară la rădăcina acelu copac mare, și făcură jurământ că vor căuta, fără preget și peste tot, pasărea mult dorită de tatăl lor Împăratul. Acela, care va avea norocul să o găsească mai înaintea celorlalți, va trebui să se ducă mai întâiu la copac, să-și ia inelul îngropat acolo ; apoi să meargă repede în căutarea celorlalți frați. Și, numai după aceea, să se întoarcă împreună la curtea împărătească.

Ca să nu rămână de râsul lumii, jurară că nu vor călca legământul ăsta, niciodată ; se îmbrățișară frățeste și se despărțiră, luând-o fiecare pe câte unul din cele trei drumuri hotărâte. Fratele cel mare apucă pe drumul dinspre Miazănoapte. Cel mijlociu, pe drumul dinspre Răsărit. Iar cel mic, Niculiță, pe drumul dinspre Miazăzi. Așa că plecară câteșitrei, fără șovăială.

Fratele cel mai mare merse cât merse ; și, obosit de drum, la o răspântie, intră într'un han, unde ceru puțină apă, să-și potolească setea. Hangiul însă, haită bătrână, văzu cu cine are de-a face. Și, în loc de apă, îi aduse la iuțea : pui fripți, curechiu murat și o bărdacă mare, plină cu vin de-ăl vârtos. La urmă de tot însă, când sângele se'nfierbântă de băutură, hoțul de hangiu își făcu un fel de pomană și mai aduse și niște femei desfrânate. Petrecând, toată noaptea, cu asemenea paciaure, nefericitul fecior de Împărat cheltui toți banii, care-i avea de drum. Astfel, ajunse din om neom și din domn, slugă la dârloagă ; adică la hangiul, unde rămase

să ducă mai departe o viață canonică. Așa că, de Pasărea Brebeneagă, nici vorbă nu mai era !

Nici fratele cel mijlociu, nu fuse mai norocos.

Merse și el, cale lungă și cotită, grea și nevățătorită.

Trecu prin multe văi, peste multe dealuri, prin hopuri și coclauri. Și tocmai în murgul serii, ajunse la marginea unei păduri. Și chiar în gura pădurii, dădu peste o cocioabă. În prag, se ivi o cotoroanță de vrăjitoare, care îl pofti înăuntru.

Voinicul nostru priponi calul, de un copac mai răzleț, și intră în cocioabă.

La luminița opaițului, văzu mai deslușit chipul babei.

Era atât de hâdă, că nici Muma Pădurii n'ar fi ținut-o la casa ei. Avea, babornița, niște ochi sticloși înfundați în cap, și o uitătură de te băga 'n sperieți. Nasul lung și coroiat, mai-mai atingea cu vârful bărbia-i osoasă și presărată cu negi păroși. Iar fața îi era toată șanțuită de sbârcituri uscăcioase și adânci, prin care furnicile mișunau ca la ele acasă...

Babornița se milui de oaspetele neașteptat, cafe se vedea că, vine dela un drum prea lung.

Îl văzu tânăr și voinic, dar prea ostenit. După chip și-asemănare, ea înțelese bine că, are de a face, nu cu un drumeț oarecare, ci cu cineva de viță împărătească.

Îl îmbie : la odihnă și ospățare. Îi aduse, pe o tipsie de aramă, mâncăruri nemaipomenit de gustoase.

Voinicul, ridicând privirea, zări în fundul cocioabei, pe fata babei, rezemată într'un cot, de masa pe care lumina opaițului.

Frumusețea ei feciorelnică îl fermecă într'atât, că voinicul uită cu totul de sine. Uită de legământul făcut cu frații săi. Uită, până și de Pasărea Brebeneagă, care era dorința sfântă a tatălui Împărat !

Dar cel mai mic, care apucase pe drumul dinspre Miazăzi, merse și el cât merse, cale lungă ca s'ajungă, zi de vară până'n seară, prin niște munți acoperiți cu păduri bătrâne. Și înseră, într'o pădure, unde stând, se odihni până dimineața, acolo. Deodată, se pomenește pe

la miezul nopții, cu un lup foarte mare și înfiorător, care-i glăsui :

— Voinice voinice, dă-mi calul tău, ca să-l mănânc ; căci n'am mâncat de aproape o lună de zile. Și eu ți-oiu face cel mai mare bine, pe care nimeni nu este în stare să ți-l facă, în toată lumea.

Voinicul își omorî calul. Il dete lupului, să-l mănânce; iar lupul, după ce l-a mâncat, i-a spus :

— Ei, acuma voinece, eu știu bine unde mergi tu. Și îți voi sluji, până când te vei întoarce la tatăl tău, cu Pasărea Brebeneagă. Voinicul, când auzi pe lup că vorbea de Pasărea Brebeneagă se umplu de bucurie.

— Dar, de unde știi tu lupule, că eu sânt trimis de tatăl meu, după Pasărea Brebeneagă ?

Atunci, lupul, i-a răspus :

— Cum să nu știu, eu ? Ce-ți spusei eu, adineaori ? Binele pe care ți l-oiu face, nimeni nu-i în stare să ți-l facă. Așa că aruncă-te pe mine ca pe calul tău, și eu te voi duce, acolo unde-ți este gândul.

Niculiță ascultă pe lup, încălecă pe el, și nu se opri, decât tocmai la palatul Împăratului Negru, unde se afla Pasărea Brebeneagă .

Însă, aproape de palat, lupul se opri și-i zise :

— Acuma, stăpâne, săi jos de pe mine, și ai să ascuți ceea ce te-oiu învăța eu. Ai să bagi de seamă că, de îndată ce intri în curte, în fața palatului, se află un pom de aur. În el, este: colivia, cuibul, precum și Pasărea Brebeneagă. Iar tu, stăpâne, să nu le iei toate deodată, ci să iei : ori pom, ori cuib, ori colivie, ori pasăre. Căci, una dintre ele de vei lua și vei aduce acasă la tatăl tău, toate celelalte vor veni acolo singure.

Niculiță, cât fu față cu lupul, zise ca lupul. Dar, când se văzu în curtea palatului, și zări pomul de aur și și Pasărea Brebeneagă în colivie, se schimbă la față. Și cugetă în sine că este mai bine să ia pomul, cu pasăre cu tot. Așa, că ceea ce l'a învățat lupul rămase de nimic.

Așa dară, se repezi, puse mâna pe pom, îl luă în brațe ; și când să iasă pe poartă, deodată a început po-

mul să țipe, dimpreună cu Pasărea Brebeneagă, de se cutremură pământul.

Niculiță, la acest tipăt spăimântător, rămase încremenit. Și, deodată, paznicii palatului puseră mâna pe el și-l duseră sus, la Impărat. Când îl văzu, Impăratul, îi zise :

— Hei, băiete, spune, cine te-a trimis să-mi furi pomul cu Pasărea Brebeneagă și toate ale ei ? Să-mi spui drept ! Că, unde-ți stă capul, îți vor sta și picioarele !

Niculiță, nemai știind ce să facă, îi spuse drept :

— Da, Impărate, am venit să fur pasărea cu pom cu tot ; s'o duc tatălui meu, spre a sfinți biserica, pentru care a cheltuit venitul împărăției lui, timp de 40 de ani.

— Atunci, Impăratul Negru, când înțelese că și acel voinic este fiu de Impărat, i-a zis :

— Da ! Tu ești fiu de Impărat ?

— Da, Impărate !

— Atunci, dacă ești chiar fiu de Impărat, ce-ai căutat să-mi furi pasărea cu pom cu tot ? Și de ce nu ai venit să mi-o ceri ? Căci eu ți-o dădeam bucuros.

Atunci, voinicul răspunde :

— Da, Impărate, dar cine știa că Măria-Voastră avea să-mi dea Pasărea Brebeneagă — cu pom și cu toate ale ei, — mie, un fecior de Impărat, venit așa de departe, tocmai de peste nouă mări și nouă țări ?

Impăratul îi răspunde :

— Bine, voinice, dacă este vorba așa, și de vrei să scapi cu viață, ai să te duci, încă peste nouă mări și nouă țări, dela împărăția mea înainte, la palatul lui Roș-Impărat ; și să-mi aduci pe Cal-Galben-de-sub-Soare. Și numai atunci, îți voi da eu pasărea cu pom și cu toate ale ei. Iar de unde nu, te voi face, acum, în mii de bucăți...

Niculiță, ne având încotro, căci era în mare primejdie, se legă față de Impărat că-i va face totul pe voie. Impăratul, când auzi, se bucură în sine, și își zise : „Voinicul ăsta, cum a avut îndrăzneala de a venit la palatul meu, tot așa o să aibă îndrăzneala să meargă

și la palatul Împăratului Roșu, să-i fure calul, și să mi-l aducă.

Împăratul, dădu poruncă, numai decăt, să i se întindă o masă, care ținu trei zile și trei nopți, de bucurie că a găsit omul care-i va îndeplini dorința. Apoi, după trei zile, Niculiță își luă ziua bună dela Împărat, și, ieșind pe poarta palatului, se duse drept la leasa de mărăcini, unde lăsase lupul. Însă lupul, cum îl văzu, îi spuse :

— Așa-i, stăpâne ! Rau e, că nu mi-ai ascultat cuvântul ! Trebuie să ne mai ostenim, încă de aici înainte, cale de nouă mări și nouă țări. Dar nu face nimic, Aruncă-te pe mine și haide ! Iară, acolo, dacă nu-mi vei ascultă sfaturile mele, va fi vai și amar de tine.

Niculiță se aruncă pe lup și goni ca gândul...

Și au mers, au tot mers, până ce-au ajuns la un palat mare și frumos, ce strălucea și se învârtea după așchiile soarelui. Atunci, lupul s'a oprit și i-a zis voinicului :

— Hei, stăpâne, acum să văz !... câte parale îți face pie'ea ! .. Dar, să știi că, acuma, de nu-mi vei ascultă povața, vei fi fără îndoială, mort. Bagă de seamă : la amiază, ai să te duci să stai în poarta palatului. Și-ai să te uiți în dreapta, unde este grajdul ; și ai să iei ori șeaua cu frâul, ori numai calul. Căci dacă le vei lua, pe toate odată, vei păți tot ca la Împăratul Negru. Și aici, cu una, cu două, — nu vei mai scăpa !

Când veni vremea prânzului, Niculiță porni, căci paznicii — ca și Împăratul, — timp de două ceasuri, dormiau de nu se mai simțea nimic. Apoi, după aceea, Niculiță intră în grajd. Și, ce văzu în grajd, nu-i veni să creadă ochilor : pereții grajdului, acoperiți cu marmoră, poleiți cu aur și pietre scumpe ; și Calul-Galben-de-sub-Soare în grajd, cu un voltar de mătase pe el ; și șeaua de aur, cu pietre de diamant, în stănoaga. Niculiță, când văzu calul și șeaua, atât de frumoase, nu știa ce să mai facă și ce să aleagă. În cele din urmă, se hotărî să ia calul și să plece cu el. Il scoase afară din grajd și, mergând până la poartă, se opri în loc zicându-și :

— Ah ! Doamne ! Ce prost sunt eu, de iau numai calul ! Trebuie să iau și șeaua !

Se întoarse, așa dar, îndărăt la grajd, cu calul. Puse șeua pe el, și-l închină. Apoi, îi puse și frâul în cap ; îl scoase afară din grajd și încălecă pe el.

Dar, când calul se văzu încălecat de om străin, necunoscut de el, începu să necheze de se cutremură palatul. Apoi, toți paznicii palatului, cât și Împăratul, toți—dela mic până la mare, — săriră. Și voinicul fu pe loc prins și dus în fața împăratului Roșu. Acesta, cum mi-l văzu, îi zise :

— Hei, voinice, voinice : cine te-a mânat, capu ți-a mâncat ! Ia, să-mi spui mie drept, de vrei să-ți mai las vieța : cine te-a îndemnat să vii în palatul meu, ca să-mi furi ce-am eu mai de preț ? Căci, dacă nu vei spune, unde-ți stă capul, îți vor sta picioarele !

Niculiță, văzând că și de data asta e în primejdie, se hotărî să spuie adevărul :

— Mărite Împărate, eu am căutat una... Iar nenorocirea m'a făcut să dau peste alta ! Tatăl meu m'a trimis după Pasărea Brebeneagă, dela Împăratul Negru, însă fusei prins de Împăratul Negru, care îmi dăruie vieța dacă-i aduc dela Măria Voastră, Calul-Galben de-sub-Soare. Dar nenorocul meu, m'a făcut să fiu prins și de Măria-Voastră și acum, ce veți binevoi a face cu mine.

Împăratul, ște gândi mult, apoi zise :

— Hei, voinice, așa cum ai venit să-mi furi una din puterile mele, care este calul, tot așa te vei duce unde te voi trimite eu, ca să-mi îplinești una din dorințele mele ce nu-mi iese din gânduri, nici zi, nici noapte. Ai să te duci peste nouă mări și nouă țări. Și ai să-mi aduci pe Zâna Zânelor, crescută de nouă babe, în corn de aur. Iar eu, numai atunci, îți voi dăruie calul meu cu șea cu tot ; ba încă și un dar de bani. Că, de unde nu, voi porunci slugilor mele, ca să te lege cu frânghia și să te biciuiască cu harapnicul, până ai să mori în cele mai grozave chinuri !

Niculiță, se legă față de Împăratul Roșu, că-i va face voia, numai să-i lase viața.

Deaceea, Împăratul, văzând că voinicul e hotărât să-i îndeplinească dorința, a poruncit să i se dea o masă,

care să nu se ridice trei zile și trei nopți. Și se așternură mesenii, pe mâncare și băutură cu Impăratul, și petrecură, de se duse pomina.

Niculiță, deh, vorba ăluia : ce mânca nu-i pria, că mare grijă eră pe capul lui.

După trei zile și trei nopți, voinicul își luă rămas bun dela Impărat și, ieșind pe poarta palatului, se duse la leasa unde îl aștepta lupul.

Lupul, când l-a văzut că vine fără cal, i-a zis :

— Incalecă pe mine, și haide, ca să îndeplinim și această poruncă ; că de nu mă vei asculta, moartea ne așteaptă pe amândoi.

Niculiță încalecă pe Lupul Năzdrăvan și goni iarăși, ca vântul.

Trecu în goană mare, peste mări și țări și ajunse la Zâna Zânelor, cea crescută de nouă babe în corn de aur. Cum sosi la palatul Zânei Zânelor, lupul se opri, și-i spuse :

— Voinicule, acù e-acù ! Dacă nici de data asta, nu-mi vei asculta sfatul, apăi grea moarte te așteaptă !... Bagă de seamă că, la scăpătatul soarelui, opt babe sunt duse pe câmp, ca să-și aducă viței delă păscut, iar cea de a noua este oarbă și stă cu coatele pe masă. Intre coatele ei, ai să vezi un corn de aur. Dar tu să-l pui pe ăsta-pe care ți-l dau eu, în locul aceluia ; și să-l iei pe cel depe masă. Cum îl vei lua, să vii repede, să încaleci și să plecăm. Nu cumva să întârzi ! Că dacă babele ne vor prinde , vom fi amândoi morți.

Niculiță, nămai având încotro, trebuia să facă întocmai cum i-a zis lupul. Pentrucă, până aci, de două ori nu-l ascultase, și mai-mai să-și piardă viața !

Nemai fiind mult până la asfințitul soarelui, sărută pe lup, cu lacrimi în ochi, și plecă spre palatul Zânei Zânelor.

Ajungând acolo, ce-i văzură ochii ? Niște babe ca niște uriași, și urîte ca muma ciumei. De frică, el se ascunse, și stătu ascuns, până ce trecură babele, care tocmai umblau în căutarea vițelor. Apoi, intră în curtea palatului, unde ușile erau deschise și călcă în vârful degetelor, încetișor, întocmai ca o păsărică. Căuta cu

multă băgare de seamă prin toate încăperile, până ce dete de o odaie uitată în fundul palatului, unde baba cea oarbă ședea întocmai cum îi spusese lupul.

Niculița luă cornul de aur cu atâta dibăcie, încât baba nu-l simți; că de văzut, se știe că era oarbă. Puse pe celălalt în loc. Apoi ieși pe ușă și merse în fuga mare, la lup.

— Lupul, cum îl văzu, îi zise :

— Ei, ce ai făcut, stăpâne ? Voinicul îi răspunse :

— Ce am făcut ? Bine-am făcut ! Căci de făceam dintru'nceput, după cum mă sfătuiai tu, de mult ași fi adus tatălui meu Pasărea Brebeneagă.

Niculița încălecă. Iar lupul, iute ca gândul, o luă la picior.

Babele, când veniră și observară că cornul nu mai este acelaș, o luară ca fulgerul, opt-în opt părți ale pământului, ghicind că Zâna Zânelor este furată de vreun voinic viteaz.

Dar totul, pentru ele, fu zadarnic.

Niculița, merse ce merse, până ce ajunse la palatul lui Roș Impărat. Aci, lupul se opri, și-i zise :

— Hai, stăpâne, acum să-ți arăt pentru cine erai să mori tu !

Și când îi zise lupul să deschiză cornul, și când viteazul îl deschise, iată că ieși din corn o zână cu totul și cu totul de aur. Niculița încântat de așa frumusețe nemai întâlnită, îi spuse lupului :

— Frate lupule, măcar de n'ar mai sfinți tata biserica niciodată, eu pe Zâna Zânelor nu vreau în ruptul capului s'o mai duc Impăratului Roșu. Mă lipsesc și de calul meu și de Pasărea Brebeneagă !

Lupul de colo :

— Hei, ce copil mai ești tu, stăpâne ! Tu n'ai de und'să știi că eu am putere să te fac chiar acum : și cu zână și cu cal și cu pasăre ! Uite, vezi acest corn ? Cum îl vei întinde, îndată Zâna va și intra în el. Apoi, îl vom lăsa chiar aici. Iar, eu mă voi da peste cap și mă voi preface într'o zână la fel cu zâna crescută de cele nouă babe, în cornul de aur. Și voi merge cu tine la Impărat. Iar Impăratul când te-o vedea cu mine, de bu-

curie n'are să știe cum să te răsplătească. El te va opri să petreci cu el mai mult timp. Însă tu să nu promești.

Dar să-i spui: „Impărate atâta timp este de când umblu în lumea întreagă; și părinții mei m'așteaptă! Eu trebuie să plec la ei, chiar acum”.

Așa că, Impăratul are să poruncească să ți se dea Calul-Galben-de-sub-Soare, cu șeaua lui cu tot. Iar tu, cum îl vei lua, să încaleci iute pe el, să-ți iei Cornul de Aur. Apoi, să-l bagi în sân și să dai drumul Calului-Galben-de-sub-Soare să fugă cât o putea el..

De mine, n'ai grijă! Te-ajung eu din urmă!

Plecă împreună cu lupul prefăcut în Zână, spre palatul lui Roș Impărat. De data asta, Niculiță era atât de mândru de isprăvile sale, încât îi vorbi Impăratului, cam de sus:

— Hei, acum, Impărate, eu mi-am îndeplinit sarcina! Să vedem dacă Măria Ta ai să te ții de făgăduiala făcută.

Impăratul de colț, văzându-l cu Zâna Zânelor îi spuse:

— Da, voinice, îți yoi da calul cu toate ale lui, așa după cum ți-am făgăduit. Dar... să mai stai câteva zile să te odihnești, și să petrecem împreună.

Niculiță, însă îi răspunse doar atât:

— Impărate, eu nu pot să stau mai mult, pentrucă părinții mei m'au așteptat de atâția ani și încă m'așteaptă. Trebuie să plec chiar acum, acasă, la ai mei.

Impăratul îi dade calul, cu toate ale lui, și-i spuse:

— Să-l stăpânești sănătos, voinice, pentrucă ai fost vrednic de el. Niculiță dă mâna atât cu Impăratul, cât și cu Zâna și ieșind pe poarta palatului, se făcu nevăzut.

Și unde credeți că s'a dus?

Chiar, la locul unde lăsase cornul de aur. Aci, descălecă de pe cal, luă cornul, îl sărută, și-l băgă în sân, după cum îi spusese lupul. Și, încălecând din nou pe Calul-Galben-de-sub-Soare, deodată, calul începu să-i vorbească, și-l întrebă:

— Ca gândul, stăpâne, ori ca vântul, să te duc, la locul dorit?

— Ba, ca vântul, căluțul meu, pentrucă mai avem pe cineva de așteptat, — răspunse Niculiță.

Zâna, pe care o lăsase la palat, se desmierdă cu Împăratul, toată ziua și toată noaptea. Intr'o zi, cerându-și voie dela Împărat, spre a se plimba singură, prin grădinile palatului, Împăratul se împotrivi :

— Trebuie să te însoțesc și eu, draga mea.

— De ce să mă însoțești, Măria Ta ? Nu ai încredere în mine ? Atunci, iacă, leagă-mă de mână cu o sfoară, iar tu ține-te de celălalt capăt al sforii și îngăduie-mi să ies singură, în grădină.

Împăratul făcu cum îl rugase Zâna. Și legând-o de mână cu o sfoară de mătase, îi dădu voie să plece.

Dar Zâna, când se văzu singură, o luă deadreptul pe pajiștea din dosul palatului, unde pășteau caprele împărătești. Acolo, puse mâna pe unul din țapi și, legându-l cu sfoara cu care era ea legată, se făcu nevăzută.

Împăratul rămase cu capătul de sfoară în mână. Aștepta ce-aștepta, până i se urî.

Intr'un târziu, începu să tragă de sfoara. Când colo, ce să vezi ? Un țap ciudat, se auzia tot mai tare. Împăratul bănuie că s'o fi întâmplat ceva rău cu Zâna și nu știe ce să creadă. Deaceea, chemă unul din străjerii palatului și încredințându-i capătul sforii, îi porunci să urmeze firul până la capătul celălalt, și să vadă ce poate să fie.

Străjerul, urmând firul sforii, ajunse până la locul cu pricina, adică chiar la pajiștea din dosul palatului. Acolo, ce să vadă ?

De capătul sforii era legat un biet țap. Iar Zâna, nicăieri ! Ce se întâmplase ?

Zâna, care nu era altă decât Lupul Năzdrăvan al lui Niculiță, se prefăcuse din nou în lup și, neștiut de nimeni, s'a făcut nevăzut ; a luat-o la fugă din răspuțeri și îl ajunse din urmă pe Niculiță, pela jumătatea drumului, care ducea spre palatul lui Negru Împărat.

— Ehei, voinice, vezi că te-am făcut stăpân și pe Zâna Zănelor și pe Cal-Galben-de-sub-Soare ? Acuma rămâne să te mai fac stăpân și pe Pasărea Brebeneagă, cu toate ale ei.

Așa meraseră amândoi și ajunseră la Impăratul Negru. Au legat calul în pădure și cornul l-au lăsat lângă cal. Iar, Niculiță încălecă pe lup, care de astădată se prefăcu în Cal-Galben-de-sub-soare. Negru Impărat văzându-i, se bucură mult și îi primi cu mare alai.

Voinicul intră în palat zicând :

— Bine v'am găsit, Înălțate Impărate. M'am închinat cu slujba care mi-ai dat-o. Iar Impăratul spuse !

— Să trăiești, voinice ! Cine altul, decât un viteaz ca tine, putea să-mi aducă Calul-Galben-de-sub-Soare ? Eh, acum pot să-ți dau Pasărea Brebeneagă. Ia-o : cu pomul, colivia și cuibul ei. Iar, dacă voiești să mai stai, eu bucuros te găzduesc ca pe un mare oaspe.

Dar Niculiță — care știa ce știa — nu mai zise nimic, tăcu cu înțeles. Nici nu prânzi cumsecade și se și grăbi, să plece, luând cu el pasărea mult dorită.

Fericit, că toate planurile dela început, izbândiră rând pe rând, zori către pădure, la locul știut, de unde își luă adevăratul Cal-Galben-de-sub Soare, precum și Cornul de Aur cu Zâna Zânelor.

Și apoi se așternu drumului, gonind de zor, ca să a-fungă cât mai devreme, la 'copacul cu pricina, unde erau îngropate inelele.

Acum, Lupul Năzdrăvan ce-a făcut în grajd ?

Pe la miezul nopții, el începu să urle așa de furios, încât străjile palatului luându-se de gânduri, alergară să vadă ce-i.

Dar, în grajd, unde știau bine că se află numai Calul-Galben-de-Sub-Soare, sub strașnică pază, ce găsiră ?

Cum deschiseră poarta grajdului, deodată se năpusti peste ei o fiară sălbatecă, trântindu-i la pământ. N'apucă să-și dea bine seama ce se petrecu, că fiara o luase la sănătoasa, pierind din ochii lor....

Nici străjile, nici însuși Negru Impărat, n'au putut să afle vreodată cum și ce fel s'au petrecut lucrurile.

Și nimeni nu a știut, că asta fusese cea din urmă ispravă a Lupului Năzdrăvan, care se prefăcuse rând pe rând : în zână și în cal.

Și, iacă așa, rămase Negru Impărat : și fără Pasăre Brebeneagă și fără Cal-Galben-de-sub-Soare.

După ce scăpă așa cum scăpă, lupul tot gonind, îl ajunse din urmă, pe Niculiță.

— Hei, voinice, ți-a plăcut cum te-am slujit?

— Sunt prea mulțumit și te voi răsplăti după cum meriți, căci te voi ține în palatul meu și te voi griji ca pe un frate.

Când lupul auzi una ca asta se grăbi să-i răspundă:

— Ba, nicidecum voinice! Eu mă voi întoarce în codrii mei, ca să trăiesc, unde m'am născut și am crescut. Iar tu, n'ai decât să te duci la palatul tău, unde te-ai născut și ai crescut. Eu mă legasem să-ți slujesc pentru că și tu m'ai scăpat dela moarte. Și încă mai sunt dator să-ți slujesc. Acuma la despărțire, îți dau un singur sfat: decâteori vei fi în primejdie, tu doar să te gândești la mine și eu voi răsări ca din pământ lângă tine.

Nu termină bine vorba și lupul se făcu nevăzut.

După asta, Niculiță își urmă drumul în voie până la cele trei răspântii, unde era copacul, cu inelele îngropate.

Ajunghând acolo și căutând la locul știut, găsi toate inelele așa cum erau puse și când le văzu își aminti de frățiorii săi zicându-și: „Ah! bieții mei frați, încă se obosesc alergând în zadar, după Pasărea Brebeneagă“.

Luând inelele, porni pe drumul dinspre miazănoapte.

Și mergând cinci zile și cinci nopți defte de un han, unde găsi pe fratele său cel mai mare, care ajunsese slugă la hangiu. Mirându-se mult de soarta frățiorului îl întrebă îndurerat:

— Bine, frate, în loc să fi în căutarea păsării, tu așa treabă ai ajuns să faci?

Iar frate-său i-a răspuns:

— Hei, Niculiță, am umblat mult, fără seamă, după Pasărea Brebeneagă, dar n'am dat nici măcar de numele ei.

Tu, barem, ai făcut ceva?

— Eu, — răspunse Niculiță — în drumul meu am și auzit de pasăre și am și găsit-o. Și, acum, nu ne mai rămâne altceva de făcut, decât să mergem amândoi în căutarea fratelui nostru cel mijlociu, ca să-l găsim, unde l-am găsi, și să ne întoarcem cu toții acasă.

A doua zi, flăcăii părăsiră hanul și ajungând la răspântie, apucară de data asta pe drumul dinspre răsărit. Merseră ce merseră și după șapte zile și șapte nopți ajunseră la gura unei păduri mari, unde căsiră pe fratele mijlociu.

Mult se mirară, când își văzură frățiorul în cocioaba unei vrăjitoare. Își povestiră apoi toți, unul altuia, câte li s'au întâmplat. Cei doi frați nenorocoși se minunară de cele povestite de Niculiță. Dar, când văzură : Zâna Zânelor din Cornul de Aur, Calul-Galben-de-sub-Soare și mai ales mult dorita Pasăre Brebeneagă — nu le părură de loc bine. — Deaci 'nainte, ura de frate se strecură ca otrava în sufletul lor. Și un singur gând îi chinuia : *cum să-l piardă pe Niculiță...*

Își aduseră aminte că, în drumul lor, se găsește un puț părăsit și foarte adânc. Chibzuiră, că este mai bine a-l arunca în acel puț, decât a-l omori. Zis și făcut.

Ajungând la puț și fiind iarbă înaltă și multă crescută peste gura puțului, încât îl acoperea deabinelea, ei se prefăcără că se joacă, până îl îmbrânciră în puț.

Bietul Niculiță, alunecă pe gura puțului și... nu se mai văzû.

Cei doi frați ticăloșiți, frecându-și mâinile, se bucurară de isprava asta, socotind că așa au scăpat de el. Se învoiră între ei : cel mare să ia zâna, iar cel mijlociu să ia calul. Apoi se înțeleseră să spună tatălui Împărat, o minciună ticluită, și anume, *că numai el amândoi, au găsit și cîdus Pasărea Brebeneagă.*

Cât privește despre Niculiță, au să spună că nu i-au mai dat de urmă, din ziua în care și-au ales drumurile.

O porniră, deacu, vârtos la drum, nerăbdători să se arate cât mai de grabă în fața tatălui Împărat.

Intr'un revărsat de zori, ajunseră în sfârșit acasă.

Împăratul când își văzu feciorii, după atât amar de vreme, plânse de bucurie și-i îmbrățișă cu dragoste părintească.

Mare i-a fost bucuria, când primi, din mâinile lor, Pasărea Brebeneagă.

Bucuria lui sporî și nu-și crezû ochilor, când, alături

de Pasărea Sfântă, mai văzu și pe Zâna Zânelor și pe Cal-Galben-de-sub-Soare.

Dar, când veni vorba despre Niculiță, și auzi ce auzi chiar din gura lor, întristarea îi fu atât de mare, că nu mai știa ce să creadă !

Vestea sosirii feciorilor cu Pasărea Brebeneagă, se întinse repede ca fulgerul în toată împărăția.

Împăratul poruncește să adune poporul, pentru sfîșirea bisericii.

Pasă-mi-te, cu Pasărea Brebeneagă nu eră lucru curat, căci — în ziua sfîșirii bisericii — ea *nu mai putu să cînte* ! Tot așa se întîmplă și cu Zâna Zânelor, care odată cu Pasărea Sfântă — își pierdu și ea graiul !

Să oprim oleacă povestea aici și să vedem ce s'a mai întîmplat cu bietul Niculiță.

*

Inimosul de Niculiță — sărmanul — stătu mult timp în fundul puțului, unde-l aruncaseră frații lui.

Intr'o bună zi, nici el nu știe cum, îi veni deodată 'n minte *Lupul Năzdrăvan*. Și, ca printr'o minune, în aceeaș clipă, se și ivi sus, pe ghizdurile de piatră ale puțului, chiar lupul !

Și-unde îmi începui să urlu fiara, cât îi lua gura, de răsunară toți codrii și văile munților.

Întîmplător, tocmai treceau pe acolo, niște care cu poveri, dela rosturile lor. Cărușaii, bănuind că lupul nu urlă de geaba, se apropiară și auzind glas de om venind ca din fundul pămîntului, se opriră locului : Deslegară funiile dela coarnele boilor, le înnodară și făcură o frînghie lungă. La unul dîm capetele frînghiei, prinseră un căluș de lemn.

Cu ajutorul frînghiei, oamenii ăștia izbutiră să-l scoată pe bietul Niculiță la fața pămîntului. Il ospătară cu de-ale mîncării și cu ce mai aveau la ei de-ale băuturi.

Voinicul, flămînd și însetat după atîta ch'n, se învioră, simți cum îi vin puterile, și mulțumî d n n mîă ășlor oameni ai lui Dumnezeu, pentru fapta lor creștinească.

Carele se depărtară cu oamenii, la rosturile lor.

Niculiță, văzându-se iarăși în fața Lupului Năzdrăvan, se bucură ca de-o veche și norocoasă tovărășie.

Lupul glăsui :

— Hei, voinice, ai putea să-mi spui și mie acum, ce-ai făcut cu Pasărea Brebeneagă, cu Zâna Zânelor și cu Calul-Galben-de-sub-Soare ? !

Niculiță, pune ochii 'n pământ și — de amărăciune și durere, — nu răspunse nimic.

Lupul, adăugă :

— Lasă, voinice, totul, iarăși pe seama mea, și-ai să vezi cum o să ieșim noi, cu bine, la capăt.

În zare, se ridica un nor de fum dela o laie de țigani, care tocmai poposiseră cu corturile lor într-o vâlcea.

Lupul făcu ce făcu, se duse într'acolo și se înapoie cu o tobă, cu un lanț și cu niște strae vechi, de ursar.

Pe dată, Lupul Năzdrăvan dându-se de nouă ori peste cap, se prefăcu în urs. Iar Niculiță, îmbrăcând straiile de ursar, luă ursul de lanț și pornește de-adreptul spre palatul tatălui Impărat.

Când ajunse la poarta palatului, Niculiță începu să bată daireăua, iar ursul să joace...

Curtenii și oștenii se strânseră, într'adevăr, ca la urs.

Zâna Zânelor, cea crescută de nouă babe, în corn de aur, — când văzu pe ursar, — numai ea singură, din tot lumetul adunat, recunoscă sub straiile ursarului, pe Niculiță — dragostea ei.

Între timp, sosi și Impăratul nedumerit de atâta zarvă.

Zâna Zânelor îl întâmpină, râzând și bătând din palme. Ea se apropie de Impărat și, — ca printr'o minune — prinzând glas, îl rugă destul de stăruitor să îngăduie ursarului să rămâie aci, la curtea împărătească.

Impăratul, știind-o fără grai, rămase uimit de minunea asta. Fericit că — deaci încolo — poate vorbi cu Zâna, îi făcu pe voie. Așa că ursarul și ursul rămaseră la palat.

Ursarul jucă ursul o zi, două, trei. Iar a patra zi, când Impăratul voi să-l răsplătească, Zâna Zânelor îi zise :

— Impărate, de-ai ști ce știu eu, nici toată împărăția

nu ți-ar ajunge ca să plătești, bucuria ce ți-a făcut-o ursarul.

Vorbele Zânei îl puse pe gânduri și o întrebă mirat :

— Ce vrei să spui cu asta, fata mea ?

Și-atunci, Zâna îl lămuri :

— Impărate, ursarul din fața noastră, nu e altcineva decât Niculiță, fiul Măriei Tale... El este acela care m'a scăpat pe mine cu vieață din robia celor nouă babe. Și tot el este acela care a izbutit să ia Calul-Galben-de-sub-Soare dela Roș Impărat, precum și Pasărea Brebe-neagă dela Negru Impărat.

Impăratul simte că i se ridică o piatră de pe suflet.

De fericire, nu mai văzu nimic în fața ochilor săi...

Făcu doar un semn, și toată lumea se îndepărtă.

Acuma, Impăratul își îmbrățișă cu multă dragoste părintească fiul neprețuit.

Niculiță îi povesti de-a fir a păr, toate păcăniile și toate primejdiile, prin care a trecut de când a plecat în lume după pasărea sfântă, și până a găsit-o.

Îi mai povesti și faptele de ocară ale fratelui mare, care ajunsese slugă la hangiu, precum și ale fratelui mijlociu care — din slăbiciune pentru femeii — ajunsese și el de răs la o cotoroață de babă ademenitoare...

Iar când mai povesti și despre ticăloșia lor, cum l-au îmbrâncit în puț ca să scape de el — și cum l-au părăsit acolo, ochii bătrânului se umeziră în lacrimi de foc...

De îndată, Impăratul chemă pe cei doi feciori ticăloșiți, ca să-i puie față cu Niculiță. Și îi mustră aspru pe amândoi, vorbindu-le așa :

— Pentru cele făcute de voi, nici Dumnezeu nu vă poate ierta. Rea purtare ați avut în lume !. Iar, la întoarcere, greu păcat ați făcut cu fratele vostru, Niculiță, nesocotiților ! Deacum încolo, nici nu meritați să-i treceți calea !. Voi nu mai sunteți frați cu el !. Eu nu vă mai socotesc fiii mei ! Plecați procleșilor, chiar acum, din palatul în care v'ați născut și în care degeaba v'am crescut !. Și blestem greu pe capul vostru să cadă :

*Să n'aveți nici tihnă, nici odihnă, oriunde veți
rătăci în lume !..*

Să n'aveți parte de nicio bucurie !..
Și să nu puteți trăi, decât din mila altora !..

.

Cei doi feciori netrebnci, văzându-se alungați din casa părintească, parcă fulgerați de mânia blestemului, se duseră. Și duși au fost...

A doua zi, la palatul însořit, lume după lume începu să curgă, de se umplu toată curtea și mai rămăsese și pe din afară.

Poporenii veniseră pentru sfințirea bisericii împărătești, la care lucraseră patruzeci de meșteri neîntreçuți, vreme de patruzeci de ani în șir; și pentru care împăratul cheltuisese tot venitul împărăției.

Biserica mare, înaltă și frumoasă, cu turnurile suflate în aur, era zidită pe un deal, de unde se putea vedea până hăt departe, peste împărățiile vecine.

Când soarele se ridicase ca la trei sulți pe cer, tot lumenul pornește, în frunte cu preoții, spre biserică.

Și când sosi Împăratul cu Niculiță, lumea nu mai contenea strigând: „să ne trăiască Împăratul cu feciorul“!..

Dar mare fu bucuria poporenilor, când văzură Pasărea Brebeneagă cu toate ale ei !

În biserică, Împăratul se așeză pe un jilț de-argint.

Niculiță sta la dreapta, ținând în mână o colivie de aur, în care se vedea Pasărea Brebeneagă.

După ce preoții terminară sfânta slujbă, Împăratul făcând un semn vesti mulțimii că Pasărea Brebeneagă va cântă... pentru sfințirea bisericii.

Lumea nu-și mai luă ochii dela pasărea sfântă.

Niculiță deschise colivia de aur... și Pasărea sbură peste capetele tuturor drept credincioșilor, oprindu-se chiar deasupra iconostasului.

Simțindu-se slobodă, pasărea bătu de trei ori din aripă, deschise ciocul... și începu să cânte. Și cântă ea, atât de frumos și atât de minunat, ca și îngerii lui Dumnezeu.

Dar, după ce pasărea sfârși de cântat o lumină,

argintie se pogorî de sus, peste prestol. Eră Duhul Sfânt...

Toți mirenii se înfricoșară, neștiind de unde izvoră atâta lumină orbitoare. Ridică privirile și se uitară în sus, spre iconostas, la Pasărea Brebeneagă.

Abia acum, lumea își dă seamă că pasărea adusă de Niculiță este o minune dumnezeiască...

Dupăce pasărea încetă cântarea ei sfântă, preoții tot-mai voiau că trebuie să cânte troparele. Zadarnic încercară ei să cânte, că nu putură deschide gura. Toți amuțiră, de parcă erau fermecați !

Pe semne, Dumnezeu Atotputernicul orânduise ca : *numai Pasărea Brebenagă să poată cânta la târnosirea bisericii. Și nimeni în afară de ea !*

Împăratul, uimit de ce-i auziră urechile și de ce-i văzură ochii, îngenunchie, smerit, împreună cu Niculiță. La fel, făcû și poporul întreg.

Pasărea Brebeneagă fâlfâi, acumă, încă de trei ori din aripi, în semn că sfințirea bisericii se făcuse și că slujba sfântă s'a terminat. Apoi, sburând depe iconostas, ea se lăsă pe umerii lui Niculiță, de unde sbură la loc în mândra ei colivie de aur.

Poporenii se ridică toți, în picioare, și se dau, acumă, la o parte ca să iasă din biserică, mai întâi Măria Sa Împăratul.

Și așa s'a făcut sfințirea bisericii, cu ajutorul Pasării Brebenege.

Poporul era fericit, știind că, de acum încolo, este voie să se închine și să se roage lui Dumnezeu, în biserica cea nouă.

Iar Roș Împărat, mulțumind Celui de Sus, dă poruncă la curteni să cheme toată sărăcimea din împărăție la un praznic mare cum nu s'a pomenit nici în povești.

Și veniră, din toate colțurile împărăției, și tineri și bătrâni, unii mai sărmani ca alții. Așa că sărăcimea, pentru întâia oară, odată ca niciodată, s'a văzut săturată, la o masă atât de belșugată : în colaci, în fripturi și vinațuri trase cu tâlcul din butile cramei împărătești.

A treia zi, dis-de-dimineată, Niculiță se sculă și se găti ca de nuntă. Iar după răsăritul soarelui, se înfățișă tatălui Împărat. Il găsi în sala tronului său de aur, răsfoind o carte veche.

Niculiță, aplecându-se până la pământ, rugă pe tatăl său să-i dea voie ca să se căsătorească cu Zâna Zânelor.

Tatăl, fericit, făcu pe voia singurului fiu ce mai rămăsese pe lângă bătrânețele lui.

Niculiță sărută mâna părintelui iubitor și, ieșind din sala tronului împărătesc, se duse drept în iatacul unde Zâna Zânelor îl așteptă cu multă nerăbdare.

El intră binișor, mergând în vârful picioarelor, ca să nu fie simțit. Dar zâna, căreia nu-i dăduse ochii în gene, se plimbă de colo până colo, presimțind întoarcerea lui îmbucurătoare.

Și iată-l pe Niculiță vesel, aducând binecuvântarea părintească a tătâni-său, pentru căsătoria lor. De bucurie, nu-și mai găsea loc pe fața pământului. Amândoi se îmbrățișară lung și se sărutară cu înfocare

Nunta lui Niculiță a fost sorocită într'o Duminică de toamnă, cam după culesul viilor. Odată începută, petrecerea ținu tot într'un chiu, nouă săptămâni în șir....

Și ce mai de daruri de nuntă, primiră mirele și mireasa ! Unele, mai împărătești ca altele. Dintre toate darurile împărătești, cel care le umplea sufletul de bucurie a fost *colivia de aur cu Pasărea Brebeneagă*.

La nunta lor împărătească, n'au lipsit nici cei doi prieteni nedespărțiți care, în căutarea Pasărei sfinte, l-au însoțit mereu, l-au ajutat și l-au scăpat pe Niculiță ori-decâte ori primejdia era mai mare. Erau : Cal-Galben-de-sub-Soare și Lupul Năzdrăvan.

Calul nu-și mai schimbă stăpânul, ci rămase mai departe să slujească pe voinicul fericit.

Iar Lupul, după ce-și luă rămas bun dela Niculiță, o pornește întins spre codrii lui dragi, de care nu se putea despărți niciodată, pentru nimic în lume.

Am uitat să spun că, la nuntă, s'a întâmplat să fiu și eu de față. Că de nu eram și eu, pe vremea aceea acolo, apoi nici până astăzi n'aveați de unde s'auziți povestea minunată cu Pasărea Brebeneagă.

*Și 'ncălecai pe-o șea de-argint,
Ca să fiți siguri că nu mint.
Și 'ncălecai pe-o șea mai nou,
Ca să vă spun povestea nouă.
Și făcui, iute, ochii roată,
Ca să vă spun povestea toată.....*

.
.
.

—

Fiica cea mică a împăratului Albastru

Din vremea de demult, — pe când vorbeau păsările și sburau jivinele pământului, — deatunci, se povestește despre Împăratul Albastru, care avea nouă fete, frumoase... zâne, nu altceva!

Și bătrânii, se minunau de strălucirea frumuseții lor. Iar Măria Sa Împăratul, era în al nouălea cer de fericire.

Zmeii, din toată lumea, fără de astâmpăr, dădeau târcoale palatului și stăteau la pândă, .. Dar, păs să poată pune mâna pe vreuna din ele! Căci erau ținute în odăi, cu uși ferecate în lacăte grele de aur.

Se lupta, bietul Împărat, împotriva firii omenești: deh!.. o fată frumoasă nu-i tocmai, tocmai ușor, s'o ții, ca pe un mărgăritar „sub cheie“, într'un sipet de fier.

Zmeii, de ciudă că nu puteau să răpească pe cele nouă surioare, au ținut un sfat în peștera lor din creerii munților. Și, în cele din urmă, au găsit mijlocul de a le fură inima... Și au trimis pe vrăjitoarea Spaima-Pădurii să le zăpăcească mințile și să le fure inimile pentru ei.

Spaima-Pădurii, nu numai că primi cu plăcere însărcinarea dată de către Zmei; dar, cu o dibăcie mai drăcească decât oricând, găsi farmecul cu ajutorul căruia să împlinească dorința arzătoare a zmeilor.

Și porni Spaima-Pădurii, într'o cărje și-un picior, pe drumuri neumblate, de soare neluminate...

Și-a umblat ea, cale lungă, până ce a ajuns în împărăția lui Albastru-Împărat.

În una din cele multe păduri străbătute, Spaima-Pădurii avu grije să se prefacă în zână, ca să nu fugă nimeni din calea ei...

În revărsatul zorilor, când cele nouă fecioare obișnuiau să se scalde în lacul din grădinile palatului, Spaima-Pădurii, nezărită de nimeni, se furișă până la lac, în care turnă, dintr'un urcior, licoarea blestemată... Și apoi, ea pieri în negura zărilor.

.

Dela o vreme, nu se știe cum și ce fel, Împăratul începu să se arate cu totul schimbat, căci mereu se plimbă decolo până colo... de supărare ! Și nu mai îngăduia nimănui să intre să-i vorbească. Sufletul i se turburase... Și cine știe ce amare bănueli otrăveau inima lui de tată îngrijorat !

Nimeni n'avea de unde să afle ce gânduri negre îl chinuiau.

Intr'o zi, sfetnicul cel mai bătrân dintre bătrâni, văzându-l câtu-i de trist și abătut, cutează să intre la Împărat și să-l întrebe :

— Mărite Impărate ! Imi iau îndrăzneala să-ți vestesc că toți curtenii sunt îngrijorați de sbuciumul în care ți se sbate inima. Rogu-te ! spune-mi măcar mie, mâna ta dreaptă de totdeauna, ce gând ascuns te muncește ?!

— Ehe !... durerea care îmi roade inima, răspunde Împăratul, este așa de adâncă, încât nimeni, dintre voi nu mă poate ajuta !

Nu știu cum se face că fetele mele, azi îmbracă rochiile noui-nouțe, iar a doua zi, le găsesc cu ele zdrențuite.

Degeaba, am orânduit străjile cele mai credincioase, ca să păzească toate intrările și ieșirile palatului, doar — doar oiu află ceva. Și totuși, n'am lămurit nimica !

— Dacă îmi îngăduie Luminăția Ta, să-mi spui și eu cuvântul, ar trebui Mărite Impărate, să dai sfoară în țară că, acel ce va deslega taina asta, adică, unde și cum își rup, fiicele Măriei Tale, straele ; aceleia îi vei da de soție pe una din ele, precum și jumătate din împărăție.

Împăratul, la auzul celor spuse de înțeleptul sfetnic, tresări de bucurie că, în sfârșit, va putea ști adevărul.

Pe dată, crainicii trâmbițară pitacul împărătesc, în cele patru părți ale lumii.

* * *

— Mulți crai și prinți luminați, de peste mări și țări, își încercară priceperea și istețimea. Dar fără niciun folos...

Atunci, Împăratul, desnădăjduit, dădu din nou răvașe; de astă dată numai în cuprinsul împărăției, ca să vină la curtea împărătească, oricare dintre supușii săi, s'ar încumeta să deslege taina celor nouă fete ale lui.

.

Într'una din zile, ajunse vestea până și'n Dumbrava Zânelor, unde își păștea turma de mioare, un ciobănaș.

Nu stătu mult pe gânduri, și ciobănașul porni către curtea împărătească, hotărît să împlinească el dorința Împăratului Albastru.

La ieșirea din Dumbravă, îi aținu calea Zâna-Zânelor.

— Unde a pornit Voinicul Plaiurilor? Nu cumva merge spre palatul lui Albastru Împărat?

— Chiar într'acolo... ca să-mi încerc norocul — răspunse ciobănașul.

— Ca să izbândești, voinice, ține coala și păstrează-ți acest caval. Și orideeăteori vei fi la nevoie, tu să câști din el, și atunci, mintea ți se va lumina.. și lesne vei scăpa din orice încurcătură.

* * *

Pe înserate, Voinicul Plaiurilor ajunse la curte și se înfățișă Împăratului, care, văzându-l așa cum arăta, nu putu să-și ascundă neîncrederea în înțelepciunea unui om de rând, îmbrăcat cu o sărică mișoasă:

— Te-ai gândit bine, voinice, când ai cutezat să te iei la întrecere cu atâția feți de Împărat, care își pierdura capul, din nesocotința lor ? !..

La vorbele Impăratului, ciobanul nostru, fără să-și piardă cumpătul, răspunse cu dârzenie :

— Da, Impărate!... Am auzit și știu bine porunca pe care Luminăția Ta a dat-o. Totuși, mă încumet să fac eu ce n'au făcut toți Craii și Prinții de peste cele nouă mări și țări.

Doar știu că, de nu voi izbuti, unde îmi stau picioarele, îmi va sta și capul !

Dar, Măria Ta ! Am și eu, acum, o rugămintă : *să mi se îngăduie să dorm, numai trei nopți la rând, lângă iatacul domnițelor.*

Impăratul, văzând că ciobanul are să fie mai cu cap decât cei dinaintea lui, dete ordin să i se împlinească vrerea.

Chiar în aceeaș noapte, ciobanul își făcu, pe îndelete, culcușul, lângă iatacul fecioarelor.

Cum îl văzură, domnițele au priceput că ciobănașul e trimis de tatăl lor, ca să le păzească.

Pe la miezul nopții, sora cea mică, dete cu piciorușul ei în cioban, ca să-i încerce somnul.

Ciobanul, înțelept din fire, că se întoarse pe partea cealaltă... și adormi sforăind, de credeau domnițele că nu se mai trezește până dimineață.

Ba, una din ele, și spuse :

— Las', ciobane, că îndrăzneala ta ai s'o plătești, și tu cu capul, ca să nu mai cuteze și alt prostănac!...

Ciobanul, mai treaz chiar decât ele, era numai urechi...

El știa una și bună : *să afle cum și unde își rup, ele, straele ?*

Domnițele se lăsară amăgite de somnul ciobanului, și o sbughiră pe o ușă dosnică știută numai de ele...

Voinicul Plaiurilor, ca un câine de târlă, se și luă după ele. Și, amintindu-și de sfatul Zânei Zânelor, scoase cavatul dela brâu .. și abia flueră duios, din cavat, că dintr'odată ciobănașul se și prefăcu într'un fluturaș auriu... Iar, ca să nu fie lesne zărit, își alese loc de popas : cărarea dintre cosițele domniței, care era cea mai mică, mai dragăstoasă și mai mintoasă dintre surori.

Au mers ele ce-au mers, cu fluturașul auriu în cosi-

tele spic de grâu, până ce-au ajuns în Pădurea de Aramă.

Fluturașul, sbură din cosițele domniței și se opri pe o creangă. Acuma, se prefăcu iarăși în cioban, și rupse o rămurică de aramă... În acelaș timp, pădurea fu cutremurată de un țipăt înfiorător !

Fetele se spăimântară !...

Cea mică spuse către celelalte :

— Bine ar fi, dragile mele surioare, să ne întoarcem.

Căci presimt că n'are să ne fie a bine !

Ea a zis, ea 'a auzit...

Domnițele își vedeau mereu de drum, înainte.

Iar ciobanul, prefăcându-se iarăși în fluturaș, își luă din nou locul tot între cosițele domniței celei mici.

După un drum lung și obositor, ajunseră în Pădurea de Argint, unde poposiră o leacă.

Și iarăși fluturașul nostru luă chip de cioban ; rupse o rămurea de argint ; și pădurea scoase un țipăt mai înspăimântător !

Fetele încremeniră !...

Sora cea mică le spuse din nou :

— Dragile mele surioare ! Nu treceți așa ușor peste semnele ce ni se arată ! Că n'are să ne meargă cu noroc .Ar fi bine, să ne întoarcem cât mai curând, acasă !

Dar nici de data asta, surorile n'ascultară de surioara lor mezină. Și, tot mergând, fără contenire, ajunseră, însfârșit, în Pădurea de Aur, unde ciobanul făcu la fel, ca în celelalte două păduri.

.

Pădurea de Aur eră atât de mare, că se întindea hăt ! departe, până la țărmul Mării de Smarald...

Acolo, fetele erau așteptate de zmei, care le urcau într'o luntre împodobită cu flori de trandafir ; și le treceau pe țărmul celălalt.

Acolo, în fundul unei peșteri uriașe, se află castelul zmeilor. In sala cea mare a castelului, erau întinse mese cu mâncăruri și vinațuri alese. Aici, se ospătau cele nouă

fete împreună cu zmeii, care jucau voinicește cu ele, în cântecul lăutarilor... până ce straietele se sdrențuiau pe ele.

Domnițele erau încununate cu flori de iasomie. Pe una din florile cununei de pe fruntea domniței celei mici, ședea ciobănașul prefăcut în fluture, și se minună de toate cele ce vedea, fără să uite de legământul lui cu Albastru Impărat.

Petrecerea și jocurile, luând sfârșit, domnițele luară calea întoarsă, spre palatul tatălui lor.

Pe drum, domnița cea mică spuse celorlalte surori că, în timpul ospățului, i s'a furat *furculița* dela masă, iar, în timpul jocului, i-a mai pierit *batista* și un *pantofior*...

De astă dată, cu toatele se îngrijorară de semnele astea!.. Și nu mai știură ce să creadă.

* * *

Ciobănașul avu grijă s'o pornească singur la drum; și zorind, ajunse la ușa iatacului, cu mult mai înaintea fetelor.

Iar, când sosiră ele, ciobănașul dormia sforăind.

A doua zi, ciobanul fiind chemat de Impărat să-i spună ce-a văzut și ce-a auzit, îi răspunse:

— Măria Ta! Chiar acuma, încă nu pot spune nimic! Pe mine, să mă întrebi și-ți voi istorisi totul, numai la sfârșitul celor trei zile.

* * *

A doua seară, fetele plecară iarăși spre castelul zmeilor. Și... ciobanul prefăcut în fluturaș, — după ele.

Domnițele petrecură acolo, mai mult decât în noaptea întâia, și se înapoiară acasă, unde găsiră iarăș pe ciobănaș sforăind, în somn adânc, la ușa iatacului.

Însfârșit, sosi și ziua a treia, care era tocmai ziua împlinirii sorocului pentru sarcina cea grea, pe care ciobanul și-o luase față de Impărat.

Domnițele, ca în toate celelalte nopți, plecară spre

castelul fermecat al zmeilor. Ciobanul nu le pierdu o clipă din ochi.

La înapoiere, domnița mezină spuse celorlalte :

— Să știți, iubitele mele surori, că, și în noaptea asta, mi s'a furat ceva. Imi lipsește inelul! . . . Nu știu cine se ține mereu de capul meu.

Să fie, oare, ciobanul?! . . .

— Noi nu credem să fie tocmai ciobanul ăsta, în stare, să afle taina vieții noastre — răspunseră, toate deodată.

Apoi, fetele se culcară și dormiră în iatacul lor.

Și în noaptea asta, ciobanul dormea tot la locul știut.

În dimineața zilei următoare — adică a patra dela legământul ciobanului față de Albastru Împărat — toată curtea forfotea de curtenii nerăbdători să vadă ce ispravă a făcut ciobanul.

Toți se întrebau ce are să se mai întâmple și cu ciobanul.

Va avea, și el, oare, soarta atâtor Crai și Prinți? Va plăti, și el, cu capul, îndrăzneala de a încercă să deslege taina celor nouă domnițe?

* * *

Pe când Împăratul se îndrepta, către locul judecății, se auzi o larmă mare, la porțile palatului.

Ce eră, acolo?

Un țigan venise și cerea, cu tot dinadinsul, să fie adus în fața Împăratului.

Albastru Împărat, nedumerit de nesocotința ciroiului, porunci străjilor să-l aducă înaintea lui.

Împăratul îl întrebă :

— Dar, tu, țigane, ce cauți aicea, nepoftit de nimeni ? !

— Hapoi, să trăiești, Luminată Hîmpărate, eu sunt hăla, care am omorât ticăloșii hăiă de zmei ce și-au bătut joc de fetele tale ! Bătu-i-ar, Dumnezeu și Maica Precistă să-i bată, azi și mâine !

Huie ici, limbile lor !

Huie, și sângele lor, pe țealele mele ! . . .

Toată lumea rămase uimită : și Împăratul și curtenii . . . și cele nouă domnițe . . .

Când, Împăratul trebuia să-și rostească cuvântul, domnița mezină, scârbită de obrăznicia baragladinei îl roagă pe tatăl Împărat să-i ceară ȣiganului și alte semne de vitejie.

— Tată ! dacă nemernicul ăsta de ȣigan spune că el a ucis pe zmei, atunci să-mi dea : *furculița, batista, pantofiorul și inelul* . . . ce mi-au fost luate în nopțile trecute !

ȣiganul o sfecli . . .

Din tuciuriu, se făcu galben ca frunza de toamnă . . . Ba, ceva mai mult, amuțise deabinelea.

Ciobonul nu-și mai putu stăpâni mânia . . . și ieși drept înaintea împăratului:

— Măria Ta ! Lăpădătura asta de om. minte !

Eu am fost acela, care le-am urmărit pe domnițe, pas cu pas, trei nopți dearândul. Și, drept mărturie, iată cele trei rămurele : din Pădurea de Aramă, din Pădurea de Argint și din Pădurea de Aur !

Eu am omorât zmeii ! . . . și iată cele nouă *vârfuri* de limbi, nu *cotoarele* din mâna cioroiului !

Eu i-am luat domniței : *furculița, pantofiorul, batista și inelul*. Iată-le, Măria Ta !

Fetele, când auziră cele spuse de ciobănaș, s'au luminat . . . Și strigară tare ca să audă toată lumea :

— Tată ! Ciobanul a spus adevărul ! El a spart farmecul și ne-a scăpat din ghiarele zmeilor !

.

.

Împăratul văzând și văzând, cum stau lucrurile, porunci argaților, să aducă, pe dată, din grajdurile palatului, doi armăsari sirepi . . .

Tot din porunca Măriei Sale, argații legară pe ȣigan de cele două cozi ale sirepilor . . . și, dându-le bice, strigară cât îi ținea gura :

— Hi ! tu roibule, la baltă !

Și tu murgule, la munte !

Ca ȣiganul să nu mai mintă ! . . .

Cât ai clipi din ochi, bietul țigan sfâșiat în două, pieri . . . și nu mai rămase din el nici numele.

Pe când ciobănașul nostru, ajunsese să se însoare cu fata cea mică, mintoasă și frumoasă — ruptă din soare — a Împăratului Albastru, luînd în stăpânire, tot-odată, și jumătatea de împărăție.

Dar, când lui Dumnezeu îi place fapta omului, știe să-i arăte toată grija, toată dragostea și mila Lui...

Împăratului Albastru, numai bătrânețea i-a frânt vieața, și l-a suit în raiul celor iubiți de Dumnezeu.

Și cine eră mai vrednic să urce pe tronul lui ?

Poporul, care prinsese atîta dragoste de Ciobănaș, l-a așezat pe tronul împărăției, unde acum acolo, și până azi mai curge pe toate drumurile și pe toate căările miere și lapte și unde nevoile păs de le-ai mai putea afla !...

Aș mai spune multe și de toate

Dar, nu vreau să-ți fac inimă rea fîrtate.

Că, mult și bine, de-om trăi

Minte, ca a ciobanului n'om mai găsi !

Cum Dodiță a răpus pe necuratul.

In vremea de demult, trăia o babă și un unchiaș, care își duceau zilele într'o colibă din inima unui codru des. Și mai aveau un nepot, un băiețandru isteț și chipeș, pe nume Dodiță, rămas de mic copil, orfan.

Și-l crescură moșnegii, ca pe copilul lor.

Depart de lume, trăind doar prin poenele pădurilor, în tovărășia fiarelor... Dodiță ajunsese, încă dela doisprezece ani, un voinic cât un flăcău de însurătoare.

Dela o vreme, tăifăsuiau unchieșii, toată noaptea : cum ar face, cum ar drege, să-i găsească nepotului, un rost mai a cătărei.

Până când, într'o zi, moșneagul luă o hotărîre, și-i zise babei :

— Bine ar fi să dăm copilul la un meșteșug oarecare. Căci numai așa va putea trăi, mai cu înlesnire, când se va face mare.

Incuviință, și baba, astă socoteală a unchiașului și nici Dodiță nu cărti împotriva dorinții lor, cu toate că îi venea greu să se despartă de codrii lui dragi.

Ș'apoi, când veni ziua ca să plece spre târgul din vale, unde trebuie să-i găsească unchiașul un meșter lui Dodiță, se sculă baba, din zorii zilei, pregăti băiatului legăturica cea cu primeneli, niscaiva turte coapte în spuză și altele de ale gurii.

Fără multă zăbavă, unchiașul și nepotul o porniră la drum. Baba îi petrecu cu ochii, până nu se mai văzură ; că tare greu îi venia să se despartă de Dodiță al ei.

Merseră ce merseră, până au ajuns la marginea unei păduri, de unde se deschidea drum drept spre târgul din vale.

Acolo, în luminișul din mijlocul pădurii, în apropierea unui puț părăsit, poposiră. Și, cum era vremea amiezii, mai îmbucară câte ceva din merindele luate de acasă. Iar apoi, moșneagul se așeză la umbra unui copac rămuros, și prinse a se odihni, la răcoare, câteva ceasuri...

Dodiță îi păzea somnul, cu gândul la ce are să facă și ce are să dregă, de aici încolo.

Dar unchiașul nici nu apucă să aștească, și oftă din adânc : of ! of !...

Cât ai clipi din ochi, în gura puțului din apropiere, se ivi o *jumătate de om*. Căci altceva nu putea fi arătarea aceea care sări ghizdurile puțului și se îndreptă îndată, spre locul unde odihneau moșneagul și Dodiță.

Mic și schiop, cu o cocoasă mare și adus de spate, cu părul creț și lung, de-i acoperea o parte din obraz, mai mult târîndu-se decât mergând, jumătatea de om zise către moșneag :

— Hei ! moșulică. Iată-mă's ! Am venit. Și tare aș vrea să știu pentru ce m'ai chemat ?

Moșneagul, mai întâiu nu se putu dumeri, apoi, uimit, îi răspunse :

— Vai, de mine, taică ! Pe legea mea, că eu nici nu te cunosc, nici nu te-am chemat !...

Atunci, jumătatea de om prinse a chicoti batjocoritor :

— Ha ! Ha ! Ha !... Doar tu m-ai strigat mai adinea-ori, când oftai. Căci tocmai așa mă cheamă și pe mine : „Of-Of.“ — Și am venit să-mi spui ce păs ai ? Incotro te duci ? și ce rost ai pe meleagurile astea ?

Unchiașul nostru parcă mai prinse curaj și se hotărî să-i spună totul :

— Uite, bădie ! Mă duc la târg, cu nepotul meu. Vreau să-l bag la stăpân. Să învețe și el un meșteșug, de copil, ca să poată trăi mai cu rost, când o fi mare.

Jumătatea de om răspunse :

— Dacă ăsta ți-e păsul, nici că puteai să faci treabă mai bună, decât întâlnindu-mă și înțelegându-te cu

mine. Lasă-mi mie băiețandru tău, numai un an de zile; și îl învăț toate meșteșugurile din lume, nu unul singur. Și, apoi, el își va alege pe acela care i-o plăcea mai mult.

De azi într'un an, vei veni tot în acest loc, și să strigi de trei ori: Of-Of!... Eu voi fi lângă tine, ca și acum; și îți voi aduce flăcăul, bine rostuit la multe.

Iar dacă te învoiești, te poți întoarce chiar acum acasă, și eu îmi iau băiatul.

Moșneagul se înduplecă pe dată, și căzu la învoială cu jumătatea de om, să-i dea băiatul la învățătură, pentru un an de zile. Iși luă rămas bun dela Dodiță, sfătuindu-l să fie cu trageră de inimă la meserie. Apoi, făcu cale întoarsă spre coliba din codru.

...Nu tot așa de liniștit, s'ar fi despărțit de băiat, dacă unchișul ar fi avut de unde să știe că făcuse învoială chiar cu... dracul. Căci stârpitura de om ce-și spunea Of-Of nu era altul decât diavolul.

De îndată ce rămaseră singuri, jumătatea de om apucă băiatul de mână, se apropie de gura puțului părăsit, și amândoi coborîră în adâncul lui, mergând pe sub pământ, până ce ajunseră pe tărâmul celălalt...

Ce-i fu dat lui Dodiță să vadă, când ajunse pe tărâmul diavolului!... Peste tot, oameni mici cât cotul și negri ca păcatul, erau ținuți la munci istovitoare. Și-o beznă!... s'o tai cu cuțitul!

Aci, trebuia Dodiță să petreacă un an, în palatul diavolului. Și chiar de a doua zi — îi spuse jumătatea de om — va începe să învețe drăceștile meșteșuguri.

Văzând cum stau lucrurile, Dodiță dintr'un început, se cam întristase. Dar, viteaz din fire, se hotărî să înfrunte toate câte îl mai așteptau, de acu înainte.

Ba mai făcu, chiar în aceeași zi, o raită prin încăperile palatului, să mai vadă ce și cum sunt rosturile pe acolo.

Dar, cum trecea pe o sală lungă și întunecoasă, se pomeni strigat. Intorcându-se, se văzu în fața unei făpturi de o frumusețe neîntâlnită încă. Era o fecioară cam de seama lui.

Tânăra fată, bănuind că băieţandru nostru, care se plimbă agale prin sălile palatului, trebuie să fi încăput, de curând, pe mâinile diavolului, şi fiindu-i milă de tinereţea şi zilele lui, îi spuse :

— Nu te cunosc, băiete, şi nici tu nu ştii pe cine ai în faţă. Dar eu, numai atâta îţi spun : rău va fi de tine şi nu vei mai vedea niciodată pe ai tăi. Dacă vei face ceea ce te va învăţa stărpitura care te-a adus aici !... Am pătit, şi pătimesc şi acum, pentru că pe mine nu a avut cine să mă sfătuiască de bine.

Dodiţă, cutremurat de cele auzite, şi, deabia acum, dându-şi seama pe ce mâini a încăput, se rugă :

— Simt şi eu, că o mare primejdie mă paşte. Dar, spune-mi tu, frumoasă fată, ce trebuie să fac, ca să scap din ghiarele Diavolului ?

— Să nu înveţi, nici unul din meşteşugurile lui diavoleşti ! — răspunse fata. Iar vremea, tu n'ai s'o pierzi degeabă. Căci eu am să te învăţ toate meşteşugurile din lume ; ba încă şi unul mai mult de cât ştie el.

Dodiţă, mulţumi fecioarei, se înapoie unde diavolul i-a hotărît culcuşul şi adormi în suspine şi gânduri negre.

A doua zi de dimineaţă, se trezi, înghiontit de către hâda stărpitura :

— Hai, băiete, scoală ! Să începem lucrul ! Doar ştii pentru ce ai fost adus aici !

Flăcăul se supuse ; îşi urmă stăpânul. Dar toate încercările lui Of-Of fură zadarnice. Nu vroia Dodiţă să înveţe, să se prefacă în : muscă, iepure sau cal ; şi nici vreo altă din drăceştiile lui născociri. Dodiţă ţinea morţiş — una şi bună ! El nu poate învăţa asemenea meşteşuguri... şi pace !

Şi aşa trecură luni dearândul, iar toată strădania şi nădejdiile Diavolului se duceau pe apa Sâmbetei !

Dar, în fiecare noapte, când nici păsările nu-l puteau simţi, Dodiţă se ducea în încăperile fecioarei frumoase care cunoscând toate orânduile de pe ţărâmul celălalt, îl învăţa ea, atâtea şi-atâtea meşteşuguri ; ştiute şi neştiute. Ba, chiar, precum îi făgăduise : unul mai mult decât ar fi putut afla dela *Of-Of*.

Când se împlini anul, diavolul scoase pe flăcău la gura puțului.

Moșneagul care venise la locul știut, numai ce strigă de trei ori: „of!... of“, — că și apărură, amândoi în fața lui, sărind peste pietrele și ierburile crescute pe marginea puțului.

— Hei, bună ziua, dragii moșului! — îi întâmpină unchiașul, dornic să-și vadă nepotul și să afle ce și cum a învățat ce-au învățat.

„Dar diavolul i-o luă înainte, spunându-i:

— Ascultă, tăicuță! De vrei, cu adevărat, să ai un nepot atotștiutor în meșteguri, apăi trebuie să-l mai lași să stea un an la mine. Căci meșteșugurile le-a învâțat pe jumătate, până acum. Și bine are să fie să rămână la mine, încă pe atâta vreme cât a stat.

Dodiță, fără a mai aștepta răspunsul moșului, prinse a se văicări că el nu poate deprinde aste meșteșuguri; și că, înapoi la învățătură, el nu mai merge, nici 'n ruptul capului.

Căci, am uitat să vă spui că Zâna lui cea bună i-a vorbit de șiretenia diavolului, și l-a sfătuit că, chiar de i-ar făgădui și Cerul și Pământul, înapoi la diavol, să nu se mai ducă l..

Dacă văzu unchiașul împotrivirea băiatului, nu mai încuviință să-l dea iarăși lui Of-of, pentru încă un an de zile.

Și diavolul, luându-și ziua bună dela ei, se afundă în puț, cu mare bănuială, în ce privește pe flăcău și cu gândul de a se răfui cu el, când i-o veni la îndemână.

.

De cum a părăsit puțul cu pricina, Dodiță, luând-o spre casă, numai sfârșia povestind câte și câte a pățit în împărăția diavolului. Și nu se mai sătură moșneagul, ascultându-și nepotul...

Dar și mai mare îi fu bucuria, când află că Dodiță nu a pierdut vremea de pomană. Ba încă, a învățat multe, felurite, dar și neștiute meșteguri.

Și cum mergeau ei, văd în-depărtare, venind pe șosea, o oaste împărătească... chiar cu împăratul în frunte.

Dodiță îi spuse unchiașului :

— Iaca, acum, îmi voi încercă puterea și te vei minuna de cele ce știu eu.

Voi chiui de șapte ori, și mă voi preface într'un cal frumos cum nu s'a mai pomenit pe fața pământului !

Ai să mă vinzi Împăratului ; și, mai jos decât opt pungi de galbeni, să nu primești ! Că, atâta e prețul meu. Și, dacă mă vei vinde și vei primi banii, să-mi iei căpăstrul din cap ! Altminteri, nu mă vei mai vedea niciodată !

Și unde chiui, Dodiță, de șapte ori... Și se prefăcu într'un cal, atât de mândru și frumos... și cu un frâu de mătase, încât la soare te puteai uita, dar la dânsul ba ! Unchiașul trecu cu calul de frâu, prin fața oștirii împărătești .

Împăratul și toți oștenii lui, când au văzut calul, opriră pe unchiaș.

— Moșule, nu ți-e de vânzare, calul ?

— Nu-l vânz, Măria Ta, că este dintr'o iapă a mea și voiesc să-l am de prăsilă.

— Nu se poate, moșule ! Trebuie să-mi dai mie calul ăsta. Și eu îți voi plăti cât vei cere.

Împăratul întrebă, cât cere pe cal.

Unchiașul ceru opt pungi de galbeni, și-i zise ;

— Măria Ta, calul ți-l dau. Dar, frâul, mi-l iau.

— Prea puțin îmi pasă de frâul tău ! N'ai decât să ți-l iei — răspunse Împăratul.

Unchiașul primi banii, luă frâul și plecă spre casă cu pungile de bani. Când deodată, se pomeni fără cal și cu băiatul, că răsare înaintea lui, zicând :

— Vezi, tată, ce meșteșug am învățat eu ?

Deacum, să știi, unchiule, că bani vom avea cât ne va trebui.

Numai, să ai grijă de frâu .. Să nu-l dai din mână, niciodată !

Merseră ce merseră și, ajungând la coliba lor din codru, mare i-a fost bucuria babei, când l-a văzu acasă, iarăși pe Dodiță

Dar și mai mare îi fu uimirea, când văzu pungile de aur...

Toți ai casei se bucurară laolaltă, o bucată de vreme; până când într-o zi, Dodiță se rugă să-l mai vândă încă odată, sub chip de cal, pentru opt pungi cu galbeni. Zis și făcut. Și, înainte de a intra în târg, Dodiță chiul de șapte ori... și se prefăcu într'un cal, mult mai frumos decât întâiași dată.

Mergând uncheașul cu calul prin târg, îi dădeau boierii roată, spre a-l cumpăra. Unchiașul cerea opt saci de galbeni, și nu prea găsea cine să-i dea atâți bani. Deodată, se pomeniră cu un boier, care veni mai la urmă și... zise unchiașului:

- Ascultă, moșule! Cât îmi ceri pe cal?
- Opt saci de galbeni!
- Bine. Îți dau opt saci de galbeni, dar să-mi dai calul cu frâu cu tot.

Dacă, moșneagul ar fi știut că boierul nu era altul decât *Of-Of* nu se întâmplă ce s'a întâmplat:

Unchiașul, scurt de minte, dădu calul cu frâu cu tot, uitând de cuvântul nepotului. Luă banii. Iar *Of-Of* încălecă armăsarul spre a-l duce unde știa el. Însă, cum am spus, calul știa un meșteșug mai mult decât *Of-Of*. O luă în goană mare peste câmp, ca vântul de iute și, ajungând la marginea unui crâng, deodată îl aruncă pe *Of-Of*, atât de tare, încât diavolul rămase aproape mort, iar băiatul se dă de astădată peste cap, se prefăcu într'un pește și intră în apă, spre a trece pe celălalt mal.

Of-Of trezindu-se din amețală, zise:

— Hei! Ce? Credeai că ai scăpat de mine? Tot eu sunt stăpânul tău! Și te voi omori, când voi crede eu!

Atunci, se dădu și el peste cap și, prefăcându-se într'un pește, îl urmări, în apă. Dar, când băiatul văzu că și acolo este găsit, ieși numaidecât pe uscat, se dă peste cap, se prefăcu în epure și o luă, în fuga mare, spre un sat ce se vedea înaintea lui.

De grabă, ieși și diavolul pe uscat, se prefăcu în ogar, și o luă la goană după iepure; dar în satul acela,

tocmai eră o nuntă. Iepurele, intrând prin lume, se dă peste cap și se preface într'un inel de aur, și se aruncă în poala miresei.

Mireasa, trezindu-se cu un inel atât de frumos, picat, ca din ceruri, în poala ei, îl luă și-l băgă în deget. I se potrivea așa de bine! Parcă de acolo!

Of-Of, văzând că băiatul a intrat în casa unde era nuntă, o luă într'acolo. Se dă și el peste cap, și se face un cimpoier. Și unde începu să cânte din cimpoi, că se minunau oamenii... și jucau și dobitoacele...

Nuntașii se rugară, atunci, să le cânte mai mult, că-l vor plăti. Cimpoierul ceru, însă, inelul din degetul miresei, căci chiar el, îl pierduse la nunta lor...

Mireasa îl scoase din deget și, când să i-l dea, îi căzu jos din mână. Inelul, care știm cu toții că era chiar Dodiță, se învărti de trei ori... și se prefăcu într'o grămadă de meu.

Of-Of, dându-se și el peste cap, se prefăcu, din cimpoier, într'o cloșcă cu pui... Și unde începu să mănânce meu, cu o grabă de credeai că nu mai rămâne bob.

Doar un singur bob de meu a rămas sub călcâiul unui nuntaș. Și acela eră puterea lui Dodiță.

Și unde mi se prefăcu bobul de meu într'o vulpe; și mănă pe cloșcă cu pui cu tot, de nu mai rămase nici un fulg din penele ei!

.
.

Și s'a cutremurat pământul de bucurie...

Dodiță a răpus, în cele din urmă, pe diavol.

Și astfel, scapă de primejdia necuratului, pe fecioara cea frumoasă, ținută până acum în întunericul iadului.

Și a vrut bunul Dumnezeu.

Să scape Dodiță de rău!

Și așa a fost să fie,

Dodiță, pe fecioară s'o ia de soție;

Iară, divolul blestemat,

În fund de puț — de ciudă — s'a înecat!

Inelul de izbândă

A fost odată un om sărac, care avea numai trei vaci. El nu mânca laptele, ci-l vindea ca să adune bani. Așa a strâns el trei butoaie de gologani.

Intr'una din zile, se făcu un bâlci de Sf. Gheorghe. Omul ăsta avea un băiat, care se chema Petruș.

— Tată, să-mi dai și mie un ban, zise băiatul, să mă duc și eu în târg să-mi iau ceva.

— Pune scara, te suie la butoi și ia un singur ban.

Petruș ia un ban, se duce la târg și dă roată târgului.

Se întâlnește cu doi băeți de boier, unul având în brațe un pui de pisică slab-mort, cu care se duceau la o răpă să-l omoare.

— Da' unde-l duceți, mă?

— Il ducem să-l omorîm.

— Dar de ce să-l omorîți, mă?

— Nu mai mănâncă și face murdărie în casă. Nu prinde nici un șoarece.

Atunci el luă pisoiul dela băeți și îl duse acasă.

— Să mi mai dai un ban, tată!

— Pune scara la butoi și mai ia-ți un ban.

Iar plecă Petruș la târg, dădă roată târgului și se întâlnește, iar cu acei băeți, de data asta, cu un pui de ogar slab, mort.

— Unde vă duceți cu el?

— Ne ducem să-l omorîm! Nu prinde iepuri, nu face nimic. Numai mănâncă și face murdărie prin casă.

— Dați-mi-l mie! Ce vreți să vă dau pe el?

— Un ban.

Il duse și pe acesta, acasă.

— Tată, mai dă-mi un ban !

— Nu-ți mai dau, că toate scârbele dracului le aduci în casă. Dar, aide, pune scara și mai ia-ți un ban !

Plecă din nou la târg, și dând roată târgului, se întâlnește tot cu cei doi băeți, ce-aveau, acum, un pui de șarpe, pe care-l duceau în cleancă să-l omoare.

— Unde-l duceți, mă ?

— Să-l omorim. Fir'ar al dracului. De unde a mai venit și ăsta ? !. Când s'o face mare, o să ne mănânce !

— Dați-mi-l mie ! Ce să vă dau pe el ?

— Un ban.

Petruși scoate banul și ia șarpele, mi-l duce acasă și-l băgă într'un putinei vechiu, dându-i lapte, o lună de zile, să mănânce.

Îi mai dă, încă, două luni, lapte, până ce plesnește putineul. Pe urmă, îl băgă într'o puțină. Îi dă lapte în puțină, timp de nouă luni de zile, până plesnește și putina !... Ce să-i mai facă ? Îl băgă, acum, într'o butie, și-i dădu lapte, iarăși vreo nouă luni de zile. Plesnește și butia !..

Pune oameni și face un bordei, de zece stânjeni de lung și încă de zece stânjeni de larg. Bagă șarpele acolo și-i dă lapte, încă vreo nouă luni de zile, până ce se ridică mărtacii bordeiului în sus, din cauză că puiul de șarpe se mărise. Se făcuse îngrozitor de uriaș, că solzii crescuseră pe el cât roata căruții... Ba, îi crescuseră și niște aripi, de putea sbură iute ca gândul.

Intr'una din zile, grăiește șarpele către Petruș :

— O, stăpâne ! Nu-mi mai da să mănânc. Ci te gătește, te primenește, că ai să mergi cu mine departe... la mama. Te va dăruî ea cu ceva.

Dimineăța, plecară : șarpele înainte, Petruș după șarpe.

— Ô, puiule, stai, mai încet ! a zis Petruș.

Au mers și-au mers, până ce trecură pe tărâmul celălalt. Băiatul încălecă pe șarpe. Ajunge în Țara Broștească, și trece prin ea. De aci, trecură în Țara Șerpească. Aci, șarpele îi zice :

— Eu am să te pitesc sub solzii mei și, bagă de seamă, că are să ți se dea mărgăritare, pietre scumpe și bogății fel de fel. Tu să nu primești nimic. Dar să

ceri inelul, care ajută la izbândă și care se poartă în degetul cel mic.

A ridicat un solz și l-a pitit. Au mers ce-au mers, până ajunseră la tată-său și la mă-sa, care erau niște balauri lungi de nouă-zeci de stânjeni, cu ochii de jar și cu limbile de flăcări

— Bună ziua, tată și mamă !

— Mulțumim d-tale, maică. Ii ..i ! puiul maichii, da unde ai fost tu, până acum ? Cine te-a mai crescut și pe tine ? !...

— Sorbul, mamă, când m'a luat, m'a lăsat cine știe unde. M'au prins apoi, niște copii, care au vrut să mă puie într'o cleancă și să mă omoare. Dar, un alt băiat m'a cumpărat cu bani, și m'a crescut cum mă vezi, numai cu lapte dulce.

— Și unde e acest băiat ? Vreau să-l văd și eu !

— Dacă l-ai vedea, ce i-ai face mămico ?

— Nu i-ași face nimic ! I-ași da și lui pietre scumpe și mărgăritare ; și l-ași îmbogăți. Hei ! Unde e ?

— A apucat spre Miazăzi !

Fuge șerpoaica după băiat, dar nu-l vede nicăieri. Se întoarce înapoi și-l întreabă pe fiu-său :

— Hei ! Unde e ?

— A apucat spre miazănoapte !

Șerpoaica fuge iar după băiat.

— Nu e maică. Adu-mi-l să-l văd și eu ! Ce fel de om este ?

Șarpele se hotărî să-l arate, mă-sii, pe băiat. Și, ridicând solzul sub care îl ascunse, îl scoase afară.

— Uite-l mamă, ăsta este !

Îl ia șerpoaica pe băiat, și începe să-l pupe ; și-l pupă, și-l pupă, că de bucurie era gata-gata să-l înghită. Dar, când să-l înhațe de picioare pe băiat, sare puiul de șerpoaiă șarpele de colo, la mă-sa :

— Ho, mamă ! Ce, vrei să-l înghiți ?

Îl scoate din gura șerpoaicei. Iar, ea îl întreabă pe băiat :

— Ce vrei să-ți dau ? mărgăritare, diamante, ori pietre scumpe ? spune, spune-mi : Ce vrei să-ți dau ?

— Nu-mi trebuie mai nimica. Să-mi dai numai *inelul de izbândă*.

— Na! Ia-l, și să-ți aducă numai noroc!

El ia și pleacă, înapoi cu șarpele.

Petruș încalecă pe șarpe. Sbură șarpele cu el peste văi, peste munți, și peste ape. Și trecură prin Țara Șerpească, și prin Țara Broștească, până ajunseră pe țărâmul cestălalt, aproape de părinții lui Petruș.

Aci, trag ei, la umbra unui nuc mare și încep a se mângâia unul pe altul: șarpele pe băiat, și băiatul pe șarpe.

La urmă, șarpele zise băiatului:

— Stăpâne, ține minte vorba mea: Deaci 'nainte, când ți-o fi mai rău, tu numai doar să te gândești la mine, că vei izbuti.

Se sărutară unul cu altul. Apoi, șarpele își ia ziua bună și pleacă. Ridică mândru capul, de un stângen și jumătate, în sus, și începe a flueră voinicește... Și dus a fost.

Petruș, rămâne uimit, uitându-se după el și 'se tânguia el singur, zicându-și acuma:

— Prost ce am fost!... Il cumpărai cu bani, îl creștui cu lapte, pe care dacă-l vindeam, strângeam încă o o butie de gologani. Acumă, m'am ales cu un singur inel. Oare, nu puteam eu să iau, de cinci parale, un singur inel? El mi-a dat mie inelul ăsta.. Ce pot face cu un inel? Acum mi-e foame. Imi poate da el, acuma, să mă-nânc? Și am o foame lupească!...

Abia sfârși vorba, și iute și de grabă se întinseră înaintea lui, niște mese cu fel de fel de mâncăruri și cu fel de fel de băuturi! După ce se sătură, înțelese că inelul are putere mare. Și, de aceea, din nou, zise:

— Inelușul meu! O caretă cu patru telegari, să mă ducă acasă!...

Ajunse și acasă. Aci șade o zi, șade două. A treia zi, îi zise lui tată-său:

— Tată, fă-mi plăcerea și du-te de grabă la Impăratul Galben, și spune-i să-mi dea mie pe fii-sa, de nevastă.

Tată-său, să nu frângă voia singurului băiat ce avea, își ia bățul la subsuoară și plecă. Se duce la Galben Im-

părat și șade trei zile și trei nopți la poartă, nebăut și nemâncat și de nimeni întrebat. Iar la trei zile și trei nopți, abia că mi-l vede Împăratul și întreabă pe portar :

— Mă, dar ce e cu omul ăla, de stă de trei zile nebăut și nemâncat și de nimeni întrebat, aci, în poarta mea ! ?.

Portarul întreabă pe musafirul neașteptat :

— Pe cine cauți, moșule ? — Iar moșul răspunde :

— Nu am vorbă cu dumneavoastră, am vorbă cu Înălțatul Împărat.

Portarul, alergă într'un suflet la Împărat, care îl aștepta. Abia sosi și Împăratul îl întreabă :

— Ce zice, mă ?

— N'are vorbă cu noi, ci cu Măria Ta.

— Dă-i drumul să vie încoa !

Moșul, sprijinit în băț și cu traista la umăr, intră în palat, și se înfățișă Împăratului, care îl întreabă :

— Ce vrei moșule ?

— Împărate, Luminate, m'oi tăia, m'oi omori, ce-i vrea să-mi faci, dar, am să-ți spun de ce am venit până aici : am un băiat, și m'a trimis la Măria Ta, să ne încuscrim !

Împăratul face haz, râde, și bate din palme...

— Ha, ha ! la o fată mare, și un măgar sbiară ! I-o dau, moșule ! Cum nu ! Hai să ne încuscrim ! Dar vino 'ncoa după mine. Uite, vezi colo în depărtare ? Ce se vede acolo ?

— Ce să se vadă ? Un munte. E o pădure pe el.

— Spune-i lui fiul-tău, s'o taie, să-i scoată butușinile, rădacinile, și toate vinele ; apoi s'o are, s'o semene, s'o secere. Grâul să-l treere și, mâine de dimineață, să-mi aduci patru azime de pâine și să mai rămâie și holde de grâu netăiate.

Se întoarce moșul acasă, trist, amărît și fără nici o nădejde... Cum îl vede Petruș îl întreabă :

— Ce a zis, tată ?

— Așa mi-a zis Împăratul... așa îți spui.

Și moșul îi spuse băiatului, ce vrea Împăratul cu pădurea..

— O s'o facem și p'asta ! la de mănâncă, tată, și bea ! Nu purta inimă rea, că-i viu eu de hac !

Pe la miez de noapte, când dorm toate apele, Petruș se scoală, ia inelul, și-i zice :

— Inelușul meu, vezi tu muntele ăla acoperit cu pădure ? În astă noapte s'o tai, să scoți butușinile, rădăcinile, vinișoarele și toate rămurelele ; apoi s'o ari, s'o semeni, s'o seceri, grâul să-l treeri, să-l măcini. Iar mâine, în zori de zi, să-mi aduci patru azime de turtă, moi ; și tot să mai rămână holde de grâu... nesecerate, încă.

Dimineața, moșul ia turtele și pleacă la Impărat.

— Bună dimineața, cuscre !

— Mulțumim d-tale, cuscre.

— M'am închinat cu slujba ce mi-ai dat-o ! Ne încuscrim ?

— Bine ! Atunci, nu rămâne, decât să ne încuscrim. Dar să-i spui lui fiu-tău să-mi facă pod de aramă, dela mine până la el...

Bătrânul se întoarce la fiu-său și-i spuse ce-a cerut, iarăși, Impăratul.

— Nu te speria, tată!... zise Petruș. Pregătește-te de drum, mănâncă și bea ! Nu purta inimă rea, că de mine e purtată

Pela miezul nopții, Petruș se scoală, scoate inelul din deget și zise :

— Inelule, inelușul meu ! Să-mi faci, dela mine până la Galben Impărat, un pod de aramă. Pe o parte și alta a podului, să răsară fel de fel de pomi de aramă. Unii să înfrunzească alții să îmbobocească. Unii să înflorească, alții să rodească și roadele să se coacă. Iar altele să se pârguiască. Prin pomi, să cânte mii și mii de păsărele, tot de aramă, care să sboare Unele să ciripească, altele să cânte, cântece frumoase.

Dimineața totul era gata. Moșul porni și ajungând la Impărat, îi zise :

— Du-te, tată, la Impărat !

— Bună dimineața, cuscre !

— Mulțumin d-tale, cuscre.

— M'am închinat cu slujba ce mi-ai dat ! Ne încuscrim ?

— S'a făcut podul ?

— Mai încape vorbă !

— Bine, atunci să ne încuscrim ! Dar spune-i lui fiu-tău să-mi facă și un pod de argint, pe lângă ăla de aramă.

Moșul nu se mai sperie de cererile Impăratului. Dă fuga înapoi și, când sosește acasă, fiu-său îl întrebă :

— Ce a zis Impăratul, tată ?

— A zis să-i faci și un pod de argint, pe lângă ăla de aramă.

— Mănâncă și bea ! Nu purta inimă rea, că de data asta îl satur eu d'abinelea !

Petruș poruncește :

— Inelușul meu ! Să faci și pod de argint, dela mine la Impărat.

Gata, se și făcu.

— Du-te, tată, din nou, și vezi ce mai zice Impăratul ?

Moșul alergă, într'un suflet, din nou, la poarta Impăratului :

— Bună dimineața, cuscre.

— Mulțămim, d tale, cuscre.

— Ne încuscrim, ?

— Ne încuscrim, dar spune-i lui fiu-tău să mai facă un pod de aur, dela mine până la el. Pe o parte și alta a podului un rând de pomi ; unii să înflorească, alții să rodească. Poamele unora să pârguiască. Iar ale altora să pice jos... de coapte.

Moșul se întoarce și, repede, ajunsese la fiu-său.

— Ce a zis, tată ?

— Cică, să-i mai faci un pod, de aur, dela el până la tine. Să crească un șir de pomi de aur, pe o parte și pe alta a podului.

Unii să înflorească. Alții să rodească. Iar fructele lor : parte să fie în pârg, parte, să cadă jos... de coapte...

Petruș, văzându-l pe tată-său, bodogănind îngrijorat și crucindu-se de atâtea cereri ale Impăratului, zise :

— Taci, tată ! Bea și mănâncă ! Și nu purta inimă rea, că-i voi arăta eu cine sunt.

Apoi, porunci inelului :

— Inelușul meu ! Mai fă-mi un pod de aur, dela mine până la Impărat. Pe o parte, să aibă un rând de pomi. Unii să înflorească ; alții să rodească, iar poamele lor să se pârguiască ; iar alții cu poamele gata

să pice jos... de coapte. Să mai faci apoi, la palat, o cișmea de aur, să curgă la Impărat pe fereastră ; ca să se spele dimineața, Impăratul la ea.

Când să se scoale, dimineața, Impăratul, îl prinde groaza, de frumusețea ce vede că s'a făcut...

Petruș, mândru de minunățiile inelului, îl trimete iarăși pe tată-său ;

— Du-te, tată, vezi ce mai zice acuma Impăratul ?

Moșul ajuns repede la palat :

— Bună dimineața, cuscre !

— Mulțumim Dumitale, cuscrișorule.

— Ne încuscrim ?

— Cum să nu ne încuscrim ? Ia poștește sus să ciocnim câte un pahar, ca să cinstim în sănătatea copiilor noștri.

După ce făcu cinstea casei, Impăratul zise vesel :

— Acuma, du-te, cuscre, să spui lui fiu-tău să se gătească și să pornim nunta chiar mâine.

Moșul, de bucurie, se duse chiuind... acasă. Petruș îl așteptă în prag :

— Ce a zis tată ?

— Gătește-te, băiatule, că vine caleașca să te ia.

Mamă-sa care eră de față, nu mai putea de bucurie.

Și porniră nunta, chiar de a doua zi. Atunci băiatul întrebă pe mă-sa :

— Mamă, parcă tăiase tata o capră, mai acum vre-o doi ani.

— Da, maică, a tăiat.

— Ia să-mi dai pielea aia încoace, că-mi trebuie.

— Apoi, trebuie să fie, prin pod aruncată.

I-o caută, o găsește și i-o aduce. Pielea era pe jumătate mâncată de molii. O tăie în două : jumătate o face căciulă, și jumătate o face opinci, așa nerasă cum era...

Pune căciula pe cap, încalță opincile și îmbracă o zeghe făcută praf. Se încinge cu o funie de teiu, și se duce de se suie, sus, pe podul de aramă.

Impăratul trimite careta să-l ia. Când îl văzură caii, așa de prost îmbrăcat cum eră, se opriră și începură să sforăie a năluca.

Petruș întrebă pe vizitiu :

— Unde te duci, tu, mă ?

— Mă duc să-l iau pe ginere, să-l duc la Impărat.

— Mă vizitiule ? Spune-i Impăratului să dea dracului caleașca asta. Nu sunt nebun eu, să mă sui în droaga lui.

Se întoarce vizitiul. Impăratul văzându-l, îl întrebă :

— Ce a zis, mă ?

— A zis că nu merge el cu droaga asta !

Atunci, Impăratul a poruncit să scoată trăsura împărătească să se ducă să-l aducă.

Petruș se suie pe podul de argint. Vizitiul venind tot pe podul de argint, dă peste băiat, care îl întrebă :

— Unde te duci, vizitiule !

— Să iau pe ginere, să-l duc la împărăție.

— Cu cotețul ăsta de găini ? Eu nu mă așez în cotețul ăsta ! Că n'oiu fi chiar ciumat, ca să mă închid în el !

Vizitiul pleacă înapoi. Petruș se duce acasă și, scoțând din nou inelul, îi poruncește :

— Inelușul meu, adu-mi o trăsură de argint cu patru telegari de aur și mie un rând de haine de aur. Pentru mireasă la fel : un rând de rochii de aur.

Ca din pământ, toate ieșiră gata, întocmai după poruncă.

Băiatul se îmbracă în haine de aur, se urcă în trăsură și trecu, peste podul de aur.

Când ajunge la Impărat, îl cuprinde o mirare. Măria Sa îi cade în genunchi chiar ! Petruș îi spune :

— Scoală în sus, tată socrule, că eu nu sunt altul, decât acela care ți-a făcut tot ceea ce ai poruncit.

Îmbracă și pe mireasa în haine de aur. Și porni nunta „plină săptămână cum e legea Domnilor, și-a noastră a creștinilor !

Impăratul a dat fetei, drept zestre, o moșie. Iar Petruș ca să fie mai cu moț, zise inelului :

— Inelușul meu ! Să-mi faci un palat de cleștar, să se învâртеască după soare !...

... Și basmul din poveste, de aci 'ncolo se gătește... și, cocoșul cotcodăcește !

.
.

Acum să vedeți, dumneavoastră, ce modă de femeie era nevastica asta a lui Petruș !

* * *

Fata Impăratului era îndrăgostită de un harap ce era de mult slugă în curtea Impăratului.

Când se mută, dela tală-său ca să intre în casa nouă, ea ținu cu orice preț să-l aducă și pe harap. Și zise bărbatului ei :

— Petruș ! Să luăm cu noi pe acest harap, căci este foarte credincios.

— Să-l luăm, — răspunse el cu bunătate și dragoste.

Trăiesc ei, o lună de zile, bine. După o lună, al harap, sfătuindu-se în taină, cu ea, îi zise :

— Să ceri inelul dela bărbatul tău ! Dar să știi că-ți dă o palmă !...

Seara, când bărbatul ei vine dela vânătoare, ea îi ceru inelul, lingușindu-l pe Petruș cu vorbe dulci :

— Dragă, dă-mi și mie inelul tău, să dorm și eu cu el în deget.

El îi arde o palmă !

A doua zi, dimineața, harapul, o întreabă :

— Hei ! Ce-ai făcut ? Ți-a dat inelul ?

— Nici vorbă. Mi-a tras o palmă !

— Nu e nimic. Să-l ceri și diseară, că are să-ți dea două palme.

Ea i-l cere și primește două palme.

— Să-l ceri și acuma, că are să-ți dea trei palme dar și inelul.

Seara, când bărbatul veni dela vânat, după ce mănă, ea îi ceru inelul, zicându-i :

— Dă-mi frate, și mie inelul să dorm cu el numai în noaptea asta !

Petruș supărat, îi dădu trei palme și-i aruncă inelul în nas, zicându-i :

— Na, să vedem ce-ai să faci cu el ! Plesnești să-l ieși !

După ce luă inelul, ea se culcă ; așteaptă până ce bărbatul său adormi bine, se sculă binișor de lângă el

și se duse cu inelul să i-l dea harapului. Harapul îl băgă în gură, sub limbă, și poruncește :

— Inelușul meu, să-mi duci palatul acesta cu poduri cu tot, peste nouă mări și peste nouă țări ; unde câine nu latră, și măgar nu sbiară, și unde fata mare nu împletește cosiță, și, pe Petruș să-l lași culcat : pe pat de bozi, în leasă de urzici !

Inelul făcu precum i se porunci. Se duse și dispăru cu palat, cu poduri cu tot.

Dimineața, când Petruș s'a trezit din somn s'a pomenit desculț și în izmene ; culcat pe pat de bozi, în leasă de urzici !

— Măi, Doamne, unde sunt eu ?

Se uită la poduri, nu vede pod, nu vede nimic. Se duce la socru său să-i spuie :

— Ce-i de făcut, tată-socru ? Nu tu casă, nu tu pod, nu tu nevastă, nu tu nimic !

Impăratul, când îl vede, se supără foarte tare :

— Tu hoțule, ai omorît pe fii-meă ! Am să te bag la închisoare !

Și, numai decât, l-a aruncat în pușcărie pe Petruș, nejudecat de nimeni. Aci, în închisoare, bietul Petruș s'a gândit și s'a răsgândit, ce e de făcut !..

Pisica și ogarul, care știau totul, își ziseră :

— Stăpânul nostru e în mare primejdie !

Și-au plecat spre pușcărie, să-i vie într'ajutor.

Intră pisica pe fereastră. Când o văzu, Petruș nu mai putu de bucurie, și o rugă :

— Pisi-țuțo, suie-te în spinarea ogarului să te treacă gârla ; să te ducă peste nouă mări și peste nouă țări, ca să mi-aduceți, mai iute, inelul !

Merseră cale lungă, până ce nimeriră acolo : unde câine nu latră, unde măgar nu sbiară și unde fată mare nu împletește cosiță.

Când mai aveau de mers puțin până acolo, pisica zise către ogar :

— S'ai aci ! și as unde-te sub acest tufiș, căci acolo te omoară alte lighioane !

Se duce pisica la palat și miorlăie la ușe.

Fiica de Impărat, de bucurie, când o vede, taie un sfert de pâine și-l asvârle pisicii, să-l mănânce. Pisica ia pâinea și-o duce la ogar.

— Na, ogar, mănâncă și tu !

După asta, pisica vine înapoi, se ascunde la o gaură și prinde un șoricel, mic cât luleaua.

Pisica îl cruță. Dar îi cere s'o asculte.

La porunca pisicii, șoricelul se băgă numaidecât într-o cofă cu apă ; se suie pe masă și se tăvăleşte pe covățeaua cu ardei și piper. Se duce la harap, unde dormea, și-i dă pe la nas cu ardei și piper. El începe a strănută. Când strănută, îi sare inelul din gură cât colo, lângă uşe. Iar pisica se repede și-l ia...

Apoi, iese afară, se duce la ogar, care era ascuns în tufiş.

— Hăide, bre, că am luat inelul !

Și fugiră : ogarul ogărește, pisica pisicește...

Au dat de o gărlă. Ogarul se culcă jos și pisica se urcă în spinarea ogarului. Intrară în gărlă, și ogarul începu a înnota... și trecură gărla, ieșind dincolo, pe celălalt mal.

Au alergat drept la pușcărie. Cum a ajuns pisica, se și aruncă pe fereastră, la stăpânul său.

Petruș, când o vede, de bucurie, că i-a adus inelul, o ia în brațe și începe s'o mângâie... Apoi, ia inelul de Isbândă, și-i zise :

— Inelușul meu, mai întâiu de toate, tu să-mi faci din închisoarea asta, un palat așa de mândru și frumos, încât să jure nouă împărați, că n'a fost pușcărie ! Să nu se mai cunoască din ea : cărămidă cu cărămidă ; var cu var...

A doua seară, Petruș poruncește din nou inelului :

— Inelușul meu, să-mi aduci palatul meu cu păduri cu tot, de peste nouă mări, de peste nouă țări și cu ai mei : vii și nevătămați.

* * *

A doua zi dimineață, toți și toate erau de față.

Palatul lui Petruș, gema de bucurie. Numai el, nu uită să-și dovedească nevasta în plin păcat. Ca fulge-

gerul, străbătu sălile de marmoră ale palatului și se opri drept în fața iatacului. Aci o găsi pe necredincioasa femeie — otrava vieții lui — în pat cu argatul arap.

Infuriat, chemă pe socru-său :

— Haide, Impărate, s'o vezi pe fiică-ta ! Ziceai că am omorît-o ? !... Și m'ai băgat degeaba, în pușcărie !

Impăratul, scârbit de cele ce văzu cu ochii lui, ră-mase încremenit. Inima i se împietrise. Văzu negru înaintea ochilor și, porunci crainicilor să cheme pe toți supușii din împărăție, ca să audă și să vadă, cum știe un Impărat drept-credincios să pedepsească pe fiica lui, cea rătăcită.

În fața poporului adunat, Impăratul hotărî, ca, deaici'n colo, această fiică a lui să plece din palat. Și, în vecii vecilor să cutreiere pământul, în lung și'n lat, departe de aceia care au crescut-o..... și să nu se mai bucure niciodată de mângâierea și dragostea părinților ei.

Apoi, îndreptându-se către Petruș, îi zise :

— Voinice ! Ieartă-mă că te-am aruncat în pușcărie, fără să fii vinovat !... Tu ai dovedit, cine ești și ce poți. Dar fiică-mea, prea nu eră de tinel...

Și dacă n'a meritat să-ți fie nevestă, apoi... nici eu nu merit să-ți mai fiu socru ! Caută-ți, voinice, norocul în altă parte... și Dumnezeu îți va îndrumă pașii spre calea norocului !

Mă duc, Impărate, — zise Petruș adânc mâhnit — înapoi, acasă la ai mei. La vacile tatălui meu..

Și punându-și, în deget, Inelul de Izbândă, porunci :

— Inelușul meu ! Du-mă, ca gândul și ca fulgerul, înapoi, între țărani mei !... Și să-mi găsești acolo o fată cuminte, vrednică și durdulie, ca să-mi fie'n veci soție !

Petruș ajunse la tatăl său. În prag, îl aștepta cea mai frumoasă și mai cuminte fată din sat.

I-o alesese inelușul. Și nu greșise. Căci asta eră a mai gospodină fată din partea locului.

Numai cu una ca asta, putea, să lege două'n tei... și să taie gura pânzii... Numai cu ea, putea să ție casă, în rândul lumii !

Inelul de izbândă, care alesese pe aleasa inimii lui

Petruș, strălucea mai mândru acum, și parcă striga :
Lângă stăpânul meu sunt și eu fericit.

Voinicul nostru făcu, apoi, o nuntă, cum numai din
bătrâni se povestește. .

Și cum zice cântecul :

*Nuntă, plină săptămână,
Cum e legea cea străbună ;
A boierilor și Domnilor
Și-a noastră a creștinilor :
Bând și veselind
Și, din pistoale, trosnind !*

Ioviță, fecior de măiculiță

E mult... e mult d'atunci, de când se tot vorbește despre un om și o femeie, săraci nevoie mare.

Dumnezeu le-a îmbogățit bătrânețea cu un fecior, pe nume: *Ioviță Țlă* — *fecior de măiculiță*, pentru că plânsese, încă din pânțele mumei lui.

Ioviță, creștea într'o zi, cât ceilalți copii, într'un an.

La cinci luni, scotea pomii din rădăcini, așezându-i cu vârful în jos și cu rădăcina în sus.

Când se făcu mai măricel, nu-l mai puteai afla, decât în păduri întunecoase, umblând după vânat.

Intr'o pădure sălbatică, i se rupse vergeaua dela pușcă. Necăjit, cătă cu privirea la desimea de copaci, și nu-i fu mică mirarea când, în loc de copaci drepti ca lumânarea, văzu niște copaci — răsuciți și întortochiați — toți strâmbați !

Infuriat, strigă :

— Cine-i acela, care stă în calea vrerii mele, și-mi strâmbă pădurea ? Să iasă, să se lupte cu mine !

Deodată, se ivi lângă el, o stârpitură de omuleț, ce-și spunea : *Strâmbă-Lemne*.

— Ce, cârlane ? Ți s'a făcut de petrecanie ? Pleacă și nu-mi turbură liniștea ! Că de nu, tu zile n'ai mai avea !

Și nici una, nici două, se și luară la trântă...

Când *Strâmbă-Lemne* deasupra, când *Ioviță* ; când *Ioviță* vârat în pământ, când *Strâmbă-Lemne* !

Până ce-i veni lui *Ioviță* bine. Și atunci, mi-l luă pe nesocotitul *Strâmbă-Lemne*, și mi-l înțepeni d'abinelea în miezul pământului, că de icnitura lui, asurzise toată lumea !

Strâmbă-Lemne, mai mult mort decât viu, se rugă, de viteazul Ioviță să-i lase viața, că se face cu el — frate de cruce.

Ioviță, cum n'avea frați, primi să-l aibă ca frate de cruce pe Strâmbă-Lemne.

Și nu se mai despărțiră.

Intr'o zi, după ce-au vânat, cât îți e ziua de vară, de mare, se adăpară la pârâul din calea lor.

Apa curgea limpede și lină...

Numai, când Ioviță se aplecă să bea apă din acel pârâu, apa se turbură în așa fel că Ioviță se mânie a moarte de om.

— Ah! de-mi va ieși în cale, acela ce ne turbură apele, — una cu pământul l-ași face.

Deodată, ieși înaintea lui, un om, care prinse între degete o stâncă și-o sfărâma aruncând pulberea ei, în apa pârâului...

Ioviță îl întrebă :

— Cine ești, străine, de cutezi să-mi turburi apele ?

— Sunt Sfarmă-Piatră! Și, de nu-ți moi îndrăzneala, te sfărâm ca pe un bulgăre!

Ioviță, mai mult negru decât alb :

— Bine! Să ne încercăm puterile!

O luptă, pe viață și moarte, se încinse...

Sfarmă-Piatră, cât pe aci eră să-l răpuie pe bietul Ioviță.

Dar o lovitură, mai zdravănă, îl ameți atât de rău pe Sfarmă-Piatră, încât uriașul simți că-și pierdu puterile și căzu lat la pământ!...

Se rugă în genunchi, de Ioviță, să-i dăruiască viața, că îi va fi, de aci încolo, — frate de cruce.

Milos din fire, Ioviță îl iertă, făcându-l și pe Sfarmă-Piatră, frate de cruce.

Cu timpul, și după multă hoinăreală în lungul și latul pământului, căteștrei își clădiră un palat, — cum pe lume nu eră altul — în mijlocul codrilor în cântecele păsărilor și în răgetul fiarelor.

Toată ziua nu făceau altceva decât umbrau după vânat.

Mâncarea și-o găteau cu rândul; când unul, când celălalt.

Strâmbă-Lemne, rămânând acasă—că-i venise rândul să gătească—făcu mâncărurile, trase oalele de pe foc și ațipi, în așteptarea fraților săi.

Când se trezi, ia mâncarea de unde nu-i ! Și tare se mânie rău, găsind în oale, lături, în loc de mâncare !.

Când, Ioviță se înapoie dela vânat și află pățania lui Strâmbă-Lemne, hotărî să-l pue de rând a doua-zi pe Sfarmă-Piatră. Dar să păzească mai cu grijă, și să afle cine este acela care îndrăznește să-și bată joc de ei.

Nici, Sfarmă-Piatră nu avu noroc mai mare ! Adormi, ca și vrăjit. Și când se sculă : mâncare de fel, și în oale, doar lături !

Atunci, se îndârji Ioviță. În ziua următoare își trimise frații de cruce la vânat rămânând el, să facă de mâncare.

Mâncările fiind gata, se întinse pe pat, în așteptarea fraților precum și a tâlharului, care poate stătea ascuns pe undeva.

Se prefăcu că doarme...

Tocmai, când sforăia, se ivi o făptură mică și caraghioasă, care dădea târcoale oalelor pline cu mâncare. Eră Statu-Palmă-Barbă-Coț, călare pe un iepure șchiop...

Ioviță, ridicându-se din pat, sări asupra lui, îi infipse mâna în barbă și îi strigă :

— Stăi, spurcatule ! Tu crezi, că glumești cu mine, cum ai făcut cu frații mei de cruce ?

Și unde mi-l luă Ioviță în brațe., de se opri cu el tocmai în pădure...

Acolo, căută un frasin mai vânjos, îl despică și îi băgă barba lui Statu-Palmă, în despicătură, de-l ținui fără putință de scăpare.

Când se întoarseră frații acasă, la vremea prânzului, Ioviță le ieși în cale :

— Hei, fraților, ce-ați spune să vedeți pe spurcatul acela, care își râdea de voi ?

Cei doi frați răspunseră, că l-ar face să piară, de grea moarte.

Ioviță îi duse la copacul, unde lăsase pe Statu-Palmă-Barbă-Coț, călare pe un iepure șchiop, dar nu-l mai găsiră...

Se vede treaba, că spurcatul smulsese copacul din

rădăcină și o luase la sănătoasa... De altfel se vedea și dăra rădăcinii, care ducea spre adâncul pădurii.

Se luară și ei după dăra lăsată de copac și meraseră mult, fără seamă, până ajunseră la o peșteră uriașă, care, fără îndoială, ducea spre tărâmul celălalt.

Mai stătură ce stătură, când se pomeniră cu o oștire de pitici, de-ai lui Statu-Palmă-Barbă-Cot, care ieșea fără șir din peșteră.

Voinicii noștri își scoaseră paloșele și începură a tăia la spurcați, cu nemiluita.

Însă, în locul oștirii doborâte de cei trei voinici, alta'n loc creștea.

După o luptă dârză, vreme de cinci ani, cei doi frați ai lui Joviță, Sfarmă-Piatră și Strâmbă-Lemne, muriră ! Și Ioviță rămase singur...

Ioviță, văzându-se singur, prinse și mai mare curaj și tăia cu sabia, în dreapta și în stânga, încă cinci ani de zile, fără a obosi.

Și ar mai fi luptat înainte, dacă cele trei fete ale lui Statu-Palmă-Barbă-Cot, n'ar fi părăsit „răsboaiele“ cu care făceau armata. Căci ele aveau un fel de răsboaie de țesut : când dădeau cu vătala... ieșea cătana !

Dar, de atâta muncă neconținută, se speriară și ele. Și nu mai voră a da cu vătala. Ba chiar l-au trimes pe tatăl lor să se lupte el cu acel voinic, zicând că ele s'au plictisit tot „făcând“ la cătane. De frică, Statu-Palmă-Barbă-Cot, fugise din calea lui Ioviță...

Și astfel, dacă Ioviță văzu că nu mai are cu cine să se bată, se duse la măicuța sa și se rugă de ea să-i învie frățiorii.

Mai întâiu, maică-sa nu voia să facă una ca asta, dar înduplecată de rugămințile lui Ioviță, îi făcu voia și îi aduse la viață pe Strâmbă-Lemne și Sfarmă-Piatră.

Deșteptându-se, ca dintr'un somn greu, cei doi voinici se văitară, acuma, lui Ioviță :

— Ah, scumpul nostru frate ! Greu mai dormirăm !...

— Ați fi dormit, voi, mult și bine, — dacă nu eram eu, le răspunse Ioviță, desful de cu înțeles.

Mai trecu ce trecu, dar Ioviță, tot nu putea, să uite

răfuiala cu Statu-Palmă-Barbă-Cot. Se gândea, în chip și fel, cum să facă să ajungă la el.

Incepură să jupoaie, toți teii din pădure, timp de un an de zile. Și împletiră din tei o funie lungă, să ajungă pasă-mi-te la tărâmul celălalt. Socotiră, să coboare în peșteră, mai întâiu Sfarmă-Piatră. I-au dat drumul cu otgonul în jos. Nu trecu mult și Sfarmă-Piatră, smuci otgonul în semn că nu are curaj să se coboare mai la fund. Descurajați frații lui, l-au scos afară.

Urmă, coborîrea și a lui Strâmbă-Lemne. Se întâmplă și cu el, ca și cu Sfarmă-Piatră.

Veni rândul lui Ioviță, care le *spuse înainte de toate* :

— Fraților să știți că, atunci când oiu mișca otgonul, să nu mă trageți afară. Ci să-mi dați drumul și mai la fund.

La coborîrea în peșteră, Ioviță, nu uită să-și ia pe Togan, câinele său credincios.

Frații lui îl lăsară în jos, până când otgozul se sfârși.

Atunci, Ioviță ajunse pe tărâmul celălalt. Acolo, dădu peste palatul lui Statu-Palmă-Barbă-Cot, pe care-l găsi întins pe o prispă așteptând să-i mistuie burdăhanul, mâncarea furată.

De cum se văzură, se și luară la luptă și fără multă osteneală, Ioviță îl trânti și îi tăie capul. Băgă capul deșuchiatului însângerat, într'un sac, pe care îl legă la gură și intră cu el subsuoară, pe porțile palatului.

Când fiicele lui Statu-Palmă-Barbă-Cot îl văzură pe Ioviță îl întrebă, speriate :

— Voinice, cine te-a adus aci, la noi în palat ? Dacă, te prinde tatăl nostru, în zece mii de bucăți te va face.

— Prea puțin, îmi pasă mie, de tatăl vostru! Nici nu mă sinchiesc de el. Dară, dacă vă voi arăta eu capul ce îl am în sacul ăsta, ce veți mai spune ?

Cum le arătă capul lui tată-său, fetele oftară adânc de tot de se ușurară... pentru o clipă !

Ioviță, stătu cu fetele lui Statu-Palmă-Barbă-Cot trei zile și trei nopți, pe mâncare și băutură. Apoi, făcu planul să le mărite. Pe cea mare o trimise cu otgonul, sus, lui Strâmbă-Lemne, pe cea mijlocie o trimise lui Sfarmă-

Piatră, iar pe cea mică—aleasa inimii lui,—o trimese la urmă tof cu otgonul.

Însă, când veni rândul lui, încercă buna credință a celor doi frați ai săi; legă un pietroi și puse căciula sa deasupra lui...

Cei doi frați ai lui de cruce, tocmai se sfătuiau cum să-i pună capăt vieții. Știind, că acum vine rândul să-l scoată pe Ioviță, traseră otgonul, numai până la jumătate, de unde îi dădură drumul în jos. Pietroiul fiind greu, căzu cu otgon cu tot intrând în pământ de nu se mai văzu.

Așa că, Ioviță rămase singur pe tărâmul celălalt, trist, jalnic și în adâncă amărăciune.

Mergând el mult, însoțit de câinele lui credincios pe celălalt tărâm, a dat peste un copac mare. Dar, ce să vezi? Acolo, era cuibul unei scorpii, care împuia în toți anii...

Tot prin apropiere, vede un balaur mare cu treizeci de capete, care pândește să mănânce puii scorpiei.

Puii, cum îl văzură pe Ioviță, îl rugară :

— Voinice! Voinice! Nu trece și nu ne lăsa pradă acestui balaur. Vino mai bine și îl omoară, căci din cauza lui, mama noastră rămâne mereu fără pui! Și ea, mult bine ți-ar face!

Iar balaurul strigă și el lui Ioviță :

— Măi băte! Ține-ți drumul și chiază-ți câinele, căci puii de scorpie îi voi cruța și, atunci, pe tine și pe câine vă voi mânca!

Ioviță, cât eră de voinic se îngrozi, de acel balaur. Dar, câinele său Togan, nu vru în ruptul capului să plece de lângă balaur și lătra mereu...

Până la urmă, Ioviță luându-și inima în dinți, scoase buzduganul din teacă, făcu trei cruci, și zise :

— Oh, Doamne! Câte lupte am avut, tot eu cu Togan le-am izbândit.

Ochii câinelui sclipeau de bucurie, când a văzut, că stăpânul primește lupta cu balaurul.

Și unde îmi tăbări Ioviță, cu buzduganul, pe balaur și începu să taie din el, ca dintr'un mal! De câte ori balaurul se repezea după câine, Ioviță îi reteza câte un

cap Iar când balaurul se repezi la Ioviță, voinicul scoase numai brazde de carne din balaur!...

Și așa se luptară: trei zile și trei nopți, până când balaurul fu lăsat fără de vieață.

Puii scorpiei, văzând lupta dintre voinic și balaur, nu știau ce să mai facă, de frică să nu birue balaurul. Însă, când văzură că izbânda fu a voinicului, se înveseliră mult și spuseră:

— Voinice! ia-ți câinele și vino și vâra-te sub solzii noștri, căci mama, de bine ce o să-i pară, când va veni, te va înghiți, și pe tine și pe câine.

Voinicul nu pregetă și făcu așa cum îl sfătuiră puii scorpiei.

Puțin după aceea, veni și mama puilor, scorpia, care văzând balaurul făcut mormane de hărtane, căzu jos de bucurie și zise puilor:

— Ah! puișorilor, cine mi-a făcut mie asemenea bine, de ucise pe spurcatul de balaur? Căci eu, de nouă ani, împuez aici... dar pui nu am din cauza lui!

Puii i-au răspuns:

— Un Făt-Frumos, viteaz.

Unul dintre pui îi mai spuse:

— Mamă, ni-e teamă, că dacă ți l'om arăta, poate ai să-l mănânci!

— Niciodată! Nu se poate una ca asta, — răspunse scorpia.

Eu nu fac rău, celui ce-mi face bine. Ba, încă sunt datoare să-l răsplătesc chiar și cu prețul vieții mele!

Atunci, puii scoaseră afară de sub solzi pe voinic cu câinele său, ca să-i vază și scorpia. Scorpia, apropiindu-se, fără prea multă judecată de ei, îi și înghiți pe amândoi. Atunci, toți puii începură să strige cu glas mare:

— Ah! Mamă, ce-ai făcut?

A înviat: balaurul!

Scorpia când auzi, de frică îi aruncă afară, vii și nevătămați.

Apoi întrebă pe Ioviță:

— Ascultă voinice, ce-mi ceri tu să-ți fac, pentru că ai omorât acest balaur blestemat!?

Ioviță, amărit peste măsură de tot ce s'a petrecut cu el, îi zise :

— Binele, pe care ți-l cer eu, nu cred că ai să mi-l poți face tu. Eu doresc să mă scoți pe tărâmul cestă-lalt, dacă poți și dacă vrei...

Scorpia răspunse :

— Cum de nu ! Numai să-mi dai ceea ce voiu cere eu — adică nouă bivolt fripți, nouă cuptoare de pâine și nouă butii cu apă. Toate astea să le încarci pe spinarea mea, și numai atunci te voi scoate pe tărâmul ce-l dorești.

Ioviță, făcând întocmai, cum zise scorpia, aduse hrana și băutura cerută ; își luă ziua bună dela puii scorpiei și plecară pe tărâmul celălalt.

Dar, tocmai când fu gata să iasă afară, pe pământ, isprăvi bucatele.., Voinicul, văzând că nu mai avea vreme de pierdut, tăie fâșii de carne din picioarele lui și, le aruncă scorpiei, care prinse putere și-l scoase la lumină.

* * *

Ioviță, luându-și ziua bună dela scorpie, plecă înainte. Unde ? Nici el nu știa. Și hălăduind, într'o doară, zări în îndepărtare turlele palatului, ce din truda lui prinse loc sub soare.

O apucă într'acolo.

Încet, încet își aduse aminte, că palatul din fața lui nu poate fi decât acela, de lângă care, nemiloasa soartă, îl smulse.

În drum, întâlni o turmă de porci mânați de un voinicuț, să fi tot avut, 16 ani.

— Bună ziua, tinere !

— Mulțumesc d-tale.

— Ai cui sunt porcii ăștia ?

— Sunt ai lui Strâmbă-Lemne și Sfarmă-Piatră.

— Și tu, ai părinți ?

— Da ! Dar pe tata, nu-l cunosc !

După câte am auzit din lume, îl cheamă Ioviță.

Mare-i fu bucuria voinicului nostru, când auzi vorbele băiețandrului !

Ioviță, luându-l în brațe, îl sărută cu foc, mărturisindu-i :

— Eu sunt adevăratul tău tată !

De veselie, uitară că timpul nu se oprește în loc.

— Ia, spune, coala, lui tătâne-tău, de ce ești așa de pipernicit și slab de ți se văd și coastele ?

— Stăpânii mei s'au purtat foarte hain cu mine !

Din mâncarea mea, trebuia să mănânce toate lighioanele pământului.

— Așa dar, și cu tine s'au purtat, neisprăviții de Strâmbă-Lemne și Sfarmă-Piatră ca niște ticăloși ? !... Bine ! Să nu-i ajungă buzduganul meu, că zile ei, n'or mai avea !

Și așa s'a și întâmplat.

Strâmbă-Lemne și Sfarmă-Piatră, ne mai cunoscându-l pe Ioviță, îl întreabă :

— Cine ești, străine ?

Ioviță, drept răspuns scoase paloșul.

Și, din două învățături, zbură, capetele celor doi nemernici, de nu li s'au mai dat nici azi de urma lor...

Nerecunoștința și neomenia lui Strâmbă-Lemne și Sfarmă-Piatră au fost răsplătite, după bună dreptate.

Acum, Ioviță, aflându-se iar, în casa lui, și înconjurat de crăița lui dragă și de scumpul său copilaș, trânti o petrecanie, unde lăutele cântă și acum doinele și horele străbunilor noștri...

*Și-ar tot cânta mult și bine
De n'ar fi 'n viață, grele suspine...
Și-am călărit pe șeaua mare
Să fie basmul mai cu acătare ;
Și dacă poveștile vă plac,
Eu, multă vreme, n'am să tac...*

Dela Ghiță a lui Popa - Strugari-Bacău

TABLA DE MATERII

O mărturisire necesară

SNOAVE

	Pag.
1. Crapul năsdrașan	7
2. Țiganul și cioara	9
3. Cum, odată, ursul a ajuns mierlă	11
4. Răzbunarea dănciucului	13
5. Țiganul la vie	17
6. Popa și țiganul	19
7. Arhanghelul care a arhanghelit pe toți arhanghelii	23
8. Țiganul în uniformă	25
9. Boala țigăncii	27
10. Coadă măgăriței	29
11. Avelo, n-avelo... dar, în gând, avelo !	31
12. Care pe care...	33
13. Sfântul „Ion Grangură“	35
14. Țiganul pe lumea cealaltă	37
15. Botezul țiganului	41
16. Țiganul cioban	43
17. Obrăznicia țiganului	47
18. Țiganul vânător	49
19. Grija țiganului	51
20. Țiganul stupar	53
21. Cavalul țiganului	55
22. Când țiganul doarme la masa nașului	57
23. Îțarii țiganului	61
24. Cojocul țiganului	63
25. Dreptatea frățească	65
26. Românul și țiganul	67
27. S'au întâlnit, și s'au potrivit !	71
28. Vedenia unei țigănci	75
29. Lumânarea țiganului	77
30. Talmeș-balmeș	79
31. Minunea bleahului	87
32. Păcăleala unui țigan	89

	<u>Pag.</u>
33. Brânzos, scorbos, mămăligos	93
34. Fie nașule, că face!	95
35. Tâlmaciul turcului	97
36. Danciu tatii	99
37. Dar multe uși, mai ai	103
38. Spovedania țiganului	105
39. Jidanii la vânătoare	109
40. Jidanii și haiducii codrului	111
41. Iapa țiganului	113
42. Ancheta potropopului	115
43. Bulgarul și coșofana	119
44. Glava-târcava	121
45. Țăranul și boiangiul	123
46. Cei trei drumeți	127
47. Pâinea bulgarului	129
48. Herșcu la cazarmă	131
49. Oul de bididiu	133
50. Țiganul și oile mâncate de lupi	135
51. Țiganul la croitor	137
52. Țiganul și oaia	141
53. Călugarul și diavolul	143
54. Sfatul unei jidoavce	145
55. Jalea unei femei	147
56. Maica Precista bulgărească	149
57. Cumetria țiganului	151
58. Țiganul și boierul	153
59. Sfinții jidanului	157
60. Pielea țiganului	159
61. De-a căldărarul	161
62. Porunca lui Vodă	163
63. Cocoșul babii	165
64. Țiganul și măgarul	167
65. Țiganul turcit	169
66. Cei doi rabini	171
67. Țiganii la muncă	173
68. Bulgarii și cisma	175
69. Secera bulgarului	177
70. Judecata lui Dedu Ivan	179
71. Sumanul bulgarului	181
72. Aghiasma țiganului	183
73. Jidanul în sac	185
74. Țiganii și turcii	189
75. Scripcarul la stână	191
76. Țiganul la seceră	193
77. Românul la raiu	195
78. Ccoașa nepotului	197

	<u>Pag.</u>
79. Brandicul	199
80. Sărindarul țiganului	201
81. Asta-i astai	203
82. Pastramă jidănească	205
83. Pățania unui bragagiu obraznic	207
84. Țăranul și avocatul	209
85. Judecata țăranului	211
86. Vitejia țiganului	213
87. Rugăciunea țiganului	217
88. La loc, zâmboc, că n'ai noroc !.. . . .	219
89. Țiganul și popușoiul	221
90. Grijană țiganului	223
91. Țiganul la stână	225
92. Țiganul gospodină	227
93. Jurământul țiganului	229
94. Spovedania ungurului	231
95. Țiganul și iapa furată	233
96. Felicitare jidovească	235
97. Rabinul și rășnița	237
98. Cîntecul țiganului	239
99. Testamentul țiganului	241
100. Dârloagă și boierul	243
101. Invoiala călugărească	251
102. Lăcomia pedepsită	253
103. Cei trei păcăliți	255
104. Socoteala grecească	259
105. Țiganul cobzar și mocanii	261
106. Femeia oropsită de bărbat	263

BASME

1. Pasărea Brebeneagă	269
2. Fiica cea mică a Împăratului Albastru	291
3. Cum Dodița a răpus pe Diavolul	301
4. Inelul de izbândă	309
5. Iovița fecior de Măiculăță	323

Această lucrare s'a tipărit în Imprimeriile „Văcărești”
sub îngrijirea maestrului

GHEORGHE CRÂNGARU

ajutat fiind de

Tudorache Ionescu și Marin Stegărescu.
